

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ИНВЕСТИЦИИТЕ И ИНДУСТРИЯТА

СПРАВКА

ЗА ОТРАЗЯВАНЕ НА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТ ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ПОТРЕБИТЕЛСКИЯ КРЕДИТ

№	Дата и начин на постъпване на становището (официално, по ел. поща, чрез Портала за обществени консултации и т.н.)	Име на лице/наименование ЮЛ	Декларира ни данни дали лицето действа от свое име или защитава позиция от името на друго лице/група лица	Предложения и становища	Приети / неприети	Мотиви
1.	12.01.2026г. официално	Фондация „Център за европейска интеграция на България и за защита правата на човека“	Не е приложимо	<p>I. Чрез поемането на задължения по записи на заповед се заобикалят правилата, гарантиращи високо равнище на потребителска защита.</p> <p>С изменение от 2019 г. в т. 10 на чл. 417 ГПК беше въведено изискване, съгласно което, когато кредиторът предявява искане до съда да му бъде издадена заповед за незабавно изпълнение, основано на запис на заповед, менителница или приравнена на тях друга ценна книга на заповед и когато тази ценна книга обезпечава вземане, произтичащо от договор, сключен с потребител, към заявлението си търговецът вече ще е задължен да прилага договора, ако същият е в писмена форма, заедно с всички негови приложения, включително приложимите общи условия. Изменението на чл. 417, т. 10 от Гражданския процесуален кодекс касае само заповедните производства, но не и общите иски производства. След предприетото изменение, кредиторите имат възможност да предявяват вземанията си, основани на записи на заповед по общия</p>	Приема	Чл. 46, ал. 2 Когато задълженията на потребителя по договора за потребителски кредит са гарантирани чрез издаването на запис на заповед или менителница, кредиторът посочва в договора за потребителски кредит и във всяко допълнително споразумение, сключено след подписване на договора, издадените запис на заповед или менителница с реквизитите по чл. 455, т. 1-7 и чл. 535, т. 1-6 от Търговския закон. Издадените запис на заповед и менителница посочват номера и годината на сключване на договора за потребителски кредит, който обезпечават.

				<p>исков ред и така да заобиколят защитата по чл. 417, т. 10 от Гражданския процесуален кодекс. В исковото производство кредиторите нямат задължение да предоставят потребителските договори, обезпечени със записи на заповед и съдът не разполага с информация, че менителничният ефект има гаранционна функция и няма да може да извършва служебна проверка за неравноправност на договорните клаузи, респ. за други нарушения на потребителските права.</p> <p>Понастоящем чл. 34 от Закона за потребителския кредит и чл. 26 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребителите предвиждат, че „кредиторът не може да задължава потребителя да гарантира договора за кредит чрез издаване на запис на заповед или менителница“. Считаме, че досегашните разпоредби на чл. 26 ЗКНИП и чл. 34 ЗПК са напълно неефективни и нямат реалното регулативно и възпиращо действие, което се изисква от чл. 43, параграф 2 от Директива 2023/2225 на Европейския Парламент и на Съвета, в който е предвидено, че държавите-членки следва да гарантират, че разпоредбите, които приемат за изпълнение на директивата не могат да бъдат заобиколени. На практика кредиторите принуждават потребителите да подписват записи на заповед като обезпечение на вземанията си чрез икономическа принуда - кредиторите няма да осигурят исканата услуга, ако потребителите не се задължат по записи на заповед.</p> <p>Възможни са кредиторски злоупотреби – кредиторът да представя на съда договор, който е различен от обезпечения със запис на заповед потребителски договор.</p> <p>На следващо място, съществен риск за потребителите съществува, когато записът на заповед е джиросан (прехвърлен абстрактно) от първоначалния кредитор – търговецът или доставчика на финансова услуга на джиратар (<i>нов кредитор</i>), който най- често е фирма, специализирана в събиране на дългове. В тези случаи съобразно чл. 465 от Търговския закон на Република България в съдебната практика се приема, че издателят на записа (<i>длъжникът, в случая потребителят</i>) поначало не може да прави по отношение на джиратара (<i>новия кредитор</i>) лични/ каузални възражения, т.е. възражения, основани на потребителския договор (<i>виж решения по дело 1091/10 г. II</i></p>		
--	--	--	--	---	--	--

				<p>Търговско отделение и дело 60075/16 г. I Гражданско отделение на Върховен касационен съд). Т.е. предявеното от джиратаря срещу потребителя заявление за издаване на заповед по чл. 410 или по чл.417 от Гражданския процесуален кодекс или заведения от него пряк иск по общия исков ред не може да бъдат отхвърлени от съда поради нищожност или неравноправност на договора, а също и поради плащане на задължението, а потребителят би могъл да търси защита на правата си срещу първоначалния кредитор (ако той съществува и разполага с имущество към този момент, и то при условие че докаже, че първоначалният кредитор се е обогатил). Джиросването се извършва с едностранно изявление, поради което заобикалянето на защитата на потребителите е изключително лесно. Същевременно за потребителя е трудно да докаже, че при придобиването джиратарят е бил недобросъвестен, т.е. че той е знаел за пороците на първоначалната клауза, а съобразно съдебната ни практика недобросъвестността му е единственото основание да бъдат разгледани каузалните възражения на издателя на записа на заповед в хипотезите на джиросване на вземането по менителничния ефект. При всички случаи се стига до разместване на доказателствената тежест във вреда изцяло на потребителя, което го лишава от потребителската защита и затруднява съда в прилагането на свърхимперативните норми на правото на Европейския съюз в тази област, което е недопустимо. В обобщение сочим, че един абстрактен запис на заповед, който е прехвърлен на трето лице чрез джиро и с който е обезпечено вземане на кредитор по договор за потребителски кредит прави невъзможна проверка за неравноправни клаузи в договора и обезсмисля цели две директиви - Директива 2008/48/ЕО, която се заменя от Директива 2023/2225 и Директива 2014/17/ЕС и ги лишават изцяло от полезният им ефект, тъй като съдът не може да извърши служебна проверка за неравноправност на договорните клаузи.</p> <p>В подкрепа на необходимостта от забрана на менителничните ефекти в потребителските кредитни отношения, обръщаме внимание и на приетата от Съвета на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) <u>актуална</u></p>		
--	--	--	--	--	--	--

				<p>Препоръка относно защитата на потребителите в областта на потребителския кредит (OECD/LEGAL/0453).</p> <p>В тази препоръка се подчертава, че държавите следва да забранят или строго да регулират използването на менителници и записи на заповед, когато има риск от нелоялни практики или отслабване на защитата на потребителя. ОИСР призовава законодателите да обезпечат ефективна възможност за потребителя да упражнява правата си, включително правото на възражения по договора, без да бъде възпрепятстван от формалистично прилагане на менителничните правила (https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0453).</p> <p>ПРЕДЛОЖЕНИЯ:</p> <p>1/да бъде въведена забрана изпълнението на задълженията по договорите за потребителски кредити да се обезпечават чрез издаване от кредитополучателите и членове на техните семейства чрез менителнични ефекти.</p> <p>2/алтернативно на това предложение, да се въведе законово правило в запис на заповед кредиторът трябва да бъде задължен да посочи номерът и годината на договора, който менителничният ефект обезпечават. Така връзката между запис на заповед и обезпечения потребителски договор ще е ясна за съда и той ще може да осъществи пълноценен контрол, което ще лиши кредитора от възможност да злоупотреби с положението си на договаряща страна като представи в заповедното или в исковото производство различен договор от обезпечения. В случаите на джиросване на вземането по запис на заповед ще се предотврати възможната злоупотреба на кредитора – джиратар да откаже да представи на съда договора с оправданието, че не знае да има сключван такъв, доколкото той не е страна по такъв договор с длъжника. Такива злоупотреби вече са факт в практиката на съдилищата.</p> <p>Предложени редакции:</p> <p>В чл. 34 от Закона за потребителския кредит ал. 1, 3 и 4 се изменят така:</p> <p><i>„(1) Не е допустимо кредиторът да обезпечават своето вземане чрез запис на заповед или менителница, освен ако в тях изрично се</i></p>		
--	--	--	--	--	--	--

				<p>посочи, че се издават във връзка с конкретен договор за потребителски кредит.</p> <p>(3) Запис на заповед и менителница, издадени в нарушение на забраната по ал. 1, са нищожни.</p> <p>(4) Кредиторът отговаря за всички вреди, причинени на потребителя при нарушаване на забраната по ал. 1.</p> <p>В чл. 26 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители ал. 1 и 3 се изменят и се създават ал. 4 и 5, както следва:</p> <p>(1) Не е допустимо кредиторът да обезпечавя своето вземане чрез запис на заповед или менителница, освен ако в записа на заповед или менителницата изрично се посочи, че се издават във връзка с конкретен договор за кредит.</p> <p>(3) Запис на заповед и менителница, издадени в нарушение на забраната по ал. 1, са нищожни.</p> <p>(4) Кредиторът отговаря за всички вреди, причинени на потребителя при нарушаване на забраната по ал. 1.</p> <p>(5) Кредиторът няма право да променя служебно валутата, в която е уговорен първоначално кредитът, съответно остатъкът от кредита.</p> <p>3/ да бъде допълнена санкционната норма на чл. 45 от ЗПК, като се регламентира санкция за кредитора при неизпълнение на задължението му по чл. 34, ал. 2 от ЗПК, когато задълженията на потребителя по договора за потребителски кредит са гарантирани чрез издаването на запис на заповед или менителница, след всяко плащане кредиторът да ги привежда незабавно в съответствие с остатъка по задължението.</p>	Не приема	Предложението е извън обхвата на закона. Предмет на обществената консултация е проект на Закон за потребителския кредит.
				<p>II. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА НОВ ТЕКСТ В 33Д:</p> <p>Да се създаде нова алинея към чл. 55 33Д (или отделен чл. 55а, ако се предпочете структурна яснота):</p> <p>(3) При връщане на полученото поради неоснователно обогатяване на кредитор от вземания, произтичащи от потребителски договор, кредиторът дължи законна лихва, ако е бил недобросъвестен – от деня на получаването, а ако е бил добросъвестен – от деня на предявяване на искането за връщане.</p> <p>Предложената разпоредба има възпиращ ефект спрямо търговци и доставчици, които умишлено нарушават потребителските права и се обогатяват от договори, нищожни като неравноправни</p>	Не приема	Предложението е извън обхвата на закона. Предмет на обществената консултация е проект на Закон за потребителския кредит.

		или като нарушаващи други изисквания на законодателството в сферата на потребителската защита. Тя също така гарантира, че потребителят ще бъде надлежно обезвъзмезден при връщане на недължимо платено по нищожни договори или при унищожаване, респ. разваляне на потребителския договор.		
		<p>III. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ДА СЕ СЪЗДАДЕ НАЦИОНАЛЕН РЕГИСТЪР НА НЕРАВНОПРАВНИТЕ КЛАУЗИ.</p> <p>В съдебната практика се приема, че клауза за ГПР може да бъде нищожна като неравноправна по смисъла на чл. 143, ал. 1 от ЗПК.</p> <p>1. Ново законодателно решение:</p> <p>Да бъде създаден национален регистър на недопустимите (неравноправни) клаузи, в който:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да се вписват клаузи, които са признати за неравноправни с влезли в сила съдебни решения; • вписването да поражда обвързващо действие за всички търговци и доставчици, включително тези, които не са били страна по първоначалното производство; • вписването да има ефект и по отношение на сходни клаузи със същото правно съдържание, дори ако формулировката е различна. <p>2. Предложение за текст в закон (например ЗЗП):</p> <p>Чл. „X“. (1) Създава се национален регистър на недопустимите клаузи в потребителските договори, поддържан от Комисията за защита на потребителите.</p> <p>(2) В регистъра се вписват клаузи, обявени за неравноправни с влезли в сила съдебни актове, както и клаузи, срещу които е постановено влязло в сила административно наказание или забрана.</p> <p>(3) Клауза, вписана в регистъра, не поражда действие във всяко производство, в което участва потребител, независимо дали търговецът е бил страна по първоначалното дело.</p> <p>(4) Разпоредбите на алинея 3 се прилагат и за клаузи, които по същество съвпадат с вписаните клаузи по смисъл и последици, независимо от формулировката им.</p> <p>(5) Съдилищата са длъжни да проверяват служебно дали клаузи по делото съвпадат с клаузи от регистъра и да не ги прилагат, ако ги преценят за равностойни.</p> <p>Съдът на ЕС (вкл. решения по дела C-119/15, C-531/22, C-139/22) изрично допуска националното право да предвиди обвързваща</p>	Не приема	Предложението е извън обхвата на закона. Предмет на обществената консултация е проект на Закон за потребителския кредит. Предложението касае прилагане на законодателството относно неравноправните клаузи в договори с общи условия, които не са били предмет на индивидуално договаряне. Тази материя се урежда от Закона за защита на потребителите и не следва да се извършва ad hoc.

			<p>сила на регистъра на недопустимите клаузи, дори когато клаузата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • е използвана от друг търговец, различен от този, участвал в делото; • има различна формулировка, но същото съдържание и последици; • е предмет на индивидуален спор, а не само административно производство. 		
			<p>IV. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 22 ЗПК: Да се предвиди, че договорът за потребителски кредит е нищожен, когато:</p> <p>а) предоговорната информация, предоставена на потребителя, е съществено невярна, непълна или подвеждаща;</p> <p>б) към момента на сключване на договора кредиторът е разполагал с информация за обективна некредитоспособност на потребителя, включително чрез справка в Централния кредитен регистър, и въпреки това е отпуснал кредита.</p> <p>Съществуващият чл. 22 урежда недействителност поради нарушаване на закона по вече сключен договор, но не обхваща хипотези на първоначално опорочено договаряне, при което потребителят е бил лишен от съществена информация или кредиторът е действал в противоречие с принципите на отговорно кредитиране.</p> <p>Новите текстове целят да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • въведат реална санкция за предоставяне на невярна или непълна предоговорна информация; • възпрепятстват практиката на безотговорно кредитиране при очевидна невъзможност на потребителя да изпълни задълженията си; • възстановят справедливостта чрез ограничаване на отговорността на потребителя само до получената главница и въвеждане на обратна отговорност на кредитора за причинени вреди. <p>Това допълнение съответства на духа на Директива (ЕС) 2023/2225 и международната практика за защита от свръхзадлъжняване и нелоялни търговски практики.</p>	<p>Приема предложението по бук. „а“</p> <p>Не приема предложението по бук. „б“</p>	<p>Чл. 38. Когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 5, т. 2 – 5, т. 7 – 8 и т. 10, чл. 24, ал. 5, чл. 25, ал. 1, т. 6 - 12 и т. 19 и чл. 29, ал. 1, т. 2 - 7, договорът за потребителски кредит е недействителен.</p> <p>Не се посочва как ще се доказва факта, че „към момента на сключване на договора за кредит, кредиторът е разполагал с информация за обективна некредитоспособност на потребителя, включително чрез справка в Централния кредитен регистър и въпреки това е отпуснал кредита.</p>
			<p>V. ПРЕДЛОЖЕНИЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗИСКВАНИЯТА НА ЧЛ. 9 ОТ ДИРЕКТИВА (ЕС) 2023/2225, КОЙТО ПРЕДВИЖДА</p>	Приема	Раздел III

		<p>РЕДОВНО ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ В ХОДА НА ДОГОВОРА,</p> <p>Да се въведе изискването кредитодателите да предоставят копия от вече предоставените на потребителите договори за кредит. <i>Кредиторът е длъжен да предоставя на потребителя редовно и по всяко време през срока на договора, както и до 5 години след прекратяването му, по негово искане, копие от договора за кредит, общите условия и приложенията към него.</i></p> <p>Да се предвиди санкция при неизпълнението на това задължение и правомощие на КЗП да налага тази санкция.</p> <p>В практиката по бързи кредити потребителите често не получават повторно екземпляри от договорите си, което възпрепятства защитата им по съдебен ред. Съгласно чл. 9 от Директива 2023/2225, държавите членки следва да гарантират редовно, нееднократно и систематично предоставяне на ключова обща информация.</p> <p>Целта е да се укрепи позицията на потребителя, като се избегне злоупотреба от страна на кредитора чрез информационно затъмнение.</p> <p>Подобно задължение не само ще възпира нелоялните практики, но и ще подпомогне съда при служебната проверка за неравноправност, когато делото е образувано по инициатива на потребителя.</p> <p><u>Може да изисква от кредитора копие от този договор, както и цялата информация относно погасяването на кредита, която не се съдържа в самия</u> договор, но е необходима, от една страна, за да се провери изчисляването на дължимата от кредитора сума поради намаляването на общите разходи по кредита вследствие на предсрочното му погасяване и от друга страна, за да се предостави възможност на потребителя евентуално да предяви иск за събиране на тази сума – така т. 36 и диспозитива на решението.</p>		<p>Задължение за предоставяне копие от договора по искане на потребителя</p> <p>Чл. 26. (1) По писмено искане на потребителя, по време на действието на договора за кредит, кредиторът му предоставя копие от договора за кредит, общите условия и приложенията към него.</p> <p>(2) Потребителят има право да получи копия от документите по ал.1 безвъзмездно еднократно в рамките на една календарна година.</p> <p>Чл. 83. (1) За нарушение на чл. 14, ал. 2 и ал. 4 -6, чл.15, ал.1, чл.16, чл. 24, ал. 5 – 9, чл. 25 – 27, чл. 28, ал.1 и 2, чл. 29 - 35, чл. 39, чл. 46 и чл. 48, ал. 1 - 4 на физическите лица се налага глоба в размер от 1 500 до 3 000 евро, а на едноличните търговци и юридическите лица – имуществена санкция в размер от 4 000 до 10 000 евро.</p> <p>(2) При повторно нарушение по ал. 1 глобата е в размер от 2 000 до 4 000 евро, а имуществената санкция – от 7 000 до 15 000 евро.</p>
		<p>VI. ЗАКОНОДАТЕЛНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ: ОГРАНИЧАВАНЕ НА ВЪЗНАГРАДИТЕЛНАТА ЛИХВА:</p> <p>Да се въведе в ЗПК разпоредба със следните алинеи:</p> <p><i>(1) Възнаградителната лихва по договор за потребителски кредит не може да надвишава трикратния размер на законната лихва, определена по реда на чл. 86, ал. 1 от Закона за задълженията и договорите.</i></p>	Не приема	<p>Предложението предвижда въвеждане на горна граница на лихвата по потребителски кредити, която да не надвишава трикратния размер на законната лихва.</p> <p>Предложението има за цел да ограничи разходите по кредита за потребителя, но не е ефективно, тъй като лесно може да бъде заобиколено. Ниският размер на</p>

(2) Клаузи, които предвиждат по-висок размер, са нищожни в частта, надвишаваща разрешенния предел, като в тази част се прилага законната лихва.

Въвеждането на **тристепенно ограничение на възнаградителната лихва** съответства на идеята за **разумна печалба**, която отчита както интереса на кредитора, така и необходимостта от защита на потребителя от **експлоатативни условия**.

В практиката, особено при **бързите кредити**, се наблюдава **начисляване на възнаградителни лихви в размер, надвишаващ 150–200% годишно** (чрез използването на различни заблуждаващи търговски практики, с които се прикрива реалния лихвен процент и с цел заобикаляне на изискването на чл. 19, ал. 4 от ЗПК), което води до **високи нива на свръхзадължнялост** и социален риск.

Ограничението би довело до:

- повишаване на предвидимостта за потребителя;
- изравняване на възможностите между страните;
- и насърчаване на лоялна конкуренция между кредиторите.

възнаградителната лихва по кредита, не гарантира, ниски разходи по кредита за потребителя. Практиката показва, че кредиторите лесно заобикалят подобно законово изискване чрез увеличаване на другите разходи по кредита. По удачно е да се въведе горна граница на годишния процент на разходите по кредита (ГПР), който изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Законопроектът предвижда въвеждане на горна граница на годишния процент на разходите по кредита като запазва горната граница, предвидена в действащия ЗПК. Законопроектът въвежда също и горна граница на общите разходи по кредита за кредити със срок за погасяване до един месец и със срок за погасяване до три месеца и за кредитите на стойност до три минимални работни заплати.

Чл.22 (5) Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите по ал.6

(6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:

1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително

						2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.”
2.	13.01.2026г. Чрез Портала за обществен и консултации	Анонимен	Не е приложимо	<p>1. Доказване на уведомяване В чл. 31, ал. 3 се съдържа изискване уведомлението от потребителя до кредитора за прекратяване на договора за кредит да може да бъде доказано. Но законът не поставя подобно изискване по отношение на уведомленията, които кредиторът трябва да изпраща до потребителя, с което потребителите се поставят в по-неблагоприятно положение от кредиторите. Затова, с цел избягване на неравноправно третиране на страните по договора за кредит, предлагам: 1. В чл. 30, ал. 5 да се допълни по следния начин: <i>(5) Кредиторът уведомява потребителя по предвиден в договора начин, който може да бъде доказан, за прекратяване на свръховърдрафта или за намаляване на размера на свръховърдрафта най-малко 30 дни преди промените да влязат в сила.</i> 2. В чл. 29, ал. 4 да се допълни по следния начин: <i>(4) Кредиторът уведомява потребителя по предвиден в договора за кредит начин, който може да бъде доказан, за всяко намаляване размера на средствата или прекратяване на договора за кредит под формата на овърдрафт най-малко 30 дни преди промените да влязат в сила.</i></p>	Не приема	<p>Разпоредбата на чл. 31, ал.1 от проекта на закон урежда упражняване правото на отказ на потребителя от договора. В този случай тежестта на доказване е на потребителя. Предложената редакция на чл. 30, ал. 5 от проекта на закон предвижда задължение за кредитора за уведомяване. В случая, тежестта на доказване за изпълнение на задължението е на кредитора, който има интерес да направи уведомяването по начин който може да бъде доказан. Не се налага законът да предоставя защита на кредитора, тъй като той има възможност да направи уведомяването по начин, който може да бъде доказан, това зависи единствено от него.</p> <p>Същото е валидно и по отношение на разпоредбата на чл. 29, ал. 4 от проекта на закон, която предвижда задължение за кредитора за уведомяване. Тежестта на доказване е за кредитора, както и изпълнението на задължението за уведомяване. Кредиторът може да направи уведомяването по начин, който може да бъде доказан.</p>
				<p>2. Относно промяна на лихвения процент Предлагам в ал. 1 на чл. 28, както и в ал. 2 на чл. 29 да се добави, че уведомяването трябва да се извърши поне 30 дни преди влизането в сила на промяната. Мотиви: Същият срок е предвиден в ал. 4 на чл. 29. Все пак, за да бъде едно уведомяване „своевременно“, то би трябвало да се случи достатъчно време преди да влязат в сила съответните промени, така че потребителят да разполага с време за реакция, включително да направи възражение срещу тези промени. Законовото изискване за изпращане на уведомление до потребителя не бива да бъде само проформа, а трябва да гарантира</p>	Приема	Чл. 28. (1) Кредиторът уведомява потребителя на хартиен или на друг траен носител за всяка промяна на лихвения процент най-малко 30 дни преди влизането в сила на промяната.

		наистина „своевременно“ получаване на информацията от потребителя.		
		3. Форма на договора за кредит Алинея 1 на чл. 24 преповтаря почти дословно ал. 2 на чл. 1. Предлагам да остане само една от тези еднотипни разпоредби. Предлагам в ал. 9 на чл. 24 да се допълни, че общите условия не представляват защитена от закона тайна и следва да са публично достъпни, за да може потребителите да имат достатъчно време да се запознаят с тях преди да пристъпят към сключване на договор за кредит.	Приема	Предложената разпоредба на чл. 1, ал.2 от проекта на закон е заличена.
		4. Заглавие на глава шеста В заглавието на глава шеста се използва съкращението „ГПР“, което не е пояснено какво означава. Не става ясно защо е необходимо да се използва това съкращение в заглавието, при положение че то не се среща никъде в текста на тази глава. Освен това в заглавието се говори за „горна граница на лихвените проценти“, но никъде в съдържанието на глава шеста няма такова понятие. Вместо това има горна граница на годишния процент на разходите и на общите разходи по кредита - в чл. 22, ал. 5 и 6.	Приема	Глава шеста Годишен процент на разходите по кредита. Горна граница на общите разходи по кредита
		5. Пакетни продажби В чл. 14, ал. 4 от законопроекта пише, че „кредиторът е длъжен да приема освен застрахователните полици на застрахователя, с който работи “. Но изразът „с който работи“ е много двусмислен и от него не се разбира как точно кредиторът „работи“ със застрахователя – дали действа като застрахователен посредник, тоест получава комисионно възнаграждение за всяка продадена застраховка, или по някакъв друг начин. Освен това в чл. 14, пар. 3 от Директива (ЕС) 2023/2225 се говори за застраховател, който е предпочитан от кредитора, а не с който кредитора работи. Тоест, със закона се предлага доста по-различна формулировка от тази, която е възприета в директивата на европейско ниво. Затова предлагам в чл. 14, ал. 4 да се промени по следния начин: <i>(4) Когато, като условие за получаване на кредит, кредиторът изисква от потребителя да сключи договор за застраховка,</i>	Не приема	Предложението е редакционно и не променя смисъла на разпоредбата от проекта на закон. Предложената редакция на чл.14, ал.4 е по ясна.

		<i>кредиторът е длъжен да приема както полици на предпочитания от него застраховател, така и полици на други застрахователи по смисъла на Кодекса за застраховането, които осигуряват равностойно покритие, без да променя предложените условия за кредит на потребителя.</i>		
		6. Относно чл. 11 Предлагам от чл. 11 да отпаднат ал. 3-5 по същите аргументи, изложени в предходен коментар относно чл. 10 – няма нужда информацията, изложена достатъчно ясно в стандартния европейски формуляр (приложение № 2), да се преповтаря в закона. Нали точно това е смисълът да има приложение – да не се обременява законът с излишни текстове.	Не приема	Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа конкретни изисквания относно начина за предоставяне на информацията, съдържаща се в стандартния европейски формуляр. Когато не е възможно цялата информация да се покаже на една страница на стандартния европейски формуляр, е предвидено изискване, кои елементи от пред договорната информация за договорите по чл. 3, ал. 1, т. 5 да се покажат на първата страница на стандартния европейски формуляр. Предложените разпоредби на чл. 11, ал. 3-5 отразяват коректно изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. Освен това, Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа изискване относно последователността на предоставяне на различните елементи на преддоговорната информация и за отделянето на едни елементи на информацията от други.
		7. Относно чл. 10 В ал. 2 и 3 на чл. 10 се сочи, че потребителят може да бъде „обвързан от предложение“, което намирам за изключително неточно. Предложение за кредит следва да може да прави само кредитен посредник или кредитор. Защото в противен случай, ако предложението за кредит се прави от потребителя, би трябвало именно той, а не кредитора, да определя условията на кредита – размер, срок, начин на погасяване и т. н. Освен това, на редица места в закона, например в чл. 15 и 16, се говори за даване на съгласие от потребителя за сключване на договор за кредит. С какво точно се съгласява потребителя, ако предложението за сключване на договор за кредит идва от него!? Затова предлагам в ал. 2 и в изречение първо на ал. 3 да се заличат думите „от предложение или“, а в изречение второ на ал. 3 да се	Не приема	Информацията, предоставена от кредитора е обвързваща за потребителя. Предложенията са изцяло редакционни. Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа конкретни изисквания относно начина на предоставяне на информацията, съдържаща се в стандартния европейски формуляр. Когато не е възможно цялата информация да се покаже на една страница на стандартния европейски формуляр, е предвидено изискване, кои елементи от пред договорната информация да се покажат на първата страница на стандартния европейски формуляр. Предложената разпоредба на чл. 10 от проекта на закон отразява коректно изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225.

		<p>заличат думите „или след отправяне на обвързващо предложение от потребителя“.</p> <p>Освен това предлагам да отпадне ал. 5 по следните съображения:</p> <p>1) в ал. 4 е посочено достатъчно ясно, че информацията по ал. 1 се предоставя под формата на стандартния европейски формуляр, така че няма нужда съдържанието на този формуляр да се преповтаря в ал. 5;</p> <p>2) ако стандартният европейски формуляр някога бъде изменен, ще бъде достатъчно да се промени само приложение №1, вместо да се променя и ал. 5.</p> <p>Също така предлагам ал. 7 да се промени по следния начин:</p> <p><i>(7) Задължението за предоставяне на информация по ал. 1 се прилага и при предоставяне на договори за кредит от разстояние. В тези случаи кредиторът или кредитният посредник предоставя на потребителя своевременно, преди сключване на договора за кредит, стандартния европейски формуляр, съгласно приложение № 1.</i></p> <p>Така също предлагам:</p> <p>- ал. 8 да се заличи, защото в стандартния европейски формуляр (приложение №1) изрично е указано кои данни трябва да фигурират на неговата първа страница и няма нужда това да се указва и в закона.</p> <p>- ал. 9 да се заличи, защото информацията, посочена в нея, е посочена достатъчно ясно в стандартния европейски формуляр (приложение №1) и няма нужда да се преповтаря и в закона.</p> <p>И за тези две алинеи важи същият аргумент, който съм изложил и за ал. 5 по-горе – ако някога стандартния формуляр се промени, ще бъде по-лесно да се промени само приложението, вместо да се променят и разпоредби от закона.</p>		<p>Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа изискване относно последователността на предоставяне на различните елементи на предоговорната информация и за отделянето на едни елементи на информацията от други.</p> <p>Чл.10 (2) Информацията по ал. 1 се предоставя своевременно преди потребителят да е обвързан от предложението или от договор за предоставяне на кредит, включително и при използване на средства за комуникация от разстояние.</p> <p>(3) Когато информацията по ал. 1 е предоставена по-малко от един ден преди потребителят да е обвързан от предложението или от договор за предоставяне на кредит, кредиторът или кредитният посредник изпраща напомняне на потребителя за възможността да се откаже от договора за кредит и за условията за упражняване на правото на отказ от сключения договор. Кредиторът или кредитният посредник изпраща напомнянето на потребителя на хартиен или друг траен носител, избран от потребителя, посочен в договора за кредит не по-малко от един ден и не по-късно от седем дни след сключване на договора за кредит, или когато е приложимо, след отправяне на обвързващо предложение от потребителя.</p> <p>Разпоредбата на чл.10, ал.5посочва задължителни елементи от предоговорната информация, която кредиторът следва да предостави. Касае се за задължение на кредиторът или кредитният посредник, докато Приложение 1 съставлява техническо средство за изпълнение на задължението на задължените лица.</p>
		<p>8. Относно чл. 9</p> <p>Предлагам ал. 1 и ал. 2 на чл. 9 да се обединят в една разпоредба със следното съдържание:</p> <p><i>Чл. 9. (1) Кредиторите или кредитните посредници осигуряват на разположение на потребителите по всяко време обща информация за договорите за потребителски кредит, наричани по-нататък „договори за кредит“, по ясен и разбираем начин на</i></p>	Не приема	<p>Предложението е редакционно. Предложената редакция за обединяване на ал. 1 и ал.2 на чл. 9 няма добавена стойност. Предложената редакция на чл.9, ал.1 и 2 от законопроекта е по ясна и разбираема.</p>

		<p>хартиен или на друг траен носител по избор на потребителя, като всички елементи на информацията се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12.</p> <p>Съответно ал. 3 и 4 да се преномерират на 2 и 3, а от техния основен текст да отпадне препратката към ал. 2.</p>		
		<p>9. Промяна на ал. 5 от чл. 8</p> <p>Предлаганата формулировка на ал. 5 от чл. 8 е неясна и двусмислена – в първото изречение от нея се казва, че т. 5 и 6 от ал. 2 не се прилагат в определени случаи, а според второто изречение в същите случаи информацията по т. 5 и 6 от ал. 2 трябва да бъде достъпна за потребителите. Излиза, че т. 5 и 6 от ал. 2 все пак са приложими.</p> <p>Освен това ал. 5 се дублира до голяма степен по смисъл и съдържание с ал. 7 от същия член.</p> <p>Затова предлагам ал. 5 от чл. 8 да отпадне, а ал. 7 да се промени по следния начин:</p> <p><i>„(5) Когато използваното електронно средство за реклама не позволява информацията по ал. 2 да се визуализира в цялост на екрана, достъпът на потребителите до информацията по т. 5 и 6 от ал. 2 може да бъде осигурен чрез кликване или скролване на екрана, без да се засягат разпоредбите на чл. 68б - 68м от Закона за защита на потребителите.“</i></p>	Не приема	<p>По отношение на чл. 8, ал. 5 относно информацията по т.5 и 6: Съгласно чл. 8, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225, информацията, посочена в т. 5 и 6 не се прилага, когато същата не може да се представи визуално.</p> <p>Изискване за предоставяне на тези елементи на информацията по начин, който е лесен за четене: Тази информация не се предоставя директно от кредитора. Потребителят достига до тази информация чрез кликване или скролване на екрана.</p> <p>В съответствие с чл. 8, ал. 6 от Директива (ЕС) 2023/2225, разпоредбата на чл. 8 ал.7 от проекта на закон пояснява начина, по който потребителите получават елементите на информацията по т. 5 и т.6 в случаите, когато използваното електронно средство за предоставяне на информацията не позволява нейното визуализиране по начин, който е ясен и видим за потребителя.</p>
		<p>10. Относно чл. 8, ал. 2, т. 5</p> <p>В чл. 8, ал. 2, т. 5 се говори за „цената в брой“, като не се разбира какво точно се има предвид. Моля да се поясни дали става въпрос за цена при плащане в брой или за цена при еднократно плащане, или за нещо друго.</p> <p>На същото място се говори и за „авансово плащане“, което също може да се разбира двусмислено. Като се има предвид, че става въпрос за отпускане на кредит под формата на разсрочено плащане, вероятно под „авансово плащане“ следва да се разбира плащане на първата вноска, но е добре да се поясни, за да няма проблем с тълкуването и прилагането на закона.</p>	Не приема	<p>Цена при плащане в брой и цена при еднократно плащане на стоката. Разпоредбата е ясна и е идентична на тази в чл. 25, ал. 1, т.5 от действащия Закон за потребителския кредит. При прилагане на тази редакция на разпоредбата в действащия ЗПК не са срещани трудности.</p>

			<p>11. Относно чл. 3, ал. 1, т. 4 Според чл. 3, ал. 1, т. 4 за договорите за свръховърдрафт не се прилагат редица разпоредби от закона, в това число чл. 5 (безвъзмездно предоставяне на информация), чл. 6 (забрана за дискриминация), чл. 7 и чл. 8 (изисквания за рекламата), чл. 9-12 (предоставяне на преддоговорна информация). Моля да се поясни с какво договорите за този вид кредит са по-специални от другите, за да се налага за тях да се правят толкова много изключения. И защо, при наличието на толкова много изключения, този вид договори за кредит въобще са включени в закона?</p>	Приема частично	Действително, поради спецификата на договорите за свръховърдрафт, част от разпоредбите на проекта на закон няма да се прилагат по отношение на тези договори. Това се отнася именно за рекламата, предоставянето на обща информация, свързаните договори за кредит, оценката на кредитоспособността. За тези договори, обаче ще се прилагат разпоредбите на чл. 36-39 относно неравноправни клаузи с договори с потребители - разширени са разпоредбите за проекта на закон за които ще се прилагат тези договори. Ще се прилагат също и разпоредбите за информацията, която трябва да съдържа договора, както и разпоредбите за изчисляване на годишния размер на разходите по кредита.
			<p>12. Относно чл. 7 Предлагам ал. 1 и ал. 2 на чл. 7 да се обединят в една разпоредба, която да гласи следното: <i>„Чл. 7. Всички рекламни и търговски съобщения, свързани с кредит по чл. 3, трябва да са верни, ясни и да не въвеждат потребителите в заблуждение относно предлагането на дадения вид кредит, разходите по него, или общия размер на кредита.“</i></p>	Не приема	Предложението е редакционно. Не носи добавена стойност.
			<p>13. Относно чл. 6, ал. 3 Моля да се поясни как следва да се разбира изразът „надлежно обосновани“, използван в ал. 3 на чл. 6. Какво трябва да съдържа обосновката и трябва ли тя да бъде публично достъпна?</p>	Няма предложение	От редакцията на предложената разпоредба е видно, че условията за предоставяне на кредит не трябва да дискриминират. Същевременно, е възможно въз основа на индивидуалните случаи да бъде отказан кредит на потребител, когато това е обосновано, т.е. в случаите при които няма дискриминация. Предоставянето на кредит не е право на потребителите. За да предостави кредит, кредиторът е длъжен да извърши оценка на кредитоспособността на потребителя. Съгласно чл.18, ал.1 от проекта, „Кредиторът предоставя кредит на потребителя само когато оценката на кредитоспособността показва, че потребителят ще може да изпълнява задълженията си, произтичащи от договора за кредит, при отчитане на всички фактори, съгласно чл. 17, ал. 2.“

			<p>14. Относно чл. 6, ал. 1 Предлагам в ал. 1 на чл. 6 да се направи следната редакционна промяна (отбелязана е с удебелен шрифт): „Чл. 6. (1) Кредиторите и кредитните посредници не могат да осъществяват пряка или непряка дискриминация спрямо потребители, които търсят, сключват или са страна по договор за кредит, за който се прилага този закон, по причини, въз основа на тяхната раса, пол, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.“ Мотиви: В приложното поле на закона попадат не само договори за потребителски кредит, но и редица други договори за кредит, изброени в чл. 3. И е логично забраната за дискриминация да важи за всички тях, още повече, че забраната за дискриминация по принцип е въведена дори на конституционно ниво.</p>	Не приема	<p>От редакцията на разпоредбата на чл. 6, ал.1 е видно, че забраната се отнася за всички видове потребителски кредит, включени в обхвата на закона. Чл. 6. (1) Кредиторите и кредитните посредници не могат да осъществяват пряка или непряка дискриминация спрямо потребители, които търсят, сключват или са страна по договор за потребителски кредит по причини, въз основа на тяхната раса, пол, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.</p>
			<p>15. Кредити, изключени от обхвата на договора В чл. 4, т. 3 се говори най-общо за договори за кредит, чийто общ размер надвишава 100 000 EUR или равностойността им в друга валута по курса на БНБ към датата на сключване на договора. Редно е да се уточни, че става въпрос за договори за „потребителски кредити“, за да се получи обвързаност с т. 1 на ал. 1 от чл. 3 и така да се изясни приложното поле на закона по отношение на договорите за потребителски кредити. В следващата т. 4 на чл. 4 се говори за годишен процент на разходите, който е „по-нисък от преобладаващия на пазара и не се предлага на широк кръг лица“. За да се гарантира точно и недвусмислено прилагане на закона, редно е да се даде пояснение кой е органа, който определя преобладаващия на пазара годишен процент на разходите, по каква методика и на какъв период от време се извършва тази дейност, както и къде може да се види резултата, тоест да може да се проследи как се „движи“ пазарния размер на годишния процент на разходите. Освен това е необходимо да се поясни и какво означава „широк кръг лица“.</p>	Не приема	<p>Съгласно предложения проект, кредитите над 100 000 евро не са потребителски кредити. Разпоредбата на чл. 4, т. 6 на проекта на закон е идентична на разпоредбата на чл. 4, ал. 1, т. 9 от действащия Закон за потребителски кредит – „договори за кредит, които са постигнати в резултат на уреждане на спора в съда или в резултат на спогодба, постигната пред друг орган, установен със закон.“</p> <p>Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.2, параграф 2, бук „е“ от Директива (ЕС) 2223/2225. Не се прилага за : „е“ договори за кредит, които са резултат от уреждане на спора в съда или пред друг законов орган;</p>

			<p>По-надолу в чл. 4, в неговата т. 6, се говори за „договори за кредит, които са в резултат на уреждане на спор пред съд или друг орган, установен със закон“.</p> <p>А съгласно действащото българско право (за справка – чл. 8 от ЗЗД) договорът е съглашение, тоест споразумение, между две или повече лица, с което се цели създаване, уреждане или унищожаване на една правна връзка между тях. Тоест договорът има доброволен характер.</p> <p>И не виждам как един съд може със свой акт да породи (със силата на пресъдено нещо) договор за кредит, с който да задължи някого да даде кредит другиму.</p> <p>Затова предлагам от чл. 4 да отпадне т. 6 или най-малкото нейната разпоредба да бъде приведена в съответствие с българското право.</p>		
			<p>16. Незначителни и ограничени такси</p> <p>В чл. 3, ал. 2, т. 2 на проекта на закон се използва понятието „незначителни такси“, но в §1 от допълнителните разпоредби не е обяснено какво означава то. Кое то дава възможност за широко тълкуване, както от подлежащите на контрол лица (кредитори и кредитни посредници), така и от контролните органи.</p> <p>Освен това в чл. 4, т. 8, буква „б“ се използва друго понятие – „ограничени такси“, чийто точен смисъл също е неясен и може да се тълкува абсолютно произволно. Същото понятие е употребено и в т. 9, буква „в“ от същия член, като там се уточнява, че става въпрос за „ограничени такси“, които се дължат от потребителя при забавено плащане. Като тук вероятно става въпрос за буквално, но неточно транспониране на разпоредби от европейска директива, защото в Република България при забавено изпълнение не се дължи такса, а обезщетение в размер най-малко на законната лихва (за справка – чл. 86 от ЗЗД).</p> <p>Предлагам в закона да се поясни както точно означават „незначителни такси“ и „ограничени такси“, за да е ясно най-малко каква е разликата между тези две понятия.</p> <p>А относно т. 9, буква „в“ от чл. 4 - да се уточни дали при забавено плащане, освен „ограничени такси“, се дължи и обезщетение съгласно чл. 86 от ЗЗД.</p>	Не приема	<p>1. По отношение на договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси: касае се за договори, които са вече уредени в действащия Закон за потребителски кредит. Изразът „незначителни такси“ е възприет в действащия ЗПК за същия вид договори. Неговото прилагане не съставлява проблем за кредиторите, кредитните посредници и за контролния орган. Понятието „незначителни такси“ не е еднозначно и може да бъде различно в различните случаи и ситуации, и при различни кредити, поради което е необходимо да бъде направена конкретна преценка за всеки отделен случай.</p> <p>2. По отношение на израза „ограничени такси“ в чл. 4, т. 8, бук. „б“ от проекта на закон. Тази разпоредба на проекта въвежда разпоредбата на чл. 2, параграф 2, бук. „з“ от Директива (ЕС) 2023/2225 относно разсрочени плащания, предлагани от доставчици на стоки или услуги, които не са микро-, МСП, когато въпросните доставчици предлагат услуги на информационното общество. Разпоредбата на чл. 4, т. 8, бук. „б“ от проекта на закон съставлява изключение,</p>

						предвидено за големите онлайн платформи, предлагащи за стоки на разсрочено плащане със срок на плащане до 14 дни. Разпоредбата не е приложима спрямо икономическите оператори на националния пазар, тъй като търговците в България не използват този бизнес модел за продажба на разсрочено плащане. В случая европейския законодател е предвидил изключение за прилагане на разпоредбите на директивата, предназначено за големите онлайн платформи, които продават стоки на разсрочено плащане, като изключението е ограничено само до 14 дни. Използваният израз „ограничени такси“ при продажба на разсрочено плащане се отнася за големите онлайн платформи и не представлява проблем за тълкуване от страна на контролния орган. Предвид на това, че този бизнес модел не се прилага в България, както и поради факта, че тази разпоредба на директивата е изключение от обхвата на директивата по отношение на големите онлайн платформи от типа на Амазон, Али баба и др. Прилагането на това изключение, в т.ч. и на изрази „ограничени такси“ не съставлява проблем тъй като не касае кредитори, опериращи на националния пазар. Поради това не е необходимо да се дава специална дефиниция на този термин.
3.	13.01.2026г.	Асоциация на кредитните посредници в България	Не е приложимо	<p>1. Регистриране на кредитни посредници по потребителски кредити в нов регистър към КЗП</p> <p>По повод предвидените текстове в Глава петнадесета „Регистриране на кредитни посредници по потребителски кредити“ и по специално предвиденото в Чл. 50. Ал. 2: „За извършване на дейност като кредитен посредник по предоставяне на потребителски кредит се изисква вписване в публичен регистър на Комисията за защита на потребителите.“, считаме, че това изискване, въпреки, че е предвидено изрично във връзка с дейността на кредитните посредници по предоставяне на потребителски кредит ще доведе до объркване у потребителите и ще доведе до увеличаване на административната тежест.</p>	Не приема	Разпоредбата на чл.37, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква по отношение на кредитните посредници да се прилагат адекватни процедури за даване на разрешение, регистрация и механизми за надзор, установени от компетентен орган. Комисията за защита на потребителите отговаря на изискването на чл.41, т.4 от Директива (ЕС) 2023/2225, тъй като отговаря на критериите, определени в член 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394. Комисията за защита на потребителите е орган, който отговаря за прилагане на законодателството за защита на потребителите. Във всички държави-членки, кредитните посредници получават разрешение за извършване на дейност в два

			<p>Във връзка с изискването на Чл. 51. (1) от Закон за кредитите на недвижими имоти на потребители (ЗКНИП), който гласи: „<i>За извършването на дейност като кредитен посредник се изисква вписване в регистър на Българската народна банка</i>“, лицата, възнамеряващи да извършват дейност като Кредитен посредник са ЗАДЪЛЖЕНИ да се впишат в регистъра, воден от БНБ, без оглед на това дали ще развиват дейност само по ЗКНИП или и по действащия, респективно бъдещия ЗПК. С възникване на новото задължение според бъдещия ЗПК за вписване в регистър към КЗП за посредничество по предоставяне на потребителски кредит, кредитните посредници вписани в регистъра към БНБ съгласно ЗКНИП ще трябва да се впишат и във втория регистър. А кредитните посредници, които не са вписани в регистъра по ЗКНИП към БНБ и се регистрират в регистъра по новия закон към КЗП, ще могат да развиват дейност по предоставяне на потребителски кредити, но не и по предоставяне на кредити за недвижими имоти.</p> <p>По този начин вместо както е записано в Мотивите към проекта на закон „<i>да се обезпечи прозрачност и контрол върху дейността на кредитните посредници</i>“ чрез „<i>въвеждането на изискване за регистрация за кредитните посредници за потребителски кредит</i>“, което да „<i>ограничи безотговорното кредитиране и да защити уязвимите потребители, като същевременно осигури стабилна и устойчива бизнес среда</i>“ ще доведе до объркване у потребителите, тъй като потребителите трябва да правят едновременно справка в два регистъра и най-вече, да правят разлика кой регистър за каква дейност на кредитния посредник се отнася. Допълнително това ще доведе до дублиране на административните усилия на кредитните посредници (една и съща информация да се предоставя на две различни места) и до значително увеличаване на административната тежест.</p> <p>Освен гореизброеното, намираме изискванията за регистрация на Кредитните посредници съгласно Глава петнадесета „Регистриране на кредитни посредници по потребителски кредити“ залегнало в проекта на ЗПК и Глава тринадесета „Регистриране на кредитните посредници“ в действащия ЗКНИП за идентични! Предвидените в чл. 50, ал. 3, т. 3 и 4 разширени изисквания към физическите лица, съответно лицата, които управляват и представляват юридическо</p>	<p>регистъра: един регистър за потребителски кредити, и друг регистър за кредити за недвижими имоти за потребители.</p> <p>Изборът на КЗП за водеща институция по режима на регистрацията по чл. 50 от законопроекта се основава на натрупания от Комисията опит по сега действащия Закон за потребителски кредит (ЗПК). С влизането на закона в сила през 2010 г. КЗП е определена за единствен компетентен орган в България осъществяващ контрол по ЗПК, в резултат на което Комисията е придобила значителен опит не само по отношение на потребителската защита, но и експертиза относно изискванията за посредничество по чл. 36 от действащия ЗПК. Очакванията са, че извън регистъра по чл. 51 от Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители (ЗКНИП) има много други дружества, които осъществяват потребителско консултиране само по потребителския кредит и не са част от дружествата, регистрирани в БНБ по реда на ЗКНИП.</p> <p>Обединяването в единен регистър на БНБ на кредитните посредници по ЗКНИП и по ЗПК не е съвместимо с нормативно установените функции на Централната банка и упражнявания надзор/контрол спрямо посочените в закона лица, предоставящи кредити – банки и финансови институции по чл. 3а от ЗКИ. Кредитните посредници по ЗКНИП предоставят услугите си по отношение на продукти, предлагани от кредитори смисъла на ЗКНИП, а именно посочените банки и финансови институции. В противовес на това, кредитори по смисъла на ЗПК са много широк кръг от лица, като спрямо голяма част от които БНБ няма надзорни или контролни правомощия.</p> <p>В допълнение, предоставяните услуги от кредитните посредници по ЗКНИП се отнасят до различен продукт, който се свързва с по-висок риск както за кредитора, така и за кредитополучателя, поради по принцип по-големия размер на кредита и по-дългия</p>
--	--	--	---	---

			<p>лице или едноличен търговец могат да бъдат допълнени в чл. 51, ал. 2, т. 3 на ЗКНИП в преходните и заключителни разпоредби на новия ЗПК.</p> <p>Относно правомощията за осъществяване на контрол съгласно предвидената в Глава двадесета „Контрол“ от КЗП към Министъра на икономиката и индустрията в бъдещия ЗКП, те са предвидени в Глава Седемнадесета „Контрол“ на действащия в момента ЗКНИП. При необходимост за допълване и осъвременяване на текстовете в ЗКНИП биха могли да бъдат допълнени през преходните и заключителни разпоредби на новия ЗПК.</p> <p>И не на последно място в чл. 55, ал. 5 от действащия ЗКНИП <i>„Българската народна банка задължително заличава кредитен посредник от регистъра по чл. 51 по мотивирано предложение на Комисията за защита на потребителите (КЗП).“</i></p> <p>Т.е. с изключение на упражняването на контрол по спазване на изискванията на глава пета, чл. 47 - 49 от действащия ЗКНИП (Раздел III „Политика на възнагражденията“ и Раздел IV „Изисквания за компетентност на служителите“) осъществявана от длъжностни лица, оправомощени със заповед от подуправителя, ръководещ управление "Банков надзор" на БНБ, всички останали правомощия по контролиране дейността на кредитните посредници се осъществяват от КЗП.</p> <p>Не на последно място, считаме, че „Дирекция „Специфични надзорни дейности“ към управление "Банков надзор" на БНБ е изградила необходимия административен капацитет след влизането в сила на ЗКНИП на 29 Юли 2016 г. до момента. В тази връзка и като данъкоплатци считаме, за нецелесъобразно създаването и поддържането на втори регистър на кредитните посредници от КЗП. Във връзка с горното, АКПБ предлагаме регистрацията на кредитни посредници по потребителски кредити да остане в единен регистър, воден от БНБ съгласно ЗКНИП и съответните текстове от предложени закон да са съгласувани с това.</p>	<p>срок на изплащане. По-високият риск при жилищни и ипотечни кредити води и до по-строги изисквания към кредитните посредници по ЗКНИП, каквото е изискването за поддържане по всяко време на застраховка „Професионална отговорност“, което не се предвижда на ниво право на Европейския съюз (ЕС) по отношение на посредничеството при потребителски кредити.</p> <p>За разлика от този модел на функциониране, новият режим по чл. 37 от Директивата позволява идентифицирането на пазара и на по-малки кредитори и кредитни посредници, включително търговци, действащи като кредитори/кредитни посредници в допълнение на тяхната основна дейност. Този сегмент не засяга пряко банковата система, а се отнася до отношенията между търговец и потребител, което обосновава и избора на КЗП за орган по регистрацията на тази категория субекти, предвид законоустановената ѝ компетентност в областта на потребителската защита.</p> <p>Изборът на КЗП по законопроекта се основава и на факта, че Комисията е основния специализиран орган за защита на потребителите, докато БНБ не разполага с контролни правомощия в областта на потребителската защита.</p> <p>С оглед на изложеното, новият регистрационен режим по чл. 37 от Директивата, поради обвързаността си с целта на Директивата – осигуряване на по-висока защита на потребителите, следва да бъде възложен на орган с компетенции в потребителската защита, какъвто на национално ниво е единствено Комисията за защита на потребителите. По този начин притежаваната вече експертиза и натрупан опит от прилагането на действащия ЗПК ще бъдат използвани в новия регистрационен режим.</p> <p>В някои държави-членки, органът, който издава разрешение и регистрация на посредниците за</p>
--	--	--	---	---

						<p>потребителски кредити и за кредити за недвижими имоти за потребители е един и същ. Във всички случаи обаче, кредитните посредници за потребителски кредити и кредитните посредници за кредити за недвижими имоти за потребители подлежат на отделни разрешения за дейност и на отделни регистрации, а в някои случаи и на лицензионен режим.</p> <p>Със законопроекта се предвижда разрешение за извършване на дейността „посредничество за предоставяне на потребителски кредити. Изискванията за регистрация на кредитните посредници не са тежки и няма да затруднят заинтересованите лица. Същевременно, определянето на КЗП за компетентен орган за разрешение за дейност, регистрация и контрол на кредитните посредници за потребителски кредити ще позволи стриктно прилагане на разпоредбите, както на законопроекта, така и на хоризонталното законодателство за защита на потребителите.</p> <p>Разпределението между два административни органа на компетенциите по регистрационните режими за кредитни посредници не е новост и за държавите-членки на ЕС. В тази връзка, са налице практики в държави членки, съгласно които кредитните посредници се регулират от два различни органа в зависимост от вида на кредита (ипотечен или потребителски). Това разделение често произтича от начина, по който са транспонирани двете основни директиви: MCD (Директива за ипотечните кредити) и CCD (Директива за потребителските кредити).</p> <p>След детайлна проверка на сайтовете на националните централни банки и финансови регулатори, се открояват няколко отчетливи примери за наличие на два органа за регистрацията на кредитните посредници:</p> <p>1. Испания (Spain)</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>- Кредитните посредници за ипотечно кредитиране се регулират от Банката на Испания (Banco de España). Съгласно Закон 5/2019 (LCI), посредниците, които предлагат кредити за недвижими имоти, се вписват в регистъра на Централната банка, ако оперират на национално ниво.</p> <p>- Кредитните посредници за потребителски кредити не се регулират от Централната банка. Вместо това те подлежат на контрол от Министерството на потреблението (Ministerio de Consumo) и съответните регионални органи на автономните области. Те се подчиняват на Закон 2/2009, който регулира посредничеството при договори за заем или кредит за потребители.</p> <p>2. Хърватия (Croatia)</p> <p>В Хърватия има ясно институционално разделение между банковия регулатор и Министерството на финансите.</p> <p>-Кредитните посредници за ипотечни кредити са под надзора на Хърватската народна банка (Hrvatska narodna banka - HNB). Тя издава лицензи и поддържа регистъра съгласно Закона за жилищните потребителски кредити.</p> <p>-Кредитните посредници за потребителски кредити се регулират от Министерството на финансите (Ministarstvo financija). Министерството издава разрешенията за посредничество при потребителски кредити съгласно Закона за потребителското кредитиране (Zakon o potrošačkom kreditiranju).</p> <p>3. Гърция (Greece)</p> <p>Подобен модел се наблюдава и в Гърция, където защитата на потребителите и финансовият надзор са разделени.</p> <p>- За кредитни посредници за ипотечни кредити Банката на Гърция (Bank of Greece) е органът, отговорен за лицензирането и надзора съгласно Закон 4438/2016 (транспониращ MCD).</p>
--	--	--	--	--	--	--

						Кредитните посредници за потребителски кредити се регулират от Министерството на развитието и инвестициите (Генерален секретариат за търговия и защита на потребителите). Те се вписват в търговските регистри (G.E.MI) под специален режим за защита на потребителите.
				<p>2. Удвояване размера на имуществените санкции В параграф 7 т.2 от Преходни и Заключителни разпоредби на ЗКНИП се предлага „удвояване“ на имуществените санкции предвидени в чл. 77 - чл.81 от действащия ЗКНИП, като сумите в лева се заменят със същите суми, но в евро. В Доклада на цялостна предварителна оценка на въздействието и в Мотивите към проекто-закона не открихме основания за такова увеличение на санкциите налагани на кредитните посредници. В изнесените данни на стр.13-16 от Доклада за оценка на въздействието липсват данни за преписки, открити от КЗП по повод дейността на кредитните посредници. В тази връзка, АКПБ предлага размерът на имуществените санкции по ЗКНИП да остане непроменен!</p>	Не приема	<p>Съгласно чл. 44 от Директива (ЕС) 2023/2225, предвидените санкции за нарушаване на разпоредбите на директивата следва да са ефективни, пропорционални и възпиращи. Предложените санкции за нарушаване разпоредбите на законопроекта отговарят на това изискване на директивата и не се основават на санкциите, предвидени в Закона за кредитите за недвижими имоти за потребители (ЗКНИП), които са от 2016 година и са силно обезценени. Не е възможно като база за размера на санкциите да се взема 2016 година и размерът на санкциите да остане непроменен. С преходните и заключителни разпоредби на законопроекта са актуализират имуществените санкции в административнонаказателните разпоредби на ЗКНИП за да не се допусне сериозно разминаване с проекта на закон за потребителския кредит. С предложената промяна се дава ясен сигнал към пазарните играчи, че увеличението на санкциите има за цел да стимулира отговорното поведение в процеса по кредитиране от страна на кредиторите и кредитните посредници, които оказват съдействие на потребителите. Това е и една от главните цели на закона.</p>
				<p>3. Включване размера на възнаграждението на кредитния посредник в ГПР В Раздел V „Специфични задължения на кредитните посредници“ правилно е предвидено в Чл. 47. „Кредитният посредник е длъжен да: ...“</p>	Не приема	<p>Годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Съгласно чл. 30 от</p>

2. информира потребителя за всяко възнаграждение, ако има такова, което той следва да заплати на кредитния посредник за предоставяните от него услуги;

...

4. съобщава на кредитора възнаграждението по т. 2, ако има такова, за целите на изчисляване на годишния процент на разходите по кредита."

Но в Глава шеста „Годишен процент на разходите по кредита и горна граница на лихвените проценти или на ГПР" в Чл. 22. Ал. 1 от проекта е предвиден текст „Годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит." без да бъде направено уточнението по чл. 47.

По този начин проекта на закон поставя потребителите ползващи услугите на кредитен посредник в неравнопоставено положение спрямо потребителите, които директно ползват услугите на кредитора, което противоречи с духа на Директива (ЕС) 2023/2225. В тази връзка, АКПБ предлага в Чл. 22. Ал. 1 да бъде посочено, че в годишният процент на разходите по кредита следва да бъде включвано само възнаграждение, което Потребителят заплаща на кредитния посредник (ако има такова), а не възнаграждението, **което кредиторът заплаща на кредитния посредник.**

Предлагаме следната формулировка на Чл. 22. Ал. 1.

Чл. 22, ал. 1. „Годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, **възнаграждения от всякакъв вид**, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит, като в годишният процент на разходите по кредита следва да бъде включвано **само възнаграждение**, което Потребителят заплаща на кредитния посредник (ако има такова).

Директива (ЕС) 2023/2225, при изчисляване на годишния процент на разходите по кредита не се включват само сумите, дължими от потребителя за неспазване на някое от задълженията му по договора за кредит, и на разходите, различни от покупната цена на стоки или услуги. Разходите за поддържане на сметка за регистриране на погасяванията и усвояванията, разходите за използване на разплащателни средства за погасяванията и усвояванията и другите разходи, свързани с платежните операции, се включват в общите разходи по кредита за потребителя, освен ако откриването на сметката не е по избор и разходите по нея са посочени ясно и отделно в договора за кредит или в друг договор, сключен с потребителя.

Не може да се приеме, че при изчисляване на ГПР не се включва възнаграждението, което кредиторът заплаща на кредитния посредник, **тъй като в годишния процент на разходите по кредита влизат всички разходи, преки или косвени, в т.ч. и възнаграждения от всякакъв вид.** Годишният процент на разходите по кредита включва всички дължими плащания, като потребителят трябва да е информиран за всички разходи, свързани с получаването на кредита. Потребителят трябва да бъде информиран за таксите, дължими на кредитния посредник за неговите услуги, както и за комисиони, дължими от кредиторите или трети лица на кредитния посредник за услугите във връзка с договора за кредит.

Съгласно чл.3, т.5 от Директива (ЕС) 2223/2225

„общи разходи по кредита за потребителя“ *“означава всички разходи, включително лихва, комисиони, такси и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора“.* Предложената редакция на чл.22, ал. 1 от

			законопроекта съответства в максимална степен с текста на директивата и предвид стриктното придържане към тези изисквания не е възможно изменение на текста по чл. 22, ал. 1, съгласно предложението от Асоциацията на кредитните посредници. Също така, предложената разпоредба на чл.22, ал.1 от проекта съответства на редакцията на чл.19, ал. 1 от действащия ЗПК.	
		4. Осигуряване достъп на кредитните посредници до Централния кредитен регистър Постигането на посочената в мотивите към проекта на закон цел за „ограничаване безотговорното кредитиране и защита на уязвимите потребители" в по-голяма степен би била постигната чрез даване на достъп на кредитните посредници до Централния кредитен регистър, отколкото чрез „въвеждане на изискване за регистрация за кредитните посредници за потребителски кредит" във втори регистър. Поради липсата на достъп до Централния кредитен регистър на кредитните посредници, служителите на кредитния посредник не са в състояние да изпълнят законовите изисквания и най-вече да предоставят качествена услуга и съвет на потребителите, тъй като трябва да разчитат на предоставените от потребителите данни за кредитна задлъжнялост, които данни често не отговарят на истината. Потребителите често не са наясно с броя и вида на кредитите (потребителски и стоковите кредити, покупки на лизинг, кредитни карти), общия размер на месечните вноски, сроковете и остатъците по отделните кредити, а нерядко „спестяват" тази информация от кредитните посредници. В тази връзка, АКПБ предлага в Преходни и Заключителни разпоредби на проекта на ЗПК да бъде направено допълнение в Чл. 4. Ал. 2 от Наредба № 22 на БНБ от 16 юли 2009 г. за Централния кредитен регистър, като бъде добавена т.7 „Кредитните посредници вписани в регистъра към Българска Народна банка по Чл. 51 ал. 1 от Закона за кредити за недвижими имоти на потребители".	Не приема	В съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225, законопроектът предоставя достъп на кредиторите до Централния кредитен регистър (ЦКР) на БНБ. Достъпът на кредиторите до ЦКР е необходим във връзка с изпълнение на задължението за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите. Основанието за предоставяне на достъп до ЦКР е извършването на адекватна оценка на кредитоспособността на потребителя преди сключване на договор за кредит. Оценката за кредитоспособността на потребителя е задължение на кредитора, не на кредитния посредник. Няма аргументи за предоставяне на достъп до Централния кредитен регистър на кредитните посредници, тъй като информацията, съдържаща се в ЦКР не е относима към даване на препоръки и съвети на потребителите от страна на кредитните посредници. Няма аргументи за предоставяне на достъп до Централния кредитен регистър на кредитните посредници, тъй като информацията от там не е относима към даване на препоръки и съвети на потребителите от страна на кредитните посредници, свързани с извършването от тях дейност. В допълнение, изменение и допълнение на Наредба № 22 на БНБ от 16 юли 2009 г. за Централния кредитен регистър не може да бъде извършено с разпоредба в преходните и заключителните разпоредби на ЗПК.

4.	13.01.2026г. официално	Българска национална асоциация „Активни потребител и“	Не е приложимо	1. Разширен обхват на законопроекта В съответствие с Директива (ЕС) 2023/2225 (Директивата) значително е разширено приложното поле, като са обхванати договори за кредит до 100 000 евро. Важно нововъведение е включването на малки кредити (под 200 евро), безлихвени кредити и модерни дигитални продукти като „купи сега, плати по-късно“ (BNPL), които до момента често оставаха извън регулацията. От обхвата остават изключени предимно ипотечните кредити, договорите за наем без опция за закупуване и специфични заеми от работодатели, както гласи и текста на Директивата.	Няма предложение	Няма конкретно предложение, само изразена подкрепа от страна на БНААП. Становището отразява коректно обхвата на Директива (ЕС) 2023/2225 и на проекта на закон, въвеждащ изискванията на директивата.
				2. Прозрачност и информиран избор Въвеждат се нови изисквания към рекламата на потребителски кредити. Необходимо е всички рекламни и търговски съобщения за потребителски кредит <i>„да са верни, ясни и да не въвеждат потребителите в заблуждение“</i> , но не смятаме, че въведенето с Директива (ЕС) 2023/2225 и включено в проекта на закон задължителното предупреждение: <i>„Внимание! Вземането на кредит струва пари“</i> е ефективна мярка за информиране на гражданите. Най-вероятно ще последва съдбата на предходни подобни предупреждения като <i>„купуването и продаването на гласове е престъпление“</i> , <i>„хазартът носи риск от зависимост“</i> и <i>„пушенето вреди на вас и тези около вас“</i> , информационни съобщения, които макар и да имат добър замисъл, не успяват да осъществят своята превантивна цел. Забраняват се заблуждаващи практики, които внушават, че кредитът подобрява финансовото състояние или замества спестяванията. Държим да подчертаем, че освен в законопроекта уредбата за подвеждащите рекламни съобщения има и в Закона за защита на потребителите.	Няма предложение	Становището отразява коректно направения регулаторен избор относно конкретни реклами на потребителски кредит.
				3. Регистрационен режим и административен контрол Законът установява нови детайлни правила за регистрация на кредитни посредници и кредитори под надзора на Комисията за защита на потребителите (КЗП). Приветстваме изключително важната роля, която е предоставена на КЗП. Всеки кредитен посредник и всеки кредитор (който не е банка или друга регулирана от БНБ финансова институция) трябва да бъде вписан в съответния публичен регистър на КЗП, а използването на наименования, подсказващи такава дейност без регистрация, ще е изрично забранено. Вписаните лица са длъжни да уведомяват КЗП за всяка	Не приема	По отношение на термина <i>„системни нарушения“</i> : Проекта на закон е дал дефиниция на този термин. § 1, т. 23 от Допълнителните разпоредби на проекта на ЗПК дава конкретна дефиниция на термина <i>„системни нарушения“</i> , а именно : <i>„23. "Системни нарушения" са три или повече административни нарушения на този закон и/или на актовете по прилагането му, извършени в</i>

<p>промяна в обстоятелствата (напр. смяна на адрес или ръководител) в 15-дневен срок, а КЗП събира административни такси за разглеждане на заявленията и промените.</p> <p>Предвидени са множество хипотези, при които КЗП може да прекрати регистрацията. От изключителен интерес е чл.66, ал.1, т.6, според която регистрацията се прекратява при „системни нарушения на изискванията на този закон и/или на актовете по прилагането му“. Смятаме, че следва да се конкретизира какво представляват системни нарушения. Понастоящем липсва законова дефиниция за системни нарушения, но ако приложим по аналогия от трудовото право принципа изведен от съдебната практика, системни нарушения най-общо са „три или повече нарушения, за които не е налагано преди това наказание“.</p> <p>Освен това, предвид системния характер на нарушения смятаме за редно да се добави още едно основание за премахване на регистрацията от КЗП и тя е по молба на представително потребителско сдружение. Тъй като представителните сдружение се предполага, че са в по-близка комуникация с потребителите и имат спомагателни функции към КЗП, следва да разполагат със собствено основание да поискат прекратяване на регистрацията, ако разполагат с информация, че съответния кредитор или кредитен посредник подлежи на премахване на база общите основания, посочени в чл. 66, ал.1. Тази възможност не е изрично разписана в Директивата, но обективно би изпълнила основните му цели, а именно: ще подсили защитата на потребителите и ще бъде още един гарант за отговорно поведение на кредиторите и кредитните посредници.</p>		<p><i>продължение на една година, или три и повече административни нарушения от един и същ вид, извършени в продължение на три последователни години.“</i></p> <p>Не е необходим подобен запис в закона, предвиждащ допълнително основание за отнемане на регистрацията на кредитор или на кредитен посредник въз основа на предложение на представително сдружение на потребителите. Съгласно законопроекта, всички сдружения на потребителите, не само представителните могат да сезират Комисията за защита на потребителите с предложение. Правомощие на Комисията за защита на потребителите е да предприеме или не съответните действия.</p>
<p>4. Административно-наказателни разпоредби</p> <p>В законопроекта се преминава от левови към евро санкции, като минималните санкционни прагове започват от около 6 000 лв. (3 000 евро) и могат да достигнат до близо 1 милион лева (500 000 евро) при мащабни злоупотреби. Асоциация „Активни потребители“ споделя виждането, че санкциите в твърд размер да бъдат заменени от санкции, пропорционални на икономическия интерес. В редица свои предходни позиции Асоциацията последователно е застъпвала разбирането, че санкциите в абсолютен размер не постигат в пълна степен целите на административното наказание, тъй като в определени хипотези те</p>	<p>Приема</p>	<p>Съгласно съображение 90 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки следва да установят система от наказания, приложими при нарушение на национални разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива и следва да вземат всички мерки, необходими за осигуряване на прилагането им. Разпоредбата на чл. 44 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква от държавите членки да определят ефективни, пропорционални и възпиращи санкции за нарушаване на разпоредбите. Предложените санкции са диференцирани в зависимост от нарушението с долна</p>

могат да се окажат непропорционално ниски спрямо реализираната или потенциалната имуществена облага от неправомерното поведение на търговеца, така те не са в състояние да изпълнят своята превантивна и възпираща функция. Значително по-ефективен и съответстващ на принципа на пропорционалност подход би било въвеждането на санкции, определени като процент от икономическия интерес (оборота).		и горна граница и варират от 2 000 евро до 20 000 евро, а за повторно нарушение до 40 000 евро. При извършено широко разпространено нарушение или на широко разпространено нарушение със измерение ЕС, установено от КЗП, при осъществяване на мерки за прилагане на Директива (ЕС) 2023/2225 е предвидена санкция в размер на 500 000 евро.
<p>5. Финансиране на политики в полза защитата на потребителите</p> <p>С оглед осигуряване на по-висока степен на защита на икономическите интереси на потребителите по смисъла на Закона за защита на потребителите и повишаване на ефективността на правоприлагането по Закона за потребителския кредит, считаме за целесъобразно въвеждането на нормативно уреден механизъм, при който определен процент от събраните имуществени санкции и глоби за нарушения по Закона за потребителския кредит следва да се заделя за финансиране на дейности в областта на защитата на потребителите.</p> <p>Въвеждането на подобен механизъм би способствало за засилване на превантивната и възпиращата функция на административнонаказателната отговорност, както и за по-ефективно възстановяване на накърнения обществен интерес. В тази връзка средствата следва да се акумулират в целеви фонд към Комисията за защита на потребителите, като се използват при условията на публичност и прозрачност за финансиране на дейности в обществен интерес, включително информационни и образователни кампании, аналитична и експертна дейност, както и за предявяване и водене на съдебни производства за защита на колективните интереси на потребителите по реда на действащото законодателство.</p> <p>По този начин наложените административни наказания биха изпълнявали не само санкционна, но и ясно изразена превантивна и компенсаторна функция, насочена към дългосрочно подобряване на ефективността на системата за защита на потребителите.</p>	Не приема	<p>Предмет на обществено обсъждане е проект на Закон за потребителския кредит.</p> <p>Финансирането на сдруженията на потребителите не се урежда в Закона за потребителския кредит.</p>
<p>6. Таван на ГПП</p> <p>Пазарът на потребителски кредити в България заема съществено място във финансовата система, но пазарът осветлява дълбоки и</p>	Няма предложение	Законопроектът създава механизъм за разрешение за дейност, регистрация и контрол на кредитните посредници и на кредиторите – глава Петнадесета и

<p>устойчиви структурни проблеми. На пръв поглед съществува ясна законова рамка, но на практика тя системно се заобикаля. Най-сериозният пример за това е масовото неспазване на законово определения таван на годишния процент на разходите (ГПР), предвиден в действащия Закон за потребителския кредит.</p> <p>Последиците от този пропуск са видими, а именно хиляди съдебни дела срещу кредитори, които в огромното си мнозинство завършват в полза на потребителите. Тези решения обаче не водят до реална промяна. Причината е, че само минимална част от засегнатите решават да защитят правата си по съдебен ред. Тоест в момента се разчита на активното поведение на потребителя, вместо на ефективно правоприлагане. Тези факти в комбинация с достъпните и ниски по своята себестойност санкции за нарушение, създават стимул кредиторите да продължават с незаконосъобразните си практики, отколкото да ги прекратят.</p> <p>Именно затова основното предизвикателство пред изработването на нов закон за потребителския кредит следва да бъде въвеждането на действащ регулаторен механизъм, който да предотвратява и прекратява нарушенията окончателно. Подобен механизъм би осигурил бърз, ефективен и системен контрол, който да защитава потребителите и да възстанови доверието в пазара.</p>		<p>Шестнадесета от проекта на закон и определя горна граница на годишния процент на разходите по кредита.</p> <p>Също така, законопроекът въвежда горна граница на общите разходи по кредита за кредити със срок за погасяване до един месец и със срок за погасяване до три месеца и за кредитите на стойност до три минимални работни заплати. Съгласно чл.22, ал. 5 и ал.6 от законопроекта:</p> <p>„(5) Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите по ал.6</p> <p>(6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително; 2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.”
<p>7. По отношение на чл. 22, ал. 10 от проектозакона.</p> <p>Предвижда се задържане на суми от дружеството при неравноправни клаузи с бъдещи вноски, като така се нарушава института на неоснователното обогатяване и се поставя потребителя в зависимост от недоброръководността на кредитора. Предвижда се възможност за кредитиращото дружество в хипотезата, в която недоброръководно е включил неравноправна клауза, правото да задържи суми. Подобна хипотеза в защита на</p>	<p>Приема частично</p>	<p>Съгласно Директива 93/13/ЕИО относно неравноправни клаузи в договори с потребители, когато клауза в договор с общи условия с потребител е обявена за неравноправна, това не води автоматично до нищожност на договора. В случай, че договорът може да се прилага без тази клауза, договорът продължава да действа. Предвид на това, в чл.22, ал. 10 накрая е добавен изразът „ако има такива“, т.е. в</p>

<p>кредитиращото дружество е недопустима в правовия ред – да се даде приом на недобросъвестния. Това е още една стъпка назад в полза на кредитиращите дружества, която не следва да се допусне и настояваме да отпадне от законопроекта.</p>		<p>случай че договорът продължава да действа и има последващи плащания по него. Чл. 22 (10) При плащания по договори, съдържащи клаузи, които са обявени за нищожни по ал. 9, надвзетите средства над прага по ал. 5 и ал. 6 се удържат при последващи плащания по кредита, ако има такива.</p>
<p>8. Предложение за законна лихва при недействителност. Предлагаме да бъде добавена следната разпоредба в чл.39, ал. 2 от законопроекта: „При недействителност по чл. 39, ал. 1 на договор за кредит кредиторът дължи на потребителя законна лихва сумите, с които неоснователно се обогатява, считано от датата на тяхното получаване“. Към момента преобладаващата практика, основана на чл. 55, ал. 1, пр. 1 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) (получаване на начално отпаднало основание), приема, че при нищожност страните си дължат връщане на даденото. Така кредиторът е ползвал „безплатно“ финансов ресурс на потребителя и е кредитирал с него на други лица, които са заплатили всичко дължимо по договора за кредит. Това поставя потребителя в неизгодно положение: кредиторът е ползвал неговите парични средства (надплатената сума) в продължение на месеци или години безвъзмездно, докато потребителят не изпрати покана за възстановяване на средствата или не предяви иск пред граждански съд. Възможно е едва след 5 години потребителят да реши да потърси своите пари, поради незнание или друг фактор, като така няма да бъде обезщетен за тези 5 години, което е несправедливо.</p> <p>Правото на ЕС, и по-конкретно Директива 93/13/ЕИО (относно неравноправните клаузи), изисква държавите членки да осигурят ефективни средства за преустановяване на употребата на неравноправни клаузи. В редица решения Съдът на ЕС подчертава, че възстановяването на положението на потребителя трябва да бъде такова, каквото би било, ако нищожната клауза никога не е съществувала. Ако потребителят не получи лихва за времето, в което парите му са били у кредитора, той не е напълно реституиран.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Предложената разпоредба на чл. 39 от проекта е ясна. В случаите, когато договорът е обявен за недействителен или не може да се прилага без клауза, която е обявена за неравноправна, потребителят дължи единствено получената сума по кредита, без лихви или други разходи.</p> <p>Не е ясно, как кредиторът е ползвал „<i>безплатно</i>“ финансов ресурс на потребителя. Потребителят няма собствени средства, а ползва средства, отпуснати от кредитора. При разваляне на договор, с отпаднало основание (съгласно чл. 55 ЗЗД и установената практика) следва всяка от страните да върне всичко което е получила по договора, включително и това с което неоснователно се е обогатила.</p> <p>Чл.39 Когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита.</p>

<p>9. По отношение на чл. 22, ал. 6 от проектозакона на ЗПК: На следващо място, в новия законопроект е предвидено възможност в полза на икономически по-силните субекти да кредитират при годишен лихвен процент в размер на 240 % и респективно 120%. Това е предвидено в чл. 22, ал. 6 от проекта, с което се предвижда, че:</p> <p>(6) Общите разходи по кредита за договори за кредит, при който кредитът трябва да бъде погасен в срок до три месеца не могат да бъдат по-високи от:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от един месец; - 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца. <p>Активни потребители има задълбочен опит в сферата и ежедневно се сблъсква с потребители, които са в спиралата на дълговете именно заради подобно кредитиране. Практиката показва, че голяма част от кредитите, които хората теглят са едномесечни и тримесечни. Често срещано е всеки месец човекът да изплаща кредита и да тегли нов, защото не му достигат средства. Следователно е възможно потребителят да изпадне в хипотеза, която да тегли всеки месец и да заплати лихва в размер на 240% за 12 месечен период. Това е съвсем възможно. Финансовата култура на българските потребители на подобни кредитни продукти показва, че е сравнително незадоволителна.</p> <p>Това поставя на въпрос защо след като години наред не се спазва ГПР не се пристъпва към усилен мерки за правоприлагане, а се прави стъпка назад и се позволява на кредитиращите дружества да отпускат кредити при очевидно свръх лихвен процент.</p> <p>Настоящият законопроект влиза в пряк разрез с разпоредбата на чл. 31 на Директива (ЕС) 2023/2225 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 2008/48/ЕО, според който:</p> <p><i>Държавите членки въвеждат мерки за ефективно предотвратяване на злоупотребите и за гарантиране, че на потребителите не могат да се начисляват прекомерно високи лихвени проценти, годишни проценти на разходите или общи</i></p>	<p>Не приема</p>	<p>Предложението не отчита административните разходи на кредиторите за обработка на кредита и особено тези разходи при краткосрочните кредити със срок на погасяване до 1 месец и до 3 месеца. Предложението не отчита също и административните разходи на кредиторите при кредити на малка стойност.</p> <p>Редакция на чл.22, ал. 6 относно горната граница на общите разходи по кредита за кредити на стойност до три минимални заплати и за краткосрочни кредити.</p> <p>Чл. 22, ал.6</p> <p>6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително; 2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.”
--	------------------	---

				<p>разходи по кредита, например установяване на максимални размери.</p> <p>Необосновано е рискът при краткотрайните кредити да бъде по-висок поради фактът, че краткият срок увеличава вероятността потребителят да възстанови кредитния ресурс. От друга страна, съгласно настоящия ЗПК и проекта се предвижда задължение за оценка на кредитоспособността на бъдещия кредитополучател. Тази отговорност видимо се прехвърля върху потребителя, който трябва да носи риска на търговеца, че раздава кредити на всеки „само срещу лична карта“. Мнозинството от кредитополучателите са добросъвестни и заплащат всичко дължимо, като така те са утежнени с бремето на безразсъдството на съответното кредитиращо дружество, което отпуска на неплатежоспособни или свръхзадължители потребители.</p> <p>Настояваме да отпадне чл. 22, ал. 6 от проектозакона.</p>		
5.	13.01.2026г. официално	Асоциация на българските застрахователи	Не е приложимо	<p>1. С посочения законопроект се цели транспонирането в национално законодателство на Директива (ЕС) 2023/2225 относно договорите за потребителски кредити („Директивата“), в това число на нейният чл. 14, т.4, където е уредено, т.нар. „право да бъдат забравени“ здравните данни, свързани с преживени онкологични заболявания, при и по повод сключването на застраховки Живот във връзка с потребителски кредити.</p> <p>Правото по чл. чл. 14, т.4 от Директивата, което ще следва да бъде транспонирано в националното ни законодателство с коментирания законопроект, на практика означава задължение за неискане и/или недостъпване и/или за пренебрегване от страна на застрахователите на всякаква информация за преживяното онкологично заболяване на кандидата за животозастраховане - при условие че кандидатът е бил без онкологично заболяване за оптимално определения в Директивата срок от 15 години след успешно проведеното лечение и считано от неговото прекратяване.</p> <p>За да се разбере проблемът, който такова задължение принципно създава в животозастраховането, трябва на първо място да се отбележи, че основен принцип на самата концепция на животозастраховането е вземането предвид от страна на поемащият риска застраховател на всяка относима информация от</p>	Не приема	<p>Текстът на чл. 14, § 4 от Директива (ЕС) 2023/2225 е в съответствие с § 125 от Резолюция на Европейския парламент от 16 февруари 2022 г. относно укрепването на Европа в борбата с рака.</p> <p>Разпоредбата на чл.14, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква от държавите-членки да въведат забрана за използване за целите на застрахователна полица свързана с договор за потребителски кредит на лични данни на потребителите, съдържащи медицинска информация относно диагностицирането на онкологични заболявания. Забраната следва да се прилага след изтичане на период от време след края на медицинското лечение на потребителя. Съгласно директивата, този срок след края на лечението не може да бъде по-голям от 15 години. Държавите-членки могат да предвидят и по-кратък срок за който да се прилага тази забрана. Европейският законодател въведе т.н. „право да бъдеш забравен“ в Директива (ЕС) 2023/2225 като елемент на защита на потребителите, боледували от онкологични заболявания за да не плащат непосилно високи застрахователни премии при сключване на договор за потребителски кредит. Поради медицинската си</p>

			<p>медицинската история на кандидата за застраховане - за да може адекватно да се оцени индивидуалният му риск от смъртност и заболяемост в сравнение с общия (стандартен) риск на средностатистическия потребител и на тази основа да се определи индивидуално приложимата за него „достатъчна“ рисково базирана премия.</p> <p>Тоест, за да може правилно да се изчислят и определят индивидуалните рисково - обосновани и достатъчни премии, абсолютно необходимо е преди това да е бил пълноценно оценен индивидуалният риск на кандидата за животозастраховане, произтичащ от свързаните с него релевантни рискови фактори.</p> <p>На европейско ниво беше отчетено също, че описаният негативен ефект би могъл да бъде различен за различните държави-членки, като неговата негативна интензивност на национално ниво ще зависи от различни национални фактори - основно от рисковите фактори и тенденциите по отношение на националната заболяемост и преживяемост от онкологични заболявания и от проникването на животозастраховането на съответния застрахователен пазар, тоест, от базата на която се разпределя общия риск.</p> <p>В този смисъл изобщо не е случайно, че в Директивата този срок беше определен именно на 15 години – за да може чрез прилагането именно на този 15 годишен срок да се смекчи ефектът от мярката по отношение на относително по-неразвитите животозастрахователни пазари на територията на Съюза, при които тази мярка потенциално ще има по-силно влияние, с оглед по-голямата национална негативна</p>		<p>история редица преживели рак лица в дългосрочна ремисия често са обект на несправедливо отношение при достъпа до потребителски кредит. Те често трябва да плащат необосновано високи застрахователни премии. За да бъдат защитени и за да не бъдат дискриминирани на този принцип, чл. 14, пар. 4 на Директива (ЕС) 2023/2225 изисква от държавите членки да забранят, след изтичането на определен срок, използването за целите на застрахователната полица, свързана с договор за потребителски кредит, на личните данни на потребители, относно диагностицирането на онкологични заболявания.</p> <p>Разпоредбата на чл.14, ал. 5 от проекта на закон въвежда изискванията на чл.14, пар. 4 на Директива (ЕС) 2023/2225, като определя срок от 10 години след края на медицинското лечение на потребителя.</p> <p>Чл. 14. (5) Личните данни относно диагностицирането на онкологични заболявания при потребителите могат да се използват за целите на застрахователна полица, свързана с договор за кредит до 10 години от края на медицинското лечение на потребителя.</p> <p>Директива (ЕС) 2023/2225 не определя, както е посочено в становището, 15-годишен срок от края на медицинското лечение на потребителя. Директива (ЕС) 2023/2225 не налага конкретен срок, тя посочва, че срокът, който следва да определят държавите членки не трябва да надвишава 15 години след края на медицинското лечение на потребителя.</p> <p>Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя на всяка държава-членка да определи точния срок в своето национално законодателство. Подвеждащо и грешно е твърдението, че законопроекта предвижда срок, който е с 1/3 по-кратък от срока, определен в директивата, предвид на това, че директивата не посочва срок. Директивата посочва само, че този срок не може да е по-дълъг от 15 години.</p>
--	--	--	---	--	--

			<p>интензивност на релевантните негативни фактори посочените по-горе.</p> <p>Също за съжаление, при подготовката на законопроекта явно не е бил анализиран въпросът какво би било въздействието за България, ако информацията за прекарани онкологични заболявания не може да се взема предвид при оценката на риска по застраховки Живот - след изтичането на 10 годишния срок по чл. 14, ал.5 от законопроекта, който е с <u>1/3 по-къс от оптималния срок от 15 години, определен в Директивата.</u></p> <p>Следва в тази връзка да се отбележи, че съгласно <i>Профила на държавата България за 2025г.</i> относно онкологичните заболявания („Профила“), разработен от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), интензивността на рисковите фактори за рак в България е голяма и те са с високата степен на разпространение, като са налице за населението още от детството и юношеството и продължават да са налице до зряла възраст. <u>Стойностите за страната са сред най-лошите в ЕС по отношение на наличието и интензивността на повечето рискови фактори за рак</u> — включително тютюнопушене, консумация на алкохол, лоши хранителни навици, ниска физическа активност, ниска степен на ваксинация срещу човешкия папиломен вирус и високо замърсяване на въздуха.</p> <p>Съгласно <i>Профила</i>, късното откриване на онкологичните заболявания в България също е траен проблем и се явява сериозен рисков фактор за тежка (напреднала) онкологична заболяемост. За разлика от повечето други държави от ЕС, в България няма програми за масов скрининг за рак на гърдата, рак на маточната шийка, рак на дебелото черво и ректума, което обяснява ниските равнища на участие в скрининга. Покритието на скрининга за рак на маточната шийка сред жените на възраст 20 - 69 години е било 57 % през 2019 г., а делът на жените на възраст за провеждане на скрининг, на които е правена мамография през предходните две години, е бил 36 %.</p> <p>Следва да се отбележи също, че заболеваемостта от рак в България се е увеличила с 33 % през периода 2010 - 2020 г., като тази промяна в заболеваемостта е сред най-големите в ЕС.</p>	<p>Проучване в държавите членки на ЕС показва, че по отношение на <i>„правото да бъдеш забравен“</i>, държавите-членки са възприели срок от 10 години, който започва да тече, считано от края на активното медицинско лечение на пациента. Следните държави членки са възприели 10-годишен срок, считано от края на активното медицинско лечение: Германия, Люксембург, Дания, Италия, Финландия, Норвегия, Швеция, Австрия, Франция, Белгия, Нидерландия, Португалия. В Испания този срок е 5 години.</p> <p>В становище на Експертния съвет по медицинска специалност „Медицинска онкология“ към МЗ, медицинските специалисти посочват, че чрез Директива (ЕС) 2023/2225 се обезпечават условията за равен достъп до банково финансиране, като се намалят ограниченията и тежестта за лица, преминали медицинско онкологично лечение. В текста на чл. 14, § 4 от Директивата е посочен максимален срок в изпълнение на горните съображения, но е предоставена възможността на всяка държава членка да определи друг срок, без да е посочена минимална граница. В интерес на пациентите е този срок да е възможно най-кратък или както е посочено в разпоредбата на чл. 14, ал. 5 от проекта на Закон - 10 години. От гледна точка на началния период, от който да започва да тече срока <i>за прилагане на „правото да бъдеш забравен“</i>, членовете на Експертния съвет по медицинска специалност „Медицинска онкология“ към МЗ посочват че това следва да се счита от приключване на активното медицинско лечение. Изложените в становището на АБЗ аргументи, че интензивността на рисковите фактори за онкологично заболяване е голяма и, че те са с висока степен на разпространение, всъщност доказват необходимостта от въвеждането на по-кратък срок, тъй като това ще се отрази положително на по-голям брой български граждани в качеството им на потребители, боледували от онкологично заболяване. Съгласно становище на</p>
--	--	--	---	--

			<p>При това според <i>Профила</i>, след този период заболеваемостта в България от онкологични заболявания се е отчитала неправилно и непълноценно, най-вече в резултат от непълна регистрация на новодиагностицираните пациенти - тъй като от 2020 г. българският регистър на раковите заболявания не е работил с пълния си капацитет, а през 2023 г. на практика е престанал да функционира.</p> <p>Заедно с това следва да се изтъкне, че в България животозастраховането все още е много слабо развито - при сравнение с другите държави-членки то има процентно много малка база за разпределение на поеманите от застрахователите здравни (биометрични) рискове по застраховки Живот, тъй като в България все още 84% от брутните премии в застрахователния сектор произтичат от т.нар. „non-life“ застраховане, а около две трети от тях идват от автомобилни застраховки, което е значително над средното за Европа.</p> <p>Всъщност, в България животозастраховането има едно от най-ниските нива в ЕС на проникване сред населението, респективно на отделяни разходи за него на глава от населението, което само по себе си е сериозен проблем с липса на социална защита на населението, който бе трябвало да се адресира от страна на държавата.</p> <p>Както вече се спомена, въздействието в държавите-членки на мярката по чл. 14, т.4 от Директивата ще зависи най-вече именно от посочените по-горе негативни национални фактори. Предвид изложеното считаме, че въвеждането на това право при по-къс от оптимално определения в Директивата срок от 15 години - както това е предложено с чл. 14, ал.5 от законопроекта, обявен за обществено обсъждане - има сериозен потенциал:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ да осъществи стандартната животозастрахователна премия в България; ✓ да затрудни и осуети по-широкото проникване на животозастраховането сред българските потребители; ✓ да направи животозастраховането по-трудно достъпно за средностатистическия български потребител; ✓ да ограничи в някаква допълнителна степен достъпа до потребителско кредитиране, за което тази 	<p>Експертния съвет по медицинска специалност „Медицинска онкология“ <i>„активното медицинско лечение е интензивен процес, насочен към пълното излекуване на пациента, овладяване на острата фаза на заболяването или предотвратяване на тежки усложнения. То включва диагностика и терапевтични процедури, които се провеждат в кратки срокове от специализиран медицински персонал в болнична среда“.</i></p> <p>Отчитайки становището на Експертния съвет по медицинска специалност „Медицинска онкология“ към Министерство на здравеопазването и практиката на държавите членки на ЕС законопроектът предвижда този срок да бъде 10 години след края на медицинското лечение на потребителя.</p> <p>След изтичане на посочения срок, при сключване на застрахователен договор, свързан с договор за потребителски кредит, застрахователите няма да имат право да използват информация за медицинското състояние на потребителя, претърпял онкологично заболяване.</p> <p>Не споделяме виждането, че определянето на 10-годишен срок за въвеждане на <i>„правото да бъдеш забравен“</i> по отношение на потребителите, заболели от онкологично заболяване ще се отрази на всички застраховки „Живот“, предлагани от застрахователите и като цяло на сектора на животозастраховането и ще го по-трудно достъпно за средностатистически български потребител.</p>
--	--	--	---	--

				<p>застраховка се явява нормално и необходимо условие (обезпечение).</p> <p>Предвид това <u>предлагаме срокът по чл. 14, ал. 5 от законопроекта да бъде определен в съответствие с оптималния 15-годишен срок по Директивата</u> и текстът да бъде, както следва: <u>„чл. 14</u> (5) Личните данни относно диагностицирането на онкологични заболявания при потребителите могат да се използват за целите на застрахователна полица, свързана с договор за кредит до <u>15 години</u> от края на медицинското лечение на потребителя.“ </p>		
				<p>2. Като втори основен проблем при законовото въвеждане на национално ниво на т.нар. „право да бъдеш забравен“ след определен срок по отношение на прекарани онкологични заболявания, бихме изтъкнали неяснотата по отношение на съдържанието на понятието "края на медицинското лечение", което е употребено в чл. 14, ал.5 на законопроекта и което ще се яви водещо при прилагането на това право.</p> <p>Предвид това считаме, че е необходимо и предлагаме в законопроекта това понятие да бъде безспорно изяснено, при това чрез изрична, категорична, ясна и пълноценна дефиниция - за да е безвъпросно ясно кой именно момент ще следва да се приема за „край“ на лечението, за да може от него да се изчисли и началния момента за прилагане на правото по чл. 14, ал.5 от законопроекта.</p> <p>3. В тази връзка считаме, че в периода до „края“ на лечението следва да бъде включен и периодът на поддържаща медикаментозна терапия, която също съдържа лечебен елемент по отношение на преживяното онкологично заболяване и по мнението на наши членове също следва да се приема за част от лечението.</p>	Не приема	<p>Разпоредбата на чл.14, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225 посочва изрично, че определеният от държавите-членки срок след който се прилага забраната за използване на медицинска информация на потребители претърпели онкологични заболявания започва да тече от края на медицинското лечение. Европейският законодател не е дал изрична дефиниция на термина <i>"края на медицинското лечение"</i>, предвид на факта, че е общоизвестно, че всяко медицинското лечение по своето естество предполага активна медицинска намеса и прилагане на терапевтични средства (медикаменти, процедури, интервенции) за справяне със конкретно заболяване. Липсата на медицинска намеса и липсата на прилагане на терапевтични средства (медикаменти, процедури, интервенции) при оздравял пациент говори за прекратяване на провеждано лечение. Следователно, ако не се провежда лечение и пациентът е здрав, то лечението е приключило. Краят на лечението може да бъде доказан документално от лекуващия лекар. В тази връзка, за „<i>края на медицинското лечение</i>“ следва да се счита датата на приключване на лечението на потребителя, удостоверено с медицински документ от компетентно лечебно заведение или от лекуващ лекар, което е лесно доказуемо. Опитът на държавите-членки при</p>

					<p>прилагане на „правото да бъдеш забравен“ показва, че за край на медицинското лечение се приема края на активното лечение на лицето и в него не се включва последващ период на наблюдение.</p> <p>В становището на Експертния съвет по медицинска специалност „Медицинска онкология“ към МЗ се посочва, че от гледна точка на началния период, от който да започва да тече срока за „правото да бъдеш забравен“ <u>това следва да е „считано от приключване на активното медицинско лечение“</u>.</p> <p>Последващ мониторинг и периодично проследяване на пациента не би следвало да се приемат като начална дата, с оглед нуждите на законопроекта. Общото определение на активно медицинско лечение е, че това е интензивен процес, насочен към пълно излекуване на пациента, овладяване на острата фаза на заболяването или предотвратяване на тежки усложнения. То включва диагностика и терапевтични процедури, които се провеждат в кратки срокове от специализиран медицински персонал в болнична среда. Целта е пълно възстановяване на здравето или трайна ремисия при хронични заболявания. Като интензивност следва да започне веднага след поставяне на диагнозата и включва специфични интервенции като операции, агресивна лекарствена терапия и др. Другите форми на лечение, като долекуване, палиативно лечение и рехабилитация, не могат да се приемат за активно медицинско лечение, респективно, като начален момент, от който да тече срок за целите на застрахователна полица, свързана с договор за кредит.</p> <p>В Допълнителните разпоредби на проекта на закон е дадена дефиниция на термина „активно медицинско лечение“.</p> <p>т.24 „Активно медицинско лечение“ е интензивен процес, насочен към пълно излекуване на пациента, овладяване на острата фаза на заболяването или предотвратяване на тежки усложнения. Това включва</p>
--	--	--	--	--	--

						диагностика и терапевтични процедури, които се провеждат в кратки срокове от специализиран медицински персонал в болнична среда. Форми на лечение, като долекуване, палиативно лечение и рехабилитация, не могат да се приемат за активно медицинско лечение“.
				<p>4. В допълнение бихме изтъкнали, че наши членове изразяват обосновани притеснения от това, че понастоящем българските граждани нямат задължението да подават за отразяване в електронните си здравни досиета медицински документи и данни за евентуално тяхно лечение в чужбина, в т.ч. на онкологични заболявания.</p> <p>Предвид това считаме, че този допълнителен проблем също би трябвало да намери своето подходящо нормативно решение, в т.ч. чрез евентуално въвеждане на съответстващо нормативно задължение за потребителите на животозастрахователни услуги да подават съответната информация за проведено от тях в чужбина лечение и тя да се отразява в електронните им здравни досиета.</p>	Не приема	<p>Въпросът относно достъпа на пациентите до тяхното електронно здравно досие, съдържанието на информацията в електронното здравно досие и предвиждането за задължения за българските граждани за предоставяне на информация за проведено лечение е извън обхвата на публичната консултация.</p> <p>Независимо от това, трябва да се има предвид, че лечението на онкологични заболявания не е еднократен акт с продължителност няколко седмици или месеци. Подобно лечение отнема години и не се извършва единствено в чужбина. Също така, трябва да се има предвид, че застрахователите не следва да имат достъп до електронните здравни досиета на потребителите.</p>
6.	14.01.2026г. официално	Асоциация на банките в България	Не е приложимо	<p>1. По отношение на въведената в чл. 8, ал. 8, т. 4 от законопроекта забрана за реклама на кредитни продукти, която подчертава лекотата или бързината, с която може да се получи кредит, считаме, че <u>същата следва да отпадне</u> поради следните съображения:</p> <p>Съгласно Директивата, държавите-членки имат право да преценят дали да въведат това ограничение. В светлината на заложения в Преамбюла на Директивата, респ. в мотивите към проекта на нов ЗПК, стремеж да се ограничава и предотвратява свръхзадължнялостта на потребителите е разбираемо въвеждането на ограниченията по т. 1 - 3 на ал. 8. Ограничението по т. 4, обаче, изглежда прекомерно и непропорционално в контекста на конкурентната среда. Кредиторите полагат усилия за облекчаване на процесите по предоставяне на кредити и за постигане на по-голяма бързина, което е важен фактор за потребителите. Затова силно препоръчваме да се обмисли премахването на това</p>	Не приема	<p>Засилените правила за реклама са централен елемент на Директива (ЕС) 2023/2225, тъй като рекламите са основен източник на свръхзадължняване.</p> <p>Разпоредбата на чл. 8, параграф 8, бук. „а“ на Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя опция на държавите членки да забранят реклама за потребителски кредит, която подчертава лекотата или бързината, с която може да се получи кредит. Законопроектът използва предоставената опция за забрана на тази реклама тъй като съставлява ефективна мярка в борбата с високата задължнялост на потребителите и ще допринесе за осигуряване на по-високи нива на прозрачност и информираност у потребителите. Подчертаване на лекотата и бързината</p>

			<p>ограничение. Ако отпадането е крайно неприемливо за авторите, то настояваме за въвеждане на забраната при по-ясни и конкретни условия.</p> <p>Обръщаме внимание, от страна на банките бързината и удобството не са маркетингови трикове, а резултат от технологични инвестиции и оптимизация, които имат за цел да улеснят достъпа до финансови услуги при запазване на всички законови изисквания за оценка на кредитоспособността и защита на потребителя.</p> <p>Разбираме и опасенията на законодателя, че прекомерното подчертаване на лесния процес за получаване на кредит може да доведе в потребителите до подценяване на ефектите и потенциалните рискове на задлъжнялостта. При все това, позицията ни е, че директивата създава достатъчно стимули за кредиторите да действат отговорно, да извършват адекватна и професионална оценка на нуждите на клиентите и техните възможности да заплатят дължимите по кредита суми. Считаме, че не е оправдано законодателят да поставя в по-неблагоприятна позиция кредиторите, които са инвестирали в изграждането на бърз и клиентски ориентиран процес, като не им позволява да изтъкват това обстоятелство.</p> <p>Евентуално ни предложение е поне да се добави в края на т. 4 текста „освен когато се рекламира дистанционен процес на предоставяне на кредит“.</p>		<p>с която може да се получи кредит води до необмислено вземане на решение за кредит, в т.ч. и за заемане на по-големи суми отколкото са реално необходими, често въвежда в заблуждение чрез спестяване на информация и неясни условия; стимулира вземането на кредити с убеждението, че то ще подобри финансовото положение.</p> <p>Предвид гореизложеното, предложението не може да бъде подкрепено.</p>
			<p>2. Забелязваме, че законопроектът възпроизвежда действащите понастоящем изисквания към форматирането на различните документи, предоставяни на потребителя. По -конкретно чл. 9, ал.2, чл. 10, ал. 4, чл. 11, ал. 2, чл. 24, ал. 5 и чл. 24, ал. 9 поставят изричното задължение общата информация, преддоговорната информация, както и договора за кредит, вкл. общите условия да бъдат предоставяни в шрифт не по-малък от 12.</p> <p>Напълно разбираме и споделяме целта на законодателя, а именно предоставяните документи да бъдат в подходящ и позволяващ възприемането им вид и категорично считаме, че размерът на шрифта трябва да бъде такъв, който несъмнено да позволява напълно безпроблемно прочитане и възприемане на смисъла, вложен в договора и преддоговорната информация.</p> <p>На следващо място, използването на шрифт в размер по-малък от 12 пункта, влече след себе си автоматична нищожност на договора</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съгласно чл. 10 (1) от действащия ЗПК „договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора“. Предложеният законопроект запазва това изискване, с което се гарантира, че информацията ще бъде представена прозрачно и четливо, както и да не допуска използването на дребен шрифт, който би могъл да породи опасността важна информация към момента на сключване на договора и по време на неговото изпълнение да бъде пропусната от съответния потребител. Редакцията на чл. 9, ал.2 от проекта е</p>

		<p>за кредит, без оглед на каквито и да е други обстоятелства. Целта на посоченото изискване е да позволи на кредитополучателя да прочете договора без затруднение с оглед вземането на информирано решение относно неговото сключване.</p> <p>В тази връзка, не намираме за оправдано наличието на императивната разпоредба в ЗПК относно минималния размер на шрифта, използван при изготвяне на документите, свързани с договор за кредит. Считаме, че за изпълнение на целите на законодателя, следва да бъде въведено по-общото изискване за осигуряване на четимост и лесно възприемане на документите, което ще позволи, в процес на индивидуална преценка, да бъдат отчитани както размера на шрифта, така и други елементи на оформлението, които влияят на възприемането, като например междуредия, полета, избор на вид шрифт.</p> <p>*****</p> <p>На следващо място в чл. 10, ал. 8 има изискване голям обем данни от преддоговорната информация да се представи на една, максимум две страници, което би направило трудно изпълнимо и дори практически невъзможно едновременно изпълнение на двете условия.</p> <p>Не на последно място от Директивата категорично не следва изискване на размер на шрифта.</p>		<p>съобразена с изискванията на Директива 2005/29/ЕС относно нелоялни търговски практики.</p> <p>С Определение на Съда на Европейския съюз по дело C-535/2020 е дадено тълкуване в смисъл, че чл. 10, пар. 2 и чл. 22, пар. 1 от Директива 2008/48/ЕО допускат национална правна уредба, която налага всички елементи на договор за потребителски кредит да бъдат представени с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12. Въведеното в чл. 10, ал. 1 ЗПК изискване за размера на шрифта, както и последицата при неспазването му - недействителност на договора, съответстват на правото на Европейския съюз.</p> <p>Разпоредбата на чл.10, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква преддоговорната информация да се показва на първата страница на стандартен европейски формуляр, което следва да бъде въведено в проекта на закон.</p>
		<p>3. Предложения чл. 14 в двете си алинеи съдържа следното:</p> <p>„ (1) <i>Кредиторът има право да предлага пакетни продажби.</i></p> <p>(2) <i>Използването на обвързващи практики е забранено и не обвързва потребителя.</i>“</p> <p>Считаме, че законът следва изрично да уреди допустимостта на задължението за кредитоискателя да открие и поддържа при кредитора разплащателна сметка за срока на действие на договора за кредит. Директивата предоставя на държавите-членки възможност за дискреция при уреждането на този въпрос и при все че законът не съдържа изрична забрана за включване на такова изискване, считаме, че редакцията на чл. 14 създава възможност за неясно тълкуване, доколкото задължителното изискване за наличие на разплащателна сметка би могло формално да попадне в дефиницията на обвързваща практика.</p> <p>В подкрепа на запазване на възможността за задължително откриване на сметка, бихме искали да напомним за</p>	Не приема	<p>Проекта на закон не използва опцията, предоставена от чл. 14, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225 относно обвързване на потребителя със задължително откриване на сметка при кредитора, т.е. налагане на условия на потребителя да открие или поддържа разплащателна или спестовна сметка, когато единственото предназначение на тази сметка е някое от посочените по-долу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. натрупване на капитал за погасяването на кредита; 2. обслужване на кредита; 3. набиране на средства за получаване на кредита; 4. предоставяне на допълнително обезпечение за кредитора в случай на неизпълнение. <p>Считаме, че на потребителите не следва да бъде налагана обвързваща практика, която:</p> <p>- засяга правото им на избор;</p>

многообразието на техническите решения, които информационните системи на кредиторите използват, за да предоставят кредити. За някои от тях откриването и поддържането на разплащателна сметка е необходимо условие за отпускането, осчетоводяването и обслужването на кредита и подобна забрана би довела до силно затруднение на тяхната дейност. Считаме, че на пазара се предлагат достатъчно разнообразни кредитни продукти, както такива, при които кредиторите изискват откриване и поддържане на платежна сметка, така и такива, при които това не е необходимо условие, така че кредитоискателите имат възможност да изберат най-удобното за тях. В допълнение, считаме че законодателството за защита на конкуренцията създава достатъчно гаранции, че подобно поведение от страна на кредиторите няма за цел да създаде положение, при което доминираща позиция на пазара за кредитни продукти да доведе автоматично и до такава по отношение на платежните сметки.

Примерни предназначения на тази сметка, които да бъдат описани и включени в чл. 14 биха били:

- *натрупване на средства за погасяване на кредита;*
- *обслужване на кредита*
- *набиране на средства за получаване на кредита*
- *предоставяне на допълнително обезпечение за кредитора в случай на неизпълнение.*

- ги задължава да ползват продукти, които не са им нужни или не желаят;
- има отрицателно въздействие по отношение на конкуренцията.

В допълнение, бихме посочили още, че потребителските и ипотечните кредити са различни продукти, и са предмет на отделна регулация, която да отразява техните специфики. Аргументът, че трябва да бъде следван единен подход с ипотечните кредити е неубедителен. Потребителските кредити по правило са по-малки по размер, краткосрочни и без обезпечение. Потребителите на потребителските кредити са по-финансово уязвими (с по-нисък или нестабилен доход). Също така следва да се отбележи, че ипотечните кредити се предоставят от банки, които имат добре уредени политики за защита на потребителите, докато потребителските кредити се предоставят от различни кредитори, някои от които не разполагат с добре изградена политика за защита на потребителите.

Европейската политика за защита на потребителите почива на изискванията за ясни условия, без обвързване; без натиск за допълнителни услуги и висока прозрачност. Предвид последното и липсата на убедителни причини за дерогация на правилото в чл. 14, параграф 1 от директивата, считаме, че използването на тази опция е необосновано и нецелесъобразно. Проектът на закон не допуска тази практика и я приравнява на обвързваща практика, която е забранена.

Потребителите трябва да могат свободно да избират своя собствена платежна или спестовна сметка за обслужване на кредита. Изискването, потребителя да има такава сметка при кредитора не е добре за конкуренцията и може да наложи на потребителя продукти от които той не се нуждае или не желае. От гледна точка на потребителя тази практика съставлява

					вид ограничаване на правата му и допълнително финансово натоварване.
				Не приема	Предложената разпоредба на чл.35, ал. 5 от проекта на закон използва, предоставената опция по чл. 29, пара 4, буква „а“ от Директива (ЕС) 2023/2225, с оглед установяване на балансиран подход на защита на интересите и на потребителите и на кредиторите. Считаме, че следва да бъде осигурен необходимият баланс между интересите на кредиторите и на потребителите. Използването изборително само на опцията по чл. 29, параграф 1, буква „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225 (но не и от буква „а“) е изцяло в интерес на кредиторите и в ущърб на потребителите. Въз основа на извършено проучване на националните законодателства на другите държави-членки за действащия към момента при тях подход, установихме, че приблизително 85% от всички държави-членки са установили или: <ul style="list-style-type: none">✓ изцяло потребителски ориентиран подход, като са се възползвали само от опцията по буква „а“;или✓ балансиран подход, т.е. използвали са едновременно опцията по буква „а“ и опцията по буква „б“ или нито една от двете, за да не се нарушава баланса на интереси.

			<p>5. При съпоставянето на действащата правна уредба с предлагания проект и по конкретно чл. 38 от него, констатираме, че в проекта са предвидени нови условия за недействителност на договора за потребителски кредит, предоставен под формата на овърдрафт, свързани с непредоставяне на част от задължителната преддоговорна информация при този вид кредити (чл. 29, ал. 1, т. 2 – 7 от проекта). При действащия ЗПК недействителност на договора за овърдрафт е предвидена в случаите, когато не са спазени някои от императивните изисквания за задължително минимално съдържание на самия договор за кредит овърдрафт (чл. 12, ал. 1, т. 7 – 9 от действащия ЗПК). Намираме, че прилагането на най-тежката санкция – недействителност на договора, в случай на непредоставяне на част от следдоговорната информация при кредит овърдрафт е непропорционална на нарушението и не отговаря на целите на Директивата. В случай, че сред целите на законодателя е отделно да уреди нормативно минимално изискуемото съдържание на договора за овърдрафт (по подобие на сега действащия ЗПК) и да предвиди недействителност на договорите за овърдрафт при неспазване на някои от задължителните изисквания към това съдържание, то следва в проекта на нов ЗПК да бъдат включени изрични нови разпоредби в тази насока.</p>	Не приема	<p>Как да бъде действителен договор за овърдрафт, който не предоставя информация за следните съществени елементи, посочени в чл. 29, ал.2 от проекта на закон?:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. размера на усвоените суми и датата на усвояване на всяка сума; 3. остатъка от предишното извлечение и неговата дата; 4. новия остатък; 5. датите и размера на плащанията, извършени от потребителя; 6. приложения лихвен процент; 7. всички начислени разходи. <p>Потребителят как ще узнае какви разходи по овърдрафта дължи?</p> <p>Предложението не може да бъде подкрепено.</p>
			<p>6. По отношение на нововъведения в чл. 50 регистрационен режим по отношение на лицата, извършващи дейност като кредитни посредници, считаме, че на национално ниво следва да бъде приложен чл. 37, параграф 3 (във връзка и с т. 84 от преамбюла на Директива 2023/2225), в който е заложена възможността държавите членки да могат да освободят от изискването за даване на разрешение и регистрация на кредитни посредници за доставчиците на стоки или услуги, които отговарят на условията за микро-, малки и средни предприятия, и които действат като кредитни посредници в спомагателно качество. Нашият прочит на съображение 84 от преамбюла на Директивата е, че дори е препоръчано на държавите членки в тези случаи да освобождават от изискванията за регистрационен режим микро-, малки и средни предприятия, които действат в качеството си на кредитен посредник само в спомагателно качество:</p>	Не приема	<p>Съображение 84 на Директива 2023/2225 посочва, че държавите-членки могат да освобождават от изискванията за даване на разрешение за извършване на дейност и за регистрация доставчиците на стоки или услуги, които отговарят на условията за микро-, МСП, съгласно определението в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията, и които действат като кредитни посредници в спомагателно качество. Съгласно чл. 37, пара. 3 от Директива 2023/2225, държавите-членки могат да решат да не прилагат изискванията за даване на разрешение за извършване на дейност и за регистрация, посочени в параграф 1, по отношение на доставчици на стоки или услуги, които отговарят на критериите за микро-, МСП, съгласно определенията за тях, съдържащи се в</p>

			<p>Прилагането на тази възможност на национално ниво гарантира хармонизация с европейското законодателство и избягва ненужна регулаторна тежест. Регистрацията и лицензирането са оправдани при субекти, за които посредничеството е основна дейност и носи значителен риск за потребителите. За останалите, които посредничат само като допълнителна услуга към основната си търговска дейност, подобни изисквания са непропорционални и биха довели до излишни разходи и усложнения. През последните години банките се стремят да предоставят на клиентите възможност за финансиране на стоки и услуги по максимално удобен и достъпен начин, включително в населени места без банкови офиси. Това често се реализира чрез партньорства с търговци, които предлагат кредитни продукти като допълнителна услуга, като начин, чрез който да бъдат закупени предлаганите от тях стоки и/или услуги. Ако тези търговци бъдат обременени с регистрационни режими, това ще затрудни достъпа на потребителите до кредитиране.</p> <p>Намираме, че изискването за регистрация би било непропорционално обременително, доколкото предлаганите продукти са силно стандартизирани, а необходимото равнище на потребителска защита се постига в достатъчна степен чрез надзора на кредиторите.</p> <p>Освобождаването на микро-, малките и средните предприятия от регистрационен режим при спомагателно посредничество ще насърчи тяхната активност и ще подпомогне развитието на конкурентна среда.</p>		<p>Препоръка 2003/361/ЕО, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество;</p> <p>Не всички кредитни посредници могат да бъдат освободени от изискването за разрешение, регистрация и надзор. От това изискване могат да бъдат освободени само доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитни посредници в спомагателно качество.</p> <p>Кредитните посредници за кредити за недвижими имоти за потребители не са освободени от изискване за разрешение, регистрация и надзор. Няма причина за установяване на различен режим за разрешение и регистрация на кредитните посредници за потребителски кредити и на посредниците за кредити за недвижими имоти за потребители.</p>
			<p>7. В „Глава двадесет“ от проекта е заложено значително разширяване на правомощията на Комисията за защита на потребителите във връзка с контрола и надзора върху кредиторите и кредитните посредници.</p> <p>В чл. 75, чл.76 и следващите се предвижда правомощия, които значително надхвърлят утвърдените стандарти за административен контрол и повдигат съществени въпроси относно пропорционалност, процесуални гаранции, правна сигурност и защита на чувствителна информация.</p> <p>Предвиденото в чл. 76, ал. 2, т. 4 от законопроекта право на длъжностните лица от Комисията за защита на потребителите да присъстват на заседанията на управителните и контролни органи на</p>	Приема частично	<p>Разпоредбата на чл.76, ал.2, т.4 е заличена</p> <p>Чл. 76. (2) При изпълнение на служебните си задължения, длъжностните лица по ал. 1 имат право:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. на свободен достъп в служебните помещения и информационните системи на кредиторите и кредитните посредници; 2. да изискват документи и да събират сведения във връзка с изпълнението на възложената задача; 3. да извършват насрещни проверки и проверки на място; 4. да изискват копия от документи, заверени от кредитните посредници - физически лица, съответно

		<p>кредиторите считаме за твърде общо формулирано, като не става ясно дали в някои точно определени заседания или на всички/което и да е от тях имат право да вземат участие длъжностните лица от КЗП и с каква цел. Обръщаме внимание, че в случаите на банките на подобни заседания се обсъждат множество въпроси, несвързани с кредитиране на потребители, например за стратегията и управлението на банката и др., които представляват търговска тайна и подобно правомощие на регулатора, което по никакъв начин не следва от Директивата, считаме най-малкото за неуместно, непропорционално, създаващо предпоставка за злоупотреби. Поради изложеното, считаме, че т. 4 на ал. 2 на чл. 76 от Законопроекта следва да отпадне.</p> <p>Комисията за защита на потребителите не е пруденциален надзорен орган, следователно не би следвало да има права да присъства на заседания по своята законова функция.</p> <p>Съгласно чл. 76, ал. 1, т. 1 длъжностните лица на Комисията за защита на потребителите имат право на свободен достъп до служебните помещения и информационните системи на кредиторите и кредитните посредници</p> <p>Следва да се отчете, че дори в рамките на банковия надзор, осъществяван от БНБ, достъпът до информационни системи е подчинен на строги правила, процедури и принципи за необходимост и пропорционалност.</p> <p>Отново подчертаваме, че предоставянето на аналогични или по-широки правомощия на орган, чиято основна функция не е пруденциален надзор, поражда сериозни съмнения относно баланса между контрол и защита на законните интереси на регулираните субекти.</p>		<p>от лицата, които управляват и представляват кредиторите и кредитните посредници - юридически лица, или от упълномощено от тях лице, и да определят срока за представянето им;</p> <p>5. да изискват обяснения от кредиторите и кредитните посредници, от техните представители или служители.</p> <p>6. да привличат експерти.</p> <p>Останалите правомощия за КЗП, произтичат от изискването на чл.37, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225 относно правомощието за даване на разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор на кредитните посредници и кредиторите.</p>
		<p>8. В „Раздел III“ на „Глава Двадесета“ „Издаване и обжалване на индивидуални административни актове“ от проекта на ЗПК предвижда административните актове на КЗП да подлежат на незабавно изпълнение, независимо от тяхното обжалване, като съдът не разполага с правомощие да спре изпълнението им до окончателното произнасяне по спора.</p> <p>Считаме, че подобна уредба представлява съществено отклонение от основните принципи на административния процес и правото на ефективна съдебна защита. Автоматичното незабавно действие на административните актове елиминира индивидуалната преценка за</p>	Не приема	Предложеното предварително изпълнение на индивидуалните административни актове на КЗП не се отнася за принудителните административни мерки. Предварителното изпълнение е предвидено единствено за индивидуалните административни актове във връзка с двете регистърни производства, което е оправдано.

			<p>необходимостта от предварително изпълнение и възможността за съдебен контрол, като на практика въвежда задължително предварително изпълнение ex lege за всички случаи, независимо от характера и тежестта на нарушението.</p> <p>Смятаме, че подобен подход не отчита принципа на пропорционалност и създава риск от настъпване на значителни и трудно поправими вреди за регулираните субекти, включително в хипотези на спорни тълкувания или последваща съдебна отмяна на акта. Това е особено неприемливо за регулирани сектори като банковия, където изпълнението на подобни актове често изисква комплексни организационни, договорни и ИТ промени.</p> <p>С оглед на изложеното, считаме за необходимо да се запази общият режим на административния процес, при който предварителното изпълнение се допуска по изключение, при наличие на конкретно обоснован обществен интерес и при възможност за ефективен съдебен контрол.</p>		
			<p>9. В чл. 81, ал. 1 от проекта се въвежда възможност административните актове на Комисията за защита на потребителите да се считат за връчени чрез поставянето им в сградата на КЗП при невъзможност за връчване по общия ред. Възприемаме този механизъм като съществено занижаване на процесуалните гаранции за защита на адресатите на актовете и смятаме, че така се създава реален риск от формално настъпване на правни последици без действително и своевременно уведомяване на засегнатото лице.</p> <p>Следва да се отчете, че съдебната власт и редица административни органи вече използват специализирани електронни платформи и официални електронни адреси за връчване на съдебни и административни книжа, които осигуряват проследимост, доказуемост и реално уведомяване на страните. На този фон въвеждането на фикция за връчване чрез поставяне на акт в сградата на КЗП представлява регрес спрямо развитието на електронното управление, вместо стъпка към по-ефективна и прозрачна администрация.</p> <p>Предлагаме уредбата на връчването чрез поставяне на актове в сградата на КЗП следва да бъде преразгледана, като се предвидят съвременни и надеждни способи за уведомяване, включително чрез официални електронни адреси или други доказуеми електронни</p>	Приема	<p>Чл. 81. (1) от проекта на закон:</p> <p>Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис, чрез препоръчано писмо с обратна разписка, чрез Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ), съгласно Закона за електронното управление или по друг допустим от действащото законодателство електронен способ. Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва по постоянен адрес, съответно по седалището и адреса на управление на лицето</p> <p>(2) Ако административният акт не бъде връчен по един от посочените в ал. 1 начини, той се счита за връчен с поставянето му на специално определено за целта място в сградата на Комисията за защита на потребителите. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на комисията.</p>

		<p>средства, които гарантират реално узнаване и спазване на принципите на правна сигурност и ефективна защита.</p>		
		<p>10. В „Глава двадесет и първа“, която включва административно наказателните разпоредби се предвижда значително завишен санкционен режим, включително високи имуществени санкции, определяни в абсолютен размер и в евро, както и възможност за налагане на санкции в рамките на координирани действия по Регламент (ЕС) 2017/2394. В съчетание с разширените правомощия на КЗП и ограниченията в процесуалната защита, това създава риск от непропорционални последици за регулираните субекти. Смятаме, че предвиденият санкционен режим не прави достатъчно ясно разграничение между съществени нарушения, засягащи реално и значително интересите на потребителите, и формални или тълкувателни несъответствия, свързани с прилагането на сложна и нова регулаторна рамка. Липсата на ясно диференциране на тежестта на нарушенията създава риск от налагане на санкции със значителен икономически и репутационен ефект и в случаи, при които не е налице реална вреда за потребителите. Особено притеснителен е и режимът на публично оповестяване на наложените санкции, който може да доведе до значителни репутационни вреди още преди окончателното приключване на съдебния контрол. Подобен подход, в комбинация с незабавното изпълнение на актовете, засилва дисбаланса между регулаторните цели и процесуалните гаранции и подкопава принципа на правна сигурност.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съгласно съображение 90 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки следва да установят система от наказания, приложими при нарушение на национални разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива и следва да вземат всички мерки, необходими за осигуряване на прилагането им. Разпоредбата на чл. 44 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква от държавите членки да определят ефективни, пропорционални и възпиращи санкции за нарушаване на разпоредбите. Предложените санкции в проекта на закон са диференцирани в зависимост от нарушението с долна и горна граница и варират от 2 000 евро до 20 000 евро, а за повторно нарушение до 40 000 евро. Изискването за публично оповестяване на наложените санкции произтича от чл.44, параграф 3 от Директива (ЕС) 2223/2225. Разпоредбата на чл. 89 от проекта на закон въвежда изискването на чл.44, пара.3 от директивата. Чл.89 „Председателят на Комисията за защита на потребителите може да оповестява публично наложени административни санкции за нарушения на този закон, освен ако такова оповестяване би изложило на сериозна опасност финансовите пазари или би причинило непропорционална вреда на засегнатите лица“.</p>
		<p>11. Чл. 8, ал. 1 е със следното съдържание: <i>Всяка реклама на потребителски кредит трябва да съдържа ясно и видимо предупреждение за информиране на потребителите, че вземането на кредит струва пари, чрез използване на изрече „Внимание! Вземането на кредит струва пари“ или друг подобен израз.</i> Обръщаме внимание, че Директивата предоставя възможност да не се прилага тази фраза в случаите, когато се посочва ГПР и не се указват лихвени проценти и други цифри и поради това</p>	<p>Не приема</p>	<p>Разпоредбите на чл. 8, параграф 1 и 2 от Директива (ЕС) 2023/2225 са въведени коректно в чл. 8, ал. 1, 2 и 4 от проекта на закон. Следва да се обърне внимание на ал. 2 и на ал.4.</p> <p>Чл. 8. (1) Всяка реклама на потребителски кредит трябва да съдържа ясно и видимо предупреждение за информиране на потребителите, че вземането на кредит струва пари, чрез използване на изрече</p>

			<p>настоятелно предлагаме да се обсъди преформулирането на фразата.</p>		<p>„Внимание ! Вземането на кредит струва пари“ или друг подобен израз.</p> <p>(2) Всяка реклама на потребителски кредит, която посочва лихвен процент или друго число, свързано с разходите по кредита, трябва задължително да съдържа информация за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. лихвения процент, фиксиран и/или променлив, приложим към кредита, заедно с информация за всички разходи, включени в общите разходи по кредита за потребителя; 2. общия размер на кредита; 3. годишния процент на разходите по кредита; 4. срока на кредита, когато е приложимо; 5. когато кредитът се предоставя под формата на разсрочено плащане за покупка на стоки или услуги, цената в брой и размера на авансовото плащане. 6. когато е приложимо, общата сума, дължима от потребителя, и размера на вноските. <p>(4) <i>Когато в рекламата за потребителски кредит се посочва годишния процент на разходите, но не се посочва лихвения процент или друго число, свързано с разходите по кредита, изискванията на ал. 2 не се прилагат.</i></p>
			<p>12. Предлагаме също така да се прецизира разпоредбата на чл. 3, ал.1, т. 2 от закона, за да се приведе в съответствие с член 2, параграф 3 от Директивата като се допълни, че разпоредбите на закона се прилагат за договори за кредит, чийто общ размер надвишава максималния размер, посочен в чл. 3, ал. 1, т.1 100 000 EUR, или равностойността им в друга валута по курса на БНБ към датата на сключване на договора), които не са обезпечени с ипотека или друго сравнимо обезпечение върху недвижим имот, нито с право, свързано с недвижим имот и които се предоставят за ремонт на <i>жилищен</i> недвижим имот, а не за ремонт на недвижим имот изобщо, в какъвто смисъл е настоящата редакция на проекта.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Разпоредбата на чл. 2, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225 е въведена коректно в чл. 3, ал. 1 от проекта на закон.</p> <p>Чл. 3. (1) Разпоредбите на закона се прилагат за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. договори за кредит, чийто общ размер не надвишава 100 000 евро, или равностойността им в друга валута по курса на Българската народна банка към датата на сключване на договора; 2. договори за кредит, чийто общ размер надвишава максималния размер, посочен в т. 1, които не са обезпечени с ипотека или друго сравнимо обезпечение върху недвижим имот, нито с право, свързано с недвижим имот и които се предоставят за ремонт на недвижим имот;

			<p>13. По отношение на въведената в чл. 8, ал. 8, т. 5 от проекта забрана за реклама на кредитни продукти, които заявяват, че дадена отстъпка е обвързана с условието за предоставяне на кредит, считаме, че същата следва да отпадне поради следните съображения.</p> <p>Не намираме за удачно законодателят да въвежда подобно ограничение, доколкото то би лишило клиентите от възможността да вземат информирано решение за характеристиките на даден кредитен продукт. Допълнителните отстъпки и предимства, включително и възможността да бъде ползвана отстъпка от цената на друг продукт са важна характеристика и следва да бъдат доведени активно до знанието на клиента. В противен случай неговите интереси могат да бъдат увредени доколкото той няма да може да избере най-добрия за него продукт от предлаганите на пазара.</p> <p>Подкрепяме общата идея на законодателя за ограничаване на пазарни практики, които могат да тласнат кредитополучателите към необмислени решения и потенциална свръхзадължнялост, но отново считаме, че директивата въвежда достатъчно гаранции, че практиките на банките няма да насърчават подобно поведение и не е необходимо допълнително ограничаване.</p>	Не приема	<p>Разпоредбата на чл. 8, ал.8, т. 5 от проекта на закон използва предоставената опция от чл.8, параграф 8, буква б от Директива (ЕС) 2023/2225 като забранява рекламата на кредитни продукти, които твърдят, че дадена отстъпка е обвързана с условието за сключване на кредит;</p> <p>Предложената забрана съставлява ефективна мярка в борбата с високата задължнялост и ще допринесе за осигуряването на по-високи нива на прозрачност и информираност у потребителите. Рекламирането на посочените кредитни продукти способства за заемане на по-големи суми, отколкото са реално необходими; често въвежда в заблуждение чрез спестяване на информация и неясни условия; стимулира вземането на кредити с убеждението, че то ще подобри финансовото положение.</p> <p>Не споделяме твърдението, че въпросната реклама дава възможност за вземане на информирано решение от страна на потребителя. Целта на рекламата не е да предостави информация, а да продава продукта. Изискването за предоставяне на информация е отделно от това да рекламата. Изискването към рекламна е да бъде истинна и да не подвежда.</p>
			<p>14. Предлагаме текстът на чл. 9, ал. 2 да придобие следната редакция:</p> <p>Информацията по ал. 1 се предоставя осигурява на разположение по ясен и разбираем начин на хартиен или на друг траен носител по избор на потребителя. За целта реферираме към чл. 9, т. 1 от Директивата.</p>	Не приема	<p>Съгласно чл. 10 (1) от действащия ЗПК „договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора“. Предложеният законопроект запазва това изискване, с което се гарантира, че информацията ще бъде представена прозрачно и четливо, както и да не допуска използването на дребен шрифт, който би могъл да породи опасността важна информация към момента на сключване на договора и по време на неговото</p>

				изпълнение да бъде пропусната от съответния потребител. Редакцията на чл. 9, ал.2 от проекта е съобразена с изискванията на Директива 2005/29/ЕС относно нелоялни търговски практики. С Определение на Съда на Европейския съюз по дело C-535/2020 е дадено тълкуване в смисъл, че чл. 10, пар. 2 и чл. 22, пар. 1 от Директива 2008/48/ЕО допускат национална правна уредба, която налага всички елементи на договор за потребителски кредит да бъдат представени с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12. Въведеното в чл. 10, ал. 1 ЗПК изискване за размера на шрифта, както и последицата при неспазването му - недействителност на договора, съответстват на правото на Европейския съюз.
		15. Предлагаме текстът на чл. 9, ал. 4 да придобие следната редакция: Кредиторите и кредитните посредници предоставят осигуряват на разположение информацията по ал. 1 и 2 в техните търговски помещения най-малко на хартиен носител. Реферираме към чл. 9, т. 1 от Директивата.	Не приема	Съгласно чл. 9, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират редовното предоставяне на потребителите на ясна и разбираема обща информация за договорите за кредит от страна на кредиторите или, когато е приложимо, от страна на кредитните посредници на хартиен или друг траен носител, по избор на потребителя. Кредиторът и кредитния посредник имат задължение за предоставяне на информация, а не просто да осигурят на разположение. Предложения израз са отклонява от директивата.
		16. Предлагаме отпадането на уточнението „в брой“ в чл. 10, ал. 5, т. 6 - „ <i>наименование на стоките или услугите и тяхната цена в брой.</i> “	Не приема	Предложената редакция на чл.10, ал.5, т.6 е идентична на редакцията на чл.11, ал. 1, т. 8 от действащия Закон за потребителския кредит. „т. 8 стоката или услугата и нейната цена в брой - когато кредитът е под формата на разсрочено плащане за стока или услуга или при свързани договори за кредит“.
		17. Предлагаме в чл. 10, ал. 9, т. 11, чл. 11 и чл. 20, ал. 6 думата „незабавно“ да се замени с „без излишно забавяне“ или със „своевременно“, което отговаря на Директивата.	Не приема	В българския и френския превод, както и в оригинала на английски на: 1. чл.10, пара. 5, бук. „к“ и

					2. чл. 11, параграф 4, бук. „ж“ от Директива (ЕС) 2023/2225 се използва думата „незабавно“. Няма никакъв проблем за кредитора след като е подал данни до ЦКР, веднага след това, т.е. незабавно да уведоми потребителя за това.
			18. По отношение на предложението, въведено в чл. 14, ал. 3 кредиторите могат да изискват от потребителя да притежава подходяща застрахователна полица във връзка с договора за кредит, при спазване на принципа на пропорционалност действително Директивата допуска кредиторът да изисква застраховка по кредита, „като се вземат предвид съображенията за пропорционалност“. Обръщаме внимание, че насока по отношение на тълкуването дава само т. 47 от преамбюла на Директивата, съгласно която застраховката следва да „гарантира погасяването на кредита или да застрахова стойността на обезпечението“. Затова предлагаме възпроизведеното в законопроекта като „принцип на пропорционалност“ да бъде заменено с „така че да гарантира погасяването на кредита или да застрахова стойността на обезпечението“.	Не приема	Съображение 47 от Директива (ЕС) 2023/2225 посочва следното: „Въпреки че с оглед на съображенията за пропорционалност кредиторите следва да могат да изискват от потребителя да има съответна застрахователна полица, за да гарантира погасяването на кредита или да застрахова стойността на обезпечението, потребителят следва да има възможност да избира свой собствен застраховател“. Предложението възприема избирателно само част от посоченото в съображение 47 и пропуска най-важното, а именно, че потребителя следва да има възможност да избере свой застраховател.
			19. В чл. 21, ал. 3 и ал. 5 е записано, че Централният кредитен регистър, съдържа информация за просрочените задължения на потребителите, както и че кредиторите предприемат мерки, които да гарантират, че подадената от тях информация към Централния кредитен регистър за потребители с просрочени задължения при погасяване на кредит е актуална и точна. Обръщаме внимание, че Централният кредитен регистър, съдържа информация, не само за просрочените, но и за редовно обслужваните кредитни задължения на потребителите. Предвид наличието на самостоятелна урегулиране в Наредба № 22 на БНБ за реда, изискванията, формата и съдържанието на информацията, която е необходимо да бъде подавана, считаме тези текстове за ненужни. Относно вменените задължения на кредиторите във връзка с предоставяната от тях информация към БНБ за просрочени задължения при погасяване на потребителски кредити, вкл. задължение за кредитора да информира потребителя за просроченото плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата	Не приема	Въвеждането на разпоредби на Директива (ЕС) 2023/2225 е уместно да стане със закон, който дава рамката. Подробната уредба на материята относно Централния кредитен регистър остава в Наредба № 22 на БНБ. Детайлната уредба остава в Наредба 22 на БНБ. Съгласно чл. 21, параграф 7 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират, че потребителите са информирани: а) в срок от 30 дни от регистрацията на просрочени плащания по кредита в база данни; и б) за техните права в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679. Най-ефективния начин за изпълнение на това задължение, е когато държавата обезпечи, че при просрочени плащания по кредит, кредиторът предоставящ данни към Централния кредитен регистър информира потребителя за просроченото

				данни, както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679 следва да се отбележи, че подобни изисквания Директива (ЕС) 2023/2225 поставя не към кредиторите, а към доставчиците на бази данни.		плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата данни, както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679.
				20. По чл. 28, ал. 3, а и на другите места, където става въпрос за канал за комуникация да се има предвид, че съвременната реалност и тенденция е да се комуникира електронно. Това беше и основен акцент при новата директива за потребителския кредит. В този контекст предлагаме в края на текста “Потребителят се смята за уведомен, когато уведомлението е било изпратено на последния посочен от него адрес.” да се добави „включително електронен“.	Приема	Нова редакция на чл.28 от проекта на закон: Чл. 28. (1) Кредиторът уведомява потребителя на хартиен или на друг траен носител за всяка промяна на лихвения процент най-малко 30 дни преди влизането в сила на промяната. (2) Уведомлението по ал. 1 трябва да съдържа информация за размера на погасителните вноски след влизането в сила на новия лихвен процент, както и за броя или периодичността на погасителните вноски, ако се променят. (3) Потребителят се смята за уведомен, когато уведомлението е било изпратено на последния посочен от него адрес, включително и електронен.
7.	15.01.2026г. официално	Българска асоциация за лизинг	Не е приложимо	I. Обхват на закона и доброволни реструктурирания (чл. 4) Предложение: Въвеждане на нова точка 11 в чл. 4, която изрично да изключи от обхвата на закона разсрочвания на задължения при липса на неизпълнение. Мотиви: Целта е да се разграничат търговските отстъпки и промени в погасителния план от „реструктурирането поради финансови затруднения“. По този начин ще се избегне излишната административна тежест при стандартни промени, които не са продиктувани от кредитен риск и не променят тежестта за клиента, а отразяват негови желания или обективни промени, и ще се насърчи гъвкавостта при обслужване на клиентите. Предложена редакция: Чл. 4. Разпоредбите на закона не се прилагат за: ... <u>/изцяло нов текст/ 11. Разсрочване на съществуващи задължения, когато към датата на споразумението за разсрочване потребителят не е в просрочие от над 30 дни и няма обективни индикации за висок риск от неизпълнение. В този случай чл. 3, ал. 1, т. 5 не се прилага.</u>	Не приема	Предложението противоречи на чл. 2, пара. 2, бук. „и“ от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието. Разпоредбата на чл. 4, т.10 от проекта на закон въвежда коректно чл. 2, ал. 2, бук. „и“ от директивата. Съгласно Директива (ЕС) 2023/2225, от нейния обхват се изключват всички договори за кредит, които се отнасят до разсрочено плащане на съществуващ дълг, за което не се начисляват разходи. Не е необходимо просрочието да е над 30 дни, и още по-малко да няма обективни индикации за висок риск от неизпълнение. Съгласно Директива (ЕС) 2023/2225, всички договори за кредит, които се отнасят до разсрочено плащане на съществуващ дълг за което не се начисляват разходи за потребителя са изключени от обхвата на директивата. Обхватът на проекта на закон не може да противоречи на обхвата на Директива (ЕС) 2023/2225.

			<p>II. Дефиниция на понятието „Висок риск от неизпълнение“ (чл.3) Предложение: Въвеждане на ясна и изчерпателна дефиниция за „Висок риск от неизпълнение“, базирана на обективни критерии. Мотиви: Понятието е от ключово значение за прилагането на мерките за реструктуриране. Без ясна законова дефиниция, кредиторите биха били поставени в състояние на правна несигурност кога точно са длъжни да приложат режима на чл. 3, ал. 1, т. 5. Дефинирането му чрез конкретни събития гарантира, че защитата на закона ще се прилага само към обективно уязвимите потребители, а не към всеки случай на промяна по договора. Предложена редакция: <i>/изцяло нов текст в допълнителните разпоредби/ „Висок риск от неизпълнение“ е налице при настъпване на едно или повече от следните обстоятелства:</i> 1. подаване на молба за откриване на производство по несъстоятелност, 2. реструктуриране на кредит поради финансови затруднения, 3. започнато принудително изпълнение 4. негативни данни за платежното поведение от официални регистри (например централен кредитен регистър) за последните 6 месеца, 5. съществено влошаване на получаваните <u>доходи</u>.</p>	Не приема	<p>Предложението противоречи на чл.2, параграф 7 от Директива (ЕС) 2023/2225. Тази разпоредба на директивата предоставя опция на държавите-членки за прилагане на част от разпоредбите на директивата по отношение на договорите за кредит между кредитора и потребителя по отношение на разсроченото плащане или на други начини на погасяване, когато потребителят вече е в неизпълнение или е вероятно да изпадне в неизпълнение на първоначалния договор за кредит и когато са изпълнени следните условия: 1. споразумението би могло да предотврати възможността за съдебно производство при неизпълнение от страна на потребителя; 2. в резултат на сключване на споразумението спрямо потребителя няма да се прилагат условия, по-неблагоприятни от предвидените в първоначалния договор за кредит. Проектът на закон не използва предоставената опция от чл. чл. 2, пара 7 от Директива (ЕС) 2023/2225. Предложението надхвърля максималния характер на разпоредбата на чл. чл.2, параграф 7 от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието.</p>
			<p>III. Реклама и предлагане на отстъпки (чл. 8) Предложение: Редактиране на забраната за реклама така, че тя да обхваща само недобросъвестни и подвеждащи практики, а не легитимни пакетни предложения. Мотиви: Предлагането на преференциални условия при пакетните продажби при ползване на финансов продукт са утвърдена и прозрачна пазарна практика, която носи директни икономически ползи за потребителя. Регулацията следва да е насочена към предотвратяване на подвеждането (когато обещаната отстъпка не е реална или информацията е подвеждаща), а не към забрана на самите търговски предимства, които стимулират конкуренцията между кредиторите. Предложена редакция: Чл. 8. ...</p>	Не приема	<p>Предложението противоречи на чл. 8, параграф 8, бук. б от Директива (ЕС) 2023/2225. Тази разпоредба на директивата предоставя опция на държавите-членки за забрана на реклама, която „твърди, че дадена отстъпка е обвързана с условие за сключването на кредит“. Проектът на закон използва предоставената опция. Държавите-членки обаче нямат право да изменят разпоредбата на чл. 8, параграф 8, бук. б от Директива (ЕС) 2023/2225. Когато държава-членка използва опция на директивата, тя следва да я въведе изцяло, без да прави промени и редакции на предложената опция. Предвид на това, че предложението противоречи на чл. 8, параграф 8, бук. б от Директива (ЕС) 2023/2225, същото не може да бъде прието.</p>

		<p>(8) <i>Забранява се реклама на кредитни продукти, която:</i> ... 5. <i>подвежда, че при сключване на кредит ще осигури на потребителя дадена отстъпка или предимство, без такива реално да се предоставят.</i></p>		
		<p>IV. Достъпност на общата информация (чл. 9) Предложение: Прецизиране на чл. 9, ал. 1. Мотиви: Предложението цели да внесе яснота кога точно трябва да бъде осигурена от кредиторите общата информация. Аргументът е, че след като договорът вече е сключен, информацията за него вече е на разположение на потребителя и същата не е обща, а конкретна, поради което е важно тя да бъде достъпна в етапа преди обвързването му с договора. Предложена редакция: Чл. 9. (1) Кредиторите или кредитните посредници осигуряват на разположение на потребителите по всяко време <u>преди сключване на съответния договор</u> обща информация за договорите за потребителски кредит, наричани по-нататък „договори за кредит“.</p>	Не приема	<p>Съгласно съображение 35 от Директива (ЕС) 2023/22251, потребителите следва да могат да получават <u>по всяко време</u> обща информация за наличните кредитни продукти. Това следва да не засяга задължението за предоставяне на индивидуализирана преддоговорна информация на потребителите. Тази информация включва и следните елементи: описание на условията, свързани пряко с предсрочно погасяване на кредита; описание на правото на отказ; общо предупреждение относно възможните последици от неспазване на ангажиментите във връзка с договора за кредит. Съгласно чл. 9, параграф 1, тази информация следва да се предоставя редовно и не се свежда само до ситуации преди сключване на договора. Видно е, че общата информация следва да се предоставя от кредитора <u>по всяко време</u>, а не само преди сключване на съответния договор. Предложението противоречи на чл. 9 от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде подкрепено.</p>
		<p>V. Защита при обвързващи практики и застраховане (чл. 14) Предложение: Добавяне на изрични изключения в чл. 14, ал. 2, както и на нова ал. 7, касаеща застрахователните полици при лизинг и кредити за покупка стоки. Мотиви: Въвеждане на ясно изключение от общата забрана в хипотезата на ал. 4 (задължителна застраховка с право на избор на застраховател), за да бъде правната норма пропорционална и приложима в случаите на застраховане на вещи по договори лизинг и кредити за покупка стоки, които се различават от хипотезите за застраховане в другите случаи на кредитиране. Предложена редакция: Чл. 14.</p>	Не приема	<p>Съгласно чл.14, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки не могат да позволяват практики на обвързване. Тази разпоредба на директивата предоставя опция на държавите членки да не прилагат забраната за обвързващи практики единствено по отношение на разплащателна сметка, предназначена за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - натрупване на капитал за погасяването на кредита; - обслужване на кредита; - набиране на средства за получаване на кредита; - предоставяне на допълнително обезпечение за кредитора в случай на неизпълнение.

		<p>...</p> <p>(2) Използването на обвързващи практики, <u>освен в случаите на ал. 4 и ал. 7 от настоящата разпоредба</u>, е забранено и не обвързва потребителя.</p> <p>...</p> <p>/изцяло нов текст/ (7) <u>При сключване на договор за лизинг или по договор за кредит за придобиване на стоки или услуги, където наличието на застрахователна полица е условие за получаване на кредит, се прилагат изискванията на чл. 384 от Кодекса на застраховането.</u></p>		Предложеното изключение по отношение наличието на застрахователни полици, които съставляват условие за получаване на кредит противоречи на чл. 14, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието.
		<p>VI. Механизъм за потвърждение при пакетни услуги (чл. 15)</p> <p>Предложение: Допълнение на чл. 15, ал. 2 за допускане на еднократно потвърждение при пакетни предложения по Раздел I.</p> <p>Мотиви: Да се въведе изключение за предварително избрани пакетни предложения, за да не се създава ненужна сложност за потребителя, когато условията са ясно представени.</p> <p>Предложена редакция:</p> <p>Чл. 15.</p> <p>...</p> <p>(2) Съгласието на потребителя за сключване на договор за кредит или за предоставяне на допълнителни услуги, представено чрез различни полета (опции) се изразява с недвусмислен и ясен утвърдителен акт, с който потребителят изразява свободно, конкретно, информирано и недвусмислено своето одобрение на съдържанието и значението, свързани с предложените полета (опции) за отмятане. <u>При сключването на договор за кредит в пакет с други отделни финансови продукти или услуги е допустимо еднократно потвърждение за целия пакет, когато условията са ясно и видимо представени.</u></p>	Не приема	Чл. 14 от Директива (ЕС) 2023/2225 допуска пакетни продажби. Тази разпоредба на директивата регламентира изразяване на съгласието на потребителя за пакетните продажби – т.е. за услугите, включени в пакетна продажба. При положение, че потребителят е дал съгласието си за конкретни елементи на пакетната услуга, не е необходимо допълнително потвърждаване на целия пакет от страна на потребителя. Идеята на европейския законодател е потребителят да потвърди конкретните опции, предложени за отмятане, а не на целия пакет. Предложението ще има за резултат въвеждане на потребителя в заблуждение. Разпоредбата на чл. 14 от Директива (ЕС) 2023/2225 относно пакетните продажби има максимален характер. Поради това, предложеното ново изречение в чл. 15, ал. 2 от проекта на закон не може да се приеме, тъй като противоречи на чл. 14 от Директива (ЕС) 2023/2225.
		<p>VII. Критерии за оценка на кредитоспособността (чл. 17)</p> <p>Предложение: Редакция на ал. 3 и ал. 6 за прецизиране на допусканията и информацията при оценка.</p> <p>Мотиви: Оценка на кредитоспособността на потребителя трябва да се базира на статистически релевантни фактори и измерими показатели, а не на невъзможни за предвиждане сценарии.</p> <p>Предложена редакция:</p> <p>Чл. 17.</p>	Приема по принцип	Предложението е възприето в чл.20, ал.1 и ал.2 от проекта на закон. Съгласно чл.20, ал.1, оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и

		<p>...</p> <p>(3) С цел избягване на безотговорно кредитиране и на случаи на прекомерна задлъжнялост, кредиторите са длъжни да извършват оценката на кредитоспособността, като отчитат всички фактори по ал. 2, включително като вземат предвид разумни допускания за възможни бъдещи <u>промени в доходите и възможностите за обслужване на кредита, основани на обективни данни и модели.</u></p> <p>(6) След сключването на договор за кредит, кредиторът няма право да прекрати или измени договора за кредит във вреда на потребителя на основание на неправилно извършена оценка на кредитоспособността, освен ако се установи, че потребителят унищавено е укрил или е предоставил невярна <u>или непълна информация по чл. 20.</u></p>		<p>рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя. Съгласно чл.20, ал. 2 от проекта на закон, <i>„Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.“.</i></p>
		<p>VIII. Гаранции при автоматизирано вземане на решения (чл. 18)</p> <p>Предложение: Замяна на „автоматизирана обработка на данни“ с „автоматизирано вземане на решение за отпускане на кредит“ в ал. 3, 4 и 5.</p> <p>Мотиви: Целта е разпоредбата да обхване не просто автоматизирано обработване на данни, каквото обичайно е налице и при вземане на кредитното решение от човек, а изцяло автоматизираното вземане на кредитно решение без човешка намеса за отпускането или отказа на кредит. Промяната в ал. 5 цели да отрази съвременните методи за цифрова комуникация, като защити интересите на потребителя при вземане на решения. Когато потребителят кандидатства за кредит чрез мобилно приложение или онлайн платформа, е логично и по-ефективно той да бъде уведомен за правата си по същия канал, който представлява „траен носител“. Това е в синхрон и с Директива (ЕС) 2023/2225, която акцентира върху дигитализацията, като изисква информацията да е лесно достъпна.</p> <p>Предложена редакция:</p> <p>Чл. 18.</p> <p>...</p> <p>(3) Кредиторът е длъжен да уведоми потребителя, когато оценката на кредитоспособността по ал. 2 се основава на <u>автоматизирано вземане на решение за отпускане на кредит.</u> В този случай потребителят има право да поиска оценката да бъде извършена от</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съображение 56 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2225 посочва ясно, че „когато оценката на кредитоспособността включва автоматизирано обработване на лични данни, потребителят следва да има право на човешка намеса от страна на кредитора. Без да се засяга Регламент (ЕС) 2016/679, потребителят следва да има право да получи смислено и разбираемо обяснение на извършената оценка и на функционирането на използваното автоматизирано обработване, включително основните променливи, логиката и съпътстващите рискове, както и правото да изрази гледната точка на потребителя и да поиска преразглеждане на оценката на кредитоспособността и преразглеждане на решението дали да се отпусне кредит“. Оценката на кредитоспособността е възможно да включва автоматизирано обработване на лични данни. Дори и в този случай обаче, оценката на кредитоспособността не се основава единствено на автоматизираното обработване на данни и в този случай не може да се говори за автоматизирано вземане на решение за отпускане на кредит. За целите на извършване на оценка на кредитоспособността на потребителя, не е възможно да се замени израза „когато включва автоматизирано</p>

		<p>човек и да получи информация за процедурата за преразглеждане на решението.</p> <p>(4) В случаите когато оценката на кредитоспособността включва <u>автоматизирано вземане на решение за отпускане на кредит</u>, потребителят има право да поиска от кредитора:</p> <p>1. да му предостави ясно и разбираемо обяснение за оценката, включително за логиката и рисковете при изцяло автоматизираното <u>вземане на решение за отпускане на кредит</u>, както и неговото значение и последици за решението;</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>(5) Кредиторът уведомява потребителя за правата му по ал. 4 <u>писмено или на друг траен носител, използван от потребителя при кандидатстване за кредит</u>.</p>		<p>обработване на лични данни“ с автоматизирано вземане на решение за отпускане на кредит“.</p> <p>Предложението противоречи на чл. 20, параграф 8 от Директива (ЕС) 2023/2225 , поради което не може да бъде прието.</p>
		<p>IX. Обективност на данните при оценка на кредитоспособността (чл. 20 и чл. 21)</p> <p>Предложение: Допълване и прецизиране на чл. 20 и чл. 21.</p> <p>1. Предлага се разширяване на обхвата на източниците, чрез които кредиторите са длъжни да извършват проверката, като се осигури задължение за проверка в съществуващите официални бази данни, което е в интерес и на двете страни – намалява се рискът потребителят да поеме непосилен дълг и се осигурява за кредитора възможност ефективно да изпълнява задълженията си за отговорно кредитиране и адекватна кредитна оценка.</p> <p>2. Въвеждане на процедура по уведомление при отказ, която е пропорционална и ефективна в чл. 20, ал. 6.</p> <p>3. Премахване, алтернативно – допълване на чл. 21, ал. 3 с цел прецизиране.</p> <p>4. Прецизиране на чл. 21, ал. 4 и ал. 6 така, че задължението за информиране на потребителя относно неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679 (GDPR) да е приложимо единствено при предоставяне на данни към частни бази данни, какъвто смисъл е вложен и в Директива (ЕС) 2023/2225.</p> <p>Мотиви:</p> <p>1. За да бъде изпълнено изискването за задълбочена оценка на кредитоспособността и отговорно кредитиране, кредиторите трябва да разполагат с актуалната и обективна информация.</p>	<p>Приема частичн о – бележка та по т.2 и т.3</p>	<p>Законопроектът предвижда по-строги изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителите, съгласно които оценката на кредитоспособността трябва да отчита интереса на потребителя и да се основава само на необходимите и пропорционални данни за приходите и разходите на потребителя и за други финансови и икономически обстоятелства. В съответствие с изискванията на чл. 19, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, законопроектът предоставя право на достъп на кредиторите до бази данни, съдържащи информация необходима за оценка на кредитоспособността на потребителите, когато това е предвидено в закон. Достъпът до такива бази данни ще се предоставя само на кредитори, които са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, и които спазват Регламент 2016/679. Органът, който администрира съответната база данни, на основание предвидено в закон ще може да предоставя достъп до такива данни при спазване изискванията на Регламент 2016/679. Законопроектът възприема принципа, че личните данни, събирани за оценка на кредитоспособността, не следва да надвишават строго необходимото за извършване на такава оценка и следва да отчитат изискванията на</p>

2. В чл. 20, ал. 6 понятието „незабавно“ предполага липсата на какъвто и да е времеви интервал между вземането на решението и уведомяването. В практиката обработката на отказа и генериране на уведомлението изисква технологично време, особено в случаите на комуникация извън електронен канал, ако така е избрал потребителя. Използването на „своевременно“ е по-прецизен термин, който задължава кредиторите да действат без неоправдано забавяне, но отчита реалните оперативни процеси по подготовка и изпращане на информацията. Отделно, информацията за конкретния резултат от проверката в кредитния регистър да се предоставя само когато потребителят има реален интерес да се запознае с него. Без определянето на срок за предявяване на искането задължението за предоставяне на информация би тежало върху кредиторите за неограничено време, което затруднява архивирането и поддържането на актуална готовност за справки. Също така, срокът гарантира, че информацията се предоставя, докато е все още актуална спрямо момента на извършената оценка.

3. Опитът да се изброи съдържанието на ЦКР в чл. 21, ал. 3 може да се тълкува като изчерпателен, като това не отразява действителното съдържание на този регистър. Освен това съдържанието му е нормативно регламентирано /Наредба 22 на БНБ/. Дори при пълно изброяване в бъдеще БНБ може да разшири обхвата на данните в регистъра, текстът в ЗПК ще стане неактуален и би могъл да постави под въпрос възможността на кредиторите да ползват пълния обем от официална информация. Цялостно,

Регламент 2016/679, по-специално принципите за свеждане на данните до минимум, точност и ограничение на съхранението.

По отношение на **чл.20 от проекта на закон: Нова редакция на чл. 20, ал.7- ал.9:**

(7) Оценка на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.

(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.

(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.

Предложението по т. 2: предлага се в чл. 20, ал. 6 на проекта думата незабавно да се замени с думата „своевременно“. Приема предложението по принцип. Думата „незабавно“ е заменена с израза „**без ненужно забавяне**“.

„(6) Когато въз основа на справка в Централния кредитен регистър, или въз основа на справка в база данни, използвана в държава-членка на Европейския съюз, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми **без ненужно забавяне и** безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справка, както и за категориите данни, които са взети предвид“.

Предложението по т.3: относно редакцията на чл. 21, ал. 3 от проекта на закон.

Съгласно чл.19, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225, базите данни, посочени в параграф 1, които съдържат информация за договорите за потребителски кредити, съдържат най-малко информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на кредита, вида на

мястото на този текст не е в настоящия законопроект – всякакви разяснения относно съдържанието на ЦКР са предмет на подзаконовата уредба на БНБ и не считаме, че имат място в законодателен акт за потребителско кредитиране.

4. Докладването на информация към **публични регистри** е императивно законово задължение за кредиторите. В тези случаи кредиторите не действат по своя преценка, а изпълняват нормативна разпоредба. Когато държавата е регламентирала достъпа и отчитането в публични регистри, правата на потребителите са нормативно гарантирани. Вменяването на допълнително задължение за кредиторите да информират за правата им по Общия регламент за лични данни при всяко законово отчитане към държавен регистър от една страна е излишно, не носи реална добавена стойност за защитата на данните, не е изисквано от държавите-членки в Директива (ЕС) 2023/2225, а от друга страна – на практика при наличие на специален нормативен акт, изискващ докладване и даващ законово основание за обработката им, лицата не разполагат със специални права за защита на личните им данни. Съгласно Директивата, **задължението за информиране следва да тежи само когато кредиторите подават данни към частни регистри или частни споделени бази данни, които не са нормативно уредени**, не е налице законово основание за обработката и където потребителят определено има нужда от допълнителна яснота за това как се обработва информацията за него извън законовия минимум.

Предложена редакция:

Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър, *Регистъра на трудовите договори и осигурителните отношения в Националната агенция за приходите (НАП), Регистъра на отпуснатите пенсии в Националния осигурителен институт (НОИ) или в друга публична база данни, използвана в Република България*, въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.

кредита и самоличността на кредитора. Разпоредбата на чл.21, ал. 3 дава рамката, която е доразвита в Наредба 22 на БНБ.

Предложението по т. 4. Съгласно, чл. 19, параграф 7 от Директива (ЕС) 2223/2225, за целите на договорите за кредит доставчиците на бази данни разполагат с процедури, за да гарантират, че съдържащата се в техните бази данни информация е актуална и точна. Държавите членки гарантират, че потребителите са информирани:

- в срок от 30 дни от регистрацията на просрочени плащания по кредита в база данни; и
- за техните права в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679.

Видно е, че държавите-членки имат задължение да обезпечат, че потребителите са информирани за техните права по Регламент (ЕС) 2016/679. Предложението по т. 4 противоречи на чл.19, параграф 7 от Директива (ЕС) 2023/2225. **Не е вярно, че задължението за информиране се отнася само за кредитори, които подават данни към частни бази данни. Предложението по т. 4 не може да бъде подкрепено.**

Редакция на чл. 20 от проекта на закон:

Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.

(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за

(2) Ако не са налице достатъчно данни в *Регистъра на трудовите договори и осигурителните отношения в Националната агенция за приходите (НАП) и Регистъра на отпуснатите пенсии в Националния осигурителен институт (НОИ) или в друга публична база данни, използвана в Република България*, информацията по ал. 1 може да включва и други доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.

...

(6) Когато въз основа на справка в Централния кредитен регистър, или въз основа на справка в база данни, използвана в държава-членка на Европейския съюз, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми *своевременно* и безвъзмездно потребителя, *при направено искане от последния в 7-дневен срок от уведомяването му за отказа*, за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид.

Чл. 21.

(2) Достъп до Централния кредитен регистър, *Регистъра на трудовите договори и осигурителните отношения в Националната агенция за приходите (НАП) и Регистъра на отпуснатите пенсии в Националния осигурителен институт (НОИ) или друга публична база данни, използвана в Република България*, за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които са под надзора на Комисията за защита на потребителите или на Българска народна банка, или на компетентен орган на държава-членка на Европейския съюз, които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.

(3) Централният кредитен регистър съдържа информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на потребителски кредит, вида на кредита и идентификационни данни за кредитора, *както и всички други данни, съобразно приложимото законодателство* → или като алтернатива отпадане на ал. 3 изцяло.

финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.

(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.

(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.

(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.

(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид.

(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.

(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за

			<p>(4) В случаите, в които кредиторите и кредитните посредници използват бази данни, <u>различни от</u> Централния кредитен регистър, Регистъра на трудовите договори и осигурителните отношения в Националната агенция за приходите (НАП) и Регистъра на отпуснатите пенсии в Националния осигурителен институт (НОИ) или друга публична база данни, използвана в Република България, те се задължават да не обработват специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, и личните данни, обработени от социалните мрежи, които може да се съдържат в <u>частни бази данни</u>.</p> <p>(5) Кредиторите предприемат мерки, които да гарантират, че подадената от тях информация към Централния кредитен регистър <u>и към други бази данни</u> за потребители с просрочени задължения при погасяване на кредит е актуална и точна.</p> <p>(6) При просрочени плащания по кредит, кредиторът предоставящ данни <u>към частни бази данни</u> информира потребителя за просроченото плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата данни - както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679.</p>		<p>неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.</p> <p>(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.</p> <p>Предложенията на Българска асоциация за лизинг за редакция на чл.21 противоречат на Директива (ЕС) 2223/2225, поради което не могат да бъдат подкрепени.</p>
			<p>Х. Правна сигурност при упражняване на правото на отказ (чл. 31)</p> <p>Предложение: Прецизиране на условията, при които отказът влиза в сила, и задълженията на потребителя при неговото упражняване.</p> <p>Мотиви: Намаляване на риска от спорове чрез ясни правила за това какво се дължи и как се процедира с финансирани вещи (при договори за лизинг и стокови кредити) и застраховки.</p> <p>Правото на отказ е силно средство за защита на потребителя, но упражняването му не трябва да води до неоправдани вреди за кредиторите, особено при договори за лизинг или стокови кредити. Добавянето на изрични условия за връщане на вещта и покриване на невъзстановими разходи предотвратява бъдещи правни спорове и гарантира, че кредиторите няма да понесат преки и необосновани финансови загуби от упражненото право на отказ.</p> <p>Предложена редакция:</p> <p>Чл. 31.</p> <p>...</p> <p>(7) Отказът на потребителя от сключения договор за кредит влиза в сила и договорът се прекратява, ако уведомлението е направено в</p>	Не приема	<p>По отношение на упражняване правото на отказ от договора за доставка на услуга: Налице е опит за прехвърляне на риска върху потребителя въпреки разпоредбата на чл. 27, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225, съгласно която „Държавите членки гарантират, че потребител, който е упражнил правото на отказ въз основа на правото на Съюза по отношение на договор за доставката на стоки или на услуги, повече не е обвързан от свързан договор за кредит“.</p> <p>Предложението противоречи на чл. 27, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225.</p> <p>Предлаганата от Българска асоциация за лизинг редакция на чл. 31, ал. 8, и по точно следния израз: „В срока по-горе, когато е приложимо, потребителят възстановява на кредитора всички доказани разходи за допълнителни услуги, вкл. по свързаните с кредита договори само когато тези услуги са реално предоставени и не могат да бъдат възстановени или</p>

срока и по реда на ал. 2 и 3 и **са изпълнени условията по ал. 8 и ал. 9.**

(8) Когато потребителят упражни правото си на отказ от договора за кредит, той връща на кредитора главницата и заплаща лихвата, начислена за периода от датата на усвояване на средства по кредита до датата на връщане на главницата, без неоправдано забавяне и не по-късно от 30 календарни дни, считано от изпращане на уведомлението до кредитора за упражняване правото на отказ. Лихвата се изчислява на базата на уговорения в договора лихвен процент. *В срока по-горе, когато е приложимо, потребителят възстановява на кредитора всички доказани разходи за допълнителни услуги, вкл. по свързаните с кредита договори само когато тези услуги са реално предоставени и не могат да бъдат възстановени или прекратени без разход за кредитора.*

/изцяло нов текст/ (9) При упражняване на правото на отказ по договор за лизинг или по договор за кредит за придобиване на стоки или услуги, потребителят е длъжен да върне вещта/стоката, в състоянието, в което му е предадена, като покрие всички евентуални щети, липси и разходи за възстановяване.

(10- предходен текст на ал.9) При упражняване правото на отказ от сключения договор за кредит кредиторът няма право да изисква и събира от потребителя обезщетение, с изключение на обезщетението за направените от него разходи към публични административни органи, които не подлежат на възстановяване, и обезщетение за разноските по ал. 8 и ал. 9.

(11- предходен текст на ал.10) Когато във връзка с договор за потребителски кредит се предоставя допълнителна услуга от кредитора или от трето лице въз основа на споразумение между третото лице и кредитора и потребителят упражни правото си на отказ от първоначалния договор, потребителят не е обвързан от допълнителния договор и може да го прекрати без да дължи обезщетение и/или неустойка. Това правило не се прилага за застрахователни договори, сключени във връзка с отпускането на кредита. Потребителят има право да поиска тяхното прекратяване или изменение съгласно Кодекса за застраховането и условията на съответния договор, ако няма настъпили щети.

прекратени без разход за кредитора“ противоречи на чл. 26, параграф 6 Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието.

Предложението за изменение на ал. 9 относно договорите за лизинг. не може да бъде прието, тъй като съгласно разпоредбата на чл.2, параграф 2, бук. ж от Директива (ЕС) 2023/2225, въведена в чл. 4, т.7 от проекта на закон, **разпоредбите на закона не се прилагат за договори за наем или лизинг, при които не се предвижда задължение или възможност за закупуване на предмета на договора нито в самия договор, нито в друго отделно споразумение.** Предложението за допълнение на ал. 9 е нерелевантно, тъй като потребителите не ползват наем и не връщат стоката, а сключват договор с опция попука на стоката, т.е. не се предвижда опция за връщане на вещта/стоката.

Съгласно чл. 26, ал. 6 от директивата, „Ако допълнителна услуга, свързана с договора за кредит, се предоставя от кредитора или от трета страна въз основа на споразумение между третата страна и кредитора, потребителят повече не е обвързан от договора за допълнителната услуга, ако упражни правото си на отказ по отношение на договора за кредит“.

Предложението по т.11: Предложеното допълнение в ал. 10 противоречи на чл. 26, ал. 6 от Директива (ЕС) 2023/2225, съгласно който „*При упражняване правото на отказ от сключения договор за кредит кредиторът няма право да изисква и събира от потребителя обезщетение, с изключение на обезщетението за направените от него разходи към публични административни органи, които не подлежат на възстановяване*“.

			<i>Когато сключената застраховка е била условие за предоставяне на кредита, кредиторът е длъжен да предостави на потребителя ясна информация за реда и последиците от прекратяването или изменението ѝ и да съдейства за упражняване на правата му пред застрахователя, без да носи отговорност за решенията и сроковете за произнасяне на застрахователя.</i>		Предложението по т.11 за допълнение на ал.10: противоречи на чл. 26, ал. 6 от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието.
		XI. Предвидимост при изменение на договора за кредит по ал. 4, т. 2 (чл. 48) Предложение: Определяне на конкретен праг на увеличението от 25% в чл. 48 Мотиви: Избягване на абстрактното понятие „значително“ превишение чрез фиксиране на 25% по аналогия на чл. 19, където е даден обективен критерий за значителност. Предложена редакция: Чл. 48. ... (6) Кредиторите не са задължени да извършват оценка на кредитоспособността на потребителя, съгласно чл. 17 - 20 в случаите на изменение на договора за кредит по ал. 4, т. 2, при условие че увеличението на дължимата от потребителя обща сума не се увеличава с повече от 25 на сто.	Приема	Чл.48, ал. 6 Кредиторите не са задължени да извършват оценка на кредитоспособността на потребителя, съгласно чл. 17 - 20 в случаите на изменение на договора за кредит по ал. 4, т. 2, при условие че увеличението на дължимата от потребителя обща сума не е по-голямо от 25 на сто.	
		XII. Ефективност на административно-наказателните разпоредби (чл. 81) Предложение: Въвеждане на електронно връчване в чл. 81. Мотиви: Хармонизация на разпоредбата с националната стратегия за електронното управление и привеждане в съответствие с действащото законодателство. Предложена редакция: Чл. 81. (1) Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис, чрез препоръчано писмо с обратна разписка, <i>чрез Системата за сигурно електронно връчване (CCEB), съгласно Закона за електронното управление или по друг допустим от действащото законодателство електронен способ.</i> Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва по постоянен адрес, съответно по седалището и адреса на управление на лицето.	Приема	Чл. 81. (1) Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис, чрез препоръчано писмо с обратна разписка, <i>чрез Системата за сигурно електронно връчване (CCEB), съгласно Закона за електронното управление или по друг допустим от действащото законодателство електронен способ.</i> Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва по постоянен адрес, съответно по седалището и адреса на управление на лицето.	

		<p>XIII. Прецизиране на някои легални дефиниции (т. 2, т. 11, т. 14-15 от Допълнителните разпоредби) Предложение: Прецизиране на някои дефиниции в Допълнителните разпоредби Мотиви: 1. По т. 2 „общи разходи по кредита“ – прецизиране чрез допълнение на плащанията, които не следва да се включват в общия разход по кредитите, тъй като същите не се дължат по волята на кредиторите, а възникват по силата на нормативен акт, т.е. нямат пряка връзка към цената на предлаганата финансова услуга. 2. По т. 11 – „обвързан кредитен посредник“ – целта е дефиницията да се прецизира, за да бъдат избегнати евентуални противоречия и възможността за двусмислено тълкуване.</p> <p>3. По т. 14: „обвързваща практика“ – корекцията е ключова, за да не се влиза в противоречие с чл. 14, ал. 4 от законопроекта. Изискването за застраховане невинаги е търговско решение на кредиторите, а е продиктувано от императивни законови норми. Типичен пример е застраховката „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, която е задължителна по силата на Кодекса за застраховането. Когато законът изисква наличието на определена услуга или полица, нейната наличност в договора за кредит не следва да се квалифицира като „обвързваща практика“, тъй като в тези случаи кредиторите просто обезпечават спазването на действащото законодателство. Отделно, концепцията за защита на потребителя би следвало да се фокусира върху правото на избор на доставчик, а не да забранява на кредиторите да изискват обезпечаване на риска, което е фундаментално за стабилността на кредитирането.</p> <p>4. По т. 15 „пакетна продажба“ – Предлага се разширяване на обхвата чрез включване на „нефинансови продукти или услуги“. В</p>	Не приема	<p>БАЛ предлага да се разшири дефиницията на термина „общи разходи по кредита“ като в него се добавя израз: <i>„данъци и други задължителни по действащото законодателство плащания“</i>, т.е. Общият разход по кредита за потребителя не включва данъци и други задължителни по действащото законодателство плащания. Предложението противоречи на чл.3, т.5 от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието.</p> <p>По т. 11 относно дефиницията на термина „обвързан кредитен посредник“: проекта на закон постига близост с дефиницията на този термин дадена в Закона за кредитите за недвижими имоти за потребители. Дефиницията на този термин в ЗПК следва да е идентична с дефиницията на този термин в ЗКНИП. Поради това, предложението не е прието.</p> <p>По т.14 относно дефиницията на термина „обвързваща практика“: предложението противоречи на дефиницията на този термин, дадено в чл. 3, т.15 от Директива (ЕС) 2023/2225. БАЛ предлага да се добави следното: <i>„Не се счита за обвързваща практика изискването за наличие на застрахователна полица или друга допълнителна услуга, когато:</i> <i>а) изискването е обосновано от законово задължение, или</i> <i>б) кредиторът предоставя на потребителя право на избор на застраховател или доставчик на допълнителни услуги.“</i> Трябва да се има предвид, че законово задължение, предвидено в националното право не може да противоречи на изисквания на европейското право, в частност на европейска директива, която има максимален характер. Предложението за дефиниция на този термин не може да бъде подкрепено.</p> <p>По т. 15 относно дефиницията на термина „пакетна продажба“:</p>
--	--	---	-----------	--

сектора на лизинга често кредитът се предлага в пакет с услуги като регистрация на МПС, сервизно обслужване или управление на автопарк. Дефиницията трябва да отразява тези пазарни реалности, за да бъде законът приложим и към нефинансовите компоненти на пакета.

Предложена редакция:

2. „Общи разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за кредит, които са известни на кредитора и които потребителя трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, в т.ч. застрахователни премии, в случаите, когато сключването на договора за допълнителна услуга е задължително условие за получаване на кредита или за получаване на кредита при предлаганите условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси, данъци и други задължителни по действащото законодателство плащания.

11. "Обвързан кредитен посредник" е кредитен посредник, който действа от името и за сметка:

- а) само на един кредитор;
- б) само на една група кредитори, които са свързани лица по смисъла на Търговския закон, или
- в) на няколко кредитора или групи кредитори, които не заемат съществен дял от пазара.

14. „Обвързваща практика“ е предлагането или сключването на договор за кредит в пакет с други отделни финансови продукти или услуги, при което договорът за кредит не се предлага на потребителя отделно. *Не се счита за обвързваща практика изискването за наличие на застрахователна полица или друга допълнителна услуга, когато:*

- а) изискването е обосновано от законово задължение, или
- б) кредиторът предоставя на потребителя право на избор на застраховател или доставчик на допълнителни услуги.

15. "Пакетна продажба" е предлагането или сключването на договор за кредит в пакет с други отделни финансови или нефинансови продукти/услуги, при което договорът за кредит се предлага на потребителя и отделно, но не непременно при същите

предложенията противоречи на дефиницията на този термин, дадена в чл. 3, т.16 от Директива (ЕС) 2023/2225. Заличаването на израза накрая „*както при съвместното предлагане с допълнителните услуги*“ противоречи на чл. 3, т. 16 от Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде прието.

				условия, както при съвместното предлагане с допълнителните услуги.		
8.	14.01.2026г. официално	Алианс на технологичната индустрия	Не е приложимо	<p>Принципно становище по проекта:</p> <ul style="list-style-type: none"> Неясни текстове и терминологични неточности: много от текстовете са неясни и пораждат въпроси относно прилагането им. Терминология на редица места е неконсистентна, с неясен смисъл и се нуждае от прецизиране. Несъответствия с действащото законодателство в областта на финансовите услуги: доста от изискванията към кредиторите и кредитните посредници са непропорционални и прекомерни спрямо изискванията към останалите икономически субекти, предоставящи финансови услуги въз основа на лиценз или регистрация. Концептуални проблеми: независимо от поставените по-високи изисквания към компетентността и опита на кредитори и кредитни посредници, целият пруденциалния надзор и последващ контрол е съсредоточен в Комисия за защита на потребителите, която упражнява общ административен контрол върху целия вътрешен пазар и няма необходимите ресурси и специфични компетенции в областта на финансовите пазари. В същото време правомощията ѝ са по-широки дори от тези на основните специализирани държавни регулатори, отговарящи за различните части от финансовата система на България (БНБ и КФН). Този подход поражда притеснения за сигурността на финансовия пазар и за ефективността и пропорционалността на регулаторна рамка. 	Не приема	<p>Твърденията са общи и не са обосновани. Неоснователни са и внушенията за разширени или неясно определени правомощия на КЗП. Не се познава обхвата и значението на законодателството за защита на потребителите. Не се познава ролята на органа за защита на потребителите за правилното функциониране на пазара. Изискванията към кредиторите и кредитните посредници за потребителски кредит произтичат от Директива (ЕС) 2223/2225, която има максимален характер.</p> <p>Не се отчита факта, че КЗП прилага Закона за потребителския кредит от 2006 година, прилага действащия Закон за потребителския кредит от 2010 година, както и Закона за кредитите за недвижими имоти за потребители. Разширените правомощията на КЗП произтичат от изисквания на Директива (ЕС) 2223/2225, свързани с осъществяване на разрешение, регистрация и контрол по отношение на всички кредитни посредници и на част от кредиторите, за които предоставянето на кредит не е съществена дейност по смисъла на ЗКИ.</p>
				СТАНОВИЩЕ ПО КОНКРЕТНИ ЧАСТИ И РАЗПОРЕДБИ ОТ ПРОЕКТА:		
				<p>1. Относно използваните понятия „договор за кредит“ и „договор за потребителски кредит“:</p> <p>Считаме, че в момента липсва последователност при използването на посочените понятия, поради което следва текстовете, които ги съдържат, да бъдат прецизирани.</p> <p>Например в чл.3, ал. 1, точка 1 от Проекта се използва „договори за потребителски кредити“, а в останалите точки на същия член се използва „договори за кредит“.</p>	Приема	<p>Чл. 3. (1) Разпоредбите на закона се прилагат за:</p> <p>1. договори за кредит, чийто общ размер не надвишава 100 000 евро, или равностойността им в друга валута по курса на Българската народна банка към датата на сключване на договора.</p> <p>Чл. 9. (1) Кредиторите или кредитните посредници осигуряват на разположение на потребителите по всяко време обща информация за договорите за потребителски кредит.</p>

<p>Едва в чл. 9, ал.1 се прави уточнението - „договорите за потребителски кредит, наричани по-нататък „договори за кредит““, което е характерно за формулиране на договорни отношения, но не е подходяща законодателна техника.</p> <p>С цел избягване на терминологични неясноти е възможно да се използва подход, при който определението на понятието „договор за кредит“ бъде изнесено в раздела с дефиниции (Допълнителните разпоредби), така както е в самата директива, която се транспонира. В Директива (ЕС) 2023/2225 се използва понятието „договор за кредит“, което е дефинирано в член 3 „Определения“.</p>		<p>Чл. 24. (1) Договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредитор предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане или всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договори с продължително изпълнение за предоставяне на услуги за продължителен период от време или за доставяне на стоки от един и същи вид, при които потребителят заплаща стойността на стоките, съответно услугите чрез извършване на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне.</p>
<p>2.Относно чл. 3, ал. 2 от проекта: Предложение за промяна на чл.3, ал.2 от Проекта: „(2) Разпоредбите на чл. 8, ал. 2, т. 4 – 6, чл. 10, ал. 9 и 10, чл. 11, ал. 5 и чл. 25, ал. 5 не се прилагат за: 1. договори за кредит, чийто общ размер е по-малък от 200 EUR; 2. договори за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси; 3. договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси.“ Мотиви за предложението: Чл.3, ал. 2 от Проекта транспонира чл. 2, параграф 8 от Директивата, според който: „Държавите членки могат да определят, че член 8, параграф 3, букви г), д) и е), член 10, параграф 5, член 11, параграф 4 и член 21, параграф 3 не се прилагат за един или повече от следните договори за кредит: а) договори за кредит, чийто общ размер е по-малък от 200 EUR; б) договори за кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси; в) договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси.“ В тази връзка предлагаме редакцията на текста от Директива (ЕС) 2023/2225 да бъде максимално точно транспонирана в националния закон, като се използва формулировката залегнала в тази</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съгласно чл. 2, параграф 2 буква в) от отменената Директива 2008/48/ЕО, договорите за кредит, чийто общ размер е на стойност, по-малка от 200 EUR, бяха изключени от обхвата. Същевременно в съображение (15) от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2225 вече изрично е посочено, че краткосрочните договори за кредит с високи разходи, чийто размер обикновено е до 200 EUR, също могат да бъдат във вреда на потребителите. Поради тази причина според 2, параграф 2 буква в) от Директива (ЕС) 2023/2225, в обхвата на новата директива са включени и този вид договори.).</p> <p>В действащия ЗПК бе отменена разпоредбата за изключване от обхвата на закона на договори за кредит с общ размер, по-малък от 400 лева. Това не е случайно, защото в резултат на направените проучвания както на европейския, така и на местния пазар се оказва, че кредитите на малка стойност, кредитите без лихва и без такси, които са много разпространени, имат високи разходи или високи такси в случай на пропуснати плащания, и респективно водят бързо до прекомерна задлъжнялост на потребителите.</p> <p>Не е уместно да се понижава нивото на защита на потребителите и да се изключват договори под 200</p>

Директива. Така текстът на закона става по-ясен и недвусмислен и се постига целта на европейския законодател, която е да се посочат изключенията, които важат за определени договори за кредит, за които изискванията на закона за прекомерни. Освен това, считаме, че е важно в националния закон да се формулира изключението по чл.2, параграф 8, буква а) от Директивата, тъй като на българския пазар е характерно сключването на договори за разсрочено плащане на дребни стоки на ниска стойност. Такива са например договори за лизинг на аксесоари за телефон. Изключението по отношение на сделки до 200 EUR би допринесло за облекчаване на икономическия оборот и за намаляване на административната тежест. Наред с това, евентуално просрочване на такива малки суми би могло непропорционално да влоши кредитното досие на потребителите, което не съответства на целите на закрилата, предвидена в Директива (ЕС) относно потребителския кредит, и не изглежда да е ефект, целен от европейския законодател.		евро от обхвата на закона. Този въпрос е вече уреден в действащия Закон за потребителския кредит. Разпоредбата на чл. 2, параграф 8, бук. „а“ от Директива (ЕС) 2223/2225 не изключва договорите за кредит, чийто общ размер е под 200 евро. Тази опция, предоставяне на държавите членки посочва, че по отношение на тези договори може да не се прилагат изискванията за предоставяне на някои от елементите на преддоговорната информация и на информацията, включена в договора. Всички останали разпоредби на Директива (ЕС) 2223/2225 следва да се прилагат по отношение на договорите за кредит под 200 евро. Бележката относно евентуално просрочване на кредита е нерелевантна.
3. Относно чл. 9 ал. 1 и ал.2 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 9, ал. 1 и ал. 2 от Проекта: „Чл. 9. (1) Кредиторите или кредитните посредници осигуряват на разположение на потребителите по всяко време обща информация за договорите за кредит. Мотиви за предложението: Промяната на ал.1 се изразява в замяна на израза „договорите за потребителски кредит, наричани по-нататък „договори за кредит“ с израза „договорите за кредит“ и е продиктувана от съображенията, изложени в предходната точка. Необходимо е цялостно прецизиране на текстовете, които съдържат понятията „договор за кредит“ и „договор за потребителски кредит“.	Приема частично	Предложението е редакционно.
Чл.9. (2) Информацията по ал. 1 се предоставя по ясен и разбираем начин на хартиен или на друг траен носител по избор на потребителя.“ Мотиви за предложението: Промяната на ал.2 се изразява в отпадне изискването към вида, формата и големината на шрифта. Считаме, че това изискване трябва да отпадне, тъй като същото надхвърля определената от Директива (ЕС) 2023/2225 правната рамка и в случая води до „свръхрегулация“, тоест до въвеждане в националната уредба на	Не приема	Съгласно чл.10 (1) от действащия ЗПК „договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора“. Предложеният законопроект запазва това изискване, с което се гарантира, че информацията ще бъде представена

<p>тежести, които не са пропорционални, обосновани и необходими, поради което водят създаване на уредба, която е несъвместима с правото на Европейския съюз. Директивата не предполага налагане повече на брой и по-строги чисто формални правила. За постигането на пълна хармонизация с европейската законова рамка и нейните разпоредби е необходимо текстовете да бъдат изцяло съобразени с релевантния текст на чл.9 от Директива (ЕС) 2023/2225, без да се налагат допълни мерки. Подобен коректен подход е възприет и при транспонирането на Директива (ЕС) 2018/1972 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за установяване на Европейски кодекс за електронни съобщения в Закона за електронните съобщения (ДВ бр. 20/9.03.2021 г.) и Общите изисквания при осъществяване на обществени електронни съобщения, приети с Решение № 289/05.08.2021г. на Комисия за регулиране на съобщенията (КРС). При посоченото транспониране отпадат прекомерните формални изисквания по отношение на шрифта на договорите за електронни съобщителни услуги.</p>		<p>прозрачно и четливо, както и да не допуска използването на дребен шрифт, който би могъл да породви опасността важна информация към момента на сключване на договора и по време на неговото изпълнение да бъде пропусната от съответния потребител. Редакцията на чл.9, ал.2 от проекта е съобразена с изискванията на Директива 2005/29/ЕС относно нелоялни търговски практики.</p> <p>С Определение на Съда на Европейския съюз по дело C-535/2020 е дадено тълкуване в смисъл, че чл. 10, пар. 2 и чл. 22, пар. 1 от Директива 2008/48/ЕО допускат национална правна уредба, която налага всички елементи на договор за потребителски кредит да бъдат представени с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12. Въведеното в чл. 10, ал. 1 ЗПК изискване за размера на шрифта, както и последицата при неспазването му - недействителност на договора, съответстват на правото на Европейския съюз.</p>
<p>4. Относно чл.10 ал. 4 от Проекта: Предложение за промяна на чл. 10, ал. 4 от проекта на закон: „(4) Информацията по ал. 1 се предоставя безвъзмездно на хартиен или друг траен носител, избран от потребителя във формата на стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителски кредити, съгласно приложение № 1. Кредитният или кредитният посредник е изпълнил задължението за предоставяне на информация по ал. 1, когато е предоставил стандартния европейски формуляр.“ Мотиви за предложението: Промяната на чл.10, ал. 4 от проекта се изразява в отпадане на изискването към вида, формата и големината на шрифта. Тук отново считаме, че посоченото изискване трябва да отпадне, тъй като същото надхвърля определената от Директива (ЕС) 2023/2225 правната рамка и в случая води до свръхрегулация чрез въвеждане в националната уредба на тежести, които не са пропорционални, обосновани и необходими, поради което водят създаване на уредба, която е несъвместима с правото на Европейския съюз. Директивата не предполага налагане повече на брой и по-строги правила в това</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съгласно чл.10 (1) от действащия ЗПК „договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора“. Предложеният законопроект запазва това изискване, с което се гарантира, че информацията ще бъде представена прозрачно и четливо, както и да не допуска използването на дребен шрифт, който би могъл да породви опасността важна информация към момента на сключване на договора и по време на неговото изпълнение да бъде пропусната от съответния потребител. Редакцията на чл.9, ал.2 от проекта е съобразена с изискванията на Директива 2005/29/ЕС относно забраната за използване на нелоялни търговски практики.</p>

отношение, а напротив. Разглежданата разпоредба от Проекта въвежда в националното право разпоредбата на чл.10, ал. 2 от Директива, която гласи следното: „(2) Предоговорната информация, упомената в параграф 1, се предоставя на хартиен или друг траен носител, избран от потребителя чрез формуляра „Стандартна европейска информация относно потребителски кредит“, съдържащ се в приложение I. Цялата информация, предоставена във формуляра, е еднакво отчетлива. Смята се, че кредиторът е изпълнил изискванията относно информацията, заложили в настоящия параграф и в член 3, параграфи 1 и 2 от Директива 2002/65/ЕО, ако е предоставил този формуляр.“ Видно е, че Директива (ЕС) 2023/2225 определя в приложение формата и съдържанието на Стандартния европейски формуляр, без да определя вида, формата и големината на шрифта. При това положение е безспорно, че въвеждането на такива изисквания в националното законодателство са прекомерни и водят до неправилно транспониране на европейската рамка.		С Определение на Съда на Европейския съюз по дело C-535/2020 е дадено тълкуване в смисъл, че чл. 10, пар. 2 и чл. 22, пар. 1 от Директива 2008/48/ЕО допускат национална правна уредба, която налага всички елементи на договор за потребителски кредит да бъдат представени с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12. Въведеното в чл. 10, ал. 1 ЗПК изискване за размера на шрифта, както и последицата при неспазването му - недействителност на договора, съответстват на правото на Европейския съюз.
5. Относно чл.17, ал. 2 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 17, ал. 2 от проекта на закон: (2) При оценяването на кредитоспособността на потребителя се отчитат всички фактори, които са свързани с проверката на възможността потребителят да изпълни своите задължения по договора за кредит, <u>и до които кредиторът има достъп, при спазване на вътрешните правила на кредитора.</u> Мотиви за предложението: Промяната е с цел прецизиране на текста и съобразяването му със следващите разпоредби, които посочват кръга от информация, която се взема предвид при оценка на кредитоспособността. Кредиторът няма как да вземе предвид „всички фактори“, тъй като това зависи от обхвата на информацията, до която този кредитор има достъп, и която взема предвид съгласно вътрешните правила, които трябва да приеме на основание чл.17, ал.4 от Проекта.	Не приема	Разпоредбата на чл.17, ал.2 от проекта на закон въвежда коректно изискванията на чл.18, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225. Предложението не отговаря на изискванията на чл.18 от директивата. Разпоредбата не касае източниците, от които кредиторът получава, респ. има право да получава информация относно потребителя, а се отнася до вида на информацията, която му е необходима за извършването на реална оценка на кредитоспособността на потребителя, с оглед избягване на безотговорното кредитиране и свръхзадължнялостта.
6. Предлага в чл. 17, ал. 4 от проекта накрая да се добави израз: „в които определят самостоятелно критериите за извършването ѝ“. Целта на предложението е да се постигне яснота относно съдържанието на документа, който се изисква да бъде изготвен.	Не приема	Кредиторите имат задължение да извършат оценка на кредитоспособността на потребителя. Това е задължение за постигане на определен резултат. Как

		ще стигнат до този резултат не е работа на закона да определя съдържанието на техните вътрешни правила.
<p>7. Относно чл.18, ал. 1 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 18, ал.1 от Проекта: „(1) Кредиторът предоставя кредит на потребителя само когато оценката на кредитоспособността показва, че към момента на извършване на оценката потребителят ще може да изпълнява задълженията си, произтичащи от договора за кредит, при отчитане на всички фактори, съгласно чл. 17, ал. 2.“ Мотиви за предложението: Предложението за промяна е с цел прецизиране на формулировката. Като се има предвид динамичния характер на факторите, определящи кредитната оценка, следва да се отбележи, че същата отразява фактическото положение към момента на нейното изготвяне.</p>	Не приема	<p>Предложението противоречи на чл.18, параграф 1 и параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225, съгласно което „оценката се извършва в интерес на потребителя, за да се избегнат практики на безотговорно кредитиране и свръхзадължнялост, като при нея се отчитат надлежно факторите, които са от значение за проверката на вероятността потребителят да изпълни своите задължения по договора за кредит. Тази информация може да включва доказателства за доходите или другите източници за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви или информация за други финансови задължения. Запазва се предложената редакция на чл.18 (1) Чл. 18. (1) Кредиторът предоставя кредит на потребителя само когато оценката на кредитоспособността показва, че потребителят ще може да изпълнява задълженията си, произтичащи от договора за кредит, при отчитане на всички фактори, съгласно чл. 17, ал. 2.</p>
<p>8. Относно чл.20, ал.1, ал.2, ал.3 от Проекта: Предложение за промяна на чл. 20, ал.1, ал.2 и ал.3 от Проекта: „Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър, както и въз основа на подходяща и точна информация от <i>регистри и бази данни, поддържани от публични субекти, за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, като включително за осигурителен статус</i>, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя. (2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, или информация за</p>	Приема по принцип	<p>Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя. (2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.</p>

осигурителен статус, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.

(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя или получена от регистри и бази данни, поддържани от публични субекти, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.“

Мотиви за предложението:

Предложените изменения в чл. 20 от Проекта целят да отстранят съществуваща празнота между нормативното изискване за извършване на задълбочена и надеждна оценка на кредитоспособността и реалната възможност това изискване да бъде изпълнено на практика. Самото задължение за оценка предполага използване на точна и проверима информация относно доходите, разходите и финансовото положение на потребителя, която не може да бъде осигурена в достатъчна степен единствено въз основа на декларации или документи, предоставени от самия потребител. В тази връзка предложената редакция изрично предвижда, че оценката на кредитоспособността може да се извършва въз основа на информация от регистри и бази данни, поддържани от публични субекти, включително информация за осигурителен статус и други финансово-икономически обстоятелства. Това уточнение има за цел да конкретизира източниците на информация, които по своето естество са официални, надеждни и обективни, и които позволяват реална проверка на декларираните от потребителя данни.

Без подобна изрична уредба на ниво закон използването на данни от публични регистри остава несигурно от правна гледна точка, тъй като достъпът до такива регистри е допустим само при наличие на ясно и конкретно нормативно основание, определящо целта, обхвата и субектите на достъпа. В този смисъл предложените изменения осигуряват необходимата правна яснота и предвидимост, за да може вече въведеното задължение за оценка на

(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.

(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.

(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.

(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.

(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.

(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.

кредитоспособността да бъде изпълнявано по ефективен и законосъобразен начин.

Предлаганият подход е съобразен и с принципа на пропорционалност, тъй като достъпът до информация от публични регистри е ограничен до данни от финансов и икономически характер, които са необходими с оглед естеството, срока и стойността на конкретния кредит, като изрично се изключват специалните категории лични данни.

С оглед практическото прилагане на предложените изменения и осигуряване на реална възможност за използване на данни от публични регистри за целите на оценка на кредитоспособността, ще бъде необходимо съответно адаптиране на подзаконовата нормативна уредба, която урежда условията и реда за предоставяне на данни от такива регистри. Това включва прецизиране на правилата относно достъпа, обхвата и начина на предоставяне на информация, както и осигуряване на съгласуваност между режимите за използване на различни официални източници на данни, включително централни системи за кредитна информация.

На първо място следва да се предвидят промени в Правилата за реда и условията за сключване на договори за предоставяне на информация и на информационни продукти за обработване на информация и за дейности по социалното осигуряване на Националния осигурителен институт (НОИ), с които да се уредят условията, обхватът и начинът на предоставяне на данни за осигурителен статус и доходи за целите на оценка на кредитоспособността.

Паралелно с това е необходимо и актуализирането на Наредба № 22 за Централния кредитен регистър, така че да се осигури актуализация на кръга от лица със задължение за подаване и

(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.

С оглед гарантиране защитата на личните данни на потребителите е необходимо да бъде предвидено ясно, ограничено и пропорционално регулиране на достъпа на кредиторите до националните бази данни, използвани за целите на извършване оценка на кредитоспособността.

Законопроектът предвижда по-строги изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителите, съгласно които оценката на кредитоспособността трябва да отчита интереса на потребителя и да се основава само на необходима и пропорционална информация за приходите и разходите на потребителя и за други финансови и икономически обстоятелства. В съответствие с изискванията на чл. 19, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, законопроектът предоставя право на достъп на кредиторите до бази данни, съдържащи информация необходима за оценка на кредитоспособността на потребителите, когато това е предвидено в закон. Достъпът до такива бази данни ще се предоставя само на кредитори, които са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, и които спазват Регламент 2016/679. Органът, който администрира съответната база данни, на основание предвидено в закон ще може да предоставя достъп до такива данни при спазване изискванията на Регламент 2016/679. Законопроектът възприема принципа, че личните данни, събрани за оценка на кредитоспособността, не следва да надвишават строго необходимото за извършване на такава оценка и следва да отчитат изискванията на Регламент 2016/679, по-специално принципите за свеждане на данните до минимум, точност и ограничение на съхранението.

- По отношение на достъпа на кредиторите до Централния кредитен регистър: С Преходните и заключителни разпоредби на проекта на закон се

получаване на информация в ЦКР, съгласуваност между използваните източници на информация и да се гарантира последователност при използването на данни от ЦКР и регистрите на НОИ.		изменя Закона за кредитните институции, и се предоставя достъп на всички кредитори до Централния кредитен регистър на БНБ. Предложението е нерелевантно.
<p>9. Относно чл.20, ал.4 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл.20 ал. 4 от Проекта: „(4) Кредиторът може за извърши проверка на информацията по подходящ начин, включително да изиска от потребителя документи от независими източници, които може да бъдат проверени.“ Мотиви за предложението: Доколкото в чл.20, алинеи 1-3 се предвижда кредитната оценка да се базира на достъп до официални бази данни, като ЦКР и други регистри и бази данни, поддържани от публични субекти, тази алинея е излишна и следва да отпадне. Ако все пак остане, трябва да се формулира като възможност, доколкото не е ясно какво се разбира по „подходящият начин“ за проверка и кредиторите не разполагат други фактически възможности за верифициране на данните, които получават.</p>	Не приема	<p>Предложението противоречи на чл.18, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225 в което се посочва, следното: „<i>Информацията се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително потребителя, и когато е необходимо, въз основа на справка в база данни, посочена в член 19 от настоящата директива</i>“.</p> <p>Чл.20 (3) от проекта на закон: Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.</p>
<p>10. Относно чл.20, ал.6 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 20, ал.6 от проекта на закон: (6) Ако потребителят получи отказ на искането за кредит въз основа на справка в база данни, използвана в държава членка на Европейския съюз съгласно Регламент (ЕС) 2016/679, кредиторът уведомява без ненужно забавяне и безвъзмездно за резултата от тази справка и за сведенията в базата данни, в която е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид. Мотиви: Чл.20, ал.6 транспонира неточно текста на чл. 19, пар. 6 във вр. с пар.1 и пар.2 от Директива 2002/65/ЕО, които гласят следното: 1.При трансгранично кредитиране всяка държава членка предоставя на кредитори от други държави членки достъп до базите</p>	Приема	<p>Нова редакция на чл. 20, ал. 6 Чл.20, ал. (6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.</p>

<p>данни, използвани в тази държава членка за оценка на кредитоспособността на потребителите. Условието за достъп до тези бази данни не са дискриминиращи.</p> <p>2.Държавите членки гарантират, че само кредиторите, които са под надзора на компетентния национален орган и които спазват изцяло Регламент (ЕС) 2016/679, имат достъп до базите данни, използвани за оценка на кредитоспособността на потребителите. [...]</p> <p>6. Ако искането за кредит е получило отказ въз основа на справка в база данни, упомената в параграф 1, държавите членки изискват от кредитора да уведоми потребителя без ненужно забавяне и безвъзмездно за резултата от тази справка и за сведенията в базата данни, в която е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид.</p> <p>Чл.19, параграф 6 от Директивата предвижда задължение за информиране на потребителя относно резултата от справка в база данни и за конкретните сведения в базата данни, в която е направена справката, само когато става дума за отказ въз основа на справка в базите данни, използвани в тази държава членка Регламент (ЕС) 2016/679. В чл.20, ал.6 от проекта това задължение се разширява до справките в ЦКР, което се отклонява от обхвата и целта на съответната разпоредба от Директивата. Това води не само до непропорционалност при транспонирането (тъй като националните мерки са по-строги от необходимото спрямо целите, заложиени в Директивата), но и до противоречия и неясноти. По-конкретно не се разбира защо отказът въз основа на справка в ЦКР се урежда отделно, при положение, че има задължение в кредитната оценка да се вземат предвид данните от ЦКР. Не се разбира дали става за две различни справки и как точно следва да процедират кредиторите при отказ, който е продиктуван от други съображения, а не от данните в ЦКР. С оглед избягване на посочените проблеми, считаме, че е необходимо текстът да бъде съобразен максимално с разпоредбата на чл.19, параграф 6 от Директивата, който достатъчно ясен.</p>		
<p>11. Относно чл. 21, ал. 2 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл.21, ал.2 от Проекта: (2) Достъп Централния кредитен регистър за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които подлежаща на контрол или надзор по реда на този закон или</p>	<p>Приема</p>	<p>Нова редакция на чл. 21 (2) Достъп Централния кредитен регистър за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които са под надзора на Комисията за защита на потребителите или на Българска народна</p>

<p>кредиторите, които са под надзора на Българска народна банка, или на компетентен орган на държава-членка на Европейския съюз, които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679. За целите на оценка на кредитоспособността на потребителите посочените кредитори имат право на достъп и до база данни и справки, поддържани от публични субекти, които предоставят информация до осигурителен статус, осигурителен доход, осигурителен стаж, временна нетрудоспособност, обезщетения за безработица, майчинство или пенсия.</p> <p>Мотиви за предложението: Промяната е свързани с предложението за промяна на чл.20, ал.1, ал.2 и ал.3 от Проекта и изложените за целта мотиви. Доколкото чл.21 дефинира правата на достъп до определени бази данни, тук следва да се определи не само достъпът до ЦКР, но и до бази данни и справки, поддържани от публични субекти, които предоставят информация до осигурителен статус, осигурителен доход, осигурителен стаж, временна нетрудоспособност, обезщетения за безработица, майчинство или пенсия.</p>		<p>банка, или на компетентен орган на държава членка на Европейския съюз, и които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>Чл.20 (7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.</p> <p>(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.</p> <p>(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.</p>
<p>12.Относно нова ал. 7 на чл. 21 от Проекта: Предложение: „(7) Настоящият член не се прилага за договори за лизинг и изплащане на стоки, чийто общ размер е по-малък от 200 EUR.“ Мотиви: В контекста на предложението относно чл. 3, ал.2 от Проекта за дерогацията по отношение на кредити с размер под 200 EUR следва да се обмисли възможността същите да бъдат изключени от задължението за вписване в Централния кредитен регистър, особено в случаите, когато кредитът е предоставен с цел закупуване на стоки. Както сме посочили по-горе, подобно изключение би допринесло за облекчаване на икономическия оборот и за намаляване на административната тежест. В практиката си телекомуникационните предприятия предлагат на изплащане значителен брой дребни стоки и аксесоари с ниска стойност, което би довело до изключително често актуализиране на Централния кредитен регистър – десетки пъти дневно – за незначителни по размер задължения.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съображение 15 от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2225 посочва, че някои от договорите за кредит, които не попадат в обхвата на Директива 2008/48/ЕО, могат да бъдат във вреда на потребителите, включително краткосрочните договори за кредит с високи разходи, чийто размер обикновено е по-нисък от минималния праг от 200 EUR, определен в посочената директива. В тази връзка и с цел да се гарантира високо равнище на защита на потребителите и да се улесни трансграничният пазар на потребителски кредити, настоящата директива следва да обхваща някои договори, които бяха изключени от обхвата на Директива 2008/48/ЕО, като например договорите за потребителски кредит, при които общият размер на кредита е по-малък от 200 EUR. Аналогично, други продукти, които са потенциално вредни поради високите разходи, с които са свързани, или високите такси в случай на пропуснати плащания, следва да бъдат включени в настоящата директива, за да се гарантират по-голяма</p>

<p>Наред с това, евентуално просрочване на такива малки суми би могло непропорционално да влоши кредитното досие на потребителите, което не съответства на целите на закрилата, предвидена в Директивата, и не изглежда да е ефект, целен от европейския законодател.</p>		<p>прозрачност и по-добра защита на потребителите, което ще доведе до по-голямо доверие у потребителите. За тази цел договорите за наем или лизинг с опция за закупуване, договорите за кредит под формата на овърдрафт и при които кредитът трябва да бъде погасен в срок от един месец, договорите за кредит, при които кредитът е отпуснат без лихва и без никакви други такси, и договорите за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до три месеца и за които се дължат незначителни по размер такси, не следва да бъдат изключени от обхвата на настоящата директива. Предложението противоречи на Директива (ЕС) 2023/2225.</p>
<p>13. Относно чл. 48, ал. 4 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 48, ал.4 от проекта на закон: „(4) Преди пристъпване към принудително изпълнение в разумен срок, като вземат предвид конкретните обстоятелства, довели до затруднения, кредиторите прилагат, когато е целесъобразно, мерки за предоставяне на разумна отсрочка. Такива мерки отчитат положението на потребителя и наред с другите възможности, могат да включват:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. пълно или частично рефинансиране на договора за кредит; 2. промяна на съществуващите условия на договора за кредит, което наред с другите възможности, може да включва: <ol style="list-style-type: none"> а) удължаване на срока на договора за кредит; б) промяна на вида на договора за кредит; в) разсрочване на плащането на всички или на част от вноските за погасяване за даден период; г) намаляване на лихвения процент; д) предлагане на гратисен период; е) частични плащания; ж) конвертиране на валута; з) частично опрощаване и консолидиране на дълга.“ <p>Мотиви за предложението: Директивата въвежда общо задължение държавите членки да изискват от кредиторите, когато е целесъобразно, да предоставят разумни отсрочки преди пристъпване към процедура за принудително изпълнение, като същевременно изрично</p>	<p>Приема</p>	<p>Нова редакция на чл. 48, ал. 4 от проекта на закон: (4) Преди пристъпване към принудително изпълнение в разумен срок, като вземат предвид конкретните обстоятелства, довели до затруднения, кредиторите прилагат, когато е целесъобразно, мерки за отсрочка. Такива мерки отчитат положението на потребителя и:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. могат да включват пълно или частично рефинансиране на договора за кредит; 2. включват промяна на съществуващите условия на договора за кредит, която може да включва поне една от следните мерки: <ol style="list-style-type: none"> а) удължаване на срока на договора за кредит; б) промяна на вида на договора за кредит; в) разсрочване на плащането на всички или на част от вноските за погасяване за даден период; г) намаляване на лихвения процент; д) предлагане на гратисен период; е) частични плащания; ж) конвертиране на валута; з) частично опрощаване и консолидиране на дълга.

<p>подчертава, че мерките за предоставяне на отсрочка не представляват задължителен или изчерпателен набор. Напротив, Директивата ясно постановява, че списъкът на възможните мерки не задължава държавите членки да предвидят всички тези мерки в националното право, което означава, че те следва да останат по своя характер примерни и приложими само когато това е оправдано с оглед конкретния случай.</p> <p>В този контекст проблемът при предложената редакция на чл. 48, ал. 4 е, че използваната формулировка задължава кредитора да прилага всички посочени мерки, независимо от индивидуалното положение на потребителя и от конкретните обстоятелства, довели до затрудненията при погасяване на кредита.</p> <p>Подобен подход на практика трансформира рамковото изискване на директивата за разумна и пропорционална реакция в императивно задължение за предоставяне на конкретни договорни изменения. Това надхвърля логиката на Директивата, която цели гъвкава, индивидуализирана и пропорционална намеса, а не автоматично прилагане на всички възможни мерки във всеки случай на затруднение.</p> <p>Именно поради това националната уредба следва ясно да отрази, че изброяването на мерките има примерен, а не задължителен характер, и че задължението на кредитора се състои в преценка и оценка на подходящите мерки, а не в тяхното безусловно предоставяне. Без такова уточнение съществува реален риск чл. 48, ал. 4 да бъде тълкуван като въвеждащ минимален задължителен пакет от мерки, което не е предвидено и не се изисква от директивата.</p> <p>Поради това следва разпоредбата да бъде формулирана така, че ясно да изключи възможността кредиторът да е задължен да прилага всички изброени мерки. Подобен подход позволява едновременно да се постигне по-високо ниво на защита на потребителите и да се запази необходимата гъвкавост при прилагане на мерките, съобразно конкретното положение на потребителя и характера на кредита.</p> <p>По този начин националната уредба ще отрази правилно целта на Директивата – кредиторът да има индивидуализирана и пропорционална реакция при затруднения в погасяването, като същевременно ще избегне тълкуване, при което примерното</p>		
--	--	--

изброяване на мерки се превръща в императивно изискване за тяхното съвкупно прилагане във всеки отделен случай.		
Принципно становище по глава петнадесета и глава шестнадесет		
<p>Относно Глава петнадесета - Регистриране на кредитни посредници и Глава шестнадесета - Регистриране на кредитори, предоставящи потребителски кредити Принципно становище по Глава петнадесет и Глава шестнадесет: Считаме, че компетентният орган, който отговаря за регистрирането на кредитни посредници и регистрирането на кредитори, предоставящи потребителски кредити, както и за воденето и поддържането на съответните регистри не следва да е Комисия за защита на потребителите (КЗП), а институция, която е компетентна в областта на финансовите услуги и има съответен опит и експертиза в тази сфера. Аргументите ни за това са следните: Самата Директива (ЕС) 2023/2225 предвижда определяне на „компетентен“ орган. Предоставянето на кредити (включително потребителски) е финансова услуга, която подлежи на различни степени на регулация в зависимост от критериите, на които отговаря. Доколкото с Директива (ЕС) 2023/2225 и Проекта се предвиждат по-високи изисквания към доставчиците на такива услуги, включително регистрация, професионална компетентност и отговорност, компетентният орган, който поддържа регистри и осъществява контрол върху тази дейност, също следва да има съответно ниво на професионална компетентност. Това е изключително важно с оглед гарантирането на стабилност на финансовия пазар. В България компетентни да осъществяват надзор върху финансовия сектор са Българска народна банка (БНБ) и Комисия за финансов надзор (КФН). Тези институции разполагат с необходимия експертен състав и опит. Те водят и поддържат съответните регистри на доставчиците на различните видове финансови услуги, техните клонове и представители при спазване на действащите законови разпоредби и издадените въз основа на тях подзаконовни нормативни актове. БНБ например води Регистър на кредитните посредници, регистрирани по реда на Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, Регистър на</p>	Не приема	<p>Съгласно чл. 41 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират, че компетентни органи по смисъла на директивата могат да бъдат :</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентни органи съгласно определението за тях в член 4, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета <u>(29)</u>; или; - органи, различни от компетентните органи, посочени в буква а), при условие че националните законови, подзаконовни или административни разпоредби изискват тези органи да си сътрудничат с компетентните органи, посочени в буква а), когато това е необходимо с оглед на изпълнението на задълженията им съгласно настоящата директива. <p>В тази връзка, при определянето на „компетентни органи“ буква „а“ от същата разпоредба съдържа изрична препратка към чл. 4, т. 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010. Съгласно чл. 4, т. 2, подточка vii от Регламент (ЕС) № 1093/2010, понятието „компетентни органи“ обхваща „органите и институциите“, посочени в чл. 20 от Директива 2008/48/ЕО. Директива 2008/48/ЕО е въведена в българското законодателство чрез Закона за потребителския кредит, в който като компетентен орган по прилагането му е определена Комисията за защита на потребителите.</p> <p>Съгласно чл. 41, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки следва да гарантират, че компетентните органи отговарят на критериите, определени в чл. 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. относно сътрудничеството между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите. КЗП е</p>

<p>финансовите институции, Регистър на лицензираните платежни институции, както и Регистър на лицензираните дружества за електронни пари и техни представители. Правната и икономическа логика, както и осигуряването на консистентен правен режим и пропорционално третиране на правните субекти, изисква доставчиците на финансови услуги, които се регистрират и действат въз основа на новата регулация, да подлежат на надзор от една от тези институции или поне на орган с аналогична експертиза. КЗП е орган който осъществява общ надзор върху потребителската защита и няма необходимата специфична компетентност и ресурс за изпълнение на функции във финансовата сфера, както и за създаване на необходимата подзаконова регулация. Възлагането на надзора на орган, който няма необходимата компетентност, би застрашило икономическата стабилност и нормалното функциониране на пазара на финансови услуги. Изразеното по-горе становище се подкрепя и от практиката в държавите членки, които вече са престъпили към транспониране на Директива (ЕС) 2023/2225. Например във Франция органът, който отговаря за регистрирането и пруденциалния надзор на доставчиците на потребителски кредити във Франция, е Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR). ACPR е орган за пруденциален надзор и реструктуриране в рамките на Banque de France, който упражнява контрол върху регулираните доставчици на финансови услуги. Подобно е положението и в други държави членки. В мотивите на Проекта липсва правен анализ защо е необходимо функции, специфични за регулаторите във финансовия сектор, да бъдат прехвърлени към КЗП. Липсва и анализ на капацитета на КЗП да осъществява надзор върху доставчици на финансови услуги, за който се изискват задълбочени познания в областта на кредитния риск, финансовите продукти, моделите на възнаграждение и взаимодействието с кредиторите. БНБ разполага с такава експертиза и с вече изградени механизми за финансов и поведенчески надзор, включително чрез поддържането на ЦКР. КЗП е хоризонтален орган за защита на потребителите във всички сектори, но не е специализиран финансов регулатор, което поставя под съмнение дали прехвърлянето на тези функции реално „надгражда“ защитата на потребителите. Създава се също така двойна регулация на един и същ пазар, доколкото към момента кредитните посредници по ипотечни кредити са регистрирани и</p>	<p>компетентен орган по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/2394 за прилагане на Директива 2008/48/ЕО за договорите за потребителски кредит и в този смисъл определянето ѝ за орган за разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници и на кредиторите отговаря на изискванията на . Директива (ЕС) 2023/2225 на чл. 41, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225. Тя е компетентен орган, който отговаря на критериите, определени в член 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394. КЗП отговаря за прилагане на европейското законодателство, посочено в Регламент (ЕС) 2017/2394, в т.ч. и за прилагане на директивата за договорите за потребителски кредит. КЗП не само отговаря за прилагане на законодателството, включено в обхвата на Регламент (ЕС) 2017/2394, но и осъществява координация с другите контролни органи и се явява звено за контакт за прилагане на регламента. БНБ и КФП нямат правомощия по прилагането на Регламент (ЕС) 2017/2394 и не са оправомощени да налагат санкции в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) 2017/2394 в случаите на нарушения в рамките на ЕС и на широкомащабни нарушения на законодателството на ЕС, в т.ч. и за договорите за потребителски кредит. Наличието на опит в регистрационната дейност не може да бъде разглеждано като самостоятелен и решаващ критерий при определяне на компетентния орган, без да се направи цялостна преценка на функционалната обвързаност на тази дейност с предмета на надзора, както и на ефективността и пропорционалността на възлагането на съответните правомощия. КЗП има значителен опит по прилагане на действащия ЗПК, съчетан с прилагане на хоризонталното законодателство за защита на потребителите. Това е съществено предимство за прилагане на изискванията. Не на последно място, трябва да се има предвид, че кредитните посредници и кредиторите, предоставящи потребителски кредит ще трябва да спазват не само изискванията на Закона</p>
---	--

<p>надзиравани от БНБ по специалния Закон за ипотечния кредит. Законопроектът предвижда същите лица да поддържат и регистрация в регистъра на Комисията за защита на потребителите, когато извършват дейност, свързана с потребителски кредити. Това ще доведе до двойна регистрация на едни и същи икономически оператори, които посредничат и по двата вида кредити. Последиците от това са прилагането на различни изисквания за регистрация и за упражняване на дейността, съответно завишени административни разходи и правна несигурност за стопанската им дейност, породени от риска от различно третиране и разнородна практика на двата регулатора. Считаме, че подобен резултат е в противоречие с целите на Директивата за ефективен и последователен надзор на кредитния пазар. Също така, следва да се отчете, че значителна част от кредиторите, които не са кредитни институции, и към момента подлежат на регистрация като финансови институции по Закона за кредитните институции, като тази регистрация се извършва в БНБ. Съответно, предвидената нова форма на регистрация на кредитори и при КЗП създава излишна фрагментация в надзора върху кредитния пазар, доколкото част от кредиторите остават под секторния финансов надзор на БНБ, а други ще бъдат подложени на регистрационен и надзорен режим от КЗП, независимо че извършват сходна дейност по предоставяне на потребителски кредити. Да не говорим, че в определени случаи регистрациите се припокриват (вж. чл. 50, ал.9). Това води до прилагане на различни регулаторни режими за един и същи или съпоставими участници на пазара и риск от нееднакво третиране и разнородна регулаторна практика по отношение на дейността им. В случай, че на КЗП бъдат предоставени правомощия за водене и поддържане на регистри, то трябва да се гарантира, че тази дейност ще се осъществява от специализиран експертен състав с необходимите знания и опит в областта на финансовите услуги, който съответства както на поставените към доставчиците на финансови услуги по-високи изисквания, така и на нивото на експертите в останалите органи, отговарящи за финансовия сектор (БНБ и КФН). Доколкото обаче настоящият състав на комисията няма такава експертиза, това ще може са постигне само чрез допълнителни бюджетни средства и бюрократичен състав. При всички случаи не следва кредитните посредници на финансови субекти, които са регистрирани или лицензирани от БНБ, да бъдат</p>		<p>за потребителския кредит, но също така и изискванията на Закона за защита на потребителите по отношение на забраната за използване на нелоялните търговски практики и на неравноправни клаузи в договори за потребителски кредит.</p>
--	--	--

регистрирани в отделен регистър, воден от друг орган, тъй като дейността на посредниците е пряко свързана с тази на субектите, които представляват, и подлежи на общ контрол. Така както воденият от БНБ регистър на дружествата за електронни пари съдържа и техните представители, така и воденият от БНБ регистър на финансовите институции, трябва да съдържа техните представители (включително кредитни посредници по смисъла на Проекта). Също така, режимът за регистриране на кредитните посредници по новия ЗПК не може да е по-тежък от режима за вписване на представители по Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС) и Наредба № 16 от 29.03.2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента, както и по Кодекса за застраховането, според които регистрацията на клонове и представители се осъществява не от посредника, а от лицензираните дружества, които възнамеряват да предоставят съответните финансови услуги чрез представител на територията на Република България. Съответно кредитните посредници по новия ЗПК следва също да се регистрират въз основа на уведомление от кредиторите, които представляват.

Не на последно място трябва да се отбележи, че Централния кредитен регистър се води от БНБ и с оглед защитата и оперативната устойчивост на данните в този регистър следва лицата, които имат достъп до него да са поднадзорни на БНБ или орган с подобна компетентност.

Предложението във връзка с изложените съображения е да се преработи изцяло уредбата на регистрационния режим, като се предвиди най-малко следното:

- Регистрацията на кредитори и кредитни посредници да се извършва и регистрите да се водят от орган, компетентен в областта на финансовите услуги, какъвто е БНБ;
- Кредитните посредници да се регистрират към регистъра, в който са вписани финансовите субекти, които представляват; да се създаде единен регистър и хармонизирани изисквания за регистрация и извършване на дейността, като при необходимост се засили сътрудничеството между БНБ и КЗП по линия на защитата

Това, че Централния кредитен регистър се води от БНБ по никакъв начин не означава, че БНБ следва да бъде определена за компетентен орган за прилагане на закона.

на потребителите и противодействието на нелоялните търговски практики • Кредитните посредници да бъдат регистрирани въз основа на уведомление от финансовия субект, който те представляват.		
Становище по конкретни разпоредби на Глава петнадесет и Глава шестнадесет:		
<p>14. Относно чл. 50, ал. 3, т. 3 от проекта на закон: Предложението за промяна на 50, ал. 3, т.3 от проекта на закон: „(3) В регистъра по ал. 2 се вписва лице, което възнамерява да извършва дейност като кредитен посредник, ако са изпълнени едновременно следните изисквания: [...]” 3. физическото лице, съответно лицата, които управляват и представляват лице по т.2 не са осъждани за умишлено престъпление против собствеността, престъпление против стопанството, престъпление против финансовата, данъчната и осигурителната система, престъпление по служба, включително за разкриване на професионална тайна, или престъпление против личността, освен ако са реабилитирани;“</p> <p>Мотивите за предложението: По отношение на лицата, които представляват и управляват дружества, предоставящи финансови услуги въз основа на лиценз или регистрация по Закона за кредитните институции (ЗКИ), ЗПУПС, Кодекса за застраховането (КЗ) също има заложено изискване за „необходимата репутация“ (ЗКИ) или „добра репутация“ (ЗПУПС и КЗ). Това изискване обаче е придружено от проверки и критерии за обективна преценка, които са формулирани или в подзаконов акт (Наредба на БНБ) или в политика на съответното дружество (чл.77, ал.1, т.3, буква „н“ от КЗ). В проекта изискването е формулирано общо, поради което ще доведе до субективна преценка и е предпоставка за злоупотреби. Освен това подобно изискване е прекомерно по отношение на кредитни посредници, чиято дейност е предвидено да се контролира от кредитора, който представляват.</p> <p>Формулировката „други нарушения в областта на дружествата, несъстоятелността, неплатежоспособността и защитата на потребителите“ е също много обща и обхваща включително административни нарушения, които нямат отношение към</p>	Не приема	<p>През 2016 г. е приет Закон за кредитите за недвижими имоти на потребители, с който за първи път в българското законодателство е въведен регистрационен режим за кредитните посредници при ипотечните кредити. С настоящия законопроект се предвижда въвеждане на регистрационен режим и за кредитните посредници при потребителските кредити. Предвид обстоятелството, че на практика посредниците обичайно извършват дейност и в двата сегмента, за да се избегнат нормативни противоречия и непоследователност в регулацията, е необходимо двата режима да бъдат сходни относно своите изисквания за регистрация и принципи. С оглед на изложеното, както и с оглед принципите на последователност и систематичност в законодателството, изискване за наличие на „добра репутация“ следва да се отнася за всички кредитни посредници, независимо дали те посредничат при ипотечни или при потребителски кредити. Това би гарантирало равни условия за упражняване на дейността, по-високо ниво на защита на потребителите и по-голяма правна сигурност. Няма практика от 2016 г. до сега това изискване да е довело до субективна преценка или злоупотреби.</p> <p>Кредитните посредници по потребителски кредити са задължени лица, съгласно чл.3, пар. 3, бук. „к“ от Регламент (ЕС) 2024/1624 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2024г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма. Предвид качеството им на задължени</p>

			извършваната дейност и нямат такава степен на обществена опасност, която да предполага отказ от регистрация. Подобно изискване липсва дори при лицензиране на кредитна институция.		
--	--	--	--	--	--

			извършваната дейност и нямат такава степен на обществена опасност, която да предполага отказ от регистрация. Подобно изискване липсва дори при лицензиране на кредитна институция.		субекти мерките за превенция на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари ще бъдат задължителни в пълен обем за кредитните посредници за потребителски кредити. Трябва да се има предвид, че изискванията за регистрация на кредитните посредници по потребителски кредити следва да бъдат съобразени с изискванията за първоначален контрол при допускане на съответния пазар на задължени субекти във връзка с превенцията срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Към настоящия момент в България са приети следните минимални изисквания, които следва да се прилагат за лице, което попада в категорията задължен субект по Закона за мерките срещу изпиране на пари.:
--	--	--	--	--	--

			извършваната дейност и нямат такава степен на обществена опасност, която да предполага отказ от регистрация. Подобно изискване липсва дори при лицензиране на кредитна институция.		- да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитирано;- да не е било член на управителен или контролен орган или неограничено отговорен съдружник в дружество, за което е открито производство по несъстоятелност, или в прекратено поради несъстоятелност дружество, през последните две години, предхождащи датата на решението за обявяване на несъстоятелността, ако да останали неудовлетворени кредитори;- да не попада в ограниченията за заемане на висша ръководна длъжност по чл.124 от ЗМИП;- да не е лишено от право да заема материалноотговорна длъжност;- въз основа на събраните данни за него и обвързаните с него лица да не дава основание за съмнение относно неговата надеждност и пригодност. Посочените по-горе изисквания са предвидени в чл.9г, ал.1 от ЗМИП и представляват минимум и в редица други закони, уреждащи лицензионен/регистрационен режим за допускане до пазара на лица, които са задължени субекти.

<p>15. Относно чл. 50, ал. 3, т.5 от Проекта: Предложение за промяна на 50, ал. 3, т.5 от Проекта: „(3) В регистъра по ал. 2 се вписва лице, което възнамерява да извършва дейност като кредитен посредник, ако са изпълнени едновременно следните изисквания: [...]” 5. лицата, които управляват и представляват лице по т. 2 да не са лишени от право да заема материалноотговорна длъжност.“ Мотиви за предложението: От текста в Проекта не се разбира към кого е посоченото изискване, затова трябва да се допълни.</p>	<p>Приема</p>	<p>Чл. 50, ал.3, т.5 “т.5 да не е лишено от право да заема материалноотговорна длъжност – за физическото лице или лицата, които подлежат на вписване;</p>
<p>16. Относно чл. 50, ал. 3, т.6 от Проекта: Предложението по отношение на чл. 50, ал. 3, т.6 от Проекта е тази точка да отпадне. Мотиви за предложението: Не е ясно какви данни и от какви източници се събират.</p> <p>Няма определение и на понятието „обвързани лица“. Тази неяснота е предпоставка за субективна оценка, неравноправно третиране и злоупотреби.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Виж коментара по бележка 14.</p> <p>Съгласно чл. 96 от Закон за мерките срещу изпирането на пари и Наредба № Н-1 от 2024 г. за условията и реда за вписване и заличаване в регистъра по чл. 96 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (Загл. изм. – ДВ, бр. 109 от 2025 г.) мерките за превенция на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари са задължителни за лицата, посочени в чл.4 от закона, тоест за всички кредитори. На това основание чл. 61, ал.5,т.6 от законопроекта предвижда задължение за кредиторите да прилагат надеждни правила и процедури за управление на дейността, които включват надеждни и ефективни механизми за вътрешен контрол, за изпълнение на задълженията по Закона за мерките срещу изпирането на пари и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма.</p> <p>Изискването по чл.6, ал.1, т.5 от Наредба № Н-1 от 2024 г. за условията и реда за вписване и заличаване в регистъра по чл. 96 от Закона за мерките срещу изпирането на пари, а именно: „въз основа на събраните данни за него и обвързаните с него лица не дава основание за съмнение относно неговата надеждност и пригодност“ се отнася както към кредиторите, така и към обвързаните с него лица.</p>

<p>17. Относно чл. 50, ал. 3, т.7 от Проекта: Предложението по отношение на чл. 50, ал. 3, т.7 от Проекта е тази точка да отпадне. Мотиви за предложението: Изискването за „подходящи познания и компетентност в областта на кредитирането“ е общо формулирано и създава предпоставки за субективна преценка, неравноправно третиране и злоупотреби. Липсва каквато и да е яснота какво означат подходящи познания и компетентност и въз основа на какви критерии се установява, че посочените лица отговарят на тях, особено, ако това се използва като основание за заличаване на регистрацията. Освен това изискването е прекомерно и непропорционално особено по отношение на кредитни посредници – физически лица и особено като се има предвид, че: (i) кредитният посредник е ограничен в действията си, тъй като ги извършва от името и по възлагане на кредитора, и (ii) кредиторът е регистриран като професионално компетентен и контролира дейността на посредника. Тук отново изразяваме становището, че кредитните посредници би следвало да се регистрират въз основа на опростена процедура, чрез уведомление от кредитора, така както е например при представителите на дружества за електронни пари, застрахователни посредници.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Процедурата за регистрация на кредитните посредници е опростена. В случая се касае за отразяване на императивно изискване на чл. 33 от Директива (ЕС) 2023/2225 за кредитните посредници и за кредиторите да притежават подходящи познания и компетентност с цел постигане на висока степен на професионализъм.</p>
<p>18. Относно чл. 50, ал. 4 от проекта на закон: Предложението по отношение на чл. 50, ал. 4 от проекта е тази алинея да отпадне. Мотиви за предложението: Кредитните посредници действат от името на кредитора и имат ограничени правомощия. Кредиторът е лицето, което предоставя кредити по занятие, и следва да контролира действията на своите представители. Като се има предвид това, както и обстоятелството, че става дума и за физически лица, които не са регистрирани като търговци, изискването за висше образование и 2-годишен професионален опит „в кредитирането или финансовите услуги на ръководна длъжност в предприятия от банковия и финансовия сектор или на длъжност, свързана със сключването и изпълнението на договори за кредит или за предоставяне на други финансови услуги“ е прекомерно. Подобни изисквания се поставят пред лица, които предоставят финансови услуги въз основа на ЗКИ, ЗПУПС и</p>	<p>Приема частично</p>	<p>Предложената разпоредба е в изпълнение на изискванията на разпоредбата на чл. 33, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225, която изисква от държавите членки следва да гарантират, че кредиторите и кредитните посредници изискват от служителите си да притежават и да поддържат актуални познания и компетентност на подходящо равнище относно изготвянето, предлагането и предоставянето на договори за кредит, извършването на дейности за кредитно посредничество и предоставянето на консултантски услуги, както и относно правата на потребителите в областта на търговската им дейност. Когато сключването на договор за кредит включва допълнителни услуги, се изискват подходящи познания и компетентност по отношение на тези допълнителни услуги.</p>

<p>КЗ, и съответно имат по- висока квалификация. Например в Наредба № 26 от 23 април 2009 г. за финансовите институции от лице, което управлява и представлява финансова институция, се изисква да има „най-малко 3 години опит в областта на икономиката, правото, финансите, информатиката“. Тоест спрямо финансова институция изискването за опит е формулирано доста по-умерено и няма каквато и да е правна и житейска логика от физическо лице, действащо като посредник по сключване на договори за потребителски кредит, да се изисква 2-годишен опит на ръководна длъжност в предприятие от банковия и финансовия сектор (кумулятивно). Следва да се отбележи и обстоятелството, че правните формулировки не са прецизни, тъй като кредитирането е финансова услуга и не може да е алтернатива на финансовите услуги, както е посочено в текста. Не на последно място, по отношение на кредиторите изискването е за „най-малко две години професионален опит в областта на банковия или финансов сектор“ (чл.61, ал.1 от Проекта), а за кредитните посредници, които ги представляват, изискването е по-широко: „най-малко две последователни години в областта на кредитирането или финансовите услуги на ръководна длъжност в предприятия от банковия и финансовия сектор или на длъжност, непосредствено свързана със сключването и изпълнението на договори за кредит или за предоставяне на други финансови услуги“. Подобни несъответствия е необходимо да бъдат отстранени, тъй като противоречат на нормотворческите правила и правната доктрина.</p>		<p>Предложената разпоредба е в синхрон и с изискванията към кредитните посредници за кредитите за недвижими имоти. Няма причина за предявяване на по ниски изисквания към посредниците за потребителски кредити в сравнение с тези за кредитите за недвижими имоти.</p> <p>Нова редакция на чл. 50, ал. 4 от проекта на закон: (4) За лицата, които възнамеряват да извършват дейност като кредитен посредник се изисква физическото лице, съответно лицата, които управляват и представляват такова лице, да имат висше образование и професионален опит най-малко две години в областта на кредитирането или финансовите услуги на ръководна длъжност в предприятия от банковия или финансовия сектор или на длъжност, непосредствено свързана със сключването и изпълнението на договори за кредит или за предоставяне на други финансови услуги.</p>
<p>19. Относно чл. 50, ал.9 от проекта на закон: Предложение за промяна на текста на чл. 50, ал.9 от Проекта: (9) Разпоредбите на тази глава не се прилагат за: 1.кредитни институции, лицензирани по реда на Закона за кредитните институции, и техни клонове, извършващи дейност на територията на Република България, 2. финансови институции, регистрирани по реда на Закона за кредитните институции; 3. платежните институции и дружествата за електронни пари, лицензирани по реда на Закона за платежните услуги и платежните системи; 4. доставчици на стоки и услуги, които са микро, малки и средни предприятия, действащи като кредитори в спомагателно качество,</p>	<p>Не приема</p>	<p>Предложението противоречи на член 37 от Директива (ЕС) 2023/2225. Кредиторите и кредитните посредници изпълняват различни функции и различни задължения. Те са обект на отделен режим за разрешение за дейност и регистрация. Лице, получило разрешение за дейност като кредитор, трябва да получи отделно разрешение за дейност и подлежи на отделна регистрация ,в случай че желае да изпълнява дейност и като кредитен посредник. Изискванията за дейност и за регистрация на кредитора и на кредитния посредник са различни. Също така, клонове на кредитни институции, които желаят да упражняват дейност като кредитор или като кредитен посредник</p>

<p>които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания.</p> <p>Мотиви за предложението: Доколкото посочените лица могат да действат в качеството на кредитор и получените от тях лицензи и регистрации имат необходимия обхват, уреждането на регистрирането им като кредитни посредници няма правен смисъл.</p>		<p>трябва да получат разрешение за дейност и регистрации в България. Директива (ЕС) 2023/2225 не възприема принципа на взаимното признаване на разрешение за дейност и на регистрация на кредиторите и кредитните посредници. Това означава, че кредитори и кредитни посредници получили надлежно разрешение за дейност и регистрация в една държава членка на ЕС, трябва да получат разрешение и регистрация в България в случай, че желаят да оперират на територията на България.</p>
<p>20. Относно чл.54, ал.3, точки 1 и 2 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл.54, ал.3, точки 1 и 2 от Проекта: Да се предвиди по дълъг срок в рамките, на който не е извършвана дейност, и който води до заличаване на регистрация.</p> <p>Мотиви за предложението: Такъв срок от 6 месеца е определен за финансовите институции. В същото време за кредитори, регистрирани от КЗП, е определен срок от 12 месеца. При това положение за лица, които са посредници и имат по-ограничени функции по отношение на кредитирането, следва срокът също да е 12 месеца, а не както за финансовите институции по ЗКИ – 6 месеца.</p>	Не приема	<p>Предложената разпоредба е в синхрон и с изискванията за регистрация на кредитните посредници за кредитите за недвижими имоти. Няма причина за различни изисквания към кредитните посредници за потребителски кредити в случаите, когато посредникът не започне да извършва дейност или е преустановил извършването на дейност.</p>
<p>21. Относно чл.61, ал.2, точки 4 и 5 от Проекта: Предложението по отношение на чл.61, ал.2, точки 4 и 5 е тези точки да отпаднат, тъй като противоречат на основни принципи на правото на Европейския съюз и не са съобразени с функционалния подход на Директивата.</p> <p>Мотиви за предложението: Съгласно Директивата държавите членки следва да гарантират, че кредиторите подлежат на адекватни процедури за допускане, регистрация и надзор, без да се въвеждат формализирани или детайлни критерии за достъп до пазара. Изискванията на Директивата са насочени към начина на упражняване на дейността и към лицата, които реално участват в разработването, предлагането и предоставянето на кредитни продукти и във взаимодействието с потребителите, а не към юридическите лица като такива или към всички членове на органите им за управление и контрол без оглед на конкретните им функции.</p>	Не приема	<p>Това е законово изискване, заложено в Търговския закон (ТЗ) на Република България. Според чл. 12, ал. 1 от ТЗ, седалището на търговеца е населеното място, където се намира управлението на дейността му, а адресът на търговеца е адресът на управление на дейността му. Законът изисква вписаният в Търговския регистър адрес да съвпада с мястото, откъдето реално се упражнява дейността по управление и където могат да бъдат открити управителните органи на дружеството. Поддържането на неактуален адрес със сигурност ще възпрепятства работата на органа, отговарящ за прилагане на закона и е вероятно да затрудни потребителите при защитата на техните права. Това изискване се прилага и в други нормативни актове в областта на финансовите услуги (Закона за платежните услуги и системи.).</p>

Наред с прекомерните изисквания, въведени с чл. 61, ал. 3, разпоредбите на чл. 61, ал. 1, т. 4 и т. 5 въвеждат допълнителни условия за регистрация, които също не произтичат от Директивата и пораждат сериозни съмнения от гледна точка на пропорционалността, правната сигурност и свободата на предоставяне на услуги. Изискването вписаните в търговския регистър седалище и адрес на управление да съвпадат с мястото, където „реално се извършва управлението“ на лицето, не отчита съвременните форми на централизирано, дистанционно и трансгранично управление, както и факта, че при търговци с множество търговски обекти управленските и оперативните функции по своята същност могат да бъдат разпределени между различни локации. Понятието „място, където реално се извършва управлението“ не е легално дефинирано и не съдържа обективни и проверими критерии, което предоставя на регистриращия орган широка дискреция при преценката за съответствие и създава риск от нееднакво и субективно прилагане. Това изискване представлява и необосновано ограничение на свободата на предоставяне на услуги по чл. 56 ДФЕС, доколкото въвежда фактическа привързаност на управлението към определено място на територията на държавата членка, без да е доказано, че подобно ограничение е необходимо и пропорционално за постигане на целите за защита на потребителите. Директивата не съдържа подобно териториално или организационно изискване, нито поставя достъпа до пазара в зависимост от начина, по който кредиторът структурира управлението си. Изискването по чл. 61, ал. 1, т. 5 дейността на лицето, включително начинът, по който ще бъдат предоставяни потребителските кредити, да бъде „ясно, подробно и изчерпателно определен“, също представлява непропорционално и неясно условие за регистрация. Самият Проект съдържа достатъчно ясна и изчерпателна дефиниция на дейността по предоставяне на потребителски кредити и на основните елементи на тази дейност. Не е ясно какъв обхват следва да има изискването за „изчерпателно“ определяне на начина на извършване на дейността – дали то се отнася до каналите за предоставяне на услуги, използваните технологии, вътрешната организация, партньорските модели или бъдещото развитие на бизнес процесите. Подобно изискване предполага предварително фиксиране на бизнес моделите и ограничава възможността за

Не може да се приема, че се ограничава свободното предоставяне на услуги. Трябва да се има предвид, че изискванията за разрешение за дейност и регистрация на кредитните посредници в държавите членки на ЕС са много по подробни.

адаптиране, иновации и развитие на дейността във времето. Това на практика трансформира регистрационния режим в режим на предварително одобрение на бизнес модели, който не е предвиден нито от Директивата, нито от действащите национални режими в сходни области.		
<p>22. Относно чл. 61, ал.3, т.1 от Проекта: Предложение за промяна на чл.61, ал.3, т.1: (3) Лицата, които управляват и представляват кредитора, както и членовете на неговите органи за управление и контрол, включително представителите на юридически лица в тези органи, трябва да притежават добра репутация и да отговарят на следните условия: 1. да притежават висше образование;</p> <p>Мотиви за предложението: Определянето на конкретната образователна степен е прекомерно изискване, като се има предвид, че по отношение на финансови институции по ЗКИ например се изисква единствено висше образование без да се посочва степента. Това не е необходимо и с оглед на обстоятелството, че висшето образование може да е придобито в държава, в която са предвидени други степени.</p>	Не приема	Разпоредбата въвежда изискванията на чл.32, параграф 1 и чл.33 от Директива (ЕС) 2023/2225. Съгласно чл.33 от директивата, държавите членки гарантират, че кредиторите и кредитните посредници изискват от служителите си да притежават и да поддържат актуални познания и компетентност на подходящо равнище относно изготвянето, предлагането и предоставянето на договори за кредит, извършването на дейности за кредитно посредничество и предоставянето на консултантски услуги, както и относно правата на потребителите в областта на търговската им дейност. Когато сключването на договор за кредит включва допълнителни услуги, се изискват подходящи познания и компетентност по отношение на тези допълнителни услуги. Държавите членки установяват минимални изисквания за познания и компетентност за служителите на кредиторите и на кредитните посредници. В областта на кредитирането в България наличието на висше образование е нормативно установено за ключови ръководни и контролни позиции в кредитните и финансовите институции, поради което изискването лицата, които управляват и представляват кредитора, както и членовете на неговите органи за управление и контрол, включително представителите на юридически лица в тези органи да притежават висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър“ не може да се счита за прекомерно, като се има предвид значимостта на потребителското кредитиране и потенциалните му последици за финансовата стабилност и защитата на потребителите.

<p>23. Относно Чл. 61, ал.3, т.2 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 61, ал. 3, т. 2 от проекта: (3) Лицата, които управляват и представляват кредитора, както и членовете на неговите органи за управление и контрол, включително представителите на юридически лица в тези органи, трябва да притежават добра репутация и да отговарят на следните условия: [...] 2. не са осъждани за умишлено престъпление против собствеността, престъпление против стопанството, престъпление против финансовата, данъчната и осигурителната система, престъпление по служба, включително за разкриване на професионална тайна, или престъпление против личността, освен ако са реабилитирани; Мотиви за предложението: Както е посочено и по-горе, Формулировката „други нарушения в областта на дружествата, несъстоятелността, неплатежоспособността и защитата на потребителите“ е много обща и обхваща включително административни нарушения, които нямат отношение към извършваната дейност и нямат такава степен на обществена опасност, която да предполага отказ от регистрация. Подобно изискване липсва дори при лицензиране на кредитна институция.</p>	<p>Не приема</p>	<p>По отношение на нарушения на законодателството за защита на потребителите: Директива (ЕС) 2023/2225 е част от законодателството за защита на потребителите. Трябва да се има предвид, че законодателството за защита на потребителите следва да се прилага в негова цялост. Това включва както разпоредбите на конкретното секторно законодателство, така и хоризонталното законодателство за защита на потребителите (забрана за използване на нелоялни търговски практики и на неравноправни клаузи в договори с потребители). Кредитните посредници и кредиторите следва да спазват също и разпоредбите на Закона за защита на потребителите. На следващо място, кредитните посредници по потребителски кредити са задължени лица, съгласно чл. 3, пар. 3, бук. „к“ от Регламент (ЕС) 2024/1624 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2024г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма. Предвид качеството им на задължени субекти мерките за превенция на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари ще бъдат задължителни в пълен обем за кредитните посредници за потребителски кредити. Трябва да се има предвид, че изискванията за регистрация на кредитните посредници по потребителски кредити следва да бъдат съобразени с изискванията за първоначален контрол при допускане на съответния пазар на задължени субекти във връзка с превенцията срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Към настоящия момент в България са приети следните минимални изисквания, които следва да се прилагат за лице, което попада в категорията задължен субект по Закона за мерките срещу изпиране на пари.: - да не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, освен ако е реабилитирано;</p>
---	------------------	---

		<p>- да не е било член на управителен или контролен орган или неограничено отговорен съдружник в дружество, за което е открито производство по несъстоятелност, или в прекратено поради несъстоятелност дружество, през последните две години, предхождащи датата на решението за обявяване на несъстоятелността, ако да останали неудовлетворени кредитори;</p> <p>- да не попада в ограниченията за заемане на висша ръководна длъжност по чл.124 от ЗМИП;</p> <p>- да не е лишено от право да заема материално отговорна длъжност. Под „други нарушения в областта на дружествата, несъстоятелността, неплатежоспособността и защитата на потребителите“ се има предвид нарушения на законодателството, уреждащо управлението и дейността на търговските дружества, включително неизпълнение на задължения за вписване и публичност, нарушаване на правата на съдружници и кредитори, както и действия или бездействия, свързани със забавено заявяване на неплатежоспособност, увреждане на масата на несъстоятелността или предпочитателно удовлетворяване на кредитори. В този обхват се включват и нарушения на правилата за защита на потребителите, като прилагане на нелоялни търговски практики, използване на неравноправни договорни клаузи, ограничаване на правата на рекламация и непредоставяне на задължителна информация, когато тези нарушения поставят под съмнение почтеността и надеждността на лицето. Изискване на Директивата е нормативно да се въведе критерий за почтеност, надеждност и професионална пригодност на ръководството на кредиторите (съображение 75 и следващите от Директива (ЕС) 2023/2225).</p>
<p>24. Относно Чл.61, ал.3, т. 6 от проекта на закон: Предложението по отношение на чл.61, ал.3, т.6 е тази точка да отпадне.</p>	Не приема	Задължението по чл. 61, ал.3, т. 6 произтича от Регламент (ЕС) 2024/1624 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2024г. за предотвратяване

<p>Мотиви за предложението: Не е ясно какви данни и от какви източници се събират. Няма определение и на понятието „обвързани лица“. Тази неяснота е предпоставка за субективна оценка, неравноправно третиране и злоупотреби.</p>		<p>използването на финансовата система за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма. Съгласно този регламент, кредитните посредници и кредиторите по потребителски кредити са задължение лица по този регламент, респективно по Закона за мерките срещу изпирането на пари. Съгласно чл. 96 от Закон за мерките срещу изпирането на пари и Наредба № Н-1 от 2024 г. за условията и реда за вписване и заличаване в регистъра по чл. 96 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (Загл. изм. - ДВ, бр. 109 от 2025 г.) мерките за превенция на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари са задължителни за лицата, посочени в чл.4 от закона, тоест за всички кредитори и кредитни посредници за потребителски кредит. Изискването по чл.6, ал.1, т.5 от Наредба № Н-1 от 2024 г. за условията и реда за вписване и заличаване в регистъра по чл. 96 от Закона за мерките срещу изпирането на пари, а именно: „въз основа на събраните данни за него и обвързаните с него лица не дава основание за съмнение относно неговата надеждност и пригодност“ се отнася както към кредиторите, така и към обвързаните с него лица.</p>
<p>Останалите разпоредби на глава петнадесета и глава шестнадесета следва да се променят съответно.</p>		
<p>25. Относно чл. 74 от проекта на закон: Предложение и мотиви: Разпоредбата на чл. 74 от Проекта конкретизира изискването на Директивата за осигуряване на достъп на потребителите до независими консултантски услуги в областта на задълженията, като изрично възлага предоставянето на такива съвети на КЗП и задължава кредиторите да насочват потребителите именно към този орган. Макар Директивата да допуска национална конкретизация по отношение на организацията и предоставянето на консултантските услуги, тя не изисква и не предполага тяхното институционално концентриране в рамките на един конкретен административен орган.</p>	<p>Не приема</p>	<p>На първо място отбелязваме, че се касае за лош превод на чл.36 от Директива (ЕС) 2023/2225. Не става въпрос за консултантски услуги, а за услуги за предоставяне на съвети на потребители, изпитващи затруднения при изпълнение на финансовите си задължение. Чл.36 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква от държавите да осигурят предоставянето на такива услуги на тези потребители. Чл.74, ал.1 от проекта на закон изпълнява това задължение за държавата, като обезпечава орган, който да предоставя съвети на потребителите, изпитващи затруднения при изпълнение на своите финансови задължения.</p>

<p>Директивата използва функционалния термин „независими консултантски услуги в областта на задълженията“, като оставя на държавите членки свободата да определят подходящия модел за осигуряване на достъп до такива услуги. Този подход предполага гъвкавост и възможност услугите да бъдат предоставяни от различни субекти, стига да са лесно достъпни, независими и ефективни. Изричното посочване на КЗП като единствен адресат на насочването от страна на кредиторите стеснява тази рамка и създава впечатление за изчерпателност на институционалния модел, което не следва от директивата.</p> <p>Освен това, Директивата поставя акцент върху достъпа до консултантски услуги като елемент от по-широк механизъм за ранно откриване и предотвратяване на финансови затруднения, а не като изолирана функция на орган с контролни и санкционни правомощия. В този смисъл изричното възлагане на консултантската дейност на КЗП може да ограничи възприемането на тези услуги като независима и неутрална подкрепа за потребителите, каквато директивата цели да гарантира. Националната уредба следва да бъде формулирана по-общо, като се запази възможността консултантските услуги и предоставянето на съвети да се предоставят чрез различни компетентни, подходящи и независими механизми, включително чрез административни органи, които са независима страна в отношенията между кредитори, кредитни посредници и потребители, без обаче законът да фиксира изрично и задължително един-единствен субект, който в същото време е натоварен основно с надзорни и санкционни функции. Подобен подход осигурил безпристрастност и експертност при получаването на съвети, по-голяма гъвкавост, по-добра устойчивост на системата във времето и по-пълно съответствие с целта на директивата да гарантира ефективен и лесен достъп до консултантска подкрепа за потребителите.</p>		
<p>26. Относно Глава двадесета - Контрол на проекта на закон</p> <p>Принципното ни становище е, че компетентният орган, който отговаря за контрола върху дейността по предоставяне на финансовите услуги по потребителско кредитиране и изискванията за тяхното предоставяне от кредитни посредници и кредитори, не следва да е КЗП, а институция, която е компетентна в областта на</p>	<p>Не приема</p>	<p>Комисията за защита на потребителите отговаря на изискванията на чл. 41, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225. Тя е компетентен орган, който отговаря на критериите, определени в член 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394. КЗП отговаря за прилагане на европейското законодателство, посочено в Регламент</p>

<p>финансовите услуги и има съответен опит и експертиза в тази сфера. КЗП следва да осъществява само общ надзор за защита на потребителите. Аргументите ни за това са аналогични на изложените в предходната точка. При всички случаи правомощията, предоставени на КЗП в Проекта, не следва да бъдат по-големи от тези, които се упражняват спрямо финансови субекти, регистрирани или лицензирани по Закона за кредитните институции, ЗПУПС или КЗ. В тази връзка считаме, че следните разпоредби трябва да бъдат ревизирани, тъй като са непропорционални и не са съобразени с останалото законодателство в областта на финансовите услуги:</p>		<p>(ЕС) 2017/2394, в т.ч. и за прилагане на директивата за договорите за потребителски кредит. КЗП не само отговаря за прилагане на законодателството, включено в обхвата на Регламент (ЕС) 2017/2394, но и осъществява координация с другите контролни органи и се явява звено за контакт за прилагане на регламента. БНБ и КФП нямат правомощия по прилагането на Регламент (ЕС) 2017/2394 и не са оправомощени да налагат санкции в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) 2017/2394 в случаите на нарушения в рамките на ЕС и на широкомащабни нарушения на законодателството на ЕС, в т.ч. и за договорите за потребителски кредит.</p> <p>1. КЗП отговаря за прилагане на Закона за потребителския кредит още от 20006 г. – първия ЗПК. КЗП отговаря за прилагане на втория ЗПК от 2010 година, който действа и в момента. Абсурдно е да се твърди, че КЗП няма опит по прилагане на ЗПК, след като тя е единствения орган в България, който прилага този закон от 2006 година. Правомощията на КЗП, които се предоставят с проекта на закон произтичат от разпоредбата на чл.37 от Директива (ЕС) 2023/2225, която изисква от държавите-членки да осигурят, че по отношение на кредиторите и кредитните посредници се прилагат адекватни процедури за даване на разрешение за извършване на дейност, механизми за регистрация и механизми за надзор, установени от независим компетентен орган.</p>
<p>27. Относно чл. 78 от проекта на закон: Предложение и мотиви: Разпоредбата на чл. 78 от Проекта по същество възпроизвежда подход, съществувал и в действащия до момента Закон за потребителския кредит, при който КЗП разполага със специални правомощия по отношение на рекламните и търговските съобщения за потребителски кредити. При транспонирането на новата Директива (ЕС) 2023/2225 обаче следва да се направи самостоятелна преценка дали възпроизвеждането на този модел е необходимо и пропорционално с оглед новата европейска рамка.</p>	<p>Не приема</p>	<p>Не се познава обхвата на законодателството за защита на потребителите. КЗП отговаря за прилагане не само на Закона за потребителския кредит, но също и за прилагането на Директива 2005/29/ЕС относно нелоялните търговски практики на търговци спрямо потребители, която е въведена в ЗЗП. Освен това, от Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа изисквания към рекламата на потребителски кредит, в т.ч. и въвежда забрана за конкретни реклами на потребителски кредит. Правомощията на КЗП по чл.78 са във връзка</p>

<p>Новата директива възприема по-общ и хоризонтален подход към правомощията на компетентните органи, като се ограничава до изискването те да разполагат с правомощия за разследване и прилагане, без да предвижда специален или секторен режим за контрол върху рекламата на потребителски кредити. В този контекст автоматичното пренасяне на съществуващата национална уредба в новия законопроект, без изрично обосноваване на необходимостта от нейното запазване, създава риск от поддържане на по-детайлен и по-интензивен контролен режим, който не е обусловен от изискванията на Директивата. Това е особено релевантно с оглед факта, че новата директива разширява значително обхвата на регулираните кредити и адресатите на закона, което автоматично разширява и приложното поле на специалните правомощия на КЗП по отношение на рекламата. Предвид изложеното, макар подобен контрол да е съществувал и досега, възпроизвеждането му в чл. 78 следва да бъде предмет на изрична законодателна преценка дали той е съразмерен и необходим в рамките на новата, значително по-широка регулаторна рамка, създадена от Директива (ЕС) 2023/2225. При липса на такава преценка е задължително да се обмисли дали целите на ефективния контрол не могат да бъдат постигнати чрез общите правомощия на компетентните органи.</p>		<p>с обезпечаване на ефективно прилагане на разпоредбите. В случая е необходимо преустановяване на нарушение, което засяга десетки потребители. Предложената разпоредба на чл.78 има за цел преустановяване на нарушението.</p>
<p>28. Относно чл. 80 от проекта на закон: Предложение за промяна: Чл. 80. (1) Комисията за защита на потребителите постановява мотивирани актове за вписване, отказ за вписване, заличаване и отказ за заличаване от регистрите по този закон. (2) Актовете по ал. 1 подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс. (3) Обжалването на актовете по ал. 1 не спира изпълнението им, освен ако съдът, по искане на заинтересованото лице, разпореди друго при условията и по реда на Административнопроцесуалния кодекс. (4) При преценка за спиране на изпълнението съдът отчита характера и тежестта на акта, риска от настъпване на значителни или трудно поправими вреди за жалбоподателя и наличието на важен обществен интерес. Мотиви за предложението:</p>	<p>Не приема</p>	<p>Въвеждането на предварително изпълнение не е по отношение на принудителните административни мерки (ПАМ). Предложеното предварително изпълнение е по отношение на индивидуалните административни актове на КЗП свързани с двете регистърни производства. В този случай, може да се приеме, че предварителното изпълнение на индивидуалните административни актове на КЗП е уместно.</p> <p>Ето как е уреден редът за изпълнение на индивидуалните административни актове на БНБ относно заявленията за регистрация на кредитни посредници за кредити недвижими имоти в ЗКНИП:</p>

<p>Съгласно Директивата държавите членки следва да гарантират, че компетентните органи разполагат с ефективни правомощия за разследване и прилагане на правилата, включително чрез налагане на административни мерки и санкции. Директивата обаче не съдържа изискване административните актове на компетентния орган да подлежат на незабавно изпълнение, нито предвижда ограничаване или изключване на съдебния контрол върху тях. Чл. 41, § 1 от Директивата урежда минимален стандарт за наличие на правоприлагащи правомощия, но не дерогира по никакъв начин принципите на ефективна съдебна защита на държавите членки.</p> <p>Без връзка с Директивата и без анализ и аргументи в Мотивите на Проекта, с разпоредбата на чл. 80, ал. 2 и ал. 3 от Проекта въвежда уредба, съгласно която актовете за регистрация и заличаване на кредитори и кредитни посредници подлежат на незабавно изпълнение, като изрично се изключва правомощието на съда да спре изпълнението им до окончателното произнасяне по жалбата. По този начин законодателят не само предвижда незабавно изпълнение, но и напълно изключва съдебната преценка за необходимостта и пропорционалността на това изпълнение в конкретния случай.</p> <p>Тази уредба надхвърля допустимите граници както по Директивата, така и съгласно Конституцията на Република България. С разпоредбата на чл. 120 от Конституцията съдебния контрол върху актовете на административните органи е гарантиран, макар да се допускат законови изключения от този принцип, трайната практика приема, че правото на съдебна защита следва да бъде ефективно, а не формално. Когато акт с изключително тежки последици – като заличаване от регистър и фактическо преустановяване на стопанска дейност – подлежи на незабавно изпълнение и съдът е лишен от възможността да го спре, съдебният контрол се обезсмисля и се превръща в последващо средство без реална защитна функция.</p> <p>Предвидената уредба засяга пряко и чл. 19, ал. 1 от Конституцията, който гарантира свободната стопанска инициатива. Заличаването от регистър или отказът за регистрация водят до фактическа забрана за упражняване на дейност, като последиците настъпват незабавно и без възможност за съдебна превенция. При липса на доказан належащ обществен интерес, който да оправдае подобно</p>	<p>„Чл. 74. (1) Индивидуалните административни актове по чл. 52, 54, 55, чл. 71 и чл. 73, ал. 6 се издават от подуправителя, ръководещ управление "Банков надзор", или от оправомощено от него длъжностно лице.</p> <p>(2) Актовете по ал. 1 се мотивират и подлежат на незабавно изпълнение.</p> <p>(3) Актовете по ал. 1 могат да се оспорват пред Върховния административен съд относно тяхната законосъобразност. Съдът не може да спре изпълнението на акта до окончателното произнасяне по жалбата“</p> <p>Няма причина редът за изпълнение на актовете на КЗП за отказ за регистрация на кредитни последици и на кредитори да се различава от този, предвиден в ЗКНИП.</p> <p>КЗП е органът, който е компетентен да се произнесе относно това дали лицето, подало заявление отговаря на законовите изисквания. Всяко решение на КЗП относно регистрацията подлежи на съдебен контрол.</p>
--	---

ограничение, както и при наличие на по-леки и балансирани процесуални средства, уредбата се явява непропорционална и несъвместима с принципа на правовата държава по чл. 4, ал. 1 от Конституцията.

Подобни уредба се прилага в изключително редки случаи като отнемането на банков лиценз по чл. 151 от Закона за кредитните институции, но отнемането на банков лиценз се прилага в контекста на изключително силен обществен интерес, свързан със защитата на финансовата стабилност и вложителите, и в рамките на комплексен и високо специализиран надзорен режим. За разлика от това, дейността по предоставяне на потребителски кредити не поражда системен риск за цялостната финансова система в страната, а актовете по чл. 80 от Проекта водят до фактическа невъзможност да се стартира стопанска дейност или до прекратяване на стопанска дейност въз основа на твърде широки и оценъчни критерии, без наличието на компенсаторни механизми и без възможност за съдебна превенция. При такъв нормативен контекст, изключването на съдебната възможност за спиране на изпълнението увеличава риска от непропорционална и неправомерна намеса в стопанската дейност.

Не на последно място, последиците от актовете по Проекта са фактическо и незабавно преустановяване на стопанска дейност, без да е предвиден преходен или стабилизационен режим, какъвто съществува при банковия надзор. При потребителските кредити ще липсват специални механизми за защита и управление на последиците за потребителите при спиране дейността на кредитора или кредитния посредник, включително може да се стигне и до предсрочната изискуемост на пълното им задължение. Това означава, че незабавното изпълнение може да доведе до директни и често необратими икономически последици, както за икономическите оператори, така и потенциално за потребителите, сключили договори с тях.

Допълнително следва да се отчете и вътрешната несъгласуваност на Проекта. При други административни мерки със спешен характер, като заповедта за спиране на реклама по чл. 44, ал. 3, законодателят е предвидил възможност съдът да разпорежи спиране на изпълнението. Липсва обективна и правна обосновка защо именно при най-тежките актове – за регистрация и заличаване – съдебната намеса следва да бъде напълно изключена.

<p>С оглед на изложеното, считаме, че разпоредбите на чл. 80, ал. 2 и ал. 3 не произтичат от Директивата, въвеждат непропорционално засилване на административната власт на КЗП и пораждат сериозни съмнения за противоконституционност, поради което следва да бъдат преразгледани и приведени в съответствие с принципите на ефективна съдебна защита.</p> <p>Предлагаме редакция на разпоредбите на чл. 80, която запазва възможността за незабавно изпълнение като изключение, но възстановява основното конституционно правомощие на съда да осъществява ефективен контрол върху изпълнението на административните актове. По този начин се постига баланс между обществения интерес и правото на защита, в съответствие с чл. 120 от Конституцията, без да се компрометира ефективността на надзора.</p>		
<p>29. Относно чл.81 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл.81: Чл. 81. Съобщаването и връчването на индивидуални административни актове по този закон се извършват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.</p> <p>Мотиви за предложението: Разпоредбата на чл. 81 от Проекта въвежда специален ред за връчване и съобщаване на актове на Комисията за защита на потребителите, който се отклонява съществено от общите правила на Административнопроцесуалния кодекс (АПК), без да е налице обоснована необходимост за това. Създаването на самостоятелен, по-ограничителен режим за съобщаване на актове по този закон не произтича от Директивата и не е мотивирано с особености на материята, които да оправдават подобно отклонение.</p> <p>На първо място, уредбата на чл. 81 не е съобразена с принципите и механизмите на Административнопроцесуалния кодекс, който установява изчерпателен и балансиран режим за връчване и съобщаване на административни актове, включително чрез електронни средства. АПК предвижда гъвкави правила, които отчитат развитието на електронното управление и гарантират ефективното упражняване на правото на защита, като осигуряват реална възможност адресатът да узнае за акта и да упражни своевременно правата си. Отклонението от този режим чрез специална норма, която въвежда по-строги или формални</p>	<p>Не приема</p>	<p>Предложената разпоредба е в синхрон и осигурява последователност със Закона за кредитите на недвижими имоти за потребители (виж чл.75 от ЗКНИП).</p> <p>Чл.75 (1) от ЗКНИП: <i>„Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис или чрез препоръчано писмо с обратна разписка. Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва по постоянен адрес, съответно по седалището и адреса на управление на лицето.</i></p> <p><i>(2) Ако административният акт не бъде връчен по един от посочените в ал. 1 начини, той се счита за връчен с поставянето му на специално определено за целта място в сградата на КЗП, съответно на БНБ. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на КЗП, съответно на подуправителя на БНБ, ръководещ управление "Банков надзор".</i> Няма причина реда за връчване на актовете, предвиден в проекта на ЗПК да се различава от този по ЗКНИП. Още повече, че и в двата затона, се касае за актове на КЗП.</p>

изисквания, подкопава единството на административния процес и създава правна несигурност. Предвиденият ред за връчване чрез поставяне на административния акт на „специално определено за целта място в сградата на Комисията за защита на потребителите“ въвежда фикция за връчване, която не гарантира реално и ефективно узнаване от страна на адресата. Тази фикция е предвидена дори не като последна мярка, а като алтернативна на останалите начини за връчване предвидени в чл. 81, ал. 1, доколкото в ал. 2 на същата разпоредба се посочва просто „Ако административният акт не бъде връчен по един от посочените в ал. 1 начини...“, без да има хипотезата на невъзможност за връчване по начините изброени в ал. 1. Фикцията е проблематична включително поради обстоятелството, че КЗП осъществява дейността си чрез множество сгради на регионалните си служби. В тези условия връчването се счита за извършено въз основа единствено на вътрешен протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на комисията, тоест от представители на същия орган, който е издал акта. Липсата на външна проверимост и на участие на адресата или на независима страна при удостоверяването на връчването означава, че началото на сроковете за защита и обжалване зависи изцяло от едностранна констатация на административния орган. В контекста на вече предвидените в Проекта разпоредби за незабавно изпълнение и ограничаване на съдебния контрол, тази фикция за връчване допълнително засилва риска от фактическо засягане на права и стопанска дейност преди адресатът изобщо да е узнал за издадения акт. Комбинацията от фиктивно връчване, незабавно изпълнение и ограничени процесуални гаранции води до обезсмисляне на правото на защита и противоречи както на АПК, така и на конституционните принципи по чл. 56 и чл. 120 от Конституцията. Предвид горното, считаме че предвиденият ред за „връчване“ чрез вътрешно удостоверяване от органа следва да отпадне и да бъде заменен с прилагане на общия ред за съобщаване и връчване по Административнопроцесуалния кодекс, който осигурява обективност, проверимост и реално узнаване. Предлагаме да се изменени чл. 81, като се възприеме прилагането на общия ред по АПК, което ще осигури единство на административния процес,

Нова редакция на чл.81 от проекта на закон:

Чл. 81. (1) Индивидуалните административни актове по този закон се съобщават на адресатите им чрез връчване срещу подпис, чрез препоръчано писмо с обратна разписка, чрез Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ), съгласно Закона за електронното управление или по друг допустим от действащото законодателство електронен способ. Връчването с препоръчано писмо с обратна разписка се извършва по постоянен адрес, съответно по седалището и адреса на управление на лицето
(2) Ако административният акт не бъде връчен по един от посочените в ал. 1 начини, той се счита за връчен с поставянето му на специално определено за целта място в сградата на Комисията за защита на потребителите. Последното обстоятелство се удостоверява с протокол, съставен от длъжностни лица, определени със заповед на председателя на Комисията.

правна сигурност и съответствие с принципите на електронното управление.		
Относно Глава двадесет и първа от Проекта: Принципно становище относно санкциите в членове 82-86:		
В Проекта предвидените санкции са съществено завишени спрямо действащия Закон за потребителския кредит, без това завишаване да е изрично обусловено от изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225. Директивата възлага на държавите членки задължението да предвидят ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, но не въвежда минимални нива, нито изисква цялостно пренастройване на националните санкционни режими. В този контекст следва санкционната рамка да бъде подложена на допълнителна преценка за съразмерност, включително чрез по-ясна диференциация между нарушения с различна тежест и последици, така че да се избегне рискът от налагане на несъразмерни санкции за формални или технически нарушения. Подобен подход би позволил постигане на възпиращ ефект в съответствие с директивата, без да се надхвърля необходимото за ефективното ѝ прилагане.	Не приема	Съгласно съображение 90 на Директивата Държавите членки следва да установят система от наказания, приложими при нарушение на национални разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива и следва да вземат всички мерки, необходими за осигуряване на прилагането им. Разпоредбата на чл.44 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква от държавите членки да определят ефективни, пропорционални и възпиращи санкции за нарушаване на разпоредбите. Предложените санкции са диференцирани в зависимост от нарушението с долна и горна граница и варират от 2 000 евро до 20 000 евро, а за повторно нарушение до 40 000 евро.
30. Относно чл. 88 от проекта на закон: Предложение за промяна: Чл. 88. Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания. Мотиви за предложението: Разпоредбата на чл. 88 въвежда специален и значително разширен ред за връчване на актове за установяване на административни нарушения и наказателни постановления, който се отклонява от уредбата на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН) и от общите принципи на административния процес. Допускането тези актове да се връчват на „всяко физическо лице“, което се намира в търговския обект и е в граждански или трудови правоотношения с адресата, не осигурява необходимите гаранции за действително узнаване от страна на санкционираното лице и за ефективно упражняване на правото му на защита. ЗАНН урежда връчването като формализирано процесуално действие, насочено към лично и сигурно довеждане на акта до	Не приема	В случая се касае за въвеждане на задължителна разпоредба на Директива (ЕС) 2023/2225. Не се използва опция, предоставено от директивата. Чл. 88 от проекта на закон: „Актове за установяване на административните нарушения и наказателните постановления по смисъла на Закона за административните нарушения и наказания може да се връчват на всяко физическо лице, което се намира в търговския обект и което е в граждански или трудови правоотношения с лицето, срещу което са издадени.“ Предложената разпоредба от проекта на закон осигурява последователност и синхрон с действащия ЗПК и със Закона за кредитите за недвижими имоти за потребители. (виж чл. 84 и следващите от ЗКНИП).

<p>знанието на нарушителя или на надлежно упълномощено лице. Предвиденият в чл. 88 подход разширява кръга на лицата, които могат да приемат връчването, без да изисква наличие на представителна власт, служебни функции, свързани с управление, или задължение за предаване на документа на адресата. Това създава реален риск актът да не достигне своевременно до лицето, срещу което е издаден, като въпреки това сроковете за възражения и обжалване да започнат да текат. Особено проблематично е, че разпоредбата не прави разграничение между различните категории служители или лица, намиращи се в търговския обект, нито отчита факта, че в много случаи това могат да бъдат лица без управленски функции, без правна или административна компетентност и без реална връзка с процесуалното представителство на търговеца. В условията на съвременната търговска практика, включително при големи търговски обекти, вериги и обекти с множество служители, подобен режим на връчване създава изключително висока правна несигурност. Предвидената уредба се отклонява и от принципите, заложи в Административнопроцесуалния кодекс, който изисква връчването да бъде извършено по начин, гарантиращ реално узнаване и защита на процесуалните права. Чрез въвеждането на специален и по-неблагоприятен ред за връчване именно на актовете с най-тежки последици – актове за установяване на нарушения и наказателни постановления – законодателят необосновано понижава стандарта на процесуалните гаранции. Следва да се отбележи, че в действащото българско законодателство не съществува друг закон, който да допуска връчването на актове за установяване на административни нарушения и на наказателни постановления на произволно физическо лице, намиращо се в търговски обект, което не притежава представителна власт или да е изрично упълномощаване от страна на адресата. В обобщение, разпоредбата на чл. 88 въвежда прекомерно широк и несигурен режим на връчване, който не съответства на стандартите на ЗАНН и АПК, създава риск от формално връчване без действително узнаване и накърнява правото на ефективна защита. Това налага разпоредбата да бъде преразгледана и приведена в съответствие с принципите на административно-наказателен процес.</p>		<p>Ето какъв е редът за издаване на наказателните постановления, предвиден в ЗКНИП.</p> <p><i>„Чл. 84. Актове за установяване на административните нарушения и наказателните постановления по смисъла на Закона за административните нарушения и наказания може да се връчват на всяко физическо лице, което се намира в търговския обект и което е в граждански или трудови правоотношения с лицето, срещу което са издадени.“</i></p> <p>Няма причина редът за установяване на нарушенията и наказателните постановления, предвиден в проекта на ЗПК да се различава от този по ЗКНИП.</p>
<p>31. Относно чл. 89 от проекта на закон: Предложение за промяна на чл. 89 от Проекта:</p>	<p>Не приема</p>	<p>Предложената разпоредба въвежда изискванията на чл.44, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225.</p>

<p>Чл. 89 (1) Комисията за защита на потребителите може да оповестява публично информация за влезли в сила административни санкции, наложени за нарушения на този закон, когато това е необходимо за защита на потребителите или за предотвратяване на бъдещи нарушения.</p> <p>(2) Публичното оповестяване се извършва, освен ако не би изложило на сериозна опасност финансовите пазари или би причинило непропорционална вреда на засегнатите лица, при спазване на разпоредбите за професионална тайна, защита на личните данни и търговската тайна.</p> <p>(3) Публичното оповестяване по ал. 1 се извършва по начин, който е пропорционален на тежестта на нарушението и не засяга неоправдано правата, законните интереси и доброто име на санкционираното лице. Редът и начинът за публично оповестяване по този член се определят с правила, приети от Комисията за защита на потребителите, които гарантират прозрачност, равнопоставеност и предвидимост при прилагането на мярката.</p> <p>Мотиви за предложението:</p> <p>Директивата допуска като национална опция възможността компетентните органи да оповестяват публично наложени административни санкции, но не налага такова задължение и не изисква автоматично или безусловно публично оповестяване. Директивата не освобождава държавите членки от задължението да спазват принципите на пропорционалност, правна сигурност и ефективна защита, нито от изискването да гарантират защита на доброто име и процесуалните права на засегнатите лица. Напротив, възможността за публичност следва да се прилага в рамките на общото задължение за защита на поверителната информация, включително търговската тайна и личните данни, което Директивата изрично изисква чрез разпоредбите относно професионалната тайна.</p> <p>В Проекта обаче липсва ясна систематична връзка между разпоредбите, уреждащи професионалната тайна, и правомощието за публично оповестяване на санкции. Главата „Професионална тайна“ въвежда задължение за опазване на информацията, станала известна на КЗП при упражняване на надзорните ѝ правомощия, но чл. 89 не съдържа изрично правило, че публичното оповестяване представлява изключение от този принцип и че следва да се прилага при строго определени условия и ограничения. Това създава</p>		<p>Касае се за практиката Naming and shaming, която се използва от правоприлагащите органи на държавите членки, която е въведена и в директивата.</p> <p>Предложената редакция на чл.89, предоставя защита на заинтересованите страни от необосновано увреждане на техните интереси. Оповестяването не се извършва, когато то би изложило на сериозна опасност финансовите пазари или би причинило непропорционална вреда на засегнатите лица.</p> <p>Разпоредбата на чл.44, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225 е задължителна за държавите-членки. Не се касае за опция, предоставена на държавите членки.</p>
--	--	--

				<p>нормативна неяснота относно обхвата на допустимата публичност и относно категориите информация, които могат да бъдат разкривани без да се нарушава професионалната тайна.</p> <p>В този контекст чл. 89 от Проекта предоставя на председателя на КЗП правомощие да оповестява публично наложени административни санкции, без да въвежда ясни законови критерии относно условията, обхвата и момента на това оповестяване.</p> <p>Разпоредбата не прави разграничение между влезли в сила и оспорени санкции, нито отчита тежестта на нарушението или конкретната необходимост от информиране на потребителите. Липсва и изрично изискване публичността да се съобразява със задължението за професионална тайна и със защитата на търговската репутация на засегнатите лица.</p> <p>Предлагаме редакция на разпоредбата, която транспонира допустимата по Директивата национална опция за публичност на санкциите по начин, който я подчинява изрично на режима на професионалната тайна и въвежда ясни гаранции за пропорционалност и правна сигурност.</p>		
9.	14.01.2026г. официално	Комисия за защита на личните данни	Не е приложимо	<p>1. Публикуваният проект на Закона за потребителския кредит е резултат от дейността на междуведомствената работна група, сформирана със Заповед № РД-16-817/11.12.2024 г. на Министъра на икономиката и индустрията, в която КЗЛД имаше представители на експертно ниво.</p> <p>В рамките на работната група, на експертно ниво са изразявани позиции по въпросите, свързани със защитата на личните данни. Възприети са бележките по чл. 13 от Директива (ЕС) 2023/2225, отразени в чл. 13 от законопроекта, както и тези по чл. 14, пар. 4 от директивата - в чл. 14, ал. 5 от законопроекта. Следва да се отбележи и разпоредбата на чл. 26 от законопроекта, включена по идея на представителите на КЗЛД, възприета, подкрепена и подходящо редактирана от представителите на Министерство на финансите.</p> <p>По време на дискусиите не бяха възприети предложенията на представителите на КЗЛД относно определянето на категориите лични данни и източниците на информация/регистри/бази данни, които ще се достъпват от кредиторите за целите на оценката на кредитоспособността. На 20.11.2025 г., на работната група са изпратени и писмени експертни бележки относно предложените</p>	Приема	<p>Законопроектът предвижда по-строги изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителите, съгласно които оценката на кредитоспособността трябва да отчита интереса на потребителя и да се основава само на необходима и пропорционална информация за приходите и разходите на потребителя и за други финансови и икономически обстоятелства. В съответствие с изискванията на чл.19, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, законопроектът предоставя право на достъп на кредиторите до бази данни, съдържащи информация необходима за оценка на кредитоспособността на потребителите, когато това е предвидено в закон. Достъпът до такива бази данни ще се предоставя само на кредитори, които са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, и които спазват Регламент 2016/679. Законопроектът възприема принципа, че личните данни, събрани за оценка на кредитоспособността, не следва да надвишават строго необходимото за извършване на такава оценка и</p>

				<p>редакции на чл. 20 и чл. 21 от законопроекта, докладвани и одобрени от КЗЛД. Независимо, че текстовете на тези разпоредби в настоящата им редакция са изменени, бележките на КЗЛД не намират подходящо отражение в публикуваните текстове. Текстовете на въпросните разпоредби в публикувания законопроект са изменени, както следва:</p> <p>Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър, както и въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.</p> <p>(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.</p> <p>(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.</p> <p>(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията за защита на личните данни.</p>	<p>следва да отчитат изискванията на Регламент 2016/679, по-специално принципите за свеждане на данните до минимум, точност и ограничение на съхранението.</p> <p>Нова редакция на чл.20 от проекта на Закон:</p> <p>Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.</p> <p>(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.</p> <p>(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.</p>
--	--	--	--	--	--

			<p>(6) Когато въз основа на справка в Централния кредитен регистър, или въз основа на справка в база данни, използвана в държава-членка на Европейския съюз, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми незабавно и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид.</p>		<p>(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.</p> <p>(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.</p> <p>(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.</p> <p>(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.</p> <p>(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон</p>
			<p>Раздел II</p> <p>Бази данни</p> <p>Чл. 21. (1) В случаите на трансгранично предоставяне на кредит, кредиторите от други държави-членки на Европейския съюз, получават достъп до, и използват информацията, съдържаща се в Централния кредитен регистър за оценка на кредитоспособността на потребителите, при условията и по реда, при които данните се предоставят и използват от лица, предоставящи потребителски кредит на територията на Република България.</p> <p>(2) Достъп до Централния кредитен регистър за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които са под надзора на Комисията за защита на потребителите или на Българска народна банка, или на компетентен орган на държава-</p>		<p>Нова редакция на чл.21 от проекта на закон:</p> <p>Чл. 21. (1) В случаите на трансгранично предоставяне на кредит, кредиторите от други държави членки на Европейския съюз, получават достъп до, и използват информацията, съдържаща се в Централния кредитен регистър, съответно в базите данни, посочени в чл. 20, ал. 8 и ал. 9, за оценка на кредитоспособността на потребителите, при условията и по реда, при които данните се предоставят и използват от лица,</p>

			<p>членка на Европейския съюз, които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Централният кредитен регистър, съдържа информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на потребителски кредит, вида на кредита и идентификационни данни за кредитора.</p> <p>(4) Кредиторите и кредитните посредници не обработват специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, и личните данни, обработени от социалните мрежи, които може да се съдържат в Централния кредитен регистър.</p> <p>(5) Кредиторите предприемат мерки, които да гарантират, че подадената от тях информация към Централния кредитен регистър за потребители с просрочени задължения при погасяване на кредит е актуална и точна.</p> <p>(6) При просрочени плащания по кредит, кредиторът предоставящ данни към Централния кредитен регистър информира потребителя за просроченото плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата данни, както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>Анализ на настоящите редакции показва, че те също не съответстват на изискванията за прозрачност, както и на принципите за обработването на лични данни, прогласени с чл. 5 от Регламент (ЕС) 2016/679. От друга страна, е възможно и да не се изпълнят целите на Директива (ЕС) 2023/2225, чиито разпоредби въвеждат предпазни мерки при използването на съвременните финансови технологии и нови кредитни продукти, предлагани онлайн. Такива нови технологии и кредитни продукти могат да изложат потребителите на безотговорно кредитиране и риск от свръхзадължнялост, както се посочва в мотивите на законопроекта. В тази връзка, следва да се отчита и автоматизираното обработването на определени категории лични данни с оглед представянето на персонализирани предложения.</p> <p>Използването на изкуствен интелект за оценката на кредитоспособността поставя допълнителни въпроси за защитата на потребителите, което се отчита от вносителя. Част от тези въпроси обаче, са свързани с точността и достоверността на данните, които се използват за тази оценка.</p>		<p>предоставящи потребителски кредит на територията на Република България.</p> <p>(2) Достъп Централния кредитен регистър за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които са под надзора на Комисията за защита на потребителите или на Българска народна банка, или на компетентен орган на държава членка на Европейския съюз, и които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Централният кредитен регистър, съдържа информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на потребителски кредит, вида на кредита и идентификационни данни за кредитора.</p> <p>(4) Кредиторите и кредитните посредници не обработват специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, и личните данни, обработени от социалните мрежи, които може да се съдържат в Централния кредитен регистър.</p> <p>(5) Кредиторите предприемат мерки, които да гарантират, че подадената от тях информация към Централния кредитен регистър за потребители с просрочени задължения при погасяване на кредит е актуална и точна.</p> <p>(6) При просрочени плащания по кредит, кредиторът предоставящ данни към Централния кредитен регистър информира потребителя за просроченото плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата данни, както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679.</p>
--	--	--	---	--	---

				<p>Съгласно съображение (55) от Директива (ЕС) 2023/2225 е очевидно, че за да бъде извършена оценката на кредитоспособността се обработват лични данни.</p> <p>В чл. 13 и съображение (56) от Директива (ЕС) 2023/2225 се допуска автоматизирано обработване на личните данни, включително чрез системи с изкуствен интелект. Препраща се към изискванията на Акта за изкуствения интелект (Регламент (ЕС) 2024/1689), където тези системи са определени като високорискови и за тях се прилагат допълнителни изисквания за защита правата на субектите на данни.</p> <p>В чл. 18, пар. 11, изречение второ от Директива (ЕС) 2023/2225 се посочва, че:</p> <p>...Тази оценка на кредитоспособността обаче не се базира изключително върху кредитната история на потребителя.</p> <p>Следователно, е необходима и друга информация, необходима за извършването на оценката на кредитоспособността.</p> <p>Практиката на КЗЛД до този момент показва, че кредиторите отправят искания за предоставяне на справки от ЕСГРАОН, за да се провери семейното положение на потребителя - съпруга, брой деца, както и други данни, които имат отношение към въпросната задължителна оценка.</p> <p>Както и досега действащия Закон за защита на потребителите, данните за извършването на оценката на кредитоспособността се предоставят преимуществено от потребителя, но не се изключват и подходящи вътрешни и външни източници (без специални категории данни и социални мрежи). Особено внимание следва да се обърне на разпоредбата на чл. 18, пар. 3, ал. 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, която гласи:</p> <p>Получената в съответствие с настоящия параграф информация се подлага на надлежна проверка за истинност, ако е необходимо чрез позоваване на документация, която подлежи на независима проверка.</p> <p>Надлежна проверка за истинност може да се направи в официални достоверни източници/регистри/бази данни.</p> <p>С оглед изискванията на националното ни законодателство за намаляване на административната тежест обаче, тези данни следва да се предоставят служебно от първичните администратори на</p>		
--	--	--	--	--	--	--

				<p>данни. Приложимите разпоредби за изпълнението на тези изисквания са следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> • § 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби (ДР) на Административнопроцесуалния кодекс (АПК) - (доп. - ДВ, бр. 77 от 2018 г., в сила от 01.01.2019 г.) „Административен орган“ е органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, включително лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги. • § 1, т. 5 от ДР на АПК - „Комплексно административно обслужване“ е това обслужване, при което административната услуга се извършва от административни органи, от лица, осъществяващи публични функции, или от организации, предоставящи обществени услуги, без да е необходимо заявителят да предоставя информация или доказателствени средства, за които са налице данни, събрани или създавани от извършващия административната услуга първичен администратор на данни, независимо дали тези данни се поддържат в електронна форма или на хартиен носител. • Чл. 2 Еднократно събиране и създаване на данни от Закона за електронното управление (ЗЕУ): <p>Чл. 2. (1) (Доп. - ДВ, бр. 80 от 2023 г., в сила от 19.09.2023 г.) Административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги, не могат да изискват от гражданите и организациите представянето или доказването на вече събрани или създадени данни, а са длъжни да ги съберат служебно от първичния администратор на данните или от централен администратор на данни.</p> <p>(2) (Изм. - ДВ, бр. 80 от 2023 г., в сила от 19.09.2023 г.) Първичният администратор на данни е административен орган, който по силата на закон събира, създава за първи път, изменя или заличава данни за физически лица, юридически лица, обекти или събития. Първичният администратор на данни предоставя достъп на физическите и юридическите лица до цялата информация, събрана за тях.</p>		
--	--	--	--	--	--	--

				<p>(3) (Нова - ДВ, бр. 80 от 2023 г., в сила от 19.09.2023 г.) Първичен администратор на данни е и лице или организация по чл. 1, ал. 2, когато са изпълнени следните условия:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. по силата на нормативен акт събира, създава за първи път, изменя или заличава данни, които се изискват при предоставянето на административна услуга; 2. предоставя вътрешни електронни административни услуги на административни органи на едно от следните основания: <ol style="list-style-type: none"> а) предоставянето е предвидено в закон; б) лицето или организацията е изразило писмено съгласие пред министъра на електронното управление. <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 80 от 2023 г., в сила от 19.09.2023 г.) Централен администратор на данни е лице или организация по чл. 1, ал. 1 или 2, което по силата на закон централизирано съхранява данни, предоставяни от първични администратори на данни. Централният администратор на данни предоставя достъп на гражданите и организациите до цялата информация, събрана за тях. Централен администратор на данни се смята за първичен администратор на данни по отношение на задълженията по чл. 3 за предоставяне и изпращане на данни.</p> <p>(5) (Нова - ДВ, бр. 80 от 2023 г., в сила от 19.09.2023 г.) Първичният администратор на данни носи отговорност за достоверността, пълнотата и наличността на данните.</p> <p>(6) (Нова - ДВ, бр. 80 от 2023 г., в сила от 19.09.2023 г.) Задължението за представяне или доказване на данни от страна на заявител на административна услуга се смята за спазено, когато доставчикът на административната услуга събира данните по реда на ал. 1.</p> <p>Следователно, доставчикът на административната/обществената услуга, в случая кредитора, извършващ оценката на кредитоспособността, трябва да събира данните по реда на чл. 2, ал. 1 от ЗЕУ. Аргументите за това, произтичат от:</p> <ul style="list-style-type: none"> • § 1, т. 12 от ДР на ЗЕУ, според който „обществени услуги“ са образователни, здравни, водоснабдителни, канализационни, топлоснабдителни, електроснабдителни, газоснабдителни, телекомуникационни, пощенски, банкови, финансови в т. ч. застрахователни и удостоверителни по смисъла на Регламент (ЕС) 		
--	--	--	--	---	--	--

				<p>№ 910/2014 или други подобни услуги, предоставени за задоволяване на обществени потребности, включително като търговска дейност, по повод на чието предоставяне могат да се извършват административни услуги; и</p> <ul style="list-style-type: none"> • § 1, т. 14 от ДР на ЗЕУ - „Организация, предоставяща обществени услуги“ е всяка организация независимо от правната форма на учредяването ѝ, която предоставя една или повече услуги по т. 12. <p>Относно определянето на съвкупност от данни и подходящи източници на информация/регистри/бази данни</p> <p>По общо правило, за да е законосъобразно обработването на лични данни, освен наличието на правно основание по смисъла на чл. 6, пар. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, е задължително и спазването на основните принципи, прогласени с чл. 5 от същия регламент.</p> <p>Следователно, не могат да се предоставят каквито и да е лични данни, а само такива, които са ограничени единствено до необходимото, за да се изпълнят целите на оценката на кредитоспособността. Такова ограничение следва да е регламентирано с транспониращия закон, като се вземе предвид изискването на чл. 5 от Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>Значимостта на разглежданите обществени отношения, възникващи по повод извършването на оценка на кредитоспособността, налага те да бъдат регламентирани с ясна и изрична правна уредба. Такава уредба трябва да създаде правна сигурност и предвидимост както по отношение на кредитните институции, които обработват данните, така и по отношение на субектите на данни, включително да отговаря на техните разумни очаквания. В тези случаи, нормативният акт (Законът за потребителския кредит) следва да съдържа правното основание, като включва конкретни разпоредби за адаптиране на прилагането на ОРЗД:</p> <ul style="list-style-type: none"> • общите условия, които определят законосъобразността на обработването; • конкретните категории данни, които подлежат на обработване; • съответните субекти на данни; 		
--	--	--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • лицата, пред които могат да бъдат разкривани въпросните лични данни; • целите, за които се разкриват; • ограниченията по отношение на целите на разкриването; • периодът на съхранение на личните данни; • допустимите операции и процедури за обработване, включително определянето на източниците на данни, необходими за оценката на кредитоспособността; • мерки за гарантиране на законосъобразното и добросъвестно обработване - препраща към Регламент (ЕС) 2016/679; • разпределението на отговорностите по веригата обработвания на данни, в случаите, когато са включени и посредници. <p>Тази нормативна уредба следва да почива върху задълбочен анализ, извършен в рамките на законодателния процес, който да включва оценка на риска и оценка на въздействието върху защитата на данните (по см. на чл. 35 от ОРЗД).</p> <p>В този смисъл са и коментарите на Европейския надзорен орган по защита на данните (ЕНОЗД), изразени в становище по повод проекта на директива.</p> <p>За да се осигури хармонизация, както и да се насърчи справедлив достъп до кредитиране и по-високо ниво на защита на данните, ЕНОЗД препоръчва допълнително уточняване на категориите данни, които ще се обработват за оценка на кредитоспособността, в диспозитивната част на предложението. Самото предложение следва да включва ясен преглед на категориите лични данни, които могат да се обработват (напр. информация относно финансови активи и пасиви, доказателства за доходи и др.), вместо да се позовава единствено на насоки. Определянето на категориите данни, които могат да се използват за оценка на кредитоспособността от финансови участници, би подобрило правната сигурност и следва да бъде разработено по начин, който насърчава спазването на принципите за минимизиране на данните, пропорционалност и справедливост.</p> <p>Нещо повече, в същото становище се посочва:</p> <p>Съществува допълнително сериозно притеснение, което не е достатъчно разгледано в настоящото Предложение, свързано с това какви категории и източници на данни използват кредиторите, за да оценят кредитоспособността на потребителите, както и как</p>		
--	--	--	--	--	--

				<p>алгоритмите с изкуствен интелект оценяват тези данни. Някои кредитори и платформи за кредитиране вече са започнали да използват потребителски данни от външни, нетрадиционни източници за изграждане на кредитни оценки (например данни от социални мрежи или история на сърфиране в интернет).</p> <p>Оставянето на преценката на кредиторите относно това кои категории данни са релевантни за оценката на кредитоспособността не само може да противоречи на принципа за минимизиране на данните, но също така води до нелоялни търговски практики. Липсата на ясни и конкретни правила относно обема и вида на личните данни, които кредиторите могат да обработват при оценката на кредитоспособност, води до значителни рискове от прекомерна и несправедлива обработка на данни. Тези рискове се увеличават още повече в контекста на уклona към автоматизацията при вземане на решения чрез алгоритми.</p> <p>По-надолу в становището на ЕНОЗД се дават препоръки и във връзка с подходящите източници на информация.</p> <p>Чрез текста на директивата, европейският законодател възлага тези задачи на държавите членки. Това означава, че гаранциите за защита правата на субектите на данни следва да се въведат на национално ниво, като се вземат предвид спецификите на съответното национално законодателство. Именно поради това, настояваме тези мерки да бъдат включени в проекта на Закона за потребителския кредит.</p>		
				<p>2. С оглед конкретните разпоредби, настояваме да се вземат предвид и следните коментари по настоящите текстове:</p> <p>По чл. 20, ал. 3 - изразът „подходящи вътрешни или външни източници“ е подходящ за директива, но не и за национален транспониращ закон, който трябва създаде правна сигурност и да изпълнява принципите за обработване на лични данни, прогласени в чл. 5 от Регламент (ЕС) 2016/679. На практика този израз допуска всякакви възможни източници на данни, без да се прилагат никакви ограничения. Следва да се отбележи, че колкото и да ги наричаме източници на данни, по своята същност тези източници са регистри и бази данни. Законодателството за защита на личните данни не</p>	Не приема	<p>Разпоредбата на чл. 20, ал. 3 от проекта на Закон за потребителския кредит транспонира коректно разпоредбата на чл. 18, пар. 3 на Директива (ЕС) 2023/2225.</p> <p>Под „вътрешни или външни източници“ се има предвид информация предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник във връзка с искане за предоставяне на потребителски кредит.</p> <p>Неправилно се отъждествява изрази „вътрешни или външни източници“ с изрази бази данни. Това води до твърдения, които са подвеждани.</p>

			използва общи понятия, като посочените в коментираната разпоредба.		
			3. По чл. 20, ал. 4 - изразът „проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени“ е твърде общ и непрозрачен. Той на практика създава впечатление, че могат да се достъпват всякакви източници. По-горе подробно беше изяснен механизмът на проверка, кои източници могат да са независими и достоверни.	Не приема	Разпоредбата на чл. 20, ал. 4 от проекта на Закон за потребителския кредит транспонира коректно разпоредбата на чл. 18, пар. 3 на <i>Директива (ЕС) 2023/2225, съгласно която „Информацията се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително потребителя, и когато е необходимо, въз основа на справка в база данни, посочена в член 19 от настоящата директива. Социалните мрежи не се считат за външен източник за целите на настоящата директива. Получената в съответствие с настоящия параграф информация се подлага на надлежна проверка за истинност, ако е необходимо чрез позоваване на документация, която подлежи на независима проверка.</i>
			4. По чл. 20, ал. 5 - след думата „изискванията“ следва да се добави изрази „на законодателството за защита на личните данни“.	Приема	Отразена е бележката в разпоредбата на чл. 20, ал. 5 от проекта на закон. Чл. 20, ал. 5 (5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.
			5. По чл. 20, ал. 6 - изразът „или въз основа на справка в база данни, използвана в държава-членка на Европейския съюз“ е абсолютно неясен и не кореспондира с ограниченията, подробно изяснени в настоящото изложение.	Приема	Нова редакция на чл.20 (6) от проекта на закон: Чл.20 (6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на

				задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.
		<p>6. По чл. 21 - считаме, че има концептуално неразбиране, доколкото в преамбюла на директивата се изяснява, че достъпа до бази данни в държави членки следва да е недискриминационен и реципрочен. От гледна точка на законодателството за защита на личните данни трябва да се отчита, че Регламент (ЕС) 2016/679 има за цел да осигури свободното движение на данни в ЕИП при ясно формулирани правила и гаранции за защита на правата на субектите на данни. Съгласно съображение (4) от същия регламент:</p> <p>„Обработването на лични данни следва да е предназначено да служи на човечеството. Правото на защита на личните данни не е абсолютно право, а трябва да бъде разглеждано във връзка с функцията му в обществото и да бъде в равновесие с другите основни права съгласно принципа на пропорционалност.“</p> <p>По тези съображения, следва да се подходи балансирано, като не се забранява достъпа до конкретни официални регистри, но при ясно определени категории лични данни. Същевременно, толкова общи и непрозрачни формулировки, като използваните в коментираната редакция на законопроекта, разширяват неограничено възможностите за достъп до каквито и да е източници на данни/регистра/бази данни, без никакви ограничения. Създава се правна несигурност и несъответствие с Регламент (ЕС) 2016/679, като се поставят в риск правата и свободите на субектите на данни. Тези несъответствия обаче, ще доведат и до непредвидимост за надзорната дейност на КЗЛД, която се ограничава конкретно до обработването на лични данни в хода на извършваната оценка на кредитоспособността, поради липса на регламентирани критерии за преценка на законосъобразността на такова обработване. Нещо повече, следва да се има предвид, че КЗЛД няма нито за задача, нито има експертиза да преценява до кои категории данни и съответни източници/регистра/бази данни следва да се ограничи обработването от името на отделните администратори.</p> <p>Настоящите редакции на законопроекта ще поставят в невъзможност КЗЛД да изпълнява и задължението си по чл. 106, ал. 1, т. 3, предложение трето от Закона за гражданската регистрация (ЗГР). Тук може да се посочи и още един аргумент. Предоставянето</p>	Приема	<p>Нова редакция на чл.21 от проекта на закон:</p> <p>Чл. 21. (1) В случаите на трансгранично предоставяне на кредит, кредиторите от други държави членки на Европейския съюз, получават достъп до, и използват информацията, съдържаща се в Централния кредитен регистър, съответно в базите данни, посочени в чл. 20, ал. 8 и ал. 9, за оценка на кредитоспособността на потребителите, при условията и по реда, при които данните се предоставят и използват от лица, предоставящи потребителски кредит на територията на Република България.</p> <p>(2) Достъп Централния кредитен регистър за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които са под надзора на Комисията за защита на потребителите или на Българска народна банка, или на компетентен орган на държава членка на Европейския съюз, и които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Централният кредитен регистър, съдържа информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на потребителски кредит, вида на кредита и идентификационни данни за кредитора.</p> <p>(4) Кредиторите и кредитните посредници не обработват специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, и личните данни, обработени от социалните мрежи, които може да се съдържат в Централния кредитен регистър.</p> <p>(5) Кредиторите предприемат мерки, които да гарантират, че подадената от тях информация към Централния кредитен регистър за потребители с просрочени задължения при погасяване на кредит е актуална и точна.</p> <p>(6) При просрочени плащания по кредит, кредиторът предоставящ данни към Централния кредитен</p>

		<p>на данни от ЕСГРАОН на юридически лица - доставчици на обществени услуги по чл. 2 от ЗЕУ във връзка с § 1, т. 1 и т. 5 от ДР на АПК, следва да се извършва въз основа на закон. Тук трябва да се отчита и изменението на посочените по-горе разпоредби от Закона за електронното управление. Това е и правилният подход, който да отразява приравняването на административните органи и доставчиците на обществени услуги и с оглед целите за намаляване на административната тежест. Тези разпоредби са разяснени по-горе в изложението.</p> <p>С оглед изложеното, за да отговаря на изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679, както и на препоръките от становището на ЕНОЗД, законопроектът следва да включи ясна регламентация кои са необходимите и достатъчни лични данни за целите на оценката на кредитоспособността или поне да включи критерии за тяхното определяне. При отчитане на изискванията на Закона за електронното управление и изискванията за намаляване на административната тежест, както и възможностите на новите технологии за автоматизирано извършване на оценките при предоставяне на кредити, ясно трябва да бъдат определени и източниците/регистрите/базите данни, съдържащи необходимите данни.</p> <p>От гледна точка на КЗЛД, достъпването на лични данни по автоматизиран начин, при ясни ограничения и съобразно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 би осигурило проследимост на операциите обработване, съответно тяхната отчетност (чл. 5, пар. 2 и чл. 24, пар. 1 от ОРЗД). Такъв подход ще осигури и възможността за ефективен контрол от страна на надзорния орган по защита на данните. Същевременно с това, ще се гарантира прозрачност на обработването за отделните субекти на данни (потребителите), както и възможност за упражняване на правата по чл. 15 - 22 от Регламент (ЕС) 2016/679, т.е. те ще имат възможност да упражнят контрол върху собствените си лични данни.</p> <p>В случай че се прецени, че достъп до определени източници/регистри/бази данни не е необходим, освен до Централния кредитен регистър, това трябва да намери ясно отражение в текста на законопроекта. Настоящите редакции не изясняват по категоричен начин допустимите действия във връзка</p>	<p>регистър информира потребителя за просроченото плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата данни, както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679.</p>
--	--	---	---

				<p>оценката на кредитоспособността, като трябва да се подчертае, че създават правна несигурност.</p> <p>Във връзка с така изложените съображения, променящото се законодателството и изискването за дигитализация, КЗЛД занапред не следва да издава разрешения за предоставяне на данни от ЕСГРАОН по реда на чл. 106, ал. 1, т. 3, предл. трето от Закона за гражданската регистрация (ЗГР), а предоставянето на лични данни по действащите да бъде преустановено. В такива случаи предоставянето на данни от ЕСГРАОН следва да се основава на чл. 106, ал. 1, т. 3, предл. първо от ЗГР, а именно - въз основа на закон, като преценката за предоставянето следва да се извърши от администратора на лични данни (например за ЕСГРАОН - ГД ГРАО при МРРБ). Той от своя страна следва да е в състояние да докаже, че обработването е извършено в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>Още веднъж следва да се подчертае, че КЗЛД няма за задача или правомощие да определя какви конкретни категории данни е необходимо да се обработват от отделните администратори и кои конкретни източници/регистри/бази данни следва да се достъпват с тази цел. Мотивираното решение за въвеждането на конкретните законодателни мерки следва да се базира на детайлна оценка на риска и съответната оценка на въздействието върху защитата на данните, каквито са и изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679. Тези оценки се базират и на приложимото секторно законодателство.</p>		
10.	14.01.2026г. официално	Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България	Не е приложимо	<p>1. Относно условията и реда за регистриране на кредиторите, предоставящи потребителски кредит и контролът върху тях</p> <p>Предложеният регистрационен режим към Комисията за защита на потребителите създава паралелна и по-слаба регулаторна рамка спрямо вече действащата уредба по Закона за кредитните институции и Наредба № 26 на БНБ. Това води до дублиране на режими, размиване на надзора и риск от навлизане на пазара на субекти без необходимия финансов и организационен капацитет. Подобен подход противоречи на целите на Директива (ЕС) 2023/2225, която изисква ефективни и надеждни процедури за допускане до дейност.</p>	Не приема	<p>Съгласно чл. 41 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират, че компетентни органи по смисъла на директивата могат да бъдат :</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентни органи съгласно определението за тях в член 4, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета <u>(29)</u>; или; - органи, различни от компетентните органи, посочени в буква а), при условие че националните закони, подзаконови или административни разпоредби изискват тези органи да си сътрудничат с компетентните органи, посочени в буква а), когато това е необходимо с оглед на изпълнението на задълженията им съгласно настоящата директива.

				<p>КРИБ счита, че следва да се надгражда действащият режим по ЗКИ, включително чрез актуализиране на капиталовите изисквания, а не да се създава нов регистрационен режим с по-ниски стандарти.</p>		<p>В тази връзка, при определянето на „компетентни органи“ буква „а“ от същата разпоредба съдържа изрична препратка към чл. 4, т. 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010. Съгласно чл. 4, т. 2, подточка vii от Регламент (ЕС) № 1093/2010, понятието „компетентни органи“ обхваща „органите и институциите“, посочени в чл. 20 от Директива 2008/48/ЕО. Разпоредбите на Директива 2008/48/ЕО са въведени в българското законодателство чрез Закона за потребителския кредит, в който като компетентен орган по прилагането му е определена Комисията за защита на потребителите.</p> <p>Съгласно чл. 41, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки следва да гарантират, че компетентните органи отговарят на критериите, определени в чл. 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. относно сътрудничеството между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите. КЗП е компетентен орган по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/2394 за прилагане на Директива 2008/48/ЕО за договорите за потребителски кредит и в този смисъл определянето ѝ за орган за разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници и на кредиторите отговаря на изискванията на европейското законодателство.</p> <p>Разпоредбата на чл. 37 от Директива (ЕС) 2023/2225 изисква по отношение на всички кредитори по смисъла на директивата да се прилагат процедури за разрешение за извършване на дейност и регистрация. Същевременно, за да не се създава двоен режим на разрешение и регистрация, директивата изрично изключва от това изискване следните кредитори, които подлежат на разрешение и регистрация по други нормативни актове:</p>
--	--	--	--	---	--	--

						<p>- банки и клоновете на банки, извършващи дейност на територията на Република България, лицензирани по Закона за кредитните институции (ЗКИ);</p> <p>- финансови институции, които вече са обект на разрешение - това са финансовите институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции;</p> <p>- платежните институции и дружествата за електронни пари - това са тези институции, отпускащи кредити по реда на чл. 21 от Закона за платежните услуги и платежните системи.</p> <p>Законопроектът освобождава посочените по-горе кредитори от изискване за разрешение за дейност и регистрация. Проектът на закон предвижда изискване за разрешение за дейност и регистрация само за тези кредитори, които към момента не са обхванати от изискване за разрешение и регистрация. В съответствие с чл. 37, пара 3 от директивата, проектът на закон освобождава от изискване за разрешение и регистрация доставчиците на стоки и услуги, които са микро, МСП, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания. Проектът на закон въвежда изискване за разрешение за дейност и регистрация за следните кредитори:</p> <p>- небанковите финансови институции, за които дейността по предоставяне на кредит не е съществена по смисъла на ЗКИ, или които не попадат в обхвата на ЗКИ; и</p> <p>- всички търговци на стоки и услуги, които отпускат кредит за закупуване на техни стоки и услуги на разсрочено плащане. Тук попадат и доставчиците на електронни съобщителни услуги. Трябва да се отчита факта, че разпоредбите на проекта на закон ще се</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>прилагат към разнородни кредитори, като: търговски банки; дружества за електронни пари; финансови институции по чл.3а от ЗКИ, за които дейността по предоставяне на кредит е съществена; фирми за бързи кредити; онлайн платформи от типа на “купи сега, плати по-късно”; търговци на стоки и услуги, предоставящи кредит на разсрочено плащане, в т.ч. и онлайн. Не е уместно да се предвидят еднакви изисквания за разрешение и регистрация за тази разнородна група кредитори. Също така, не е уместно разрешението за дейност и регистрация на онлайн платформите, фирмите за бързи кредити, търговците, предоставящи кредит на разсрочено плащане да се извършва от централната банка. БНБ ще продължи да изпълнява тези функции по отношение на финансовите институции по чл.3а от ЗКИ. КЗП ще осъществява функциите за даване на разрешение и регистрация на онлайн платформите, фирмите за бързи кредити и търговците предоставящи кредит на разсрочено плащане. КЗП има значителен опит по прилагане на действащия ЗПК, съчетан с прилагане на хоризонталното законодателство за защита на потребителите. Това е съществено предимство за прилагане на изискванията. Предложеният с проекта на Закона за потребителския кредит регистрационен режим за част от кредиторите, предоставящи потребителски кредити към КЗП не създава паралелна регулаторна рамка спрямо вече действаща уредба по Закона за кредитните институции и Наредба № 26 на БНБ. Адресатите в двата регистъра са различни. Законът за кредитните институции урежда режима на кредитните институции (банките) и финансовите институции по чл. 3а от същият закон, която дейност е свързана с публично привличане на влогове и/или извършване по занятие на дейности по чл. 3а, ал. 1 от ЗКИ, ако една или повече от тези дейности е съществена за финансовата институция.</p>
--	--	--	--	--	--	--

						<p>Предложеният регистър на кредиторите, предоставящи потребителски кредити към КЗП има за цел да запълни празнотата в регулацията, която съществува към момента по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - небанковите финансови институции, които предоставят потребителски кредити и които не са обхванати от режима по ЗКИ; - финансовите институции, които са извън обхвата на чл. За от Закона за кредитните институции; - онлайн платформите, предоставящи потребителски кредит; - търговците предоставящи кредит за продажба на стоки и услуги на разсрочено плащане. <p>Не може да се говори за дублиране на регистрационни режими, а за функционално разграничени режими, съобразени със спецификата на различните кредитори и съществуващия риск. Не е необходимо да се предвиждат изисквания за капитал за кредитори, които работят със собствени средства, както и за кредитори, които действат в спомагателно качество. Освен това, Директива (ЕС) 2023/2225 не съдържа подобно изискване.</p> <p>Въвеждането на единни изисквания за всички кредитори, предоставящи потребителски кредити независимо от това дали действат като кредитори по занятие или предоставят кредит, когато тази дейност не е съществена за тях, или действат в спомагателно качество, без да се отчита факта дали предоставят кредит със собствени или привлечени средства, дали да са търговци, предоставящи кредит за покупка на стоки и услуги на разсрочено плащане, или са онлайн платформи, би било несъразмерно и икономически неоправдано и ще противоречи на разпоредбите на Директива (ЕС) 2023/2225 относно регламентиращи принципа на пропорционалност. Регистрационният режим за кредиторите по проекта на Закон за потребителския кредит също поставя не леки изисквания към кредиторите.</p>
--	--	--	--	--	--	--

2. По отношение на оценката на кредитоспособността на потребителя: Законопроектът възприема прекалено ограничен подход към оценката на кредитоспособността, като я обвързва основно с данните от Централния кредитен регистър (ЦКР). ЦКР предоставя информация за задлъжнялост, но не и за реалната платежоспособност на потребителя. Ефективната оценка изисква комплексен анализ, включващ доходи, заетост, социални и икономически фактори, както и мерки за превенция на измами. КРИБ подчертава необходимостта от разширяване на допустимите източници на информация, при пълно спазване на изискванията за защита на личните данни, както и от равнопоставен достъп до релевантни регистри в условията на дигитализация и трансгранично кредитиране.

В тази връзка дружествата, които извършват дейност по настоящия закон следва да получават от Националната агенция за приходите, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (REGIX), данни от Регистъра на заетостта, както и данни за осигурените лица, включително лични данни и данъчна и осигурителна информация, за целите на оценката на кредитоспособността по Закона за потребителския кредит и Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители.

Приема

Законопроектът предвижда по-строги изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителите, съгласно които оценката на кредитоспособността трябва да отчита интереса на потребителя и да се основава само на необходима и пропорционална информация за приходите и разходите на потребителя и за други финансови и икономически обстоятелства. В съответствие с изискванията на чл.19, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, законопроектът предоставя право на достъп на кредиторите до бази данни, съдържащи информация необходима за оценка на кредитоспособността на потребителите, когато това е предвидено в закон. **Достъпът до такива бази данни ще се предоставя само на кредитори, които са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, и които спазват Регламент 2016/679.** Законопроектът възприема принципа, че личните данни, събрани за оценка на кредитоспособността, не следва да надвишават строго необходимото за извършване на такава оценка и следва да отчитат изискванията на Регламент 2016/679, по-специално принципите за свеждане на данните до минимум, точност и ограничение на съхранението.

Нова редакция на чл. 20 от проекта на закон:

Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.

(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови

					<p>задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.</p> <p>(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.</p> <p>(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.</p> <p>(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.</p> <p>(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.</p> <p>(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен</p>
--	--	--	--	--	---

					на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес. (9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.
			3. По отношение на Годишния процент на разходите КРИБ подкрепя запазването на действащия лимит на годишния процент на разходите, който е доказал своята ефективност. Сериозен проблем обаче представлява неправилната практика по обявяване на цели договори за нищожни, вместо само на клаузите или частта, която надвишава допустимия размер. Това не съответства на действащото право и води до изкривяване на пазарните отношения. Допълнително, законопроектът въвежда нови ограничения за краткосрочни и малки кредити, които не произтичат от Директивата и могат да доведат до изтласкване на легитимни продукти от пазара с негативен ефект върху финансовото включване. КРИБ смята, че следва да се въведе принципът на частична нищожност - нищожно следва да е вземането за сумата, която е над максималния размер на годишния процент на разходите и да се въведат ясни правила, отчитащи спецификата на малките и краткосрочни кредити. Обръщаме внимание, че също така годишният процент на разходите се явява крайно неразбираем за потребителите у нас. Традиционно за потребителя, процентното оскъпяване по кредита е отвлечен критерий без разбираемо практическо значение - това важи както за лихвата, така и за годишния процент на разходите. Нарастващите доходи в страната от 2011 насам не промениха факта, че на пазара е налице сегментация на различните видове кредити и че кредитите в размер до около половината на средния размер на кредита в страната по- често се погасяват предсрочно - независимо дали са отпуснати от банкова, или от небанкова финансова институция. В тази връзка считаме, че ГПР като показател не следва да се прилага при общ размер на кредита до седем минимални работни заплати за страната, като в този случай	Приема по принцип	Предложението противоречи на европейското законодателство за защита на потребителите, в т.ч. и на Директива 93/13/ЕИО относно неравноправни клаузи в договори с потребители. Няма такова нещо като частична нищожност. Директива 93/13/ЕИО указва ясно кога договорът е нищожен в резултат на използване на неравноправни клаузи. Съгласно чл.22, ал. 9 от проекта на закон, клаузи в договор, които надвишават горната граница за годишния процент на разходите по кредита или горната граница на общия разход по кредита се считат за нищожни. Предложената разпоредба е в съответствие с изискванията на Директива 93/13/ЕИО. При прилагане на ЗЗП, компетентният съд ще прецени дали договорът може да се прилага без нищожната клауза или не би могъл. По отношение на предложението, съгласно което ГПР като показател да не се прилага при общ размер на кредита до седем минимални работни заплати за страната: Законопроектът въвежда горна граница на общите разходи по кредита за кредитите със срок за погасяване до един месец и със срок за погасяване до три месеца и за кредитите на стойност до три минимални работни заплати. Приема предложението със следната редакция на чл. 22 ал.5 и ал.6 Чл.22 (5) Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на

			<p>реален измерител следва да бъде общият разход по кредита, който да бъде ограничен.</p>		<p>законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите по ал.6</p> <p>(6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително 2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.”
			<p>4. По въпроса за правото на кредитополучателя да получи екземпляр от договора за кредит</p> <p>КРИБ смята, че предвиденото в чл. 26, ал. 2 от законопроекта право на потребителя по писмено искане да получава копие от договора за кредит и приложенията към него за продължителен период след прекратяване на договора не се основава на изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 и представлява необосновано и непропорционално разширяване на потребителските права, като на практика превръща публичноправното задължение на кредиторите за съхраняване на документи по ЗМИП в дългосрочно частноправно задължение за предоставяне на договори извън рамките на действаща облигационна връзка; подобен подход не се съдържа нито в действащото национално право, нито в приложимата съюзна нормативна рамка, които последователно обвързват правото на потребителя да получи екземпляр от договора или погасителен план с етапите на договаряне, сключване и изпълнение на договора, но не и с периода след неговото прекратяване, поради което</p>	<p>Не приема</p>	<p>Разпоредбата е необходима поради следните причини: В практиката по прилагане на действащия ЗПК, потребителите често не получават повторно екземпляри от своите договори, което възпрепятства защитата им по съдебен ред. Целта на предложената разпоредба е да се укрепи позицията на потребителя като се избегне злоупотреба от страна на кредитора. Подобно задължение за кредиторите не само ще възпира кредиторите от използване нелоялни търговски практики, но и ще подпомогне съда при изпълнение на неговите задължения за извършване на служебна проверка за неравноправност на клаузите на договора за потребителски кредит. Това задължение се основава на Решение на Съда на ЕС по дело C-326/22 с което е прието, че чл.16, параграф 1 от Директива 2008/48/ЕО трябва да се тълкува в смисъл, че потребителят може да изисква от кредитора копие от договора за потребителски кредит, както и цялата информация относно погасяването на кредита, която</p>

			КРИБ предлага разпоредбата на чл. 26, ал. 2 да отпадне и да се възприеме уредбата по чл. 26, ал. 3 от законопроекта.		не се съдържа в самия договор, но е необходима относно погасяването на кредита. Освен това, съгласно Директива 93/13/ЕИО, съдът е длъжен да извърши служебна проверка на договора с общи условия за наличието на неравноправни клаузи. В случай, че съдът не разполага с договора, тази проверка няма да може да се извърши, което ще съставлява нарушение на директивата.
			5. Относно правилата за реклама: КРИБ подкрепя изискването рекламата да бъде ясна и незаблуждаваща, но смята, че част от предложените формулировки и забрани са непропорционални и неподходящи за българските условия. Някои текстове създават риск от погрешно възприемане от потребителите и дори могат да улеснят измами. Забраната за акцентиране върху бързината и лекотата на процеса ограничава легитимната конкуренция и не отчита, че тези характеристики често са резултат от по-добра организация и дигитализация. Необходимо е по-гъвкаво регулиране, особено в дигитална среда.	Не приема	Предложеният законопроект въвежда коректно изискванията на чл. 8 на Директива (ЕС) 2023/2225. Разпоредбите на чл. 8, параграф 1 от директивата относно съдържанието на реклама в договорите за кредит имат максимален характер и следва да бъдат въведени от всички държави членки. Това включва и конкретно изискване към рекламата за договорите за кредит да съдържа предупреждение за информиране на потребителите, че вземането на кредит струва пари, чрез използване на изрази „Внимание! Вземането на кредит струва пари“ или друг подобен израз. Същото се отнася и по отношение на изискванията за представяне на рекламата за потребителски кредит, както и задължението за конкретизиране на рекламата с представителен пример. Разпоредбата на чл. 8, параграф 7 на директивата забранява изрично следните реклами за потребителски кредит, които: - насърчават потребителите да търсят кредит, като твърдят, че кредитът ще подобри финансовото положение на тези потребители; - посочват, че действащите договори за кредит или регистрираните кредити в бази данни оказват слабо или не оказват никакво влияние върху оценката на молбата за кредит; - погрешно твърдят, че кредитирането води до увеличаване на финансовите ресурси, представлява заместител на спестяванията или може да повиши жизнения стандарт на потребителя. Посочените по-горе изисквания на Директива (ЕС) 2023/2225 имат максимален характер и следва да

						<p>бъдат въведени в националното законодателство. Разпоредбата на чл. 8, параграф 8 на Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя опция на държавите членки да забранят реклама за потребителски кредит, която подчертава лекотата или бързината, с която може да се получи кредит. Законопроектът използва предоставената опция за забрана на тази реклама тъй като съставлява ефективна мярка в борбата с високата задлъжнялост на потребителите и ще допринесе за осигуряване на по-високи нива на прозрачност и информираност у потребителите. Подчертаването на лекотата и бързината с която може да се получи кредит води до необмислено вземане на решение за кредит, в т.ч. и за заемане на по-големи суми отколкото са реално необходими, често въвежда в заблуждение чрез спестяване на информация и неясни условия; стимулира вземането на кредити с убеждението, че то ще подобри финансовото положение. Предвид гореизложеното, не подкрепяме това предложение.</p>
11.	14.01.2026г. официално	„Сдружени е за правна помощ на потребител ите“	Не е приложимо	<p>1. На първо място, уредбата в Законопроекта на въпроса за годишния процент на разходите:</p> <p>1.1. В чл. 22 ал.5 е отразено досегашното достижение в законодателството в областта на защита на потребителите, че ГПР не може да е повече от ПЕТКРАТНИЯ размер на законната лихва. Трябва да се вземе предвид, че това положение беше прието през 2014 година като компромис с интересите на потребителите и практиката на ВКС към този момент, която предвиждаше, че възнаградителна лихва над ТРИКРАТНИЯ размер на законната лихва противоречи на добрите нрави. За да можем да се приближаваме към развитите държави от ЕС, трябва да вървим към намаляване на допустимия максимален размер на ГПК, а не към неговото увеличаване.</p> <p>1.2. В контекста на казаното по-горе, следва да бъде посочено, че разпоредбата на чл. 22, ал. 6 е изцяло неприемлива. Тя не само не приближава правното и икономическо положение на потребителите към това в развитите държави от ЕС, но ни връща в най-тъмните за българските потребители времена.</p>	Не приема	<p>Предложението не отчита административните разходи за обработка на кредита и особено тези разходи при краткосрочните кредити със срок на погасяване до 1 месец и до 3 месец Предложението не отчита също и административните разходи на кредиторите при кредити на стойност до три минимални заплати.</p> <p>Законопроектът въвежда горна граница на общите разходи по кредита за кредитите със срок за погасяване до един месец и със срок за погасяване до три месеца и за кредитите на стойност до три минимални работни заплати.</p> <p>Чл.22, ал.5: Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на</p>

				<p>Разпоредбата на ал. 6 предвижда, че:</p> <p>(6) Общите разходи по кредита за договори за кредит, при който кредитът трябва да бъде погасен в срок до три месеца не могат да бъдат по-високи от:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от един месец; 2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца. <p>Изчислено на годишна база 20% за един месец е ГПР от 240 %. Изчислено на годишна база 30% за три месеца е ГПК от 120%.</p> <p>Вместо да се ограничи размера на разходите по кредита се нарушава изискването на ал. 1 от чл. 31 на Директива (ЕС) 2023/2225 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 2008/48/ЕО, съгласно който: “Държавите членки въвеждат мерки за ефективно предотвратяване на злоупотребите и за гарантиране, че на потребителите не могат да се начисляват прекомерно високи лихвени проценти, годишни проценти на разходите или общи разходи по кредита, например установяване на максимални размери.”</p> <p>Макар в случая по-ниските на пръв поглед стойности да могат да заблудят, че целта е именно изпълнение на това задължение, то след извършването на две прости математически операции става ясно, че не само че не се изпълнява задължението, а се създават такива стойности, на които дори “лихвари” биха завидели.</p> <p>Проблемът се установява, когато предвидените уж „по-ниски проценти“ се умножат по месеците, за да се види какъв всъщност е процентът на годишна база.</p> <p>Тоест, при предвидени 20% за задължения по договори за кредит, които следва да се погасят в рамките на един месец се получава следното уравнение: 20% по 12 месеца = 240 %. Това означава, че ГПР-то по тези кредити всъщност би се равнявало на 240 %. Очевидно става по този начин, че Директивата</p>		<p>Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите по ал.6.</p> <p>Нова редакция на чл. 22, ал.6:</p> <p>Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително; 2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.”
--	--	--	--	---	--	--

				<p>не само не е транспонирана така, че да бъде спазено въведеното задължение, а и се узаконява една форма на лихварство. Огромен процент се получава и при подобно изчисление за договорите които следва да се погасят в рамките на три месеца – 120%.</p> <p>Тук следва да се отбележи, че новопредвидената разпоредба влиза в противоречие с дългогодишната уредба на националния законодател по отношение на максималната стойност на годишния процент на разходите, както и в противоречие със съдебната практика в страната.</p> <p>Следва изрично да се заяви, че съдебната практика до приемане на уредбата през 2014 г. не допускаше ГПР в такива размери и съответно договорите бяха обявявани за недействителни, т.е. законът и Съдът изпълняваха роля на защита от последна инстанция за българските потребители.</p> <p>Както в настоящата редакция на ЗПК, макар и компромисна, така и в проектозакона с разпоредбата на чл. 22, ал. 5 се предвижда, че годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на МС на Република България (т.е. последния е около 65%). Сравнението на двете алинеи на чл. 22 от проектозакона води до заключението, че ал. 6 от същия член въвежда неоправдана и несправедлива разлика в размерите на годишния процент на разходите за кредитите, които се погасяват за един, за три месеца и спрямо тези, които се погасяват за над три месеца. Тази разлика е възмутително неоправдана, тъй като разходите по кредита на потребител, ползващ отпуснатата му сума за по-кратък период, е почти четири пъти по-голяма от разходите, които би дължал един потребител, ползващ сумата над три месеца. Това - при положение, че по-краткосрочният заем (от един месец) носи много по-малък риск за търговеца, отколкото по-дългосрочният (от една година), въпреки това е 5 пъти по-скъп от най-скъпия дългосрочен заем.</p> <p>В този смисъл настояваме чл. 22, ал. 6 от проектозакона да отпадне изцяло.</p>		
--	--	--	--	--	--	--

			<p>2. По отношение на чл. 22, ал. 10 от проектозакона: Разпоредбата предвижда, че: „при плащания по договори, съдържащи клаузи, които са обявени за нищожни по ал. 9, надвзетите средства над прага по ал. 5 и ал. 6 се удържат при последващи плащания по кредита.“ Това е задължителен механизъм на прихващане (сетълмент чрез намаляване на бъдещи вноски), а не изрично право на потребителя да получи незабавно връщане. Ако кредиторът може да задържа надвзетото до бъдещи вноски, това може да намали възпиращия ефект (кредиторът ползва „безлихвен заем“ от потребителя до следващите падежи, а при прекратяване/предсрочност – може да не последва прихващане изобщо). Разпоредбата противоречи и на Директива 93/13/ЕИО. Тук стандартът е по-строг. По чл. 6(1) неравноправните клаузи не обвързват потребителя, а националният съд трябва да осигури възстановяване на фактическото и правното положение, в което би бил потребителят, ако клаузата не е съществувала. СЕС в константната си практика изрично подчертава, че след установяване на неравноправност последицата по принцип е реституция – връщане към положението „сякаш клаузата не е съществувала“. С предвидената разпоредба се поставят допълнителни условия, утежняващи положението на потребителите и създаващи значителна неяснота. Поставя се въпросите: Как следва да се процедира в случаите, в които няма последващи вноски? Ще имат ли право потребителите да получат даденото/платеното, когато законът не им дава пряко такава възможност? В този смисъл настояваме чл. 22, ал. 10 от проекта на закон да отпадне изцяло.</p>	<p>Приема частично</p>	<p>Съгласно Директива 93/13/ЕИО относно неравноправни клаузи в договори с потребители, когато дадена клауза в договор с общи условия с потребител е обявена за неравноправна, това не води до нищожност на договора. В случай, че договорът може да се прилага без тази клауза, договорът продължава да действа. Предвид на това, в чл. 22, ал.10 накрая е добавен израз „ако има такива“, т.е. в случай че договорът продължава да действа и има последващи плащания по него.</p> <p>Чл. 22 (10) При плащания по договори, съдържащи клаузи, които са обявени за нищожни по ал. 9, надвзетите средства над прага по ал. 5 и ал. 6 се удържат при последващи плащания по кредита, ако има такива.</p>
			<p>3. На трето място, следва да бъде разгледана и разпоредбата на чл. 20 от проекта на закон. Достъпът до информация от „външни източници“, включително достъпа до лични данни следва да се осъществява съобразно правилата на Регламент (ЕС) 2016/679, който изисква предварително съгласие от страна на потребителя за достъп и обработка на лични данни във всеки конкретен случай (член 6 от същия), както и предоставянето на информация за данните, които се обработват, периода, за който се обработват и целите за</p>	<p>Приема</p>	<p>Законопроектът предвижда по-строги изисквания за оценка на кредитоспособността на потребителите, съгласно които оценката на кредитоспособността трябва да отчита интереса на потребителя и да се основава само на необходима и пропорционална информация за приходите и разходите на потребителя и за други финансови и икономически обстоятелства. В съответствие с изискванията на чл.19, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, законопроектът предоставя право на достъп на кредиторите до бази</p>

обработката им (член 13 от същия) при съобразяване на заложените в регламента принципи (член 5 от същия).

Нещо повече, съображение (55) от Директива (ЕС) 2023/2225 се позовава на Насоките от 29 май 2020 г. на Европейския банков орган относно предоставянето и наблюдението на кредити, съдържащи следните изисквания:

т. 88. Ако информацията и данните не са леснодостъпни, институциите и кредиторите следва да събират необходимата информация и данни от кредитополучателя и/или трети страни, включително съответните бази данни, когато това е уместно. За събирането на информация и данни за кредитополучателя от трети страни институциите и кредиторите следва да гарантират, че са изпълнени изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.

т. 89. Преди да извършат такива проучвания с трети страни във връзка с личните данни на кредитополучателя, институциите и кредиторите следва да гарантират, че са изпълнени изискванията, по специално по отношение на информирането и искането на разрешение от кредитополучателя, на Регламент (ЕС) 2016/679.

С оглед гореизложеното, следва да бъде заключено, че в законопроектът следва да се съдържа уредба, предвиждаща възможност за достъп до лични данни при осъществяване на оценката за кредитоспособност, който да е обвързан с процедурата, предвидена в Регламент (ЕС) 2016/679, включително и с получаване на предварително изрично съгласие за достъп и обработка на лични данни и то само във връзка със заявено желание за отпускане на кредит.

Нещо повече, считаме, че следва да бъдат предвидени и два режима на достъп до лични данни на потребители – първият, когато се осъществява достъп и се обработват лични данни от банкова институция и вторият – когато се осъществява достъп и се обработват лични данни на небанкова финансова институция, каквито са дружествата, предоставящи т.нар. “бързи кредити”.

Това е така, защото при осъществяване на достъп и обработка на лични данни от банкова институция е налице изключително засилен държавен контрол от страна на БНБ, а и не само. Докато при останалите финансови институции сме изправени пред опасността търговски дружества, да използват лични данни на потребители, без да е направено искане за това, без да е дори да е

данни, съдържащи информация необходима за оценка на кредитоспособността на потребителите, **когато това е предвидено в закон**. Достъпът до такива бази данни ще се предоставя само на кредитори, които са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор, и които спазват Регламент 2016/679. Законопроектът възприема принципа, че личните данни, събрани за оценка на кредитоспособността, не следва да надвишават строго необходимото за извършване на такава оценка и следва да отчитат изискванията на Регламент 2016/679, по-специално принципите за свеждане на данните до минимум, точност и ограничение на съхранението.

Нова редакция на чл.20 от проекта на закон:

Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.

(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.

(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация,

			<p>направено искане за отпускане на кредит, както за предоставянето на тези лични данни на трети лица в случаи на прехвърляне на вземания.</p> <p>Поради което и следва да бъде предвидена задължение за представяне на нотариално заверена декларация-съгласие за обработка на лични данни, когато се иска отпускане на потребителски кредит от небанкова финансова институция, за може да последната да се снабди с достъп до лични данни и същите да бъдат законосъобразно обработвани.</p>		<p>получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.</p> <p>(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.</p> <p>(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.</p> <p>(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.</p> <p>(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.</p> <p>(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.</p> <p>(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.</p> <p>Считаме, обаче, че предложението, съгласно което да се предвиди задължение за потребителите за</p>
--	--	--	--	--	--

						представяне на нотариално заверено декларация противоречи на изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 и на Директива (ЕС) 2023/2225, поради което не може да бъде подкрепено.
12.	14.01.2026г. официално	Асоциация за отговорно небанково кредитира не	Не е приложимо	<p>1. По въпроса за необходимостта от изцяло нов закон</p> <p>Преди всичко поставяме въпроса доколко е необходим изцяло нов закон, който да урежда наново въпроси, по които има натрупан значителен опит. Законът за потребителския кредит е в сила от 2010 година и за петнадесет години по прилагането му е налице изобилна практика на регулаторите и съда, част от която е практика със задължителен характер.</p> <p>Известна слабост на действащия Закон за потребителския кредит е фактът, че той няма кодифициращ характер на материята за потребителското кредитиране. Част от приложимите норми относно материята на отпускането на заемни средства на потребители се съдържат в Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние. Уредбата на потребителското кредитиране е намерила място и в Закона за кредитните институции, Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители, Закона за защита на потребителите, а също и в няколко Наредби на Българската народна банка, в частност Наредба 26 за финансовите институции и Наредба 22 за Централния кредитен регистър, в Закона за електронното управление, Закона за мерките за изпиране на пари и др.</p> <p>Структурата на действащия Закон за потребителския кредит не е образец за прецизност, но е вече позната както за участниците в търговския оборот, така и за правоприлагащите органи. Считаме, че приемане на изцяло нов Закон за потребителския кредит, който отново няма да има кодифициращ характер за материята и който на места влиза в колизия с останалата действаща правна рамка не е далновидно от законотворческа гледна точка. В проекта са налице множество решения, които не отчитат вече съществуващи правни институти и несъобразяването на вече действащото право по същество ще доведе до нежелани от законодателя резултати.</p>	Не приема	<p>Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа редица нови моменти в сравнение със сега действащия Закон за потребителския кредит, което налага изготвянето на нов Закон за потребителския кредит. Разширява се приложното поле на директивата по отношение на договори за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кредит, чийто общ размер не надвишава 100 000 EUR; - кредит, чиито общ размер е по-малък 200 евро; - кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси; - кредит, чийто общ размер надвишава 100 000 евро, които не са обезпечени нито с ипотека, нито с друго сравнимо обезпечение върху недвижим имот, използвано обичайно в дадена държава членка, нито с право, свързано с недвижим имот, когато целта на тези договори за кредит е ремонт на жилищен недвижим имот; - разсрочени плащания, при които трета страна, а не доставчика на стоки или услуги предоставя разсрочено плащане; - въвежда се нова регламентация на защита на потребителите при продажбите с разсрочено плащане „Buy now pay later“. - изискванията към кредиторите и кредитните посредници ще се прилагат към онлайн платформите; - разширяват се задълженията на кредиторите и на кредитните посредници за договор за кредит по отношение предоставянето на преддоговорната информация на потребителите; <p>Нови задължения към кредиторите и кредитните посредници относно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предоставяне на обща информация;

						<ul style="list-style-type: none"> - съдържанието на търговските съобщения и на рекламата като е предвидено изискване за информиране на потребителите относно поетия от тях ангажимент, произтичащ от сключването на договор за кредит; - предоставяне на съвети на потребителите; - разширяват се задълженията на кредиторите по отношение на свързаните продажби и на пакетните продажби; - забрана за използване на обвързващи практики; <p>Директивата съдържа свършено нови изисквания относно издаване на разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор на кредитори, които не са кредитни институции и на кредитни посредници по потребителски кредити;</p> <ul style="list-style-type: none"> - изискване на създаването на регистър на кредитните посредници за потребителски кредити; - създаване на регистър на кредиторите, които не са включени в регистъра по чл.3а от ЗКИ. <p>Нови изисквания към кредитните посредници ; Допълнителни изисквания към кредиторите Разширява се персоналният обхват на закона, който ще обхваща нови кредитори като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - онлайн платформите; - предоставяне на кредит на разсрочено плащане, в т.ч. и онлайн; - кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които те предлагат. <p>Въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 налага определяне на компетентен орган за даване на разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници и на кредиторите. Съгласно чл. 41 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират, че компетентни органи по смисъла на директивата могат да бъдат :</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>- компетентни органи съгласно определението за тях в член 4, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета (29); или;</p> <p>- органи, различни от компетентните органи, посочени в буква а), при условие че националните законови, подзаконови или административни разпоредби изискват тези органи да си сътрудничат с компетентните органи, посочени в буква а), когато това е необходимо с оглед на изпълнението на задълженията им съгласно настоящата директива.</p> <p>В тази връзка, при определянето на „компетентни органи“ буква „а“ от същата разпоредба съдържа изрична препратка към чл. 4, т. 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010. Съгласно чл. 4, т. 2, подточка vii от Регламент (ЕС) № 1093/2010, понятието „компетентни органи“ обхваща „органите и институциите“, посочени в чл. 20 от Директива 2008/48/ЕО. Директива 2008/48/ЕО е въведена в българското законодателство чрез Закона за потребителския кредит, в който като компетентен орган по прилагането му е определена Комисията за защита на потребителите.</p> <p>Съгласно чл. 41, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки следва да гарантират, че компетентните органи отговарят на критериите, определени в чл. 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. относно сътрудничеството между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите.</p> <p>Комисията за защита на потребителите е компетентен орган по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/2394 за прилагане на Директива 2008/48/ЕО за договорите за потребителски кредит и в този смисъл определянето ѝ за орган за разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници и на кредиторите отговаря на изискванията на европейското законодателство.</p>
--	--	--	--	--	--	--

						<p>Всички кредитори, предоставящи потребителски кредит следва да бъдат обхванати от режим на разрешение, регистрация и надзор. Това включва и кредиторите, действащи в спомагателно качество. Финансовите институции, които не се регистрирани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ следва да бъдат обхванати от изискването за разрешение и регистрация. Това изискване ще се прилага и по отношение на търговците, действащи като кредитори в спомагателно качество;</p> <p>Нови изисквания за разрешение за дейност, регистрация и надзор за кредитните посредници за потребителски кредит.</p> <p>Видно е, че въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 е свързано с многобройни промени, касаещи нейния персонален и материален обхват, което налага приемането на нов Закон за потребителския кредит.</p>
				<p>2. По въпроса за условията и реда за регистриране на кредиторите, предоставящи потребителски кредит и контрола върху тях</p> <p>Намираме новопредложената уредба за регистриране на кредитори като флагрантен пример за нежелания от законодателя резултат при реципиране на нормите на Директивата. Считаме, че разпоредбите на чл. 1, ал. 1, т. 3 от законопроекта и на цялата Глава Шестнадесета трябва да бъдат сериозно преосмислени. Законодателят е направил опит да реципира чл. 37 от Директивата.</p> <p>Европейската правна рамка е очертала задължение на държавите членки да гарантират, че по отношение на кредиторите се прилагат адекватни процедури по даване на решение за извършване на дейност. Предвидено е изключение в два случая - за институции, за които вече има ред въз основа на други общоевропейски актове - кредитни институции, платежни институции и дружества за електронни пари; и във втория случай - за кредитори, чиито източник на приходи не е тази дейност - когато отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги без лихва или с минимални такси.</p>	Не приема	<p>Съгласно чл. 41 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират, че компетентни органи по смисъла на директивата могат да бъдат :</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентни органи съгласно определението за тях в член 4, точка 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета (29); или; - органи, различни от компетентните органи, посочени в буква а), при условие че националните законови, подзаконови или административни разпоредби изискват тези органи да си сътрудничат с компетентните органи, посочени в буква а), когато това е необходимо с оглед на изпълнението на задълженията им съгласно настоящата директива. <p>В тази връзка, при определянето на „компетентни органи“ буква „а“ от същата разпоредба съдържа изрична препратка към чл. 4, т. 2 от Регламент (ЕС) № 1093/2010. Съгласно чл. 4, т. 2, подточка vii от Регламент (ЕС) № 1093/2010, понятието „компетентни органи“ обхваща „оргните и институциите“, посочени в чл. 20 от Директива</p>

<p>В обсъждания законопроект обаче е залегнало съвсем различно правило. В действащото българско законодателство има режим, който определя ред за даване на решение за извършване на дейностите, обхванати от правилата на Директивата - чл. За от Закона за кредитните институции и Наредба 26 на БНБ. Действащото право предвижда отпускане на кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове и за извършване на дейностите по финансов лизинг и гаранционни сделки да се извършва от търговски дружества с внесен капитал от поне един милион лева. Уредени са изисквания към управлението и организацията на дейността на тези дружества.</p> <p>Вместо да зачете вече действащия режим, законодателят напълно го е игнорирал. В чл. 60, ал. 3 от проекта е заложено, че „за извършване на дейност за предоставяне на потребителски кредит като кредитор лицето следва да е вписано в регистър, воден от Комисията за защита на потребителите“.</p> <p>В законопроекта финансовите институции по чл. За от ЗКИ са механично очертани в кръга на институциите, за които е предвидено изключение и не е необходимо вписването в новия регистър по чл. 60, ал. 3 от законопроекта. По същество с този проект законодателят е направил стъпка назад в уреждането на материята по потребителското кредитиране. Целта на директивата не е вратата за предоставяне на потребителски кредити като основно занятие да бъде отворена за всякакви лица. В чл. 37 от Директивата ясно е маркирана целта ѝ, а именно - ако не е налице такъв, да бъде създаден ред, който максимално да гарантира интересите на потребителите.</p> <p>Обръщаме внимание, че със създаването на изцяло нов ред за регистриране на кредитори, предоставящи потребителски кредит, нито се постигат целите на Директивата, нито се спазват разпоредбите ѝ. В чл. 37 от Директивата е заложено изискване да са налице адекватни процедури на национално ниво. Такива в Република България са налице - чл. За от ЗКИ и Наредба 26 на Българска народна банка. Намираме, че за надлежното реципиране на Директивата не е необходимо създаването на изцяло нов ред, който да дублира вече съществуващия и не такова е изискването на Директива 2023/2225. Считаме, че само по себе си съществуването на два отделни режима, регулиращи по различен начин едни и същи обществени отношения, сериозно застрашава правната сигурност и</p>	<p>2008/48/ЕО. Разпоредбите на Директива 2008/48/ЕО са въведени в българското законодателство чрез Закона за потребителския кредит, в който като компетентен орган по прилагането му е определена Комисията за защита на потребителите.</p> <p>Съгласно чл. 41, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки следва да гарантират, че компетентните органи отговарят на критериите, определени в чл. 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. относно сътрудничеството между националните органи, отговорни за прилагането на законодателството за защита на потребителите. Комисията за защита на потребителите е компетентен орган по смисъла на Регламент (ЕС) 2017/2394 за прилагане на Директива 2008/48/ЕО за договорите за потребителски кредит и в този смисъл определянето ѝ за орган за разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници и на кредиторите отговаря на изискванията на европейското законодателство.</p> <p>В действащото законодателство, в частност в Закона за кредитните институции (ЗКИ), е предвиден регистрационен режим за финансовите институции, които по занятие предоставят кредит, когато тази дейност е съществена за тях. Същевременно, в действащото законодателство липсва правен режим за разрешение, регистрация и надзор за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лицата, предоставящи кредит на потребители, когато дейността по предоставяне на кредит не е съществена за тях; - доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество като предоставят кредит за закупуване на техни стоки и услуги. <p>Не може да се приеме, че предвиденият в чл. За от ЗКИ регистрационен режим е приложим за всички кредитори обхванати от проекта на закон. На първо място, далеч не всички кредитори обхванати от ЗПК извършват дейността „кредитиране“ по занятие, или когато тази дейност е съществена за тях по критериите</p>
---	--

противоречи на Закона за нормативните актове и основните нормотворчески принципи. В тази връзка призоваваме законодателя да преосмисли изцяло Глава Шестнадесета и нови правила за регистриране на кредитори изобщо да не се приемат. Намираме, че предвид вече съществуващия ред у нас за надлежното реципиране на чл. 37 от Директивата е достатъчно в чл. 3а от ЗКИ да се създаде нова ал. 11, която да предвижда изключение, че „разпоредбите на този член не се прилагат за доставчици на стоки и услуги, които са микро, малки и средни предприятия, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които предлагат, когато кредитът се предоставя без лихва и само с ограничен размер на таксите, дължими от потребителя за забавени плащания“.

на БНБ. Такива са т.н. фирми за бързи кредити, онлайн платформите, доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, доставчиците на електронни съобщителни услуги.

Освен това, трябва да се прави разлика между кредитори, които предоставят кредит със заемни средства и такива, които предоставят кредит със собствени средства. Не може към тези съществено различни кредитори да се прилагат еднакви изисквания, най-малкото защото рисковете за потребителите в различните случаи са различни. Също така, не е необходимо от изискване за разрешение, регистрация и надзор да бъдат обхванати следните кредитори предоставящи потребителски кредит:

- банки и клоновете на банки, извършващи дейност на територията на Република България, лицензирани по Закона за кредитните институции;
- финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции;
- платежните институции и дружествата за електронни пари, отпускащи кредити по реда на чл. 21 от Закона за платежните услуги и платежните системи.

Директива (ЕС) 2023/2225 изрично изключва прилагането на изискването за разрешение, регистрация и надзор към тези кредитори, които вече са обхванати от такова изискване на европейско ниво. Това са банките, платежните институции и дружествата за електронни пари, отпускащи кредити по реда на чл. 21 от ЗПУПС. Европейският законодател е предвидил, че не е необходимо да се подлагат на втори режим на разрешение и регистрация тези кредитори, които са обхванати от такъв режим – да не се дублират изискванията.

Проектът на ЗПК добавя към изключенията от изискването за разрешение, регистрация и надзор и финансови институции, вписани в регистъра по чл. 3а от Закона за кредитните институции.

Обръщаме внимание и на обстоятелството, че регистрационният режим по предложения законопроект за потребителския кредит крие една сериозна опасност: достъп до регистрите и базите данни като Централния кредитен регистър и др. Изключително опасно е лица, за които няма достатъчно гаранции, че разполагат с организационния, финансов и професионалния ресурс да извършват сложна дейност като потребителското кредитиране, да имат достъп до регистрите, които първоначалният администратор поддържа. В тази връзка отново използваме възможността да апелираме законодателят да преосмисли решението си да предостави възможност на Комисията за защита на потребителите да поддържа регистър на кредиторите и да предостави тази дейност изключително в правомощията на Българската народна банка, както е и към настоящия момент.

Не може да се приеме, че изискванията към всички кредитори следва да бъдат еднакви. Изискванията за разрешение, регистрация и надзор са различни към различните категории кредитори, предоставящи потребителски кредит. Изискванията са различни спрямо :

- банките;
- платежните институции и дружествата за електронни пари;
- финансовите институции по чл.3а от ЗКИ, да които дейността е съществена по критериите на БНБ;
- фирмите за бързи кредити;
- онлайн платформите;
- доставчиците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които те предлагат.

Съгласно изискванията на Директива (ЕС) 2023/2225, само кредитори, които са обхванати от изискване за разрешение, регистрация и надзор да имат достъп до съответната база данни, т.е. до ЦКР на БНБ. Проектът на закон въвежда коректно това изискване.

Едва ли е необходимо БНБ да бъде компетентен орган за разрешение, регистрация и надзор на доставчиците на електронни съобщителни услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество. И още по малко на търговците на стоки и услуги, действащи като кредитори в спомагателно качество като отпускат кредит за продажба на стоки и услуги на разсрочено плащане.

Съгласно предложената редакция на чл.20, ал.9 от проекта на закон

(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.

Трябва да се има предвид ,че съгласно чл. 25 (5) от Закона за Националната агенция за приходите „Търговските банки и клоновете на чуждестранните

		<p>банки получават от Националната агенция за приходите, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (REGIX), данни от Регистъра на заетостта, както и данни за осигурените лица, включително лични данни и данъчна и осигурителна информация, за целите на оценката на кредитоспособността по Закона за потребителския кредит и Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители“.</p> <p>Ако е необходимо, със закон може да се предостави достъп и на други кредитори до тази база данни, при условие че се спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО. Органът, който администрира съответната база данни, на основание предвидено в закон ще може да предоставя достъп до такива данни при спазване изискванията на Регламент 2016/679.</p>
<p>2.1. Ако все пак законодателят намери за редно да има регистър към Комисия за защита на потребителите, намираме за разумно правила за регистриране да са налице за чуждестранните кредитори, които възнамеряват да осъществяват дейност в Република България и които ще попаднат в обхвата на правомощията на Комисията за защита на потребителите. Правила могат да бъдат заложили в различни аспекти - или като регистрация, или като контролен режим, или като основание за искане на съответните достъпи до бази данни, които да подпомогнат оценката на кредитоспособността. Обръщаме внимание, че не намираме за необходимо да има нова регистрация с разрешителен характер, тъй като целта на Директивата е трансграничното предоставяне на кредити да бъде максимално лишено от излишна административна тежест. Като удачен вариант виждаме заявяване за осъществяване на дейността в съответната държава на база вече издаденото разрешение в друга държава членка - подобно на паспортизацията по Закона за предоставяне на платежни услуги и платежни системи и Директива 2015/2366. Обръщаме се с молба да бъде ясно</p>	<p>Не приема</p>	<p>Директива (ЕС) 2023/2225 не възприема принципа на взаимното признаване на разрешение за дейност и регистрация, извършени от компетентен орган на една държава членка в други държави. Това означава, че кредитори, или кредитни посредници, получили надлежно разрешение за дейност, регистрирани от компетентен орган в друга държава членка не могат да оперират автоматично на българския пазар. За да оперират на българския пазар, тези кредитори, и кредитни посредници следва да получат разрешение и да бъдат регистрирани от българския компетентен орган.</p> <p>Предвид гореизложеното, не е необходимо в проекта на закон да се предвиждат разпоредби относно приложимото право. При трансгранично предоставяне на кредит приложимо ще бъде българското право относно изискванията за компетентен орган, разрешение, регистрация и</p>

разрешен и въпросът за контролната дейност спрямо дружествата, извършващи трансгранично дейност в обхвата на бъдещия закон - приложимо право, компетентен орган, санкционни правила. В предложения законопроект не е налице изрично решение на този въпрос - отговорността е разделена за физически лица, еднолични търговци и юридически лица, но липсва уточнение дали задълженията и санкционните разпоредби са приложими спрямо чуждестранни лица.		надзор. За разлика от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, Директива (ЕС) 2023/2225 не предвижда паспортизация. Предложението противоречи на Директива (ЕС) 2023/2225 поради което не може да бъде прието.
2.2. Наред с това използваме възможността да отправим следното предложение: Апелираме към законодателя да преосмисли минималния праг по чл. 4 от Наредба 26 на Българска народна банка от 1 000 000 лева внесен капитал. Изискването е от 2014 година и не е актуализирано независимо от сериозните инфлационни процеси, настъпили в последните 11 години. В Република България има над 200 регистрирани финансови институции по чл. 3а от Закона за кредитните институции, което затруднява работата на регулатора и не гарантира зачитане на правата на потребителите в максимална степен. В тази връзка апелираме със Законопроекта за потребителски кредит да бъде извършена промяна и на чл. 3а от ЗКИ в посока законодателно уреждане на минимален праг на внесен капитал за регистриране като финансова институция на 1 500 000 евро. По този начин ще се гарантира, че дейностите по потребителско кредитиране, лизинг, факторинг, форфетинг ще се извършват само от дружества, които са достатъчно капиталово обезпечени и с реален ресурс да гарантират професионализъм при извършване на дейността. Считаме, че така в много по - голяма степен ще бъде постигната целта на чл. 37 от Директивата да се прилагат адекватни процедури за извършване на дейност, отколкото с режима на регистрация към Комисия за защита на потребителите.	Не приема	Предложението е извън обхвата на обществената консултация и от компетенциите на БНБ и касае изискванията за регистрация на кредиторите по смисъла на чл.3а от Закона за кредитните институции.
3. По отношение на оценката на кредитоспособността Едно от изискванията на Директива 2023/2225 е държавите членки да изискват от кредиторите извършването на обстойна оценка на кредитоспособността на потребителя преди сключването на договор за кредит. Директивата подчертава, че оценката на кредитоспособността се базира на подходяща и точна информация относно доходите и разходите на потребителя, както и относно	Приема	Разпоредбите на чл.20 и 21 от проекта на закон въвеждат коректно това изискване на Директива 2023/2225. Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и

други финансови и икономически обстоятелства (чл. 18 от Директивата). Самата Директива 2023/2225 посочва, че при трансгранично предоставяне на кредити, достъп до базите данни, използвани за оценка на кредитоспособността на потребителите следва да бъде даван на недискриминационен принцип (чл. 19 от Директивата).

икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.

(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.

(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация, получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.

(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.

(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.

(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към

				<p>Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.</p> <p>(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.</p> <p>(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.</p> <p>(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.</p> <p>Чл. 21. (1) В случаите на трансгранично предоставяне на кредит, кредиторите от други държави членки на Европейския съюз, получават достъп до, и използват информацията, съдържаща се в Централния кредитен регистър, съответно в базите данни, посочени в чл. 20, ал. 8 и ал. 9, за оценка на кредитоспособността на потребителите, при условията и по реда, при които данните се предоставят и използват от лица, предоставящи потребителски кредит на територията на Република България.</p> <p>(2) Достъп Централния кредитен регистър за целите на оценка на кредитоспособността на потребителите имат само кредиторите, които са под надзора на Комисията за защита на потребителите или на Българска народна банка, или на компетентен орган на държава членка на Европейския съюз, и които спазват изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Централният кредитен регистър, съдържа информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на потребителски кредит, вида на кредита и идентификационни данни за кредитора.</p> <p>(4) Кредиторите и кредитните посредници не обработват специалните категории данни, посочени в</p>
--	--	--	--	--

		<p>член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, и личните данни, обработени от социалните мрежи, които може да се съдържат в Централния кредитен регистър.</p> <p>(5) Кредиторите предприемат мерки, които да гарантират, че подадената от тях информация към Централния кредитен регистър за потребители с просрочени задължения при погасяване на кредит е актуална и точна.</p> <p>(6) При просрочени плащания по кредит, кредиторът предоставящ данни към Централния кредитен регистър информира потребителя за просроченото плащане в срок до 30 дни от регистрацията в базата данни, както и за неговите права по Регламент (ЕС) 2016/679.</p>
<p>3.1. Обръщаме внимание, че оценката на кредитоспособността на потребителя се базира не само на Централния кредитен регистър. В предложения проект в чл. 21 изрично е посочена информацията единствено в Централния кредитен регистър. Този подход намираме за крайно некоректен, тъй като информацията в Централния кредитен регистър не е достатъчна за адекватно оценяване на кредитоспособността на кандидатстващото за кредит лице. Този регистър дава информация за налични задължения на потребителя, но не и за редица други обстоятелства, за които Директивата изрично изисква да бъдат взети предвид - като например за възможността на потребителя да върне заетите средства - въз основа на получаваните от него доходи и съобразно разходите на конкретния потребител като поети задължения, вписани обезпечения и др. Важна информация е дори самата самоличност на потребителя, за което също държавите поддържат бази данни, достъп до които следва да бъде предоставен. Макар и на пръв поглед да звучи нехарактерно, предвид процесите на ускорената дигитализация, превенцията на измамите се превръща в съществен приоритет за финансовите институции. Пресичането на измамите е ключово не само за капиталовата адекватност на кредиторите, но и за сигурността на оборота, и за доверието в кредитната система. В тази връзка обръщаме внимание, че Централният кредитен регистър е само един от регистрите,</p>	Приема	<p>Чл. 20. (1) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация за доходите и разходите на потребителя, както и за други обстоятелства от финансов и икономически характер, които са необходими и пропорционални на естеството, срока и стойността на кредита и рисковете, които съдържа за потребителя. Тази оценка не включва само кредитната история на потребителя.</p> <p>(2) Информацията по ал. 1 може да включва и доказателства за дохода или за други източници на средства за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви, или за други финансови задължения на потребителя, с изключение на специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679.</p> <p>(3) Информацията по ал. 1 се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително и информация, предоставена от потребителя, както и информация, предоставена от кредитния посредник, получена във връзка с искане за предоставяне на кредит. Кредитният посредник е длъжен да предоставя точно необходимата информация,</p>

<p>необходими за оценка на кредитоспособността, но далеч не е единственият. Бихме искали да внесем уточнение, че не е възможно й изчерпателното изброяване на всички бази данни, до които е необходим достъп, тъй като начинът на оценяване на кредитоспособността е вътрешен за всяка компания процес и различни фактори имат различна тежест. Освен това техническият прогрес води до нови възможности, съответно - до нови бази данни и подходът на изчерпателното им изброяване винаги би се явил непълен, съответно - неподходящ.</p>		<p>получена от потребителя, на съответния кредитор за извършване на оценка на кредитоспособността. Социалните мрежи не се считат за източници на информация по смисъла на този закон.</p> <p>(4) Кредиторът извършва проверка на информацията по подходящ начин, включително чрез документи от независими източници, които може да бъдат проверени.</p> <p>(5) При обработване на лични данни на потребители и при осъществяване на достъп до тези данни във връзка с предоставянето на информация за оценка на тяхната кредитоспособност се прилагат изискванията на законодателството за защита на личните данни.</p> <p>(6) Когато въз основа на допустима от закон справка в база данни, кредиторът откаже да предостави кредит, той е длъжен да уведоми без ненужно забавяне и безвъзмездно потребителя за резултата от тази справка и за регистъра, в който е направена справката, както и за категориите данни, които са взети предвид, и когато е приложимо, да насочи потребителя към Комисията за защита на потребителите за предоставяне на съвет в областта на задълженията или до други лица, предоставящи такива услуги.</p> <p>(7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър.</p> <p>(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.</p> <p>(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.</p>
<p>3.2. Апелираме законодателят да преосмисли не само чл. 21 от законопроекта като с примерно изброяване разшири базите данни, до които следва да се предостави достъп, но и да прецизира Закона</p>	<p>Не приема</p>	<p>С § 8 от Преходните и заключителни разпоредби на проекта на закон се прави изменение на Закона за кредитните институции и по точно на чл.56.</p>

<p>за електронно управление, а също и Закона за кредитните институции - в 56, ал. 3, в който се регламентира кои лица имат достъп до Централния кредитен регистър.</p> <p>И сега в действащото законоприлагане у нас има сериозен проблем при разбирането до какви регистри следва да имат достъп финансовите институции. Законът за електронното управление в допълнителните си разпоредби определя финансовите услуги като „обществени услуги“, а дружествата, които ги предоставят като „организации, предоставящи обществени услуги“, съответно на база чл. 3, ал. 1 тези организации би следвало да имат при поискване служебен и безплатен достъп до данните, които са им необходими. Налице е обаче възприемане на рестриктивен подход от страна на регулаторните органи, обективизиран в практика за отказ на достъп до бази данни именно с аргумент, че достъп до Централния кредитен регистър е достатъчен за оценка на кредитоспособността. Обръщаме внимание, че държавата не извършва потребителско кредитиране и в Република България не съществува единна база данни или регистър за оценка на кредитоспособността, тъй като това не е дейност, извършвана от държавата повече от тридесет години. Централният кредитен регистър съществува като единен регистър за информация за задлъжнялост по вече отпуснати кредити, но за адекватното оценяване на кредитоспособността е необходим достъп до повече от една база данни.</p>		<p>„2. В чл. 56: а) в ал. 1 се създава т. 6: "6. кредиторите, вписани в регистъра по чл. 60 от Закона за потребителския кредит за целите на дейността по предоставяне на потребителски кредити." ; б) в ал. 2 след числото „5“ се добавя, - 6“;</p> <p>Чл.20 от проекта на закон: (7) Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на справка в Централния кредитен регистър. (8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес. (9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.</p> <p>Освен това, кредиторите имат широки възможности да получат необходимата информация за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите, в т.ч. и от самите потребители, от кредитните посредници и от други източници.</p>
<p>3.3. Намираме за сериозен законодателен пропуск и обстоятелството, че финансовите институции нямат достъп до информацията за хазартно зависимите лица, налична в регистъра по чл. 10в от Закона за хазарта. Достъпът до тази информация би бил изключително полезен не само при оценката на кредитоспособността, но също и по чисто социални причини. В интерес на самите зависими лица е професионалните кредитори да имат информация за този аспект от здравословното им състояние, тъй като не е в ничий интерес проиграването на ресурс, който не е наличен. Дори самият Закон за хазарта има текстове в този смисъл, тъй като е налице забрана организаторите на хазартни игри да</p>	<p>Не приема</p>	<p>Директива (ЕС) 2023/2225 не предвижда предоставянето на такъв достъп на кредиторите за целите на оценката на кредитоспособността на потребителя. Ето какво е необходимо на кредитора за тези оценка: Чл.18, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225 „Оценката на кредитоспособността се извършва въз основа на подходяща и точна информация относно доходите и разходите на потребителя, както и относно други финансови и икономически обстоятелства, която е необходима и пропорционална на естеството,</p>

предоставят средства на кредит (чл. 46 от Закона за хазарта). Самата логика на специалния закон в областта на хазарта е за забавление да бъдат разходвани само вече налични средства, а не дълг.

Отделно от гореизложеното, обръщаме особено внимание на текста на чл. 23, ал. 2 от законопроекта. Макар че текстът съществува и в действащия ЗПК и е възпроизведен дословно и в настоящия проект, считаме че той следва да се измени и прецизира. Настоящата съдебна практика третира абсолютно всички такси за услуги, известни на пазара, като такива по усвояване и управление на кредита, което реално обезсмисля ал. 1, доколкото няма такса, която кредиторът действително да може да събира.

В тази връзка отправяме следните предложения:

Да бъде прецизиран чл. 21, ал. 1 от проекта в следния смисъл: „*В случаите на трансгранично предоставяне на кредит кредиторите от други държави членки на Европейския съюз получават достъп до и използват информацията, съдържаща се в Централния кредитен регистър, регистъра по чл. 10в, ал. 3 от Закона за хазарта и други бази данни, които по тяхна преценка биха могли да използват за оценка на кредитоспособността на потребителите, при условията и реда, при които данните се предоставят и използват от лица, предоставящи потребителски кредит на територията на Република България*“, както и да бъде прецизиран самият Закон за електронно управление.

В Допълнителните разпоредби на Закона за електронно управление, т. 14 да бъде изменена както следва „*Организация, предоставяща обществени услуги*“ е всяка организация, независимо от правната форма на учредяването ѝ, която предоставя една или повече услуги по т. 12, включително, но не само, организациите по Закона за кредитните институции и надлежно регистрираните и/или лицензирани кредитори от други държави членки на Европейския съюз.

В Закона за потребителски кредит да бъде включен и изричен текст, че „*Лицата, които извършват дейност по този закон имат достъп до регистъра по чл. 10в, ал. 3 от Закона за хазарта и по тяхна преценка до други бази данни съобразно реда по Закона за електронното управление, в това число, но не само - дружествата, които извършват дейност по настоящия закон получават от Националната агенция за приходите, чрез*

срока, стойността и рисковете на кредита за потребителя. Тази информация може да включва доказателства за доходите или другите източници за погасяване на кредита, информация за финансовите активи и пасиви или информация за други финансови задължения. Тази информация не включва специалните категории данни, посочени в член 9, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2016/679. Информацията се получава от подходящи вътрешни или външни източници, включително потребителя, и когато е необходимо, въз основа на справка в база данни, посочена в член 19 от настоящата директива“ „Чл. 19, параграф 4 от Директива (ЕС) 2023/2225:

Базите данни, посочени в параграф 1, които съдържат информация за договорите за потребителски кредити, съдържат най-малко информация за просрочените задължения на потребителите при погасяване на кредита, вида на кредита и самоличността на кредитора“.

Съгласно чл. 20 (8) и (9) от проекта на закон,

(8) При извършване на оценката на кредитоспособността, кредиторът може да получи от ЕСГРАОН, чрез Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (RegiX), справка за валидността на физическо лице, данни за неговото семейно положение и брой деца, неговия постоянен и настоящ адрес.

(9) Кредиторът може да прави справки в други бази данни за целите на оценката на кредитоспособността, само когато това е предвидено изрично в закон.

<p><i>Информационната система за обмен на справочна и удостоверителна информация (REGIX), данни от Регистъра на заетостта, както и данни за осигурените лица, включително лични данни и данъчна и осигурителна информация, за целите на оценката на кредитоспособността по Закона за потребителския кредит и Закона за кредитите за недвижими имоти на потребители. “</i></p> <p>Отделно от гореизложеното, обръщаме особено внимание на текста на чл. 23, ал. 2 от законопроекта. Макар че текстът съществува и в действащия ЗПК и е възпроизведен дословно и в настоящия проект, считаме че той следва да се измени и прецизира. Настоящата съдебна практика третира абсолютно всички такси за услуги, известни на пазара, като такива по усвояване и управление на кредита, което реално обезсмисля ал. 1, доколкото няма такса, която кредиторът действително да може да събира.</p> <p>Практиката на СЕС обаче е в посока, че кредиторът може да събира такси за действия, които предхождат усвояването, а именно такива в процеса на одобрение на кредита и по-конкретно - таксите, покриващи разходите на кредитора за оценка на кредитоспособността на потребителя.</p> <p>Текстът на чл. 23, ал. 2 от законопроекта да бъде изменен, както следва: „Кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита, с изключение на таксите, които покриват разходите на кредитора за оценка кредитоспособността на потребителя. “</p>		<p>Предложението не може да се приеме. Разходите на кредитора за оценка на кредитоспособността на потребителя са преди отпускане на кредита. Това не са разходи, свързани с усвояване и управление на кредита. В този смисъл, предложението, съгласно което от чл. 23, ал.2 на проекта да се изключат таксите, които покриват разходите на кредитора за оценка на кредитоспособността на потребителя не са свързани с усвояване и управление на кредита. Разпоредбата на чл.23, ал.2 от проекта не забранява начисляване на такива разходи от кредитора, тъй като те не са свързани с усвояването и управлението на кредита.</p>
<p>4. По отношение на Годишния процент на разходите</p> <p>Адмираме идеята на законодателя да се възползва от предписанията на Директивата и да въведе тавани на оскъпяването по Закон за потребителския кредит. Считаме, че запазването в предложения законопроект на размера на годишния процент на разходите в лимитите на сега действащия чл. 19, ал. 4 от ЗПК е разумно решение, което ще способства за приемственост в гражданския оборот, особено ако зачете съществуващите реалности.</p> <p>Наличието на приемственост в добре действащите правила ще гарантира предвидимост и правна сигурност на участниците в</p>	<p>Приема частичн о</p>	<p>Част от изложеното е в подкрепа на предложената редакция на чл. 22, ал. 5 от проекта на закон.</p> <p>Нова редакция на чл.22, ал.5 и ал.6</p> <p>(5) Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите по ал.6</p> <p>(6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати</p>

<p>оборота и ще способства за нормални пазарни условия, а също и за запазване и развитие на чуждестранните инвестиции в сектора. Следва да се има предвид обаче, че практиката в последните петнадесет години откакто Законът за потребителския кредит е факт е показала, че годишен процент на разходите в размер петкратен на законовата лихва у нас работи добре за отпускане на средства на потребители с по - добра финансова култура и за кредити с по - голям размер и усвоена сума. Затова и оценяваме като разумно въвеждането в законопроекта на текста на и сега действащото правило на чл. 19, ал. 5 от ЗПК - че клаузи в договор, надвишаващи определения размер на годишния процент на разходите, са нищожни.</p> <p>Бихме искали да обърнем внимание на съществуващия от години проблем в правоприлагането на тази разпоредба като разчитаме законодателят да намери разрешаването му с окончателния текст на бъдещия закон. И чл. 19, ал. 5 ЗПК и чл. 22, ал. 9 от предложения проект са в смисъл, че нищожни са клаузите само в частта, която надвишава размера на законовоопределения годишен процент на разходите. Масово обаче тази разпоредба се игнорира в правоприлагането и за нищожен се обявява целият договор за кредит, независимо че не такъв е духът на закона. И сега действащият закон съдържа предписание, че нищожни са клаузите, <i>надвишаващи</i> годишния процент на разходите. Санкцията за нищожност на цялото задължение не почива на законовото правило. За това и намираме за необходимо да се пресече натрупаната неправилна практика и да се акцентира върху пазарния характер на правоотношението по теглене на дълг, тъй като за кредитора е налице легитимен интерес да отпусне кредит само ако е налице насрещна престация.</p>	<p>за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително 2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.” <p>По отношение на становището относно редакцията на чл. 22, ал. 9 от проекта и предложената редакция.</p> <p>В случая са приложими принципите, заложи в глава шеста на ЗЗП. Съгласно европейското законодателство (Директива 93/13/ЕИО) и Закона за защита на потребителите, компетентният съд извършва тест за равноправност на клаузите на договора. Когато се установи неравноправна клауза, тя се обявява за нищожна. Съдът преценява дали дадена клауза е неравноправна или не, съгласно теста за неравноправност, предвиден в Директива 93/13/ЕИО. Компетентният национален съд ще извърши анализ дали дадена клауза в договора за потребителски кредит води до неравновесие между страните. Критериите за това, дали дадена клауза води до неравнопоставеност се състоят в това дали разпределението на риска между потребителя и търговеца е едностранно, дали това е във вреда на потребителите и дали тази клауза води до значителна неравнопоставеност между правата и задълженията на страните по договора.</p> <p>Съгласно разпоредбата на чл. 143, ал. 1 от ЗЗП и Директива 93/13/ЕИО, анализът за неравноправна клауза включва извършването на проверка относно това, дали:</p>
---	---

		<p>1. клаузата е във вреда на потребителя т.е. не отговаря на изискването за добросъвестност и</p> <p>2. води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя.</p> <p>Ако дадена клауза е обявена за нищожна, тя не се прилага. Не може да се обяви за неравноправна, само част от дадена клауза. Или цялата клауза в договора е неравноправна, или тя не е неравноправна. Не се познава европейското право (Директива 93/13/ЕИО) и практиката на Съда на ЕС. Компетентният национален съд преценява дали договорът може да продължи да се прилага без неравноправната клауза. Ако може, договорът продължава да действа. В случай, че след отстраняване на неравноправната клауза, договорът не може да се прилага, същият се обявява за нищожен. Компетентния съд прилага глава шеста от ЗЗП, както и практиката и указанията на Съда на ЕС. Не може да се приеме, че има натрупана неправилна практика по прилагане на Директива 93/13/ЕИО. В случая се прилагат европейските правила за защита на потребителите, а не простия пазарен характер на взаимоотношението.</p> <p>Предложението противоречи на Директива 93/13/ЕИО, поради което не може да се приеме.</p>
<p>4.1. В тази връзка отправяме следното предложение за прецизиране на разпоредбата на чл. 22, ал. 9 от предложениния проект:</p> <p>Да бъде изрично посочено, че „Клаузи в договор, надвишаващи определеното по ал. 5, съответно ал. 6 ограничение, се считат нищожни по отношение на частта, с която вземането надхвърля определеното по ал. 5, съответно ал. 6 ограничение. Вземанията по договора до размера на определеното по ал. 5, съответно ал. 6 ограничение не попадат в обхвата на нищожността по настоящата ал. 9. Правилата по настоящата ал. 9 се прилагат съответно и при неправилно формирано и изчислено от кредитора ограничение по ал. 5, съответно ал. 6“.</p>	Не приема	<p>Приложими са принципите, заложи в глава шеста на ЗЗП. Съгласно европейското законодателство (Директива 93/13/ЕИО) и Закона за защита на потребителите, компетентният съд извършва тест за равноправност на договора.</p> <p>Когато се установи неравноправна клауза, тя се обявява за нищожна. Компетентният национален съд преценява дали договорът може да продължи да се прилага без неравноправната клауза. Ако може, договорът продължава да действа. В случай, че след отстраняване на неравноправната клауза, договорът не може да се прилага, същият се обявява за нищожен. Компетентния съд прилага глава шеста от ЗЗП, както</p>

		и практиката и указанията на Съда на ЕС. Не може да се приеме, че има натрупана неправилна практика по прилагане на Директива 93/13/ЕИО. Ако дадена клауза е обявена за нищожна, тя не се прилага. Не може да се обяви за неравноправна, само част от дадена клауза. Или цялата клауза в договора е неравноправна, или тя не е неравноправна. Не се познава европейското право (Директива 93/13/ЕИО) и практиката на Съда на ЕС. В случая се прилагат европейските правила за защита на потребителите, а не простия пазарен характер на взаимоотношението. Предложението противоречи на Директива 93/13/ЕИО, поради което не може да бъде прието.
<p>4.2. Бихме искали да обърнем внимание на пазарните реалности по отношение на финансирането в размер значително под средния размер на кредита у нас, в който случай реалността бележи сериозни отлики. Докато кредитите в сегмента около средния се сключват и изпълняват за целия предвиден в тях срок и предсрочното погасяване е по - скоро рядкост, при потребителското финансиране за по - малки суми, практиката показва сериозни отлики. Финансирането на потребители за суми до седем минимални работни заплати, което се явява половината от средния размер на потребителския кредит у нас, има среден живот на кредита между шест и дванадесет месеца. Затова и предсрочното погасяване на тези задължения е по - скоро практика, отколкото изключение.</p> <p>Това обстоятелство води до сериозно изкривяване на годишния процент на разходите по предвидената в приложенията на законопроекта формула. Ако един потребител заеме 1 000 лева в деня преди да получи заплата и погаси задължението като върне 1003,29 лева на следващия ден, когато е получил превода от работодателя си, ефективният годишен процент на разходите е стряскащите 231,64%. Сумата от 3,29 лева не би направила впечатление на никого, но процентът изглежда флагрантно нарушаващ както законодателството, така и добрите нрави. Такива празноти в законодателството, макар и negliжируеми на пръв поглед, дават основание за завеждане на съдебни дела. Практиката в последните години е показала, че такива изкривявания са</p>	Приема частично	<p>Нова редакция на чл. 22, ал.5 и ал.6</p> <p>(5) Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите по ал.6</p> <p>(6) Разпоредбата на ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до три минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:</p> <p>1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително;</p> <p>2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.”</p>

генерирали значително количество дела за нищожност на договора за кредит и връщане на надвзети суми, което не е желаното развитие на небанковия финансов сектор у нас.

Обръщаме внимание, че също така годишният процент на разходите се явява крайно неразбираем за потребителите у нас. Традиционно за потребителя процентното оскъпяване по кредита е отвлечен критерий без разбираемо практическо значение - това важи както за лихвата, така и за годишния процент на разходите. Наличието на два фактора за оскъпяване допълнително обърква потребителя, който най - често не свързва показателят годишен процент на разходите с нищо конкретно и се ориентира най - вече по лихвата. При усвояването на дълг, преценката на потребителя не е толкова зависима от това какъв е процентът на оскъпяване по кредита, а дали може да си позволи необходимата сума за погасяване на дълга. Тези практически особености на потребителското кредитиране следва да бъдат взети предвид от законодателя при взимането на решение за това как да регулира потребителското кредитиране у нас.

Нарастващите доходи в страната от 2011 г. насам не промениха факта, че на пазара е налице сегментация на различните видове кредити и че кредитите в размер до около половината на средния размер на кредита в страната по - често се погасяват предсрочно - независимо дали са отпуснати от банкова, или от финансова институция.

В тази връзка отправяме следното предложение чл. 22, ал. 5 и 6 от законопроекта да бъдат измени както следва:

ал. 5. Годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, с изключение на кредитите, за които се прилагат ограниченията по ал. 6.

ал.6. Ограничението по ал. 5 не се прилага при общ размер на кредита до седем минимални работни заплати за страната, определени към момента на отпускане на кредита, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер, с изключение на случаите, в които общият разход по кредита не може да надвишава:

<p>1. 20% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок до един месец включително;</p> <p>2. 30% от главницата на кредита за договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от повече от един месец до три месеца включително.</p> <p>Предложената промяна би позволила на потребителите да взимат своите решения при пълно знание на фактите относно предложеното им финансиране. Такава информация ще бъде лесно съпоставима с предложенията на други кредитори. Потребителят ще може лесно да съпостави предложенията на различни финансови продукти при пълна защита и яснота на предлаганите финансови условия и най - вече - при пълно спазване на действащата законова уредба.</p> <p>Възприемането на тази мярка би довела до възможност финансовите институции да оперират в рамки, предполагащи пълна прозрачност на условията и при стандарт, напълно отговарящ на висока репутация, ясна регулация и здравословна конкуренция в небанковия финансов сектор.</p>		
<p>5. Във връзка с правото на кредитополучателя да получи екземпляр от договора за кредит</p> <p>Разпоредба на чл. 26, ал. 2 от законопроекта не почива на норма от Директива 2023/2225. Намираме, че с предложената от проекта разпоредба необосновано и непропорционално се разширява времеви обхват, в рамките на който, потребителят разполага със субективното право по свое писмено искане да получи копие от договора за кредит, общите условия и приложенията към него.</p> <p>Нашето предложение е нормата на чл. 26, ал.2 да отпадне, като бъде заменена с текста на чл. 26, ал. 3.</p> <p>Причина за това е, че кредитните и финансови институции, предоставящи потребителски заеми по реда на Закона за потребителския кредит и Закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние са също така задължени лица по чл. 4 от Закона за мерките против изпиране на пари и предвид задължението по чл. 67, ал. 1 и ал. 2 от последния, горепосочената норма от законопроекта на практика урежда правото на кредитополучателя в продължение на поне 5 години след</p>	<p>Приема</p>	<p>Чл. 26, ал.2 предвижда задължение за кредитора за предоставяне на копие от договора за кредит, общите условия и приложенията към договора и след прекратяване на договора в рамките на период от време, за който кредиторът има нормативно задължение да ги съхранява. Предложената разпоредба има за цел да обезпечи изпълнението на задълженията на съда относно извършването на проверка на клаузите на договора за потребителски кредит. Съгласно националното и европейско законодателство, компетентният съд има задължение да извърши служебно контрол за неправомерност на клаузите на договорите с общи условия. В случай, че кредиторът не желае да предостави договора и приложенията към него, съдът не може да изпълни своето задължение за извършване на контрол на клаузите на договора, с което се възпрепятства</p>

прекръпяване на договора за кредит да изисква и получи от кредитора екземпляр от договор за кредит, който вече му е бил предоставен при сключването на договора на основание чл. 24, ал. 5 от законопроекта (аналогичен на чл. 10, ал. 1 от действащия ЗПК). Директива 2008/48/ЕО, транспонирана в българския правен ред с действащия ЗПК, както и Директива (ЕС) 2023/2225 предвиждат правото на кредитополучателя да получи при поискване копие от проектодоговора за кредит и от окончателния договор в момента на неговото сключване. **Не е налице нормативно задължение за кредитора да предоставя екземпляр от договора след прекръпяване на облигационните правоотношения и няма логика за това.** Още по-малко е налице основание кредиторът да е задължен да предоставя договор за целия срок, за който за кредитора е налице нормативно задължение за съхраняване на документите.

Директива 2011/83/ЕС, транспонирана в националното законодателство чрез ЗЗП, също предвижда правото на потребителя да получи екземпляр от договора и приложимите общи условия в момента на неговото сключване между страните (чл. 7, пар. 2 Директива 2011/83/ЕС, съответно чл. 48 и чл. 147а ЗЗП), но **не и след прекръпяване на договорната връзка.**

По сходен начин е уредено и правото на потребителя да получи при поискване и безвъзмездно и по всяко време през целия срок на действие на договора за кредит извлечение под формата на погасителен план (чл. 10, пар. 1, буква „и“, предл. 1-во от Директива 2008/48/ЕО, транспонирана с чл. 11, ал. 1, т. 12, изр. 1-во ЗПК, аналогично на чл. 21, пар. 1, б/ „и“ Директива (ЕС) 2023/2225 и чл. 25, ал. 1, т. 11 от законопроекта).

Безспорно е наличието на ограничаване в темпорално отношение на правото на потребителя да получи извлечение под формата на погасителен план - *„по всяко време през целия срок на действие на договора“* съгласно Директива 2008/48/ЕО, респективно *„във всеки един момент от изпълнението на договора“* по ЗПК. **След изтичане и изпълнение на договора липсва нормативно основание за предоставяне на такава информация по искане на потребителя.**

Налага се логичният и обоснован извод, че преследваната от горесцитираните правни норми цел е да се гарантира осведомеността и защитата на потребителя-кредитополучател при

работата на съда, което е в противоречие с Директива 93/13/ЕИО и с практиката на Съда на ЕС.

Нова редакция на чл.26 от проекта на закон:

Чл. 26. (1) По писмено искане на потребителя, по време на действието на договора за кредит, кредиторът му предоставя копие от договора за кредит, общите условия и приложенията към него.

(2) Потребителят има право да получи копия от документите по ал.1 безвъзмездно еднократно в рамките на една календарна година.

договаряне, сключване и изпълнение на облигационните му задължения, а не да превръща публичноправното задължение на кредиторите за съхраняване на информация в дългосрочен източник на частноправни претенции, несвързани с активна договорна връзка.		
<p>6. Относно прецизирането на обхвата на законопроекта</p> <p>Намираме за слабост на проекта фактът, че лизингът не е изрично отразен като дейност, обхваната от правилата на Закона за потребителския кредит. В сега действащата правна рамка в чл. 3, ал. 3 от Закона за потребителския кредит изрично е предвидено, че разпоредбите на закона се прилагат и за договорите за наем или лизинг, при които се предвижда възможност за закупуване на стоката - предмет на договора. В предложения проект лизинговата дейност е обхваната мълчаливо. Приложимостта на нормите спрямо лизинговите сделки се извежда по тълкувателен път - per argumentum a contrario - тъй като съгласно чл. 4, т. 7 от законопроекта - законът не се прилага за договори за наем или лизинг, при които не се предвижда задължение или възможност за закупуване на предмета на договора нито в самия договор, нито в отделно споразумение.</p> <p>Доколкото целта на Директивата не е съществено да промени предметния обхват на материята, която регулира, а да гарантира по - високо ниво на защита на правата на потребителите, считаме, че вземането предвид на действащия чл. 3, ал. 3 ЗПК в новия законопроект би имало позитивен ефект. Призоваваме законодателя да преосмисли подхода си и изрично да регулира дейностите по предоставяне на финансов лизинг и на обратен лизинг като дейности, обхванати от правилата на Закона за потребителския кредит. В противен случай би била налице опасност от застрашаване на правната сигурност, тъй като би бил необходим значителен период от време, докато регулаторните органи и съдилищата по тълкувателен път достигнат до същия извод с практика със задължително действие. Още по - притеснително би било, ако се стигне до спор в практиката и в бъдеще е необходима законодателна намеса с обратно действие.</p>	Приема	<p>Чл. 3. (1) Разпоредбите на закона се прилагат за:</p> <p>б. договори за наем или лизинг, при които се предвижда възможност за закупуване на стоката - предмет на договора.</p> <p>Всички договори за наем или лизинг на потребители, които предвиждат задължение или възможност за закупуване на предмета на договора влизат в обхвата на закона. Когато отговарят на тези условия, финансовия лизинг и обратния лизинг също влизат в обхвата на закона.</p>
<p>7. Относно правилата за реклама</p> <p>С Директивата се предвижда изискване всички рекламни и маркетингови съобщения да бъдат верни, ясни и незаблуждаващи.</p>	Не приема	Не е ясно с какво българските условия са по различни от тези в останалите държави членки на ЕС.

Използваме възможността да обърнем внимание, че намираме използвания в чл. 8, ал. 1 от законопроекта текст на проекта за неподходящ за българските условия. В законопроекта е използван текст „Внимание! Вземането на кредит струва пари“. Така подобреният текст създава впечатление, че трябва предварително да се дадат пари за одобрение. И към днешна дата има множество измами в интернет и социалните мрежи, които почиват на точно този принцип - че жертвата следва да преведе такса за оценка или такса за одобрение преди да получи кредит. По сега действащото право такива такси са незаконни, а и не такъв е духът на Директивата, заради която законодателят е положил усилия да подготви изцяло нов закон.		Разпоредбата на чл. 8, ал.1 от проекта въвежда коректно изискванията на чл.8, ал.1 от Директива 2023/2225. Внушението, че се създава впечатление у потребителите, че трябва да се дадат предварително пари за одобрение е погрешно. Освен това, предложената редакция в проекта на закон дава възможност да се използва и друг подобен израз. Кредиторите имат възможност да използват друг подобен израз.
7.1. Предлагаме законодателят да не използва директния превод, предоставен от Директива 2023/2225, а да се спре на предоставената от Директивата възможност да се подбере подходящ текст за обръщане на внимание, че използването на чужд паричен ресурс е свързано с разходи. Позволяваме си да препоръчаме следните варианти: „Внимание! Всеки взет от Вас кредит ще доведе до разходи по връщането му“ или „Внимание! Взетите на кредит пари трябва да бъдат върнати“. Считаме, че с така предложените текстове в по - голяма степен се постигат целите на Директивата да се обърне внимание, че използването на чужд паричен ресурс на кредит не е алтернатива на управлението на личния финансов ресурс. Наред с това с тази формулировка се акцентира върху задължението за връщане на сумата, което всъщност е и желаният резултат на участниците в правоотношението и на публичните институции.	Не приема	Разпоредбата на чл. 8, ал.1 на проекта въвежда коректно изискванията на чл.8, ал.1 от Директива 2023/2225. Внушението, че се създава впечатление у потребителите, че трябва да се дадат предварително пари за одобрение е погрешно. Освен това, предложената редакция в проекта на закон дава възможност да се използва и друг подобен израз. Кредиторите имат възможност да използват друг подобен израз.
7.2. Обръщаме внимание и на изключението, уредено в чл. 8, ал. 4 от публикувания проект. Считаме, че предметният обхват на изключението е твърде стеснен. В цитираното правило е регулирано изключение от общото правило за предоставяне на информация по чл. 8, ал. 2. В чл. 8, ал. 2 е уредено задължение за посочване на стандартна информация за лихвен процент, размер на кредита, годишен процент на разходите, срок на кредита, обща сума дължима от потребителя. Изключението позволява тези числа да не бъдат означавани тогава, когато в рекламата се посочва годишен процент на разходите. Считаме, че целеният от Директивата резултат може да се постигне и ако изключението	Не приема	Съгласно чл.8, параграф 2 от Директива 2023/2225, втори подпараграф, „The obligation referred to in the first subparagraph shall not apply where national law requires the indication of the annual percentage rate of charge in advertising concerning credit agreements which does not indicate an interest rate or any figures relating to any cost of credit to the consumer within the meaning of the first subparagraph.“

<p>по ал. 4 се разпростре и върху текста по ал. 1. За повечето от потребителите е напълно ясно, че вземането на кредит е свързано с плащане на лихви. Означаването на точната крайна цена на кредита като разход е много по - ясен индикатор за разхода от простото съобщение, че такъв разход е налице. В този смисъл е и текстът на Директивата (чл. 8, т. 2).</p> <p>В тази връзка правим следното предложение: Текстът на чл. 8, ал. 4 да бъде преформулиран в следния смисъл: <i>когато в рекламата на потребителски кредит се посочва годишен процент на разходите, респективно ограничението по чл. 22, ал. 6, но не се посочва лихвеният процент или друга числова компонента, участваща във формирането на общия разход по кредита, изискванията на ал. 1 и ал. 2 не се прилагат.</i>“</p>		<p>Изискването по чл. 8, параграф 1 от Директива 2023/2225 се прилага, дори и в случаите на чл.8, ал. 4 от проекта на закон и не може да се дерогира</p> <p>Също така, погрешно е да се прави смесване с чл. 22, ал. 6 от проекта на закон относно горната граница на разходите по кредита.</p> <p>Разпоредбата на чл. 8, параграф 2, втори подпараграф от Директива 2023/2225 посочва, че задължението не се прилага, когато националното право съдържа изискване в рекламата да се посочва годишния процент на разходите по кредита. Директивата посочва изрично, годишния процент на разходите по кредита, а не общите разходи по кредита, и още по-малко горната граница на разходите по кредита.</p>
<p>7.3. Намираме също така, че изключенията по ал. 5 и ал. 7 следва да се разпрострат и върху текста по ал. 1. Чл. 8, ал. 5 и чл. 8, ал. 7 от законопроекта въвеждат изключение от обективен характер - изключението е налице тогава, когато технически е невъзможно част от информацията да се визуализира. Доколкото е нормативно невъзможно да бъдат предвидени всички източници на реклама и доколкото целта на рекламата е най - вече да създаде интерес у потребителя и разпознаваемост на продукта и предлагащия го, логично е на участниците в пазара да бъде предоставена необходимата свобода на конкуренция. Следва да се има предвид, че с това не би се нарушило правото на потребителя да има достъп до информация, тъй като същата ще бъде налична след кликване или скролване на екрана.</p> <p>В тази връзка и особено предвид обективния характер на изключението, отправяме следното предложение: Текстът на чл. 8, ал. 5 да бъде преформулиран в следния смисъл: <i>„Алинея 1 и алинея 2, т. 5 и 6 не се прилагат, когато използваното електронно средство за реклама не позволява информацията по ал. 1 или ал. 2 да се визуализира. В тези случаи потребителят има достъп до тази информация чрез кликване или скролване на екрана без да се засягат разпоредбите на чл. 68б- 68м от Закона за защита на потребителите.</i>“</p>	<p>Не приема</p>	<p>Предложението противоречи на разпоредбата на чл. 8, параграф 6 от Директива 2023/2225. Съгласно чл. 8, параграф 6 от Директива 2023/2225, когато използваното електронно средство за съобщаване на стандартната информация, посочена в параграф 3 от настоящия член, не позволява визуализиране на тази информация по забележим и ясен начин, потребителят има достъп до информацията, посочена в първа алинея, букви д) и е) от същия параграф, чрез щракване, скролване или плъзване с пръст.</p> <p>Видно, е че не се прави изключение по отношение на чл.8, параграф 1 от Директива 2023/2225, а само по отношение на чл.8, параграф 3, бук. д и бук. е. от Директива 2023/2225.</p>

<p>Текстът на чл. 8, ал. 7 да бъде преформулиран в следния смисъл: <i>„Когато използваното електронно средство за предоставяне на информация по алинея 1 и алинея 2, т. 5 и 6 не позволява нейното визуализиране по начин, който е ясен и видим за потребителя, потребителят има достъп до нея чрез кликване или скролване на екрана без да се засягат разпоредбите на чл. 68б- 68м от Закона за защита на потребителите.“</i></p>		
<p>7.4. Използваме възможността да се обърнем към законодателя с молба частично да преосмисли рестриктивния си подход при регулиране на рекламирането на кредитни продукти в чл. 8, ал. 8 от публикувания законопроект. Адмираме забраната на реклама на кредитни продукти, които акцентират върху подобряване на финансовото положение и които посочват, че действащите договори за кредит оказват слабо или не оказват никакво въздействие при разглеждане на заявлението. Считаме, че специално последната хипотеза е изключително наболяла при действащите пазарни условия и са необходими решителни мерки. В тази връзка подкрепяме забраната на такива реклами и я намираме за изключително адекватна мярка. Обръщаме обаче внимание на нуждата да се въведе изключение относно акцентирането на предоставяне на кредит като, <i>решаване на даден проблем</i>“. Считаме, че такъв тип реклами не следва да се тълкуват като попадащи в обхвата на забраната да се рекламира кредитът като средство подобряване на финансовото положение. Нашето виждане е, че реклами, които посочват използването на заемни средства като средство за решаване на даден житейски проблем не следва да бъдат забранявани. Причината за това е, че от потребителска гледна точка точно това е естеството на заемането на средства. Затова и намираме, че това важно уточнение следва да бъде въведено в чл. 8, ал. 8, т. 1 от текста на законопроекта, който да придобие следния текст: <i>„насърчава потребителите да търсят кредит, като твърди, че кредитът ще подобри финансовото им положение, освен ако не акцентира върху решаването на конкретен проблем“</i>. Призоваваме и за преосмислянето на чл. 8, ал. 8, т. 4 като обхваната от санкционната разпоредба. Забраната на реклами, които подчертават лекотата или бързината, с които може да се получи кредит е само възможност, но не и задължение по Директива</p>	<p>Не приема</p>	<p>Предлага се допълване на чл. 8, ал. 8, т.1 със сления израз: <i>„.....освен ако не акцентира върху решаването на конкретен проблем“</i>.</p> <p>Разпоредбата на чл. 8, ал. 8, т.1 от проекта въвежда разпоредбата на чл. 8, параграф 7, бук. „а“ от Директива 2023/2225. Тази разпоредба на директивата има максимален характер и държавите членки нямат свобода да я изменят, или дерогират. Това не е опция, предоставена от Директива 2023/2225, а разпоредба, която има максимален характер.</p> <p>Предложението противоречи на чл. 8, параграф 7, бук. а от Директива 2023/2225, поради което не може да бъде прието.</p>

<p>2023/2225. Наред с това от гледна точка на потребителя бързината, с която може да се получат заемни средства и лекотата на процеса са конкурентни предимства на кредитодателя - тези обстоятелства сами по себе си не правят кредита незаконен или неправилно отпуснат. Тези конкурентни предимства отличават дружествата, които умеят да направят процесите интуитивни и лесно разбираеми, съответно - да постигат желания от закона резултат значително по - ефикасно. Не считаме, че такива реклами следва да бъдат забранявани, защото по съществото си те акцентират върху доброто познаване на законовите условия. Подобен е и аргументът ни по отношение на т. 5 от чл. 8, ал. 8 - твърдението, че отстъпката е обвързана с условие за сключване на кредит. Подобна информация е ценна за потребителя, защото ясно посочва условията на промоцията, от която може да се възползва. Забраната на такава реклама няма да направи условията по - добри, ще направи потребителя по - неинформиран. Намираме, че е в интерес на потребителя да бъде информиран и за двете - и за конкурентните предимства на дружествата, които имат по - оперативни процеси, и за ясните условия на промоциите, които се предлагат на пазара. Ето защо апелираме към законодателя да не въвежда т. 4 и т. 5 от чл. 8, ал. 8 като действащо право.</p>		
<p>8. По отношение на пакетните и обвързващите практики На общеевропейско ниво генезисът на ограничаването на обвързващите практики е в застрахователните договори. В тази връзка приканяме законодателя да подходи изключително внимателно към този въпрос като отчете и действащата регулаторна рамка в областта на застраховането. Обръщаме внимание, че сама по себе си застраховката на кредитен продукт може да бъде от изключителна полза за потребителя, особено когато действително настъпят рисковете за живота и здравето на потребителя, обхванати от полицата. Застраховката по кредит е от полза и за самата финансова институция, защото дава сигурност, че при определени хипотези задълженията ще бъдат покрити и няма да се стигне до нежелана финансова загуба. По този начин се намалят рисковите фактори, които следва да бъдат отчетени при оценяването на кредитоспособността на потребителя, дава се възможност на повече потребители да имат достъп до финансов ресурс и се намалява риска от финансово изключване, като</p>	<p>Не приема</p>	<p>Съгласно чл. 14, параграф 3 от Директива 2023/2225, държавите членки гарантират, че кредиторът е длъжен да приема застрахователни полици от доставчици, различни от предпочитания от него, когато тези полици предлагат същото равнище на гаранция като предлаганото от кредитора, без да се променят предложените на потребителя условия за кредит. Съображение 47 от Директива 2023/2225 посочва изрично, че „потребителят следва да има възможност да избира свой собствен застраховател. Това не следва да засяга кредитните условия, определени от кредитора, при условие че застрахователната полица на този доставчик има равностойно ниво на гаранция като застрахователната полица, предложена или предлагана“.</p>

<p>тежестта за неплатежоспособността на кредитополучателя се поема от дружества, специализирани в оценяването на риска от настъпване на дадено нежелано житейско събитие. Наличието на застраховка изначално прави кредитния пазар по - достъпен за лица, които иначе биха имали по - труден достъп до него - лица в напреднала възраст или лица с история на тежки заболявания. Само по себе си това финансово включване е част от целите на Директива 2023/2225. Дори в текста на самата Директива се посочва, че предходна история на определени заболявания не следва да лишава потребителите от достъп до кредитен ресурс. Обръщаме внимание, че основната причина, поради която финансовите институции предлагат само един застрахователен продукт на своите клиенти се корени в застрахователното законодателство. Кодексът на застраховането позволява на едно дружество да извършва дейност като агент на само един застраховател за определена категория продукти. Ако желанието на законодателя е да стимулира конкуренцията в застрахователния сектор и така да постигне предлагането на по - добри продукти на потребителите, тогава е редно на дружествата, които осъществяват агентство да се предостави възможност да предлагат повече алтернативи на клиента. Към момента, за да може да са налице изобщо алтернативи за потребителя, финансовата институция следва да действа като застрахователен брокер, а не като застрахователен агент. Забраната на обвързващите практики без ясен индикатор дали застрахователните договори представляват такива практики по същество обезсмисля дейността на застрахователния агент и превръща едно напълно правомерно поведение по Кодекса за застраховането в нарушение по Закона за потребителския кредит. Затова и от АОНК считаме за разумно решение наред със забраната за обвързващите практики по Закона за потребителския кредит, Кодексът за застраховането да предоставя възможност на финансовата институции и на другите дружества, действащи като застрахователни агенти да действат като застрахователен агент на повече от един застраховател. В тази връзка, за да бъдат постигнати целите на Директивата в максимална степен, апелираме към законодателя да въведе в Кодекса за застраховането промени, които да дадат възможност финансовите институции да бъдат застрахователни агенти на повече от един застраховател. Така проблемът с обвързващите практики ще бъде</p>	<p>Предложението противоречи на чл. 14, параграф 3 от Директива 2023/2225, поради което не може да бъде прието. Разпоредбите на Директива 2023/2225 и на националния закон, който въвежда директивата имат превес над разпоредбите на Кодекса на застраховането. Освен това, проекта на закон за потребителския кредит се явява специален по отношение на Кодекса за застраховане.</p>
---	--

<p>решен по естествен път от пазара. Бихме искали да обърнем внимание, че и самата Директива 2023/2225 не забранява обвързващите практики в случаите, когато няма друга възможност (нар. 47 от Директивата). Предвид обстоятелството, че за финансовата институция е налице възможност да работи само с един застраховател, то и за потребителя е налице само една възможност за сключване на застрахователен договор чрез финансовата институция. Пресичането на застраховката по кредит като обвързваща практика само по себе си не е в интерес на потребителя, защото го лишава от възможността да се ползва от покритите рискове. В тази връзка приканяме законодателя да даде ясно тълкуване доколко и кога едно напълно правомерно поведение по Кодекса за застраховането е нарушение по Закона за потребителския кредит и изрично да регулира кога предоставянето на застраховка се явява обвързваща практика и е забранено от закона.</p>		
<p>8.1. Не на последно място, аналогично този проблем стои и с новия институт в Закона за потребителския кредит - кредитните посредници. Публикуваният проект предвижда възможност лице, вписано в регистъра да извършва дейност от името и за сметка само на един кредитор (чл. 50, ал. 6 от проекта). Доколкото дейността на кредитния посредник е безплатна за кредитополучателя, то печалбата на кредитния посредник идва или от услуга, която кредитния посредник предоставя и която се финансира от договора за кредит, или като комисиона от дружеството, което предоставя кредита. И в двата случая пазарните условия предполагат кредитният посредник да предоставя услугата си заедно с договора за кредит, съответно необходимо се явява тълкуване на въпроса кога дейността се явява обвързваща практика. Намираме за нужно законодателят да обърне внимание на този проблем и да не оставя правоприлагащите органи да го изясняват посредством тълкуване, тъй като така ще се спестят години натрупвания на неясноти, противоречия в правоприлагането, а също и съществени разходи за процесуално представителство и консултации за участниците във финансовия сектор.</p>	Не приема	<p>В описания от организацията случай, не може да се говори за обвързваща практика. Потребителят не е длъжен да ползва услугите на кредитен посредник. Ако използва такъв, това е негов избор. Не е ясно как предлаганото съдействие за сключване на кредит от кредитен посредник може да се тълкува за обвързваща практика.</p> <p>Хипотезата на чл.50, ал.6 от проекта на закон не поставя съмнение относно липсата на обвързваща практика.</p>
<p>9. По отношение на Предсрочното погасяване на кредита При транспониране на Директива 2023/2225 в чл. 35, ал. 5 предложеният проект е възприел дерогацията по чл. 29 относно</p>	Не приема	<p>Предложената разпоредба на чл. 35, ал.5 от проекта на закон използва, предоставената опция по чл. 29, пара 4, буква „а“ от Директива (ЕС) 2023/2225, с оглед</p>

<p>правото на обезщетение при предсрочно погасяване. Съгласно предложения текст кредиторът има право на обезщетение при предсрочно погасяване само ако размерът на предсрочно погасената от потребителя сума надхвърля сумата от 10 000 евро на всеки период от 12 месеца, като в този случай обезщетението е в размер не повече от 1 на сто от предсрочно погасената сума или 0.5 на сто от предсрочно погасената сума, ако оставащият срок на договора за кредит е по - малко от една година. Намираме така предложеното правило за непочиващо на пазарните условия в Република България. Средният размер на договорите за потребителски кредит в Република България за 2024 година е 17 000 лева, което се равнява на 8961,96 евро. При условие, че средният размер на кредита е по - малък от сумата, която дава основание за възможност за обезщетение, то лишен от практически смисъл е или минималният праг по чл. 35, ал. 5 от проекта, или самото обезщетение по чл. 35, ал. 4. Ето защо и апелираме законодателя да преосмисли възприетата дерогация по чл. 35, ал. 5 като твърде рестриктивна.</p>		<p>установяване на балансиран подход на защита на интересите и на потребителите и на кредиторите. Считаме, че следва да бъде осигурен необходимият баланс между интересите на кредиторите и на потребителите. Използването изборително само на дискрецията по чл. 29, параграф 1, буква „б“ от Директива (ЕС) 2023/2225 (но не и от буква „а“) е изцяло в интерес на кредиторите и в ущърб на потребителите.</p> <p>Въз основа на извършено проучване на националните законодателства на другите държави-членки за действащия към момента при тях подход, установихме, че приблизително 85% от всички държави-членки са установили или:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изцяло потребителски ориентиран подход, като са се възползвали само от дискрецията по буква „а“; или - балансиран подход, т.е. въведени са едновременно буква „а“ и буква „б“ или нито една от двете, за да не се нарушава баланса на интереси.
<p>10. По отношение на правото на потребителя на жалби</p> <p>Правото на потребителя на жалби многократно е засягано при приемането на актове с общоевропейско действие. Годишните практика са довели до множество ad hoc решения относно това кои органи могат да разглеждат спорове е потребители и кои не, като дори самият Закон за защита на потребителите априорно забранява арбитражите в чл. 3, ал. 4. Такива правила има и в Гражданския процесуален кодекс, чийто чл. 19, ал. 1 пресича възможността арбитражен съд да решава спорове, по които една от страните е потребител.</p> <p>Законът за защита на потребителите още през 2015 година въвежда процедурите за алтернативно решаване на спорове - Раздел II от Закона за защита на потребителите. В тази връзка важен въпрос се явява доколко при транспонирането на чл. 40 от Директива 2023/2225 предвидените в законопроекта помирителни комисии се явяват алтернативен или спомагателен механизъм на предвидените в чл. 181а - 185 от Закона за защита на потребителите способности.</p>	<p>Не приема</p>	<p>В ЗПК са предвидени два раздела: „Жалби на потребители“ (Чл.71) и „Извънсъдебно решаване на потребителски спорове“ (Чл. 73). Разпоредбите на проекта транспонират чл. 40 на Директивата, който изисква потребителите да имат достъп до адекватни, бързи и ефективни процедури за извънсъдебно разрешаване на спорове за уреждането на спорове между потребители и кредитори или кредитни посредници във връзка с права и задължения по договори за кредит, установени по силата на настоящата директива, като се използват съществуващите субекти, извършващи извънсъдебно разрешаване на спорове, когато е целесъобразно</p> <p>Разпоредбите на чл.71-73 от проекта на закон предвиждат следните способности за уреждане на потребителски спорове, попадащи в обхвата на проекта на закон:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. задължение за кредиторите и кредитните посредници да разглеждат жалби на потребители;

		<p>2. когато потребителят не е удовлетворен от решаването на жалбата – той може да се обърне към секторна помирителна комисия, разглеждаща спорове в областта на финансовите услуги, създадена по реда на глава девета, раздел III от Закона за защита на потребителите.</p> <p>Предвидените в проекта на закон помирителни комисии не са нито алтернативен, нито спомагателен механизъм на тези, уредени в чл. 181а -185 от ЗЗП. Това е посочено изрично в чл. 72, ал.3 от проекта на закон. Те просто визират органите за АРС, предвидени в ЗЗП.</p>
<p>11. По отношение на просрочените задължения и мерки за предоставяне на отсрочка и финансовото образование</p> <p>В чл.35 Директивата е предоставила възможност, но не и задължение на държавите да предвидят пълното или частично рефинансиране на кредит като една от възможните мерки за отсрочка. Предвидени са различни възможности, всяка от които с диспозитивен характер. Използваме възможността да акцентираме, че просроченото задължение по договор за кредит е нежелано състояние на облигационната връзка. В тази връзка обръщаме внимание на механичното приемане на всички предложени диспозитивни хипотези в законопроекта и схематичния характер на очертаването на правомощията на Комисията за защита на потребителите да осъществява финансово образование.</p> <p>Намираме за изключително важно законодателят ясно да постави цели на регулаторния орган относно правомощието по разясняване на договорната връзка по предоставяне на кредит и факта, че желаното поведение на всички участници следва да бъде, че получените в заем парични средства следва да бъдат върнати. В тази връзка обръщаме внимание на очертаните мерки в 48, ал. 4 законопроекта. Извън превалутирането, което е свързано с професионални знания и частичните плащания, които по закон кредиторът не може да откаже, всяка една от мерките е предоставяне на по - благоприятни условия към кредитополучателя след вече проявено от него нежелано поведение. Акцентираме, че в духа на Директивата е прилагането на всяка една от тези мерки да</p>	Приема	<p>Нова редакция на чл.48, ал. 4 от проекта на закон: (4) <i>Преди пристъпване към принудително изпълнение в разумен срок, като вземат предвид конкретните обстоятелства, довели до затруднения, кредиторите прилагат, когато е целесъобразно, мерки за отсрочка. Такива мерки отчитат положението на потребителя и:</i></p> <p>1. <i>могат да включват</i> пълно или частично рефинансиране на договора за кредит;</p> <p>2. <i>включват промяна на съществуващите условия на договора за кредит, която може да включва поне една от следните мерки:</i></p> <p><i>а) удължаване на срока на договора за кредит;</i></p> <p><i>б) промяна на вида на договора за кредит;</i></p> <p><i>в) разсрочване на плащането на всички или на част от вноските за погасяване за даден период;</i></p> <p><i>г) намаляване на лихвения процент;</i></p> <p><i>д) предлагане на гратисен период;</i></p> <p><i>е) частични плащания;</i></p> <p><i>ж) конвертиране на валута;</i></p> <p><i>з) частично опрощаване и консолидиране на дълга.</i></p>

<p>има диспозитивен характер - кредиторът да „може“ да ги прилага, но не и да е длъжен преди принудително изпълнение. Причина за това е, че случаите на пълно неизпълнение не следва и няма бизнес логика да бъдат възнаграждавани с удължаване на срока или намаляване на лихвения процент.</p> <p>Ето защо отправяме следното предложение:</p> <p>Текстовете на ал. 4 и ал. 5 да бъдат преформулирани в следния смисъл: „(4) <i>Преди пристъпване към принудително изпълнение кредиторът може, като вземе предвид конкретните обстоятелства и когато намери за целесъобразно, да приложи мерки за предоставяне на отсрочка</i>“ и</p> <p>„(5) <i>Кредиторът не е задължен да предлага на потребителите мерките за отсрочка по чл. 4, освен ако това е предвидено в закон</i>“, но и</p> <p>Да бъдат заложени ясни изисквания към дейността по финансово образование на потребителите, включително и с участие на кредитори или професионални организации на кредитори.</p>		
<p>12. По отношение предоставянето на съвет по глава Тринадесета</p> <p>Няма ясно разграничение на дейността по предоставяне на съвет от обикновеното консултиране от страна на кредитора на неговите кредитоискатели за най-подходящия за тях продукт. Предоставената дефиниция не внася необходимата яснота. Намираме за необходимо да се предложи критерий, който да дава ясен ориентир за разграничаване на двете дейности.</p> <p>Липсва яснота какво следва да се разбира под „<i>преимуществено</i>“ в чл. 45, ал. 1, което поставя възможности за различно тълкуване от кредиторите и регулаторите. Думата следва да се премахне или да се прецизира като се тълкува или се даде обективен критерий за преценка. Самият параграф 50 от Директива 2023/2225 е в този смисъл, тъй като още в него е заложено, че за потребителите следва да е налице яснота какво точно представляват консултантските услуги. Ето защо намираме за необходимо да бъде включено автентично тълкуване, което да предотврати евентуални спорове в практиката, обърквания и грешки в правоприлагането.</p> <p>Обръщаме внимание и на чл. 45, ал. 6. С нея по индиректен начин и напълно неоправдано забранява налагането на такси за действия и услуги, които се предоставят от кредитора или кредитния</p>	<p>Приема частичн о</p>	<p>Не става въпрос за консултантски услуги. Лош превод на Директива (ЕС) 2023/2225. Касае се за услуги за предоставяне на съвети – за справка виж оригиналния текст на директивата на английски. Френския превод също говори за съвети на потребители. В бизнеса може да се предоставят консултантски услуги. В законодателство за защита правата на потребителите се използва друга терминология, а именно „услуги за предоставяне на съвети на потребители.</p> <p>Проектът на закон следва единен подход в регулирането на сходни кредитни продукти, и въвежда идентична терминология за идентични понятия с цел улесняване на потребителите и постигане на по-голяма яснота. В този смисъл, проектът на закон въвежда следното определение за „предоставяне на съвет“ подобно на това в ЗКНИП (<i>"Предоставяне на съвет" е услуга по предоставяне на индивидуални препоръки на потребителя по един или повече видове кредит и свързаните с тях сделки, което представлява отделна дейност от</i></p>

<p>посредник преди отпускането на кредита. Следва да се има предвид, че кредиторите и кредитните посредници влагат ресурс и дейността им се извършва професионално. Ако тези средства не бъдат генерирани от потребителя, вероятно техен източник ще бъде кредиторът. В тази предварителна фаза по проверка на нуждите на кредитоискателя и подготовката на отпускането на кредита поставянето на съвета по финансирането във финансова тежест на този който отпуска кредита рискува да изкриви предоставянето на съвета в посока кредиторът, който предоставя най - добрия комисион. Тъй като намираме това положение за нежелателно, обръщаме внимание, че лишаването на даващия съвет от компенсация за извършените услуги, при това каквито и да е, доколкото законът е твърде обхванат във формулировката си, е неоправдано.</p> <p>На следващо място по този начин би се постигнал ефект, при който такси се дължат само от потребителите, които сключат договор за кредит, с които ще се покриват и съветите на тези, които не го направят, но са получили същите услуги по съветничество. Икономическият ефект от това се явява нежелан доколкото ще оскъпи услугата за тези, които действително се възползват от нея.</p>		<p><i>предоставянето на кредит и кредитното посредничество.“ -т.21 от Допълнителните разпоредби ЗПКНИ);</i></p> <p>Нова редакция на чл. 45 от проекта на закон: Чл. 45. (1) Кредиторът и кредитният посредник приемат и прилагат политики за възнагражденията на своите служители, съгласно които възнагражденията не зависят единствено от броя или от процента на сключените договори за кредит.</p> <p>Не приема предложението за отмяна на предложената забрана за авансови плащания от потребител към кредитор или кредитен посредник преди сключването на договор за кредит. Проектът на закон използва опцията предоставена от чл.32, параграф 5 от Директива (ЕС) 2023/2225.</p> <p>Прилагането на такава мярка би повишило нивото на защита на потребителите, като в тази връзка считаме, че редовно сключеният писмен договор на хартия или друг траен носител следва да предшества всяко плащане във връзка с него.</p>
<p>13. Чл. 1, ал. 2 и чл. 24, ал. 1 са почти идентични. И двете разпоредби регулират характера на договора за потребителски кредит. Намираме че липсва нормативна необходимост две различни норми да регулират едно и също нещо. Подобно положение носи риск както в процеса по приемане на закона, така и впоследствие - при тълкуването му. Съществува опасност тълкуването на нормите да доведе до колизия с вложения от законодателя смисъл. В тази връзка отправяме предложение дублирането да бъде отстранено.</p>	Приема	<p>Разпоредбата на чл. 1, ал.2 е заличена, тъй като действително се дублира с чл.24, ал.1 от проекта на закон.</p>
<p>14. В чл. 3. (1), т. 5 законодателят е въвел обхвата на закона върху „договори за кредит, които се отнасят до разсрочено плащане или други начини на погасяване на задължение, когато потребителят вече е в неизпълнение или е вероятно да изпадне в неизпълнение“. Това правило намира своята основа чл. 2, т. 7 на Директивата. Касае се за специална хипотеза на разсрочванията и рефинансите, но намираме, че текстът следва да бъде прецизиран. Законодателят у</p>	Няма предложение	<p>Разпоредбата на чл. 2, параграф 7 от Директива (ЕС) 2023/2225 предоставя възможност на държавите членки за предвидят, че договорите за кредит във връзка с разсрочени плащания, при които потребителят е в неизпълнение или има вероятност да е в неизпълнение, да бъдат освободени от специалните разпоредби на директивата относно оценката на</p>

нас е решил, че целият закон ще се прилага спрямо тази тясна хипотеза. Обръщаме внимание, че рефинансиранята на потребители обикновено се сключват като нова заявка за нов кредит, който погасява стари задължения и се отпуска допълнителна сума пари на крайния клиент. По съществото си това е нов договор и за него се прилага общото правило. Разсрочванията законодателят е разгледал като мерки за отсрочка (чл. 48, ал. 4, б. „в“), т.е. като продължение на действието на същия договор за кредит. В тази връзка бихме искали да акцентираме внимание на законодателя върху наличието на дублиране, което налага автентично тълкуване кои случаи законодателят разглежда като продължение на живота на вече действащия договор за кредит и кои - като ново правоотношение.

кредитоспособността, когато са изпълнени следните условия:

1. споразумението би могло да предотврати възможността за съдебно производство при неизпълнение от страна на потребителя;
2. в резултат на сключване на споразумението спрямо потребителя няма да се прилагат условия, по-неблагоприятни от предвидените в първоначалния договор за кредит.

Съгласно съображения (79) и (80) от преамбюла на Директива (ЕС) 2023/2225, кредиторите следва да бъдат насърчавани при възникването на кредитни рискове и да въвеждат необходимите мерки, за да се гарантира, че, когато е целесъобразно, те предоставят разумни отсрочки, преди да инициират процедура по принудително изпълнение. Тези мерки за предоставяне на отсрочка могат да включват пълно или частични рефинансиране на кредита, наред с възможност за удължаване на срока на договора за кредит; промяна на вида на договора за кредит; разсрочване на плащането на всички или на част от погасителните вноски за даден период; намаляване на лихвения процент; предлагане на гратисен период; частично погасяване; превалутиране; и частично опрощаване и консолидиране на задълженията. Кредиторите не следва да извършват оценка на кредитоспособността, когато изменят условията на договора за кредит, освен ако общата сума, дължима от потребителя, не е значително увеличена при изменението на тези условия. От тук следва, че текстът на чл. 35 от Директива (ЕС) 2023/2225 дава възможност за реструктуриране и рефинансиране на кредит при възникнал риск без извършване на повторна оценка на риска, освен ако дължимата сума от потребителя не се увеличава значително. **Когато кредиторът изменя условията по кредита, при условие че увеличението на дължимата от потребителя обща сума не е значително, това няма**

		да се счита за ново правоотношение. Когато кредиторът рефинансира кредита, се приема, че има нова правоотношение. Предвид горното проекта на закон не се възползва от предоставената възможност, и запазва общото правило за извършване на оценка на кредитоспособността на потребител , когато той вече е в неизпълнение или е вероятно да изпадне в неизпълнение на първоначалния договор за кредит, тъй като вече има предвидена такава мярка, съгласно която за потребителите на кредит в затруднение е премахната пречка (нова оценка на риска) за своевременно получаване на нов кредит и/или реструктуриране на съществуващия такъв. В допълнение, следва да се отбележи, че прилагането на дискрецията гарантира единствено, че няма да се прилагат „по-неблагоприятни“ условия от предвидените в първоначалния договор, а не „по-благоприятни“.
15. Обръщаме също така внимание на текста на чл. 3, ал. 2, т. 2 от законопроекта - „ <i>договори за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси</i> “ Самият проект не дава дефиниция на понятието „незначителни“, което носи риск от твърде разнообразно тълкуване. Опасяваме се, че без дефиниция на това понятие съществува опасност от противоречиво тълкуване и опити за заобикаляне на разпоредбата. Апелираме законодателят да предложи автентично тълкуване на понятието преди да се стигне до необходимост от прецизиране на текста чрез създаване на съдебна практика, която на свой ред също може да постави твърде широки или твърди тесни граници на понятието.	Не приема	Не се налага специално тълкуване на изрече „незначителни такси“. Предложената разпоредба на чл. 3, ал.2, т.2 относно договорите за кредит, съгласно чиито условия кредитът трябва да бъде погасен в срок от три месеца и се дължат само незначителни такси въвежда разпоредбата на чл. 2, параграф 8 от Директива (ЕС) 2023/2225. Изразът „незначителни разходи“ е добре познат от заинтересованите страни, като се има предвид разпоредбата на чл. 4, ал.1, т.6 от действащия Закон за потребителския кредит, която се прилага от 2010год.
16. Намираме също, че чл. 8, ал. 7 и чл. 8, ал. 5 се припокриват смислово. Чл. 8, ал. 5 е приложим, когато електронно средство за реклама не позволява дадени визуализации, а чл. 8, ал. 7 - когато използваното електронно средство за предоставяне на информация не позволява дадена визуализация. Двете норми регулират едно и също нещо - случаите, когато поради технически причини за потребителя не е възможно да види цялата нормативно изискуема	Не приема	Разпоредбата на чл. 8, ал. 7 от проекта на закон поставя акцента на начина на визуализиране на информацията: това трябва да стане по начин, който е ясен и видим за потребителя . Докато разпоредбата на чл. 8, ал. 5 урежда случаите когато информацията по ал. 2 не може да се визуализира.

информация. В тази връзка намираме, че дублирането следва да бъде отстранено.		Двете разпоредби не се дублират и следва да се запазят.
<p>17. Обръщаме внимание и на чл. 10, ал. 3 от законопроекта. Според това правило „<i>Когато информацията по ал. 1 е предоставена по-малко от един ден преди потребителят да е обвързан от предложение или от договор за предоставяне на кредит, кредиторът или кредитният посредник изпраща напомняне на потребителя за възможността да се откаже от договора за кредит и за условията за упражняване на правото на отказ от сключения договор. Кредиторът или кредитният посредник изпраща напомнянето на потребителя на хартиен или друг траен носител, избран от потребителя, посочен в договора за кредит не по-малко от един ден и не по-късно от седем дни след сключване на договора за кредит, или след отправяне на обвързващото предложение от потребителя.</i>“ Не съществува дефиниция на понятието обвързващо предложение. Доколкото терминът има значение от кой момент е налице отговорност на кредитора и кредитния посредник за условията, които са предложени на потребителя, апелираме законодателят да даде автентично тълкуване на термина в допълнителните разпоредби на законопроекта.</p>	Приема	<p>Нова редакция на чл.10, ал.3 от проекта на закон: <i>„(3) Когато информацията по ал. 1 е предоставена по-малко от един ден преди потребителят да е обвързан от предложение или от договор за предоставяне на кредит, кредиторът или кредитният посредник изпраща напомняне на потребителя за възможността да се откаже от договора за кредит и за условията за упражняване на правото на отказ от сключения договор. Кредиторът или кредитният посредник изпраща напомнянето на потребителя на хартиен или друг траен носител, избран от потребителя, посочен в договора за кредит не по-малко от един ден и не по-късно от седем дни след сключване на договора за кредит, или когато е приложимо, след отправяне на обвързващо предложение от потребителя.</i></p> <p>Предложението, направено от потребителя е обвързващо за него. Не е необходимо тълкуване на този израз.</p>
<p>18. Акцентираме и върху чл. 12 от проекта. Според цитираното правило. <i>Кредиторът или кредитният посредник предоставя на потребителя подходящи разяснения относно предлагания договор за кредит и за всяка допълнителна услуга, свързана с договора за кредит, позволяващи му да прецени доколко предлаганият кредит или допълнителни услуги съответстват на неговите потребности и финансово състояние.</i> “. Текстът е реципиран от чл. 12 от Директивата. Обръщаме внимание, че Директива 2023/2225 позволява изискването да се адаптира по отношение на начина на предоставяне на разясненията и степента на тяхното предоставяне съобразно конкретните обстоятелства, при които се предлага договор за кредит, лицето предлагащо кредита и вида на кредита. Считаме, че законодателят следва да обърне внимание на тази хипотеза, особено в случаите на онлайн кредитирането и употребата на интернет приложения. В тези случаи потребителят се свързва с кредитора чрез средства за дистанционна комуникация. Намираме за необходимо законодателят да внесе</p>	Не приема	<p>Разпоредбата на чл.12 от проекта на закон въвежда коректно изискванията на чл.12 от Директива (ЕС) 2023/2225. Кредиторите и кредитните посредници имат задължение за предоставяне на разяснения относно предлагания договор за кредит. Тези задължения са еднакво валидни както при договори офлайн, така и при договори онлайн. Задължените лица трябва да спазят изискването за предоставяне на разяснения относно предлагания договор за кредит. Правата на потребителите са едни и същи както офлайн, така и онлайн. Законът не поставя рамка на кредиторите, как точно да изпълнят своето задължение. Те имат задължение за постигане на резултат. Кредиторът и кредитния посредник ще съобразят начина на предоставяне на разясненията в зависимост от конкретния начин на предлагане на кредита.</p>

яснота по какъв начин следва да бъде прилагана разпоредбата. Наличието на предварителна яснота за участниците в оборота ще бъде от ползва както за самите тях, така и за лицата, натоварени с регулиращи функции, а също и за потребителите.		
19. Налице е дублиране и при чл. 18, ал. 5 - „Кредиторът уведомява писмено потребителя за правата му по ал. 4“. Потребителят е уведомен писмено с предоставяне на предоговорната информация - чл. 10, ал. 9, т. 13 от законопроекта. Това е отразено и в самите формуляри, приложения към проекта. Затова и чл. 18, ал. 5 се явява ненужна разпоредба, която дублира вече заложено изискване.	Не приема	Разпоредбата на чл.18, ал. 5 от проекта на закон въвежда коректно изискванията на чл.18, параграф 8 от Директива (ЕС) 2023/2225. Разпоредбата на чл.18, ал. 5 от проекта на закон е свършено различна от разпоредбата на чл.10, ал.9, т.13 от проекта на закон, която касае прилагането на индивидуализирана цена, въз основа на автоматизирано обработване. Освен това, тази разпоредба касае предоставянето на предоговорна информация, докато чл.18, ал.5 от проекта се отнася за задължение, свързано с оценката на кредитоспособността на потребителя.
20. Обръщаме внимание и на чл. 25, ал. 3 от законопроекта. Според това правило „При погасяване на главницата по срочен договор за кредит, кредиторът осигурява на разположение на потребителя безвъзмездно и във всеки един момент от изпълнението на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за дължимите плащания, и сроковете и условията за тези плащания. Погасителният план съдържа разбивка за всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и когато е приложимо допълнителните разходи“. Практически е трудно изпълнимо подобна информация да бъде налична и достъпна за потребителите във всеки един момент, ако кредиторът не предлага електронен достъп до нея чрез уебсайт или мобилно приложение (за което няма законово задължение). Самите потребители не винаги желаят да я получат. В тази връзка намираме, че е далеч по - практично информацията да е достъпна за потребителите тогава, когато се явява необходима за тях. Ето защо предлагаме това правило следва да бъде редактирано в следния смисъл: „При погасяване на главницата по срочен договор за кредит, при поискване кредиторът осигурява на разположение на потребителя безвъзмездно и във всеки един момент от	Не приема	Разпоредбата на чл. 25, ал.3 от проекта на закон въвежда коректно изискванията на чл. 21, ал.2 от Директива (ЕС) 2023/2225. Тази разпоредба на директивата има максимален характер. Въпросът дали потребителите искат да получат тази информация или не, е без значение. Касае се за императивно задължение относно съдържанието на договора за кредит. Държавите-членки нямат право да изменят, съкращават или увеличават задължителната информация, която трябва да бъде включена в договора за кредит. Предложението противоречи на чл. 21, ал.2 от Директива (ЕС) 2023/2225 поради което не може да бъде прието.

изпълнението на договора, извлечение по сметка под формата на погасителен план за дължимите плащания, и сроковете и условията за тези плащания. Погасителният план съдържа разбивка за всяка погасителна вноска, показваща погасяването на главницата, лихвата, изчислена на базата на лихвения процент, и когато е приложимо допълнителните разходи.		
<p>21. По отношение на Глава двадесет и първа</p> <p>Не на последно място поставяме акцент върху санкционната част на проекта. Имушествените санкции и глобите са в значително завишен размер, който в повечето случаи е двоен или повече от двоен спрямо предвидения към момента. Подобно увеличение е неоправдано от икономическите условия.</p> <p>Намираме, че реципирането на европейски акт не следва да е основание за увеличение на санкциите за участниците в сектора. Причина за увеличението би следвало да бъдат икономически фактори или поведението на самите участници. Обръщаме внимание, че след като инфлационните процеси в страната позволиха България да стане част от еврозоната, то не би следвало да е налице икономически фактор, който да обуслови двоен и повече от двоен размер на санкциите. Поведението на участниците в сектора също не обуславя необходимост от завишаване на санкциите, поне що се касае до предоставянето на заемни средства от лица, които спазват действащата законова рамка. Намираме за неправилно санкциите да са по - тежки именно за генерално действащите в обхвата на закона, а да не пресичат с по - голяма строгост лицата, които отпускат кредити генерално без да се съобразяват с действащата законова рамка.</p> <p>В тази връзка апелираме санкциите в проекта да бъдат сериозно преосмислени и да се предвиди рамка, която сериозно препятства отпускането на заемни средства да се осъществява без необходимата регистрация по чл. За от ЗКИ.</p>	Не приема	Последните промени на административно-наказателните разпоредби на действащия ЗПК са от 2014 година. Не може да се приеме, че санкциите на трябва да останат на нивото на далечната 2014год. Дори само ако се актуализират санкциите с размера на инфлацията, натрупана от 2014 г. размерът на санкциите ще бъде по-голям.
<p>22. По отношение на систематичното място на Глава Седемнадесета и Глава Осемнадесета.</p> <p>Глава Седемнадесета и Глава Осемнадесета регулират задълженията на Комисия за защита на потребителите във връзка с опазване на професионална тайна и правомощията на регулаторния орган по сътрудничество с Българската народна банка. Доколкото тези задължения са свързани с регулаторния орган, а не с дейността</p>	Не приема	Мястото на глава Седемнадесета и именно в Закон за потребителския кредит, тъй като се касае за опазване на професионалната тайна, получена във връзка с прилагане на проекта на ЗПК. Също така, тази глава е в изпълнение на разпоредбата на чл.41, параграф 2 от Директива (ЕС) 2023/2225.

				<p>по предоставяне на потребителско кредитиране, намираме че подходът по регулирането им в специалния закон е неуместен. Нашето виждане е, че далеч по - подходящо е тези разпоредби да намерят място в Закона за защита на потребителите, където изначално се намират разпоредбите относно правомощията на Комисия за защита на потребителите, нейните правомощия и задълженията на контролните органи за опазване на професионална тайна (чл. 101 от Закона за защита на потребителите). Считаме, че задълженията по опазване на професионална тайна на Комисия за защита на потребителите не засягат само контролната й дейност спрямо потребителското кредитиране, а биха намерили същата добавена стойност и по отношение на другите материи, с регулирането на които Комисия за защита на потребителите е натоварена. Същият аргумент важи и по отношение на правомощията по сътрудничество, доколкото такова е необходимо най - малкото и по отношение на специалния Закон по кредитирането на недвижими имоти за потребители.</p>		<p>Същото е валидно и по отношение на глава Осемнадесета, което урежда обема на информация и сътрудничеството между КЗП и БНБ във връзка с прилагането на проекта на ЗПК, а не въобще.</p>
13.	12.02.2026г. официално	Национална асоциация за защита на потребителите	Не е приложимо	<p>1. Създаването на изцяло нов закон, вместо изменение на действащия от 2010 г. Закон за потребителския кредит (ЗПК), е необосновано. Излагаме по-долу доводите за това, както следва.</p> <p>✓ Нормативната база е специфична, регулираща специфичен отрасъл. Терминологията в закона и отрасъла не присъства ежедневно в разговорната реч и е трудно за възприемане от обикновеният потребител.</p> <p>✓ Действащият закон се познава относително добре от всички от търговци в бранша, в това число техни служители и сътрудници.</p> <p>✓ Потребителят по-лесно възприема кратка регулаторна рамка, използваща специфична терминология извън ежедневната реч.</p> <p>✓ Колкото е по-тежка регулаторна рамка с опити да се детайлизират определени процеси, толкова повече личи отсъствието й властта. Норми, положени с по-малко текстове носят необходима регулация.</p> <p>✓ Въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 (Директивата) не е предпоставка за създаването на нов закон и то в област, в която повече от 10 години се опитваме да наложим регулаторна рамка, която да е много по-лесна за изпълнение и създаваща механизми, които обезпечават ефективен контрол при нейното изпълнение.</p>	Не приема	<p>Директива (ЕС) 2023/2225 съдържа редица нови моменти в сравнение със сега действащия Закон за потребителския кредит, което налага изготвянето на нов Закон за потребителския кредит. Разширява се приложното поле на директивата по отношение на договори за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кредит, чийто общ размер не надвишава 100 000 EUR; - кредит, чиито общ размер е по-малък 200 евро; - кредит, при които кредитът се отпуска без лихва и без никакви други такси; - кредит, чийто общ размер надвишава 100 000 евро, които не са обезпечени нито с ипотека, нито с друго сравнимо обезпечение върху недвижим имот, използвано обичайно в дадена държава членка, нито с право, свързано с недвижим имот, когато целта на тези договори за кредит е ремонт на жилищен недвижим имот; - разсрочени плащания, при които трета страна, а не доставчика на стоки или услуги предоставя разсрочено плащане;

				<p>✓ Новият закон ще изисква също допълнително време за изучаване и подготовка на инспекторския състав на контролния орган - КЗП, който към сегашния момент е почти унищожен (административно намален с повече от 50%)</p> <p>✓ В проекта на Закон липсва механизъм за контрол върху нововъведените норми.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - въвежда се нова регламентация на защита на потребителите при продажбите с разсрочено плащане „Buy now pay later“. - изискванията към кредиторите и кредитните посредници ще се прилагат към онлайн платформите; - разширяват се задълженията на кредиторите и на кредитните посредници за договор за кредит по отношение предоставянето на преддоговорната информация на потребителите; <p>Нови задължения към кредиторите и кредитните посредници относно:</p> <ul style="list-style-type: none"> - предоставяне на обща информация; - съдържанието на търговските съобщения и на рекламата като е предвидено изискване за информиране на потребителите относно поетия от тях ангажимент, произтичащ от сключването на договор за кредит; - предоставяне на съвети на потребителите; - разширяват се задълженията на кредиторите по отношение на свързаните продажби и на пакетните продажби; - забрана за използване на обвързващи практики; <p>Директивата съдържа съвършено нови изисквания относно издаване на разрешение за извършване на дейност, регистрация и надзор на кредитори, които не са кредитни институции и на кредитни посредници по потребителски кредити;</p> <ul style="list-style-type: none"> - изискване на създаването на регистър на кредитните посредници за потребителски кредити; - създаване на регистър на кредиторите, които не са включени в регистъра по чл.3а от ЗКИ. <p>Нови изисквания към кредитните посредници ;</p> <p>Допълнителни изисквания към кредиторите</p> <p>Разширява се персоналният обхват на закона, който ще обхваща нови кредитори като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - онлайн платформите; - предоставяне на кредит на разсрочено плащане, в т.ч. и онлайн;
--	--	--	--	--	--	---

						<p>- кредитори в спомагателно качество, които отпускат кредит под формата на разсрочено плащане за закупуване на стоки и услуги, които те предлагат. Въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 налага определяне на компетентен орган за даване на разрешение, регистрация и надзор на кредитните посредници и на кредиторите.</p> <p>Всички кредитори, предоставящи потребителски кредит следва да бъдат обхванати от режим на разрешение, регистрация и надзор. Това включва и кредиторите, действащи в спомагателно качество. Финансовите институции, които не се регистрирани в регистъра по чл. 3а от ЗКИ следва да бъдат обхванати от изискването за разрешение и регистрация. Това изискване ще се прилага и по отношение на търговците, действащи като кредитори в спомагателно качество;</p> <p>Нови изисквания за разрешение за дейност, регистрация и надзор за кредитните посредници за потребителски кредит.</p> <p>Видно е, че въвеждането на Директива (ЕС) 2023/2225 е свързано с многобройни промени, касаещи нейния персонален и материален обхват, което налага приемането на нов Закон за потребителския кредит.</p>
				2. Създаването на допълнителен регистрационен режим към КЗП създава предпоставки за увеличен риск от измами при процеса на кредитиране.	Не приема	<p>Комисията за защита на потребителите отговаря на изискванията на чл. 41, параграф 3 от Директива (ЕС) 2023/2225. Тя е компетентен орган, който отговаря на критериите, определени в член 5 от Регламент (ЕС) 2017/2394. КЗП отговаря за прилагане на европейското законодателство, посочено в Регламент (ЕС) 2017/2394, в т.ч. и за прилагане на директивата за договорите за потребителски кредит. КЗП не само отговаря за прилагане на законодателството, включено в обхвата на Регламент (ЕС) 2017/2394, но и осъществява координация с другите контролни органи и се явява звено за контакт за прилагане на регламента. БНБ и КФП нямат правомощия по</p>

					<p>прилагането на Регламент (ЕС) 2017/2394 и не са оправомощени да налагат санкции в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) 2017/2394 в случаите на нарушения в рамките на ЕС и на широкомащабни нарушения на законодателството на ЕС, в т.ч. и за договорите за потребителски кредит.</p> <p>КЗП има значителен опит по прилагане на действащия ЗПК, съчетан с прилагане на хоризонталното законодателство за защита на потребителите. Това е съществено предимство за прилагане на изискванията. Не на последно място, трябва да се има предвид, че кредитните посредници и кредиторите, предоставящи потребителски кредит ще трябва да спазват не само изискванията на Закона за потребителския кредит, но също така и изискванията на Закона за защита на потребителите по отношение на забраната за използване на нелоялните търговски практики и на неравноправни клаузи в договори за потребителски кредит.</p>
			<p>3. Оценка на кредитоспособността и достъп до база данни. Ограничаването на източниците за проверка на кредитоспособността води до обективни икономически предпоставки за нарушаване на регулациите, относно цената на опуснатия кредит и води до риск, търговецът да претърпи вреди вследствие виновно поведение на потребителя. Същото противоречи на основните мотиви за приемане на Директива-Защита срещу свръхзадължнялост, където ясно да са изведени изводите за нарастване на домакинската задължнялост в ЕС, агресивни практики при онлайн кредитиране, лесен достъп до „бързи кредити“. Едни от фундаменталните цели на Директивата са: засилена оценка на кредитоспособността, отговорно кредитиране предотвратяване на безотговорни практики.</p>	Не приема	<p>Съгласно чл.21, пара 2 от Директива (ЕС) 2023/2225, държавите членки гарантират, че само кредиторите, които са под надзора на компетентния национален орган и които спазват изцяло Регламент (ЕС) 2016/679, имат достъп до базите данни, използвани за оценка на кредитоспособността на потребителите. Трябва да се има, че кредитори по смисъла на проекта на закон и на Директива (ЕС) 2023/2225 са изключително голям кръг лица, които включват банки, финансови институции, фирми за бързи кредит, лизингови компании, доставчици на стоки и услуги, които действат като кредитори вспомагателно качество като продават свои стоки и услуги на разсрочено плащане. Според чл. 24, ал. 4 от законопроекта „Кредитор е всяко физическо или юридическо лице, което предоставя или се задължава да предостави потребителски кредит в рамките на своята търговска или професионална дейност“. Следователно достъп до посочените в проекта на</p>

					<p>закон бази данни биха могли да получат неограничен брой лица, както юридически, така и физически, регистрирани като търговци в Търговския регистър, което от своя страна съществено увеличава риска от прекомерен достъп и злоупотреба с лични данни.</p> <p>С оглед гарантиране защитата на личните данни на потребителите е необходимо да бъде предвидено ясно, ограничено и пропорционално регулиране на достъпа на кредиторите до националните бази данни, използвани за целите на извършване оценка на кредитоспособността, съобразно рамката, зададена от Директива (ЕС) 2023/2225.</p> <p>Кредиторите имат широки възможности за получаване на необходимата информация за извършване на оценка на кредитоспособността на потребителите, в т.ч. от самите потребители, от кредитните посредници и от други източници.</p> <p>Считаме, че с оглед гарантиране защитата на личните данни на потребителите е необходимо да бъде предвидено ясно, ограничено и пропорционално регулиране на достъпа на кредиторите до националните бази данни, използвани за целите на извършване на оценка на кредитоспособността.</p> <p>В случай че данните, съдържащи се в Централния кредитен регистър, се окажат недостатъчни и кредиторите се нуждаят от допълнителна информация, тя може да бъде предоставена от самите потребители и от кредитните посредници. Като физически лица те могат да предоставят необходимите документи или справки, което осигурява по-висока степен на защита на техните лични данни.</p>
			<p>4. Годишен Процент на Разходите. Тази норма безспорно въвежда таван на цени в сектора. Когато нормативен акт поставя горна граница на цени за продукт, типизирано произведен, държавата поема законодателния риск и следва да го оцени, така че вероятността за грешка и изкривяване на икономическите процеси, предполагащи икономически интерес за сделка да са по-малки. В</p>	<p>Приема по принцип</p>	<p>Няма конкретно предложение. Предложените разпоредби на чл. 22, ал.5 и ал. 6 от проекта на закон са в изпълнение на изискванията на чл.31, параграф 1 от Директива (ЕС) 2023/2225, съгласно който „държавите членки въвеждат мерки за ефективно предотвратяване на злоупотребите и за гарантиране,</p>

конкретния случай, засягайки бързото кредитиране виждаме, че процесите не са в линейна зависимост от един параметър, а функция от времето за отпускане на кредита, времето за погасяване на кредита и размер на кредита. Всичко това без дискусия между експерти на държавната администрация и бранша, където да се намери минимално изкривяване на свободния пазарен процес, създава риск в проекта на закон от дисбаланс между справедливост за потребителите и икономически интерес. Създава диспропорции, при които винаги ще има силно оцетена страна, било то търговец или потребител (*търговецът да продава на загуба или близко до загубата, изпълнявайки законодателна норма или респективно потребителят да бъде принуден да прави различно конфигуриране, в което синтетично да получава евтини пари*). Дискусията ще даде решение, в което всички ще бъдат убедени, че се е намерила пресечната точка на справедливостта и икономическия интерес, като последствията за търговеца и потребителя ще донесат в конкретни крайни конфигурации минимална загуба.

че на потребителите не могат да се **начисляват прекомерно високи лихвени проценти, годишни проценти на разходите или общи разходи по кредита, например установяване на максимални размери.**

Разпоредбата на чл. 22, ал.5 от законопроекта запазва уредба на действащия ЗПК, съгласно която, *„годишният процент на разходите по кредита не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в евро и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България“.*

Същевременно, проектът на закон възприема различна уредба за определяне на горна граница на общите разходи по кредита по отношение на краткосрочните кредити със срок на погасяване до три месеца и до един месец, за които се определя **горна граница на общите разходи по кредита в процент от главницата по кредита. За тези кредити се въвежда само предложената в чл.22, ал. 6 горна граница на общите разходи по кредита. За тези кредити няма да се прилага изискването за горна граница на годишния размер на разходите по кредита. Законопроектът въвежда също горна граница на общите разходи по кредита за кредити на малка стойност, като в този случай за срока на издължаване на общата сума, дължима от потребителя, общият разход по кредита не може да надвишава общия му размер. Това изискване ще се прилага по отношение на кредити на стойност до три минимални работни заплати, а не до седем минимални работни заплати, както се предлага от АОНК.**